

SOTAVETERAANI

KRIGSVETERANEN

N:o 6/2017 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Joulukuun 20. päivänä 2017

Hyvää Joulua

Liittopäivät kesäkuussa Kauhavalla

sivu 9

Ilmavalvontalotta Kirsti Ailio

sivu 10

Talvisodan muistomerkin paljastus Helsingissä

sivu 11

Satavuotias Erkki Pitkänen presidentin linnassa

sivut 16-17

Nuoret tapasivat sotaveteraaneja

sivut 22-23

Saksan ja Suomen yleisradiotoiminta

sivut 30-31

Sotasampo- sivusto avasi tien sotahistoriaan

sivu 32

Viisi perinneyhdistystä esittäytyy

sivut 35-39

AJANKOHTAISTA

Pääkirjoitus

Ledare

Helsingissä 20. joulukuuta 2017

Veteraanijärjestöjen yhteistyömahdollisuudet kartoitetaan

Sotaveteraaniliiton juhlat vuosi on loppusuoralla. Liiton 60-vuotisjuhlat vuosi onnistui erittäin hyvin. Kiitos vielä keran kaikille järjestelyissä mukana olleille ja juhlaavieraillemme.

Veteraanien määrä pienenee nopeasti ja kasvava osa heistä siirtyy tulevina vuosina tehostetun palveluasumisen piiriin. Kansaneläkelaitos ennakoii veteraanien määräksi vuoden 2018 alussa noin 14.000. Heistä lähes 9000 on liittomme jäseniä.

Tämä tosiasia vaikuttaa merkittävästi tavalla veteraanijärjestöjen toiminnan muotoihin ja laajuuteen.

Tukityön ohessa perinnetyö saa lähivuosina suurenevan osuuden. Tulevaa toimintaa suunnitellaan ja tehdään yhdessä veteraanijärjestöjen kanssa. Alueellinen yhteistyö on jo pitkällä mm. Karjalassa, Savossa, Kymenlaaksossa, pääkaupunkiseudulla, Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla. Joka puolella maatamme suunnitteluyhteistyö on käynnistetty.

Olemme keskustelleet veteraanitoiminnan tulevaisuudesta liittomme valtuustossa, hallituksessa ja neuvottelukunnassa.

Käsitykseni on, että nyt olisi luonteva aika tarkastella veteraanijärjestöjen yhteistyömahdollisuuksia muussakin kuin perinteistyössä.

Mahdollista yhteistyötä tarkastellaan siltä pohjalta, että liittojen itsenäisyys säilytetään.

Kartoitettavia asiakokonaisuuksia voisivat olla ainakin sotaveteraanien ja rintamaveteraanien paikallinen ja alueellinen yhteistyö. Miten turvataan veteraanien yhteiskunnalta saamat edut ja tukityö silloin, kun toisen järjestön yhdistys lopettaa?

Luonteva tehostamiskohde olisi myös järjestöjemme luottamusmiesshallinto.

Molemmilla veteraanijärjestöillä on toimikuntia, joissa käsitellään pääosin samoja veteraaniasioita. Löytäisimmekö toimintaamme lisää tehokkuutta päällekkäisiä toimintoja yhdistämällä ja karsimalla?

Uskon, että tällainen kartoitus otetaan myönteisesti vastaan myös yhteiskunnan ja rahoittajiemme taholta.

Hallinnossamme ei ole tehty yhteistoinnista mitään virallisia päätöksiä. Keskustelu kyllä jatkuu.

Tuloksellisesta ja reilusta yhteistyöstä kiittäen toivotan meille kaikille oikein hyvää joulunseutua!

Erkki Heikkinen
puheenjohtaja

Veteranorganisationernas samarbetsmöjligheter kartläggs

Krigsveteranförbundets jubileumsår är nu i sitt slutskede. Förbundets 60-års jubileumsår var mycket lyckat. Tack ännu en gång till alla som deltog i arrangemangen och till alla våra jubileumsgäster.

Antalet veteraner minskar snabbt och en allt större del av dem förflyttas under kommande år till effektiviserat serviceboende. Folkpensionsanstalten förutspår att antalet veteraner i början av år 2018 kommer att vara ca. 14.000. Av dessa är nästan 9000 medlemmar i vårt förbund.

Detta faktum påverkar i betydande grad veteranorganisationernas verksamhetsformer och omfattning.

Jämsides med stödarbetet kommer traditionsarbetet under de närmaste åren att få en allt större andel. Den kommande verksamheten planeras och genomförs i samarbete med veteran- och landsförsvarsorganisationerna. Det regionala samarbetet är redan välorganiserat i bl.a. Karelen, Savolax, Kymmenedalen, huvudstadsregionen, Egentliga Finland och Österbotten. På alla håll i vårt land har planeringen av samarbetet påbörjats.

Vi har diskuterat veteranverksamhetens framtid i förbundets fullmäktige, styrelse och rådgivande utskott. Min uppfattning är, att det nu vore naturligt att undersöka veteranorganisationernas samarbetsmöjligheter också på andra

områden än i traditionsarbetet.

Ett möjligt samarbete granskas ur den synvinkeln, att förbundens självständighet bibehålls.

Möjliga delområden att kartlägga kunde åtminstone vara krigsveteranernas och frontveteranernas samarbete på det lokala och regionala planet. Hur säkerställer man de förmåner och det stödarbete som veteranerna erhåller av samhället då, när den ena organisationens förening upphör?

Ett naturligt mål för effektivisering vore också vår organisations förtroendemannanorgan. Båda veteranorganisationerna har utskott, där i huvudsak behandlas likartade veteranärenden. Skulle det vara möjligt att effektivisera vår verksamhet genom att sammanslå och avlägsna överlappande verksamhet?

Jag tror, att en dylik kartläggning emottas positivt även av samhället och våra sponsorer.

I vår administration har inga officiella beslut fattats angående ett möjligt samarbete. Diskussionen fortsätter nog.

Med tack för ett framgångsrikt och uppriktigt samarbete tillönskar jag oss alla en riktigt god juletid!

Erkki Heikkinen
ordförande

Svensk översättning Anders Knip

Puolustusvoimien valtakunnallinen paraati järjestettiin 6.12.2017 Kuopiossa. Veteraanijärjestöjen lippulinnaa johti Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin ja Pohjois-Savon Reserviläispiirin puheenjohtaja Jari Hynninen. Hänet valittiin tänä vuonna myös vuoden reserviläiseksi.

Talvisodan sotilasiltahartaudet ja von Kothenin hymni

Talvisodan sotilasiltahartaudet olivat radion eräitä eniten kuunneltuja ohjelmia. Siellä, missä radioita voitiin kuunnella – rintamaolosuhteissa mahdollisuudet tähän olivat enemmän kuin rajalliset.

Hartaushetken alussa sotilassoittokunta esitti Axel von Kothenin puolustusvoimien kilpailuun vuonna 1919 antaman, myöhemmin Kothenin hymniksi kutsutun sävelmän (virren 511 sävelenä vuoden 1938 virsikirjassa, v. 1986 virsikirjan virren 551 sävel). Sitten puhallettiin trumpetilla rukoukseen soitto, tulivat komentosanat lakki – päästä... Sanan ja virren jälkeen tuli rukouksen loppusoitto, komennot lakki – päähän..., jonka jälkeen soittokunta esitti vielä Fredrik Paciuksen sävellyksen ”Sotilaspoika”.

Hartauden alussa soitettu hymni, joka tunnetaan myös nimellä ”Rukous”, oli mieliin painuva. Kun sen rauhallinen, kauniisti kaartuva sävel tuli eetteristä,

tuntui, kuin syvä rauha laskeutuisi maan päälle. Ja samalla jollekin ehkä tuli epätodellinen tunne, että eihän siellä rintamallakaan voi juuri tällä hetkellä tapahtua mitään pahaa... Kothenin hymni oli *talvisodan hymni*. Se soi silloin sodan päivinä ehkä vaikuttavimmin ja on edelleen soinnut hartauden sävelenä kautta vuosikymmenten, rauhan vallitessa.

Talvisodan ajan sotilasiltahartauksien merkitys oli suuri. Niiden äänet ja sanoma ansaitsivat tulla esiin – juuri nyt Suomen itsenäisyyden 100-vuotismuiston merkeissä; talvisodan alkamisen tärkeä merkivuosi on lähellä. Ehkä hartauksien äänitteistä voitaisiin laatia sopivia koosteita muistoksi sekä erityisesti veteraanijärjestöjen käyttöön. Helsingin Sotaveteraanikuoro sisällytti hymnin Kaartin seitsikon esittämänä vuonna 2006 julkaisemaansa, jo loppuunmyytyyn virsilevyyn.

Esko Mälkki
Hyvinkää

Kolumni

Paikka sydämelle

Läheiseni joutui sairaalaan. Pelottavien hetkien jälkeen tapahtui kuitenkin toipumista, joten hänet siirrettiin kuntoutukseen.

Olen nyt yli kuukauden seurannut vierestä kuntoutusosaston touhua ja arkea. Osastolla on 25 potilaspaiikkaa, lempeitä, mutta kiireisiä hoitajia, näkymättömiä lääkäreitä. Suurin osa potilaista on hyvin huonokuntoisia ja muistisairaita. Vieras paikka, vieraat äänet, kosketukset ja kasvot aiheuttavat hämmennystä ja usein se ymmärrys myös omasta fyysisestä kunnostakin ontuu.

Rollaattori jää sängyn viereen, kun lähdetään hatarilla jaloilla liikkeelle, sitten voimat pottävät ja hetken päästä silmäkulmaa koristaa laastari. Kun kysyy, mikä mahtoi olla määränpää, se ei ole koskaan vessa, vaan oma koti.

- Kaikki haluavat kotiin, eräs hoitaja sanoi kerran. - Ei minnekään muualle. Vain kotiin.

On niitä, jotka etsivät kaiken päivää

avaimiaan ja kännyköitään, pyytävät hoitajia soittamaan taksin ja ihmettelevät, minne ulkovaatteet ovat kadonneet. Kun eräs rouva ei kerran löytänyt laukkuaan, hän kääri tavarat pyyheliinoin. Hoitajat yrittivät sitten arvuutella, kenelle ne kaikki silmälasit, kännykät ja rannekellot oikein kuuluivat.

Jokusen kerran on potilas haettu ulkoven tuulikaapista takaisin sisälle lämpimään. Kotiin tekisi kovasti mieli, mutta päällä on pelkkä aamutakki.

Usein se koti on hyvin kaukana. Sinne saattaa olla matkaa yli 70 vuotta ja se sijaitsee paikassa, joka ei enää Suomelle kuulu. Siellä odottaa äiti, joka on juuri keittänyt aamupuuroa. On huoli ja hätä siitä, että puuro jäähtyy ja äiti kiukustuu. Sitä paitsi on pyykkipäivä. Miten se äiti nyt ne pyykit keittää, kun pitäisi olla vahtimassa pikkusisaruksia eikä maata täällä sairaalassa? Jos kukaan ei katso perään, pikkuveli juoksentee äidin jaloissa ja kaatuu vielä pässinpää siihen pyykkipataan.

Se koti on ikkuna, jonka edessä tulee istuttua joka päivä. Siitä ikkunasta ei näe sairaalan marraskuisen pimeää parkkipaikkaa, vaan kotiportin kyljessä olevan postilaatikon. Joka päivä tulee odotettua postinkantajaa ja sitä kirjettä, johon liittyy kaikki tulevaisuuden haaveet, tulevat onnelliset vuodet.

Ja joskus se koti on toveruudessa. Tulee tarkistettua jokaiselta osastolla vierailevalta ihmiseltä, että ollaanko ennestään tuttuja, ehkä samasta joukkueesta?

- Voi hyvänen aika sinua! Mitäs tyttö tällaisessa paikassa tekee, voi tulla lähtö nopeaan, eräs herra huolestui kerran. Lohdutin, että kaikki on kunnossa ja kyyti odottaa.

Englannissa on sanonta: Home is where your heart is - koti on siellä, missä sydämesi on. Joskus se sydän jää menneisyyteen.

Tänä vuonna Suomen Sotaveteraaniliitto täytti 60 vuotta, Talvisodan päätymisestä tuli 77 vuotta ja kansallista vete-

Toimittaja,
kirjailija
Eve Hietamies
toimii Sotaveteraani-lehden
kolumnistina.

Kuva: Otava/Jouni Harala

raanipäivää vietettiin huhtikuussa. Mutta juhlista tärkein on Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhla.

Olen aivan varma, että tänä vuonna itsenäisyyspäivänä kynttilää sytyttäessään moni lähetti kiitoksen mielessään teille sotiemme veteraaneille, sillä teidän ansiostanne meillä on tänä päivänä koti, jossa sitä sydäntään voi säilyttää.

Haluaisin toivottaa lämmintä joulun aikaa teille kaikille, kiitos menneestä vuodesta.

Eve Hietamies

Liiton neuvottelukunta kannattaa veteraanijärjestöjen yhteistyön tiivistämistä

Liiton neuvottelukunta koontui 2.11.2017 syyskokoukseensa Helsingissä. Kokouksessa esiteltiin niin ensi vuoden talousarvio kuin toimintasuunnitelma, joka herättikin osallistujien keskuudessa vilkasta keskustelua.

Liiton toiminnan painopisteistä ensi vuodelle nostettiin tärkeimmäksi tavoite siitä, että eduskunta vihdoinkin säätää lain, jolla kaikille sotaveteraaneille taataan samat koti- ja avopalvelut, jotka sotainvalideille jo sotavammalain puitteissa korvataan.

- "Asia on tärkeä jo yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon näkökulmasta", korosti liiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** ja muistutti, että asian kiireellisyttä lisää veteraaniväestön korkea ikä.

Sotaveteraanien määrän vähenemisen vuoksi koetaan tarpeelliseksi jo nyt alkaa suunnitella toiminnan tulevaisuutta, jossa perinnetyö tulee ottamaan entistä suuremman roolin. Alueellinen toimintamalli rakennetaan Tammenlehvän Perinneliiton kanssa Sotaveteraaniliiton paikallisrakenteen pohjalle.

Tilanne, jossa itsenäisyytemme sodat jäävät koko ajan kauemmaksi historiaan ja veteraaniperinnöstä onkin vastuussa so-
taa itse kokematon sukupolvi,

on uusi ja asettaa tehtävälle omat haasteensa. Tahtoa perinnetyöhön uskotaan Suomessa kuitenkin riittävän ja Puolustusvoimien komentopäällikkö, prikaatikenraali **Kim Mattsson** muistuttikin jo olemassa olevasta salaisesta aseestamme.

- Ei pidä unohtaa yleisen asevelvollisuuden roolia. Se on merkittävässä asemassa isänmaallisuuden, puolustustahdon ja veteraaniperintöön kohdistuvan kiinnostuksen juurruttamisessa uusiin sukupolviin.

Veteraaniperinnön vaalimiseen ja välittämiseen painottuvan toiminnan uskotaan tarjoavan myös aikaisempaa paremmat mahdollisuudet eri veteraani-

järjestöjen välisen operatiivisen yhteistyön tiivistämiseen. Tätä puoltavat monet syyt kustannustehokkuudesta lähtien.

- Pitää miettiä, onko esimerkiksi tarvetta kahdelle erikseen julkaistavalle mutta käytännössä samansisältöiselle lehdelle, pohti keskustelua johtanut neuvottelukunnan varapuheenjohtaja **Ilkka Aspara** huomauttaen nykytilanteen olevan haasteellinen myös julkisuuskuvan kannalta. Suuren yleisönkin on vaikea hahmottaa, miksi samaa asiaa ajamaan tarvitaan monta järjestöä.

Ariela Säkkinen
Suomen Sotaveteraaniliiton
tiedottaja

Talvisodan tanskalaisille vapaaehtoisille muistokivi

Eduskunnan puhemies Maria Lohela piti tilaisuudessa kiitospuheen.

Hietaniemen hautausmaalla Helsingissä paljastettiin muistokivi tanskalaisten vapaaehtoisten muistoksi. Muistokiven paljasti Tanskan kansankäräjät Suomen 100-vuotisen itsenäisyyden kunniaksi 7. joulukuuta.

Paljastuspuheessa Tanskan kansankäräjien puhemies **Pia Kjaersgaard** sanoi: "Suomen taistelu itsenäisyydestä herätti sympatiaa ja ihailua. Kaikkialla maailmassa pystyttiin samaistumaan niihin arvoihin, joihin Suomi perusti vastarintansa. Oikeuteen olla vapaa ja oman itsensä herra. Demokratia diktatuuria vastaan".

Eduskunnan puhemies **Maria Lohela** piti kiitospuheen ja rovasi **Ejgil Bank Olesen** suoritti siunauksen.

Tuhat tanskalaista vapaaehtoista ilmoittautui Tanskan Suomen joukkoihin taistelemaan Suomen vapauden ja itsenäisyyden puolesta. Tanskalaiset vapaaehtoiset sijoitettiin ensin Ouluun ja sen jälkeen Loviisaan. Pääjoukot eivät ehtineet taisteluihin, mutta pieni ryhmä lentäjiä ehti taisteluihin ennen sodan loppua maaliskuussa 1940. Neljä tanskalaista lentäjää kuoli ja kaksi muuta vapaaehtoista haavoittui vakavasti.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja verkkokauppa.

www.sotaveteraanit.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

AJANKOHTAISTA

Toiminnanjohtajalta

Verksamhetsledaren har ordet

Helsingissä 20. joulukuuta 2017

Kuopio ja Turku avasivat uran

Veteraanijärjestö, Suomen Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto ovat jo vuosia yhdessä vaikuttaneet veteraanien kotipalvelumäärärahahan korottamiseen kunnolliselle tasolle. Pari

vuotta sitten vaikuttamisemme oli kiivaimillaan. Vuoden 2016 kansallisen veteraanipäivän pääjuhlassa pääministeri Juha Sipilä linjasi hallituksen huolehtivan veteraanien palveluista.

Koko kesän jatkunut suunnittelu johti neljäkymmenen lisämiljoonan pilkkomiseen kolmelle vuodelle. Se ei ollut lainkaan sitä, mitä järjestöt hakivat. Veteraanijärjestöjen ja veteraanien pettymys oli käsin kosketeltavaa.

Uuden vaikuttamiskierroksen tuloksena kaikki eduskuntaryhmät linjasivat vuoden 2016 syksyllä, että *seurantatietojen osoit- taessa veteraanien kotona asumista tuke- viin palveluihin ja kuntoutukseen varattu- jen määrärahojen riittämättömyyden, edus- kunta on itsenäisyyden juhlavuonna valmis tarpeelliseen lisäbudjetointiin.*

Eduskuntaryhmien päätökselle tuli painoarvoa, kun kunnista keväällä 2017 alkoi tulla tietoja lisämäärärahatarpeista kuntoutukseen ja palveluihin. Viime kesä osoitti lopullisesti eduskunnan päätöksen merkityksen. Kaikki kunnat saivat anomansa

lisämäärärahat, mutta vain harva kunta hoksasi, että valtion piikki oli auki.

Kuntien lisämäärärahan saajien kärkipäässä olivat Kuopio ja Turku. Molemissa kunnissa veteraanien palvelutarve oli kartoitettu ja heille oli aloitettu palveluiden tuottaminen – alkuun osin kuntien omilla varoilla.

Kuntien välisistä eroista puhuttaessa veteraanien saamista palveluissa on nyt suurimmat erot, mitä koskaan ennen. Muutamassa kunnassa palvelut ovat hyvällä tasolla, mutta pääosassa kuntia palvelut ovat alkutekijöissä.

Viime syksynä oppositior ryhmien ponsi hyväksyttiin eduskunnassa. Se yhdessä STM:n valtion talousarvion täydennysesityksen kanssa turvaa ensi vuoden määrärahojen tason. Eikö nyt kaikki ole hyvin? Yksi asia jatkuu. Vuosittain jatkuva vatu- lointi ei ole kenenkään etu asiassa, josta ainakin kaikki päättäjät ovat samaa mieltä.

Veteraanijärjestöjen tavoitteena on saada kaikki rintamalla taistelleet veteraanit, naiset ja miehet samanlaisten, kunnallisten lakisääteisten kotipalveluiden piiriin, jotka nyt korvataan sotainvalideille sotilasvammalain nojalla.

Kiitän kaikkia sotaveteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi tekemästäne työstä sekä hyvästä yhteistyöstä.

Toivotan sotaveteraaneille, heidän puolisoilleen ja leskillen sekä kaikille tukijoille ja ystäville hyvää joulua ja menestysellistä uutta vuotta.

Markku Seppä

Kuopio och Åbo banade väg

Veteranorganisationerna, Finlands Krigsveteranförbund och Frontveteranförbundet har redan under en lång tid av år gemensamt verkat för en höjning av anslagen för veteranernas service i hemmet till en skälig nivå. För ett par år sedan var vårt agerande som intensivast. Under huvudfesten för den nationella veterandagen år 2016 utlovade statsminister Juha Sipilä att regeringen skulle sköta om servicen för veteranerna.

Planeringen som fortsatte hela sommaren resulterade i att tilläggsanslaget på fyrtio miljoner delades upp på tre år. Detta var inte tillnärmelsevis vad organisationerna önskade. Veteranorganisationernas och veteranernas besvikelse var uppenbar.

Som ett resultat av en ny påtryckningsomgång linjerade alla riksdagsgrupper hösten 2016, att *när uppföljningsuppgifterna uppvisar att de reserverade anslagen för stöd av boende i hemmiljö och rehabilitering är otillräckliga, är riksdagen under självständighetens jubileumsår beredd att godkänna en nödvändig tilläggsbudget.*

Riksdagsgruppernas beslut fick utökad betydelse, när det våren 2017 började inflyta uppgifter om att det fanns behov av tilläggsanslag för rehabilitering och service. Senaste sommar visade till sist vilken betydelse riksdagens beslut hade. Alla kommuner beviljades de anslag de anhållit om, men endast ett fåtal kommuner insåg, att räkningen var öppen.

Kuopio och Åbo var i spetsen för de kommuner som åtnjöt tilläggsanslag. I båda kommunerna hade veteranernas be-

hov av service klarlagts och man hade inlett produktionen av denna service – till en början delvis med kommunernas egna medel.

När man talar om skillnaden mellan kommunerna beträffande den service som veteranerna åtnjuter är skillnaden nu större än någonsin förut. I några kommuner är servicen på en god nivå, men i de flesta kommuner är denna service i sin linda.

Senaste höst godkändes oppositionsgruppernas resolution i riksdagen. Denna tillsammans med social och hälso- vårdsministeriets tilläggsanslag i statsbudgeten säkerställer nivån på anslagen i nästa års budget. Är inte allt nu bra? En sak fortsätter. Det varje år fortsatta ve- landet är inte till någons fördel i ett ärend- e, som åtminstone alla beslutfattare är över ens om.

Veteranorganisationernas målsätt- ning är, att alla veteraner, kvinnor och män, som stred vid fronten skulle inbe- gripas i samma kommunala lagstadgade hemtjänst, som redan nu ersätts åt krigs- invaliderna på basen av krigsskedelagen.

Jag tackar er alla för det arbete ni ut- fört krigsveteranerna, deras makor/ma- kar och änkor/änklingar till fromma samt för ett gott samarbete.

Jag tillönskar krigsveteranerna, deras makor/makar och änkor/änklingar även- som alla vänner och stödpersoner en god jul och ett framgångsrikt gott nytt år.

Markku Seppä

Svensk översättning Anders Knip

Kunniamerkkejä Suomen 100-vuotisitsenäisyyspäivänä

Sotaveteraani-lehti julkaisee Vapaudenristin Ritari- kunnan kunniamerkkien saajat sekä liiton esitykses- tä annettujen Suomen Leijonan ja Suomen Valkoi- sen Ruusun Ritarikunnan kunniamerkkien saajat.

Sotaveteraaneille esitetyt SVR M1 -kunniamerkit an- netaan kansallisen veteraanipäivän aikaan.

Vapaudenristin kunniamerkit

1. luokan Vapaudenristi

Sahi Timo Lauri Juhani, lääkintäkenraalimajuri, Helsinki

2. luokan Vapaudenristi

Holmlund Anne Elisabeth, puheenjohtaja, Ulvila

Lintu Matti Pekka, suurlähettiläs, Helsinki
Tiilikainen Teija Helena, johtaja, Espoo
Uro Oiva Seppo Juhani, eversti, Riihimäki
Virkkunen Janne Sakari, päätoimittaja, Helsinki
Visuri Pekka Juhani, professori, Tampere

3. luokan Vapaudenristi

Anttila Lasse Juhani, osastopäällikkö, Espoo
Fredrikson Erkki Onni Volter, kamarineuvos, Jyväskylä
Lind Arvi Kullervo, toimittaja, Helsinki
Saharinen Teuvo Kalervo, everstiluutnantti, Suomussalmi
Seppä Markku Reino Olavi, toiminnanjohtaja, Mäntsälä

4. luokan Vapaudenristi

Hirvisaari Laila Ellen Kaarina, kirjailija, Helsinki
Sääksjärvi Liisa Ellen, sotilaskotisisar, Kouvola

Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan Ritarikunnan kunniamerkit

SL R

Hokka Heikki Antero, maatilayrittäjä, Padasjoki

SVR Ar

Kohopää Eila Marjatta, sosiaalineuvos, Kouvola
Mikkonen Pia Maria, varainhankinnan päällikkö, Vantaa
Paavilainen Heikki Markus, sivistystoimenjohtaja, Ylivieska

SL Ar

Juslin Reino Henrik, undervisningsråd, Pargas
Kokkonen Tapio Juhani, maanviljelijä, Reisjärvi
Koskela Erkki Tapio, rakennusinsinööri, Reisjärvi
Puurula Kauko Aaro, maanviljelijä, Reisjärvi
Saarikallio Pekka Emil Juhani, insinööri, Loimaa
Setänen Arvo Ilmari, pankinjohtaja, Sastamala

SVR MI kr

Hämäläinen Ilmari, toimitusjohtaja, Seinäjoki
Kalliomaa Pentti Kalevi, piirisihteeri, Isokyrö
Leikkonen Matti Lauri, vanhempi konstaapeli, Virolahti
Niemi Jouko Sakari, koulunjohtaja, Ylivieska
Suhonen Raimo Juhani, maanviljelijä, Isokyrö
Watjus Sinikka Johanna, piirisihteeri, Helsinki

SVR MI

Hakala Veikko Aulis, maanviljelijä, Isokyrö
Luomanen Veikko, kirvesmies, Reisjärvi
Leskinen Osmo, isännöitsijä, Helsinki

Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja Markku Sepälle annettiin itsenäisyyspäivänä 3. luokan Vapaudenristi.
Kuva: Ruotuväki-lehti

Sotaveteraaniliitto onnittelee

Eila Hukkanen 100 vuotta

Eila Hukkanen täyttää 100 vuotta 28.12.2017.

Eila liittyi lottiin 16-vuotiaana. Talvisodan aikana hän toimi muonituslottana ja apuhoitajana sairaalassa. Ompelijan taidot velvoittivat huoltamaan rintamalla olevia miehiä.

Sodan jälkeen aviomies löytyi siskon miehen suvusta. Perhe kotiutui 1955 Kouvolaan ja perheeseen syntyi kolme tyttöä ja yksi poika. Aviomies kuoli 1967, jonka jälkeen oma työpaikka löytyi lääninhallituksesta. Eila jäi eläkkeelle 1981. Lastenlapsia on seitsemän ja neljättä sukupolvea yhdeksän lasta.

Eila asustaa yksin rivitaloasun-

nossaan. Ruoka tuodaan kotiin ja siivouksesta huolehditaan. Päivät kuluvat lukiessa ja TV:stä maailman tapahtumia seurattaessa. Mikä on pitkän elämän salaisuus? Se on urheilu. Jo 15-vuotiaana olin uimaopettajana Ensossa, kertoo Eila.

Kiitoksena toiminnastaan Eilalle on myönnetty SVR MI, talvi- ja jatkosodan muistomitalit sekä Lottaperinneyhdistyksen muistomitali. Merkkipäiväänsä Eila viettää perhepiirissä.

Teksti: Toivo Hartikainen
Kymenlaakson sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Kuva: Roope Nieminen

Alfons Snickars 100 år

Krigsveteran Alfons Snickars från Oravais fyller 100 år den 5 januari 2018. Sitt yrkesverksamma liv har han levt som jordbrukare i sin födelseby Keskis, 25 km från kyrkbyn. När hustrun avlidit och han avslutat jordbruket flyttade han till kyrkbyn och bodde där i tretton år. Vid sviktande hälsa fick han tidvis rehabilitering på Nykarleby sjukhem och de fyra senaste åren har han bott varaktigt där.

Alfons miltära grad var sergent. Under vinterkriget tjänstgjorde han i III AV IR 61 vid Kämärä, Viborgska viken och Tervajoki. Under fortsättningskriget var han stationerad vid Sântämä, Svir brohuvud, Jandeba, Schemenski och Tienhaara. Hans funktion var mg. gruppchef. Han blev sårad i juni 1944 i Tienhaara.

Monica Jakobsson

Sotaveteraaniliiton vanhin jäsen Tyyne Hinkkala täytti 109 vuotta 31.10.2017 Ulvilassa.

Sotaveteraaniliitto muistaa

Olavi Eronen 1922-2017

Sotaveteraaniliiton kunniajäsen sekä Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin ja Haminan – Vehkalahden Sotaveteraanien kunniapuheenjohtaja kuoli 95 vuoden iässä Haminassa 25.11.2017 Hän oli syntynyt Viipurissa 14.2.1922.

Olavi Eronen aloitti veteraanityön 1979. Tähän työhön hän paneutui sydämellä ja oli mukana kaikilla liittomme organisaatiotasoilla, muun muassa liiton hallituksessa ja valtuustossa yhteensä 16 vuotta. Veteraanityössä hän painotti yhdes-
sä tekemisen tärkeyttä ja heikoimmista huolehtimisista. Olavilla oli

esimerkiksi merkittävä osuus Haminan 1990-luvun lopulla rakennetun sotaveteraanien asuin- ja palvelutalon aikaansaamisessa.

Perin Olavilta piirin puheenjohtajuuden. Muistan hänen monesti aloittaneen puheensa ”hyvät aseveljet” tai ”hyvät veteraaniveljet ja -sisaret”. Tiesin silloin, että sukupolvi on vaihtunut. Minun avukseni tulevat olemaan ”kunnioitetut veteraanit” tai ”arvoisat veteraanit ja lotat”.

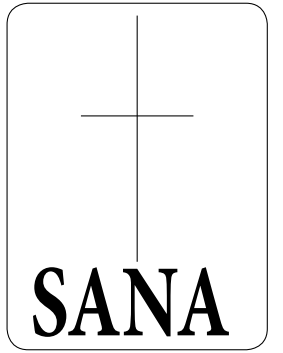
Olavi Eronen oli talvi- ja jatkosodan veteraani. Talvisotaan hän osallistui JR 11:ssä komppanian

päällikön lähettinä. Hän oli tällöin varusmies. Väli rauhan aikana hän suoritti varusmiespalveluksen loppuun käyden sen aikana RUK:n kurssin 49 Niinisalossa. Lähes koko jatkosodan hän oli kranaatinheitinjoukkueen johtaja I/JR 4:ssä ja taisteli kolmella kannaksella. Sodan jälkeen Olavi oli joitakin vuosia metsätyönjohtajana Sotkamossa.

Vuonna 1949 Olavi Eronen aloitti palveluksen rauhanajan puolustusvoimissa. Palveluspaikkoina tulivat tutuiksi Hämeenlinna, Hamina ja Valkealan Vekaranjärvi, jossa hän jäi eläkkeelle 1977 Karjalan Prikaatin esikuntapäällikön tehtävästä. Olavi oli osaava ja tunnustettu krh-kouluttaja puolustusvoimissa. Työn ohella harrastettu kivääriammunta teki hänestä mestariampujan ja myöhemmin urheilujoh-
tajan.

Olavi oli kiinnostunut yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Sekä Valkealassa että Haminassa hän toimi kunnallisissa ja seurakunnallisissa luottamustehtävissä lähes 30 vuotta. Hän oli myös mukana Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton ja Suomen Ampu-

Vartiotehtävässä

”Sillä seudulla oli paimenia yöllä ulkona vartioimassa laumaansa.” Lk. 2: 8.

Kunnioitetut sotiemme veteraanit!

Teitä muistaessani mieleeni tulevat väistämättä jouluevankeliumin paimenet. He olivat yötyöläisiä, jotka suorittivat uskollisesti tehtävänsä väsyneinä, kylmässä, jättämättä paikkaansa. He olivat vartiossa suojellakseen laumaansa varkailta tai petoläimiltä.

Vietämme tänä vuonna maamme 100-vuotista itsenäisyyttä. Maamme itsenäisyyden vuoksi on monen tullut pitää vartiopaikkansa. Näin on tapahtunut sodan keskellä, jolloin on täytynyt olla valmis antamaan kaikkensa rakkaan isänmaan puolesta. Samoin näin on tapahtunut arkisessa työssä tai tehtävissä, joiden kautta on saanut rakentaa tätä maata. Se on ollut kasvat-
tajana toimimista annettaessa eväitä seuraaville sukupolville. Se on ollut perinnön siirtämistä, jossa veljeä ja sisarta ei jätetä. Ketään ei jätetä köyhyyteen tai menetyksen keskelle.

Itsenäisyytemme juhluvuoden lisäksi vietämme tänä vuonna Reformaation 500-vuotisjuhlaa. Reformaation perintö on keskeinen osa meitä suomalaisia. Reformaation myötä suomen kieli ja kulttuuri kehittyi. Tämä oli edellytys myöhemmin Suomen itsenäistymiselle. Reformaation ja kristillisen uskon perintö on vaikuttanut maassamme ja johtanut siihen, että olemme halunneet pitää huolta kaikista.

Reformaation tärkein perintö kätkeytyy kuitenkin joulun sanomaan. Jouluevankeliumin paimenet olivat yleisen käsityksen mukaan heitä, joille Jumalan ei tullut ilmestyä. Mutta juuri heille ilmoitettiin ensimmäisenä sanoma syntyvästä Vapahtajasta. Näin Jumala toimii.

Jumala tulee Kristuksessa lähelle juuri meitä, jotka ehkä tun-
nemme itsemme epäonnistuneiksi tai vähäisiksi. Jumalan viesti meille on: Sinä olet arvokas ja sinä olet armahdettu. Vartiopaikallamme väsyneinä ja palelevina meidät kohtaa armahtava ja rakastava Kristus. Hän ei jätä meitä viimeiselläkään vartiopaikallamme, vaan hänen viestinsä on anteeksiannon ja armon sana.

Samuel Salmi
Oulun hiippakunnan piispa

jainliiton hallinnossa eri tasoilla.

Ampumaurheilu vei Olavi Eronen maailmalle. Aktiiviana hän edusti puolustusvoimia monissa kansainvälisissä kilpailuissa hyvällä menestyksellä. Oman kilpailutoiminnan loputtua ja jäätyään eläkkeelle Olavi jatkoi ampujien valmentajana ja kilpailujoukkueiden johtajana. Hän oli ampumajoukkueen johtajana muun muassa Moskovassa, Los Angelesin ja Soulin olympiakisissa. Hän oli kahdeksan vuotta Suomen olympiakomitean jäsen.

Vaimonsa Tellervon kuoltua Olavi ystävystyi Irja Lohjan kanssa ja he avioituivat. Irjan kesäpaikasta Valtimossa tuli heille tärkeä. Siellä kesät kulivat askarrella, paikkoja koken-
nellen, luontoa seuraillen ja sau-

noen. Sieltä käsin osallistuttiin seutukunnan tapahtumiin ja siellä kestittiin mielellään vieraita.

Olavi Eronen on palkittu monilla sodan ja rauhanajan kunniamerkeillä ja kunniajäsenyyksillä. Kunniamerkeistä mainittakoon Suomen Urheilun kultainen ansioristi, 2. luokan Vapaudenristi ja Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi.

Olavia jäivät kaipaamaan Irja-vaimo ja Veikko-Olavi perheeseen sekä suuri joukko ase-
veljiä ja ystäviä.

Olavi Eronen siunataan haudan lepoon sotilaallisina menoin 29.12.2017 Haminassa.

Arto Mikkonen
Kymenlaakson
Sotaveteraanipiirin
puheenjohtaja

AJANKOHTAISTA

Tasavallan presidentin tervehdys

Kunnioitetut veteraanit, maamme kunniakansalaiset

Itsenäinen Suomi täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Me juhlimme 100-vuotista kotimaatamme syvästi kiitollisina niistä uhrauksista, joita sotien sukupolvi on tehnyt vapautemme eteen.

Sotien aikana Suomea puolustettiin kaikin keinoin sotatoimi-alueilla ja kotirintamalla. Vaikka huoli oli alituinen, oli myös tulevaisuudenuskoa. Yhdessä koettu opetti sotien sukupolvea myös luottamaan toinen toisiinsa ja kunnioittamaan toinen toistaan. Ihmiset eri lähtökohdista ja taustoista taistelivat Suomen puolesta yhdessä. Veljeä ei jätetty.

Yhteenkuuluvuuden tunne ja tulevaisuuden usko kantoivat myös jälleenrakentamisen vuosina. Tuloksesta voi olla ylpeä. Sotien jälkeen tämä pieni maa nousi yhdeksi maailman vakaimmaksi valtioksi, jota pidetään monessa suhteessa mallimaana. Suomi on yksi maailman vakaimmista, turvallisimmista ja tasa-arvoisimmista maista.

Suomi on aina kukoistanut vahvan yhteenkuuluvuuden ansioista. Veteraanit jättivät meille arvopohjan, joka säilyy sukupolvelta toiselle. Tässä perinnössä vapaus ja vastuu, oikeus ja velvollisuus kulkevat rinnakkain. Velvollisuudentunto läheisistä ja velvollisuudentunto tulevasta muodostavat arvoperustan, jolle meidän kannattaa rakentaa myös tulevaisuudessa.

Astumme itsenäisyytemme toiselle vuosisadalle kiitollisina turvallisesta ja vapaasta isänmaastamme, jonka sotien sukupolvet ovat meille jättäneet. Sylvian joululaulussa sanotaan: "Sen ver-

taista toista en mistään ma saa, on armain ja kallein mull' ain Suomenmaa".

Näiden sanojen myötä toivotan sotiemme veteraaneille ja heidän läheisilleen rauhaa joulun odotusta sekä hyvää Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa vuotta.

Sauli Niinistö

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

Joulutervehdykset Sotaveteraani

Arvoisat ja rakkaat sotiemme veteraanit
Suomen itsenäisyyden alkutaival ei ollut helppo. Saimme raivata tietä ja tehdä kompromisseja heti ensimmäisestä vuodesta alkaen.

Jaoin kuitenkin yhteisen uskon parempaan huomiseen. Siihen pyrkimisestä tuli yhteinen tarkoitus, joka kokosi kansan. Presidentti Kyösti Kallio totesikin hienosti puheessaan talvisodan jälkeen: "Elävä kansallinen yhteistunto on ollut voimamme taistelujen melskeessä rintamalla ja rintamien takana. Ja se on edelleen luotettavin voimanlähteemme myöskin tulevaisuudessa."

Sodan aikaiset ja sen jälkeiset ponnistelut ovat muistutus ihmisen selviytymiskyvystä ylivoimaisiltakin tuntuvien esteiden edessä. Emme voi muuttaa historiaa, mutta voimme oppia siitä. Koen suurta iloa ja ylpeyttä kansakun-

tamme uskottomasta tarinasta. Kertomuksemme on lujasti kiinni suomalaisessa kalliassa ja sen vaaliminen on meidän nuorempien velvollisuus.

Turvalliset puitteet niin sisäisesti kuin ulkoisesti ovat määrätietoisuuden hyvinvoinnin rakentamisen edellytys. Suomi on yksi maailman vakaimmista ja turvallisimmista maista, minkä ansiosta yhteiskuntamme eri osa-alueet toimivat niin hyvin. Parempaan täytyy aina pyrkiä, mutta jo saavutettuja hienoja asioita on syytä arvostaa.

Juhlitsenäisyysvuosi on ilahduttavalla tavalla innostanut suomalaisia kautta maan osallistumaan sen juhlintaan. Alueellisten tapahtumien määrä ja kirjo on valtaisa. Tänä vuonna voimme katsoa menneeseen kiitollisuutta tuntien, arvioida nykypäivää kriittisesti ja katsoa tulevaisuuteen avoimin mielin. Suomi on hieno

maa ja toisiamme kannustamalla kykenemme vaikka mihin.

Hyvät veteraanit, lämmin kiitos teille siitä mitä olette tehneet kaiken sen hyvän eteen, josta saamme tänä päivänä nauttia. Toivotan teille hyvää ja rauhallista joulua.

Maria Lohela
Eduskunnan puhemies

Saamme tänä vuonna juhlaa 100-vuotiaan isänmaamme itsenäisyyttä ylpeinä sen historiasta ja luottavaisesti sen tulevaisuuteen katsoen. Taipaleeseemme sisältyy niin suuria ilon kuin syviä surunkin aikoja. Aseet ovat olleet vaienneina onneksemme jo yli 70 vuotta.

Pitkästä rauhan ajasta huolimatta on mitä tärkeintä, että muistamme isänmaamme itsenäisyyden ankarimmat ajat tänään ja huomenna ja kuuntelemme ne kokeneen veteraanisukupolven mietteitä ja tuntoja sodan kokemuksista. Ne kertovat siitä, kuinka kalliisti ja kovin ponnistuksin nykyinen hyvinvointimme on lunastettu. Samalla ne muistuttavat meitä sodanjälkeisiä sukupolvia siitä, mitä periksitamattomuus ja yhteisvastuu äärimmillään tarkoittavat.

On kaikkien suomalaisten kunniatehtävä vaalia veteraanien perintöä ja osoittaa kiitollisuutta sotiemme veteraaneille, heidän

toimiaan tukeneille ja kotirintamalle vapautemme turvaamisesta ja sodan jälkeisen yhteiskunnan rakentamisesta. Nyt on meidän sodanjälkeisten sukupolvien vuoro kantaa vastuu isänmaamme ja sen kansalaisten hyvinvoinnista.

Veteraanisukupolven perintö elää Puolustusvoimien toiminnassa vahvasti. Ylläpidämme maamme puolustuskykyä ja valmiutta vuoden jokaisena hetkenä. Eduskunnan kesällä hyväksymä puolustusselonteko asettaa myös puolustuksemme kehittämiseksi selkeät askelmerkit pitkälle ensi vuosikymmenelle.

Toimeenpanemalla selonteon linjaukset säilytämme puolustuskykymme. Varmistamme siten osaltamme mahdollisuuden elää turvallisessa Suomessa jatkossakin. Samoin turvaamme kyvyn tehdä kaikkiin lähtökohtiimme perustuvia valintoja veteraanien viitoittamalla tiellä myös tulevaisuudessa.

Joulu on kiitoksen ja muista-

misen aikaa. Kiitämme sotaveteraaneja heidän meidän kaikkien eteen tekemistään uhrauksista ja työstä. Muistamme kiitollisuudella myös poisnukkuneita.

Toivotan teille, sotaveteraanit ja omaisenne, sekä kaikille muille tämän lehden lukijoille hyvää joulua sekä terveyttä ja voimia tulevalle vuodelle.

Kenraali Jarmo Lindberg
Puolustusvoimain komentaja

Kunnioitetut sotiemme veteraanit
Suomen itsenäisyyden juhluvuoden teemana on Yhdessä – ja yhdessä olemme rakentaneet koko vuotta 2017 eri toimijoiden kanssa. Juhlavuosi kaartuu nyt loppua kohti. Suomen itsenäisyyttä on juhlistettu tänä vuonna laajalla ja monipuolisella ohjelmalla sekä erityisillä juhluvuoden määrärahalisäyksillä. Juhlilla ei olisi kuitenkaan ilman veteraaneja. Arvokkain osa veteraanien perinnöstä, joka jää jälkipolville, on itsenäinen ja vapaa Suomi. Siksi olemme halunneet nostaa juhluvuonna veteraanien teot sodan ja rauhan aikana eri yhteyksissä esille ja muistuttaa saavutuksistanne, jotka ovat arvokas osa itsenäisyytemme historiassa.

Koko Suomen sotien aikana elänyt kansa löysi uskottoman

tahdon ja kyvyn puolustaa maata, jolla luotiin kestävät arvot. Niillä taattiin vapaan ja vauraan Suomen perusta. Satavuotiaalla Suomessa on näköala katsoa vuosita niin eteenpäin kuin taaksepäin sekä seistä tukevasti tässä ajassa. Tämä perspektiivi luo ymmärrystä koko itsenäisyyden ajasta ja auttaa tarkastelemaan tämän päivän Suomea, jossa juuri nyt elämme.

Olemme tällä hallituskaudella tehneet uudistustyötä parhaan mahdollisen hyvinvointia ylläpitävän, uuden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen luomiseksi. Tämä tehtävä ei ole ollut helppo ja myös siihen on pitänyt rohkeasti tarttua. Muutos on aina myös mahdollisuus. Pe-

rusta, jonka loitte ja varmistitte vielä pitkälle sotien jälkeenkin, on kantanut. Sille on hyvä ja luotettava rakentaa uutta.

Veteraaniveljien yhteisöllinen ja yhdessä tekeminen on rohkaisevaa. Haluamme huolehtia veteraaneista parhaalla mahdollisella tavalla. Yksituumaisuus valtiovalan ja päättäjien kesken on selkeä. Juhlavuoden määräraha kertoo, että tahtoa on ollut laittaa kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut kuntoon. Myös kunnat ovat kiitettävästi osallistuneet palvelujen järjestämiseen. Määrärahakorotukset juhluvuonna ovat olleet suurimmat, mitä milloinkaan on kerralla korotettu. Ammattitaitoiset työntekijät ovat ar-

vioineet yksilölliset, veteraanin kanssa yhdessä katsotut tarpeet. Näin on päästy hyvään lopputulokseen ja veteraaneille saatu aikaisempaa parempia palveluja. Myös ministeriöön on tullut veteraaneilta hyvää palautetta.

Jouluna voimme hiljentyä muistamaan veteraanisukupolvien työtä. Kiitämme teitä, että olemme saaneet mahdollisuuden säilyttää nyt jo 100-vuotiaan isänmaamme. Toivotan kaikille veteraaneille, omaisille ja Sotaveteraani - lehden lukijoille Rauhallista Joulua, terveyttä ja voimia vuodelle 2018.

Pirkko Mattila
Sosiaali- ja terveysministeri

Krigsveteranen -lehden lukijoille

Kunnioitetut sotiemme veteraanit Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi lähestyy loppuaan. Kunniapaikalla itsenäisyytemme säilyttämisessä ja maan jälleenrakentamisessa ovat olleet viime sotien vaikeat vuodet. Kansakunnan olemassaolo oli vakavasti uhattuna. Te, kunnioitetut sotaveteraanit, turvasitte uhrauksillanne itsenäisyyden säilyttämisen.

Saavutuksenne ovat osa kansakuntamme henkistä perintöä. Loitte perustan työlle, jota nuoremmat ikäluokat ovat jatkaneet isänmaan hyväksi. Maa, joka selvisi talvisodasta, säilytti itsenäisyytensä, jälleenrakensi tämän upean maan ja teki siitä kovalla työllä modernin hyvinvointivaltion, selviää kyllä eteen tulevista vuosista.

Itsenäisyyden juhluvuonna

valtionneuvosto on halunnut panna sotiemme veteraanien palveluihin. Keskiössä ovat olleet so-tainvalidien ja veteraanien oikeus sellaisiin palveluihin, joilla turvataan veteraanivanhusten itsenäinen elämä ja kotona selviytyminen. Hyväksyimme syksyn lisäbudjetissa lisämäärärahan tälle vuodelle, jotta kaikki kotipalveluja tarvitsevat veteraanit saisivat heille kuuluvat palvelut. Varmistamme myös tuleville vuosille riittävän määrärahan näihin palveluihin.

Veteraaniväestön arvostus kulkee läpi yhteiskunnan. Veteraanijärjestöt ovat tehneet vuosikymmenien mittaan arvokasta työtä. Kiitän teitä sotaveteraanit, samoin 60 vuotta täyttäneitä Suomen Sotaveteraaniliittoa, työstänne yhteisen isänmaamme hyväksi.

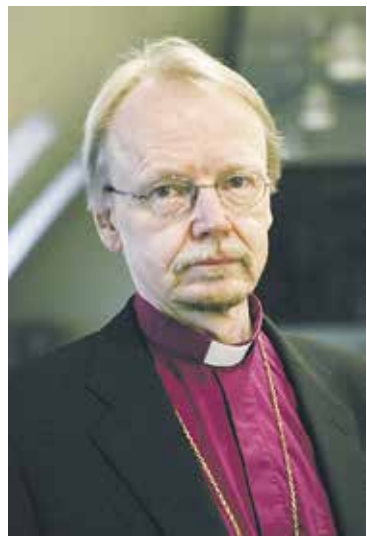
Toivotan teille, omaisillenne

ja kaikille Sotaveteraani-lehden lukijoille rauhaisaa joulua sekä voimia ja terveyttä vuodelle 2018.

Juha Sipilä

Juha Sipilä

Joululla on muisti On helpompi ajatella menneitä jouluja kuin tulevia. Tulevat ovat vielä tyhjiä. Muisti ei ole tallettanut niistä mitään.

Menneitä jouluja kantaa mukanaan, niin kuin ihminen elämänsä päiviä kantaa. Lapsuuden jouluja toisin kuin aikuisuuden ja myöhempien vuosien, mutta kaikki ne ovat tavalla tai toisella mukana, nekin jotka haihtuvat tietoisesta muistista ulottumattomiin.

Sellainen on hyvä ja rauhoittava tieto. Tämä joulu asettuu jou-lujen jonoon. Aina vuosi kiertää tiettyyn kohtaan ja sitten on joulu. Vuosien rauhallinen rytmi tuo pyhät silloin kuin on pyhien aika. Kuin syvällä arjen alla vuoden kierto toistaa yhteistä kertomusta: joulua, pääsiäistä, helluntaita.

Mitä kiihkeämpi on eteenpäin kurottavan yhteiskunnan vauhti, sitä syvemmälle vuoden kulussa

toistuva yhteinen kertomus painuu. Mitä suurempi on kasvua, uutuutta ja nopeutta tavoitteleva etunoja, sitä kauemmas haihtuu taju siitä, mitä kohti ponnistellaan.

Siksi pyhistä on syytä pitää kiinni. Joulun yli alkoot kasvuin-toiset markkinamiehet juosko; joulua alkoot myykö.

Sielu tarvitsee pyhänsä. Ruu-mis tarvitsee leponsa. Mieli tarvitsee rauhansa. Yhteinen elämä tarvitsee yhteisen kertomuksen-sa.

Jouluna voi rauhassa katsoa taaksepäin. Antaa muistin tuoda, mitä se tahtoo, oikullisesti ja katkelmallisesti niin kuin muistilla on tapana. Tai vain olla, miettimättä tulevaa ja muistamatta mennyttä.

Miten mahtovat Maria ja Joosef muistaa Betlehemin. Maria muisti toiset asiat, Joosef toiset. Kahta samanlaista muistia ei ole. Jokaisen muisti on omanlaisensa ja rakentaa mieleen yksityisen maailman. Siihen, mitä muisti tallettaa ja mitä unohtaa, vaikuttavat kaikki elämän päivät.

Kenties Maria ja Joosef myöhemmin, aina kun vuoden kierto tuli tiettyyn kohtaan, pysähtyivät muistamaan. Tämä on se aika vuodesta, kun poika syntyi, muistatko. Muistatko hajut siellä tallissa; muistatko, miten römeä ääni sillä paimenella oli; muistatko, kuinka poika alkoi parkua, kun ne itämaan miehet kumar-sivat; muistatko mihin ne lahjat

ovat joutuneet. Ehkä he kertoivat ja kertoivat mitä tapahtui, ehkä kiistelivät siitä, kumpi muistaa oikein. Kertomalla ja toistamalla he rakensivat yhteistä muistia.

Ehkä he aina, kun vuoden kierto tuli tiettyyn kohtaan, katsoivat poikaansa ja olivat ylpeitä, hyvillä mielin ja huolissaan niin kuin vanhemmat ovat. Poika oli muuttanut heidän elämänsä, ensimmäinen lapsi, eikä mikään ollut enää niin kuin sitä ennen.

Sitä Maria ja Joosef eivät tienneet, mahtoivatko osata aavistaa, että pojan syntymä oli muuttanut koko maailman elämän, eikä mikään ollut enää niin kuin ennen.

Kun vuosi kiertyy tähän taas ja pyhät tulevat, voi kaikessa rauhassa antaa muistin liikkua menneissä jouluisa, muistaa ja huomata muistin haalistuminen. On paljon, jos on joku, jonka kanssa voi yhdessä muistaa, tai kertoa oman muistinsa asioita: meillä oli niin, syötiin puuro joulurauhan julistuksen jälkeen, sitten koristeltiin kuusi; miten teillä oli.

Jos niin on parempi, voi olla muistamatta. Nyt on joka tapauksessa tämä joulu, tämän vuosi kiertyy tähän kohtaan ja niin joulu on. Se kantaa yhteistä muistia ja yhteistä kertomusta.

Siihen aikaan... Betlehemissä...teille on syntynyt Vapahtaja.

Kari Mäkinen

Kari Mäkinen

Betlehemin tähti "Kristus, meidän Jumalamme, joka ennen aamutähteä Isästä syntyy, tuli luoksemme libassa".

Tietäjät lähtivät ensimmäisenä jouluna etsimään syntynyttä Kuningasta, "ja tähti, jonka he olivat nähneet nousevan taivaalle, kulki heidän edellään" (Matt. 2:9). Tuo Matteuksen mainitsema tietäjiä ohjannut tähti on sama, joka opasti Vanhassa testamentissa Bileamia (4. Moos. 22:2-24:25).

Kolme tietäjää kuvaa täydellisyttä eli Kolminaisuutta. Myös se, että yksi tietäjistä oli ihonväriltään valkoinen, toinen keltainen ja kolmas tummaihoisin, on kuva koko ihmiskunnasta: koko maailma oli tietäjien persoonissa tullut kumartamaan Kunnian Kuningasta.

Perinteinen eurooppalainen joulukalenteri muodostuu 24 tähdestä. Sen avulla lapset ovat lukuisten sukupolvien ajan laske-neet lähestyvää jouluaattoa.

Aattoiltana avataan kalenterin viimeinen luukku, jonka takaa löytyy suurin tähti. Se on se

Betlehemin tähti, joka johdatti ihmiskuntaa myös ensimmäisen joulun ihmeen, luolan, seimen ja Jeesus-lapsen äärelle.

Tuota Kristuksen syntymän kiitosjuhlaa vietämme tänäkin jouluna.

Joulurauhaanne siunaten

Leo Karjalainen

Leo

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa

Tue veteraania Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuonna

Sotaveteraaniliitto sai poliisihallitukselta vuoden 2017 loppuun ulottuvan rahankeräysluvan. Sotaveteraaniliitto käyttää varat sotaveteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä hyväksi järjestämällä kunto- ja virkistysviikkoja sekä myöntämällä henkilökohtaisia avustuksia.

Liiton rahankeräyksen pankkiyhteys: Helsingin Op FI23 5541 5820 0139 52

Rahankeräysluvan numero: RA/2016/279

Sotaveteraaniliiton toimisto on suljettu 24.12.2017 – 1.1.2018

Myyntitoimisto on suljettu 2.-5.1.2018 inventaarion vuoksi.

Toimiston ollessa suljettuna voitte tarvittaessa ottaa yhteyttä: toiminnanjohtaja Markku Seppä, puh. 0400 921 332 sosiaalisuhteeri Anni Grundström, puh. 040 822 3998

Henkilökunta toivottaa kaikille rauhaisaa joulun aikaa ja kiittää kuluneesta vuodesta.

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi
<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

AJANKOHTAISTA

Sakari Sippola luopuu valtuuston puheenjohtajuudesta

Sotaveteraaniliiton valtuusto kokoontui Helsingissä 7. marraskuuta. Valtuusto hyväksyi liitolle toimintasuunnitelman ja 88 000 euroa alijäämäisen talousarvion vuodelle 2018. Valtuusto piti tärkeänä saada aikaan laki, jolla kaikki veteraanit saataisiin samanlaisten avopalveluiden piiriin, jotka sotainvalideille korvataan sotilasvammalain nojalla.

Hallituksen jäseniä valittaessa tarvittiin vaali. **Paula Takala** Kauhavalta voitti vastaehdokkanaan olleen **Tarja Tapanaisen** Kauhajolta (12 puolesta, 3 vastaan, 3 tyhjää). Varajäseneksi valittiin Tarja Tapanainen. Hallituksen jäsenenä jatkavat **Pertti Suominen** Helsingistä (varajäsen **Jorma Mikkonen** Joensuusta) ja **Rauno Loukkola** Helsingistä (varajäsen **Reijo Inget** Kuhmosta).

Aamupäivän keskusteluosuudessa käsiteltiin veteraanijärjestöjen yhteistyötä sekä vuoden 2018 talousarvion tiivistettyä rakennetta.

Sakari Sippola luopuu - Erkki Heikkinen käytettävissä

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtajana toimi-

Valtuuston kokousta johti hallintoneuvos Sakari Sippola. Hän ei ole käytettävissä valittaessa liiton valtuustolle puheenjohtajaa Kauhavan liittokokouksessa kesäkuussa 2018.

nut hallintoneuvos Sakari Sippola ilmoitti, että ei ole enää käytettävissä valittaessa liiton valtuustolle puheenjohtajaa Kauhavalla kesäkuussa 2018 pidettävässä liittokokouksessa. Sakari Sippola on toiminut liiton valtuuston puheenjohtajana kolme kaksivuotiskautta.

Liiton puheenjohtaja, lehdistöneuvos **Erkki Heikkinen** ilmoitti olevansa käytettävissä valittaessa liitolle puheenjohtajaa liittokokouksessa 2018.

Valtuutettuja kuuntelemassa Jouni Perälän (oik.) selvitystä, miten Kuopiossa on edistytty veteraanien palvelumäärärahan nostamisessa veteraania kohden korkeimmalle tasolle koko maassa. Jouni Perälän (Pohjois-Savo) vieressä Juhani Penttilä (Kanta-Häme), liiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen, Olavi Kurko (Uusimaa) ja Erkki Pulli (Etelä-Karjala).

Hallituksen varsinaiset jäsenet ja varajäsenet 2018

Varsinainen jäsen 2018–2019

Paula Takala
Rauno Loukkola
Pertti Suominen

Varajäsen 2018–2019

Tarja Tapanainen
Reijo Inget
Jorma Mikkonen

Varsinainen jäsen 2017–2018

Jaakko Valtanen
Pirkko Karjalainen
Eero Kaitainen

Varajäsen 2017–2018

Olli Kivioja
Anne-Mari Väättäinen
Pekka Paatero

Uusi hallitus aloittaa työnsä 1.1.2018.

Liiton toimintasuunnitelman 2018 keskeiset osat

Sotaveteraanijhteisöjen painopistealueet 2018

1. Sotaveteraanien palvelut lakiperusteiseksi
2. Perinnetyön alueellisen ja paikallisen toimintamallin rakentaminen yhdessä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa
3. Yhteistyön tiivistäminen muiden veteraanijärjestöjen kanssa
4. Toimintamallit, viestintä ja hallinto tukevat perustehtävää

1. Sotaveteraanien palvelut perustuvat lakiin

- 1.1. Kohdennetaan tiedottaminen ja vaikuttamistoimet virkamiehiin ja poliitikkoihin.
- 1.2. Seurataan veteraanien palvelutarvetta ja palveluiden saatavuutta.
- 1.3. Tiivistetään yhteistyötä liiton jäsenyhdistysten ja kuntien vastaavien kanssa.
- 1.4. Seurataan SOTE-ajan tuomia muutoksia veteraanien palveluissa ja kuntoutuksessa.

2. Veteraanijärjestöillä ja Tammenlehvän

Perinneliitolla yhteinen suunta perinneajasta

- 2.1. Veteraanijärjestöjen ja Tammenlehvän Perinneliiton edustajien säännölliset tapaamiset
- 2.2. Tammenlehvän Perinneliiton edustajia mukaan veteraanijärjestöjen toimikuntiin sekä tapahtumiin
- 2.3. Jatketaan alueellisten perinneyhdistysten suunnittelua aikaisemmin hyväksytyin periaattein

3. Yhteistyö muiden veteraanijärjestöjen välillä

- 3.1. Yhteistyöasiat käsittelee Rintamaveteraaniliiton ja Sotainvalidien Veljesliiton kanssa

4. Toimintarakenteet ja hallinto

- 4.1. Sotaveteraanit, sotaveteraanityö ja -työn tekijät esillä mediassa
- 4.2. Liiton henkilö- ja työjärjestelyt varmistavat ydintehtävien hoitamisen
- 4.3. Liiton sääntöjen ajanmukaistaminen perinneaikaa silmällä pitäen
- 4.4. Liittokokouksen sujuva eteneminen

Rosvopaistit on nyt nautittu

Veteraaniväkeä jo vuodesta 1992 alkaen ilostuttaneet Rosvopaisti-tilaisuudet nautittiin tänä vuonna viimeistä kertaa. Vuosikymmenten aikana Finnairin lentävä henkilökunta ja lukuisat muut vapaaehtoiset ovat jakaneet hienoja kokemuksia veteraaniväen kanssa. Iloa tapahtumissa on riittänyt, mutta veteraanien määrä on vähentynyt jatkuvasti niin paljon, että Puolustusvoimien kanssa pää-

tettiin lopettaa tapahtumien järjestäminen tämän juhluvuoden jälkeen.

Yhteistyökumppanit kokoontuivat lokakuussa sponsorinsa Koffin tiloihin viettämään karonkkaa. Tilaisuudessa kuultiin musiikkia, tarinoita matkan varrelta sekä palkittiin mukana olleita vapaaehtoisia veteraaniliitosten ansiomerkeillä. Rosvopaistien isäntä **Kalevi Rönnqvist** vastaanotti Veteraaniliittojen val-

tuuskunnalta suuren teräslautasen muistoksi ja kiitokseksi isosta työstään. Kiitokset koko Rosvopaisti-väelle lukuisista lämpimistä hetkistä!

Teksti: Marja Kivilompolo

Kuva: Markku Seppä

Rosvopaistien karonkka kokosi yhteen eri toimijoita vuosien varrelta.

Liittopäivät järjestetään Kauhavalla

Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiiri isännöi 2.-3. kesäkuuta pidettäviä Suomen Sotaveteraaniliiton 28. liittopäiviä.

– Tervetuloa yritteliään Etelä-Pohjanmaan sydämeen, Härmän kuntokeskukseen. Näin toivottaa piirin toiminnanjohtaja **Pertti Korttesniemi** osallistujat tervetulleeksi. Hänen mukaansa val-

mistelut etenevät myötätulessa.

Pertti Korttesniemi vakuuttaa, että niin puitteiden kuin ohjelmasisällönkin puolesta tulossa on unohtumaton liittokokous- ja juhlatapahtuma.

– Paikaksi olemme valinneet alkujaan pääasiassa sotaveteraanien kuntoutuslaitokseksi rakennetun Härmän kylpylän. Sen suojissa sekä pihapiirin Anssin Jussin

areenassa on tiloja liittokokoukselle, aterioinneille, ohjelmalliselle iltamatilaisuudelle tansseineen sekä pääjuhalle ja jopa juhlahuonealmanpalvelukselle.

Kannattaa lähteä

Liittopäivien eri tilaisuuksiin odotetaan liki 3000 kävijää. Toiminnanjohtaja Pertti Korttesniemi muistuttaa kuinka Etelä-Poh-

Härmän kuntokeskuksen pääsisäänkäynti

Härmän kuntokeskus sijaitsee keskellä lakeutta. Kaikki liittopäivien tapahtumapaikat löytyvät näistä rakennuksista.

janmaa isännöi liittokokousta myös 50 vuotta sitten. Sotaveteraaniliiton historiassa liittopäivät on järjestetty Etelä-Pohjanmaalla jo kahdesti ennen tulevan suven tapahtumaa.

Liittokokouksen käsittelyssä on tulevaisuuteen katsova sääntömuutosehdotus. Kokous valitsee liiton ja valtuuston puheenjohtajan.

Vuodesta 2012 valtuuston puheenjohtajana toiminut hallintoneuvos **Sakari Sippola** Helsingistä ei enää ole käytettävänä valitessa valtuuston puheenjohtajaa.

Sotaveteraaniliittoa kohta kaksi vuotta johtanut lehdistöneuvos, filosofian maisteri **Erkki Heikkinen** Espoosta on ilmoittanut olevansa käytettävissä seuraavalle kaksivuotiskaudelle.

Kokoustamisen jälkeen on luvassa monipuolista ohjelmaa ja herkkutalveta pohjalaiseen tapaan.

Toiminnanjohtaja Korttesniemi paljastaa ohjelmatarjontaa:

lauantaina on kirkkoilta sekä iltamailta, jonka teemana on ”Lauantain toivotut levyt”. Myös juhlatanssit on luvassa.

Perinteitä noudattaen sunnuntai aloitetaan ekumeenisella Jumalanpalveluksella. Liittopäivät päättyvät sunnuntain pääjuhlaan.

Yli 50 talkoolaista on mukana järjestelyissä. Lisäksi esiintyjäkartissa on 50-60 henkilöä, mm. Laivaston soittokunta musisoi pääjuhlassa. Juhlailtaman esiintyjät ovat maakunnan kulttuurivoimia.

Yhdistykset saavat tarkan tapahtuma-aineiston ja ohjeistuksen viimeistään maaliskuun alussa.

Pertti Korttesniemi tähdentää, että ilmoittautuminen liittopäiville kannattaa hoitaa ajoissa.

Paula Takala

Toimittaja ja liiton hallituksen jäsen 2018 alkaen

Vaihtoehtoja veteraanien ateriapalveluihin

Sosiaali- ja terveyspalvelu-toimikunta kokoontui vuoden viimeiseen kokoukseen 1.12. Pöytäkirja. Kokouksessa käsiteltiin edunvalvontaan liittyviä kysymyksiä sekä Rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnassa esille tulleita ajankohtaisia asioita. Tiedottamista ja yhteistyötä kuntien kanssa tulee lisätä kaikilla tasoilla. Veteraanien kuntoutus ja palvelut toteutetaan hyvin eri tavoin ja myös määrärahojen käyttötavat vaihtelevat jaetuista palveluteleistä suunnitelmalliseen palvelutarpeen arviointiin perustuviin kustannuksiin.

Kokouksen jälkeen toimikunnan jäsenet tutustuivat Vantaalla sijaitsevaan täysin kotimaisen Menu-mat-ateriapalvelun tuottajaan. Palvelun piirissä on runsaasti veteraaneja eri puolilla Suomea. Palaute veteraaneilta on ollut myönteistä, periaatteella laadukasta ruokaa – omien mieltymysten mukaan – kotiin tuotuna.

Menu-matin veteraaniasiakkaat saavat valita monipuolisesta ruokavalikoimasta itselle mieltymisiä ruokia ja lämmittää ne kotiin tuotavalla palvelulaitteella juuri silloin, kuin itselle sopii. Ainutlaatuiset, Suomessa valmistetut

Menu-mat-ateriat ovat ravitsevia ja maistuvia, ja niistä saa voimaa, vireyttä sekä terveyttä.

Veteraanit ovat arvostaneet etenkin palvelun valinnanvapautta, turvallisuutta, ruoan hyvää laatua sekä erinomaista asiakaspalvelua ja läsnäoloa. Menu-mat-palvelu antaa myös vapautta mennä ja tulla oman aikataulun mukaan, kun ei tarvitse olla kotona odottamassa ruoantuojaa.

Menu-mat-ateriapalvelu on saatavilla kaikkialla Suomessa ja sen saa aina nopeasti käyttöön, jopa 1-3 arkipäivän kuluttua tilaamisesta. Palvelussa ei ole sitoutumisaikaa – aterioita voi kokeilla vaikka vain parin viikon ajan tai hankkia palvelun esimerkiksi tilapäiseen tarpeeseen. Maksat vain aterioista, laitteet sisältyvät kokonaisuuteen.

Turvallinen Menu-mat-laite opastaa käytössä

Tärkeä osa palvelua on kotiin tuotava pienen jääkaapin kokoinen pakastin ja sen päälle asetettava pieni kiertoilmauuni. Menu-mat-laite on helppokäyttöinen, turvallinen ja ohjaa käyttöä puheella. Laitteeseen mahtuu 18 ruoka-annosta, ja annoksiin on selvästi mer-

kitty aterian nimi. Laite ilmoittaa puheella, mikä annos on kyseessä.

Ruoan lämmitys uunilla on helppoa. Laitteen pakastinosasta valitaan haluttu ateria ja laite- taan se palvelulaitteen kiertoilmauuniin. Uuni tunnistaa annoksen ja lämmittää sen täysin automaattisesti. Aterian lämmitys kiertoilmauunissa kestää noin 30 minuuttia. Kun ateria on valmiina uunissa, laite ilmoittaa siitä

puheella ja uuni sammuu. Tarvittaessa palvelulaitteella on mahdollista myös ajastaa aterian kuumennus haluttuna ajankohtana.

Näin ruoka on turvallista – ateriat tuodaan pakastimeen katkeamattomassa kylmäketjussa. Ne säilyvät pakastimessa oikeassa pakastelämpötilassa ja lämpenevät uunissa tarpeeksi kuumaksi.

Kokonaisuuden korkeus on 110 cm, leveys 55 cm ja syvyys 60 cm.

Asiakaspalvelu myös auttaa ja neuvoa kaikkia kiinnostuneita, niin veteraaneja kuin omaisia- kin Menu-mat-palveluun liittyvissä kysymyksissä: puh. 020 796 1550, sähköposti: asiakaspalvelu@menumat.fi

Anni Grundström

Juha Kansikas

myyntijohtaja, Menu-mat

Toimikunnan jäsenet ovat kuulemassa myönteistä palautetta saaneesta ateriapalvelusta.

AJANKOHTAISTA

Lotat juhlivat Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä

Kouvolalainen Airi Nieminen valittiin vuoden lotaksi.

Lotta Svärd Säätiön järjestämään Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaan oli kokoontunut eri puolelta Suomea lottia ja pikkulottia. Yli satapäi-

sestä joukosta hieman alle puolet oli entisen Lotta Svärd -järjestön jäseniä.

Lotta Svärd Säätiön hallituksen puheenjohtaja **Pirjo Björk** toivotti yleisön tervetulleeksi ja kertoi järjestön historiasta ja säätiön avustus- ja kuntoutustoiminnasta. Puheessaan Björk myös hahmotteli säätiön tulevaisuuden painopisteitä.

Juhlissa luettiin rouva **Jenni Haukion** tervehdys. Tervehdyksessä korostettiin suomalaisten naisten vahvaa roolia yhteiskunnan toimijoina niin sodan kuin rauhan aikana. Naisten kantama vastuu ja toiminta antavat nykypolville esimerkin, jota seurata. Haukio esitti kiitoksensa lottasukupolvelle ja toivotti mitä parhaita itsenäisyyden juhlaiviikkoa.

Juhlapuheen piti lehdistöneuvos **Jyrki Vesikansa**. Hän käsittelee puheessaan Suomen itsenäistymisprosessia, sitä, kuinka autonomian aika loi pohjan itsenäiselle valtiolle ja miten Venäjän vallankumoukset sysäsivät alulle itsenäistymisen. Naisilla oli jo tuolloin merkittävät roolit, mutta sitä ei juuri historian kirjoituksessa oteta esiin. Vesikansa otti esimerkeiksi Ellen Svinhufvudin, joka seurasi miestään karkotusmatkalle Siperiaan sekä Saara Rampasen ja Ruth Munkin, jotka seurasivat jääkäreitä koulutukseen Saksaan.

Lottamuseon opetuksen ja kehittämisen asiantuntija **Susanna Koski** julkisti Lottagallerian, johon on koottu lakkautetun Lottajärjestön jäsenten henkilöta-

rinoita. Lottagallerian elämäntarinoiden kautta avautuu kuva Lotta Svärd -järjestön monipuolisesta toiminnasta ja sen merkityksestä yksilölle sekä yhteiskunnalle.

Hotelli Arthurissa järjestetyn juhlan musiikista vastasivat Viipurin Lauluveikot ja Melpomene-kvartetti. Juhlan juonsi **Vappu Pimiä**.

Vuoden lotaksi Airi Nieminen

Lotta Svärd Säätiön toiminnanjohtaja **Tarja Björkling-Pakarinen** julkisti vuoden 2018 lotan, **Airi Niemisen** Kouvolasta. Nieminen toimi lääkintälottana sodan aikana. Nieminen piti liikkuvan kiitospuheen, jossa hän kertoi lapsuudestaan hyvin isän-

maallisessa perheessä. Hän kertoi, kuinka sota konkretisoitui hänelle sotasairaalassa työskennellessä. Sodasta ei kuitenkaan puhuttu sodan karmeuksien keskellä. Ankarat rauhanehdot lanistivat, mutta toisaalta sisuunuttivat tarttumaan arkeen ja selviytymään – jälleenrakennuksen vastuun kantoivat kaikki suomalaiset. Lapsuudessa omaksutut arvot: koti, uskonto, isänmaa, ovat kantaneet Airia koko elämän. Lotta-aikaiset muistot ovat kaikkein arvokkaimpia.

Tarja Björkling-Pakarinen
Lotta Svärd Säätiön toiminnanjohtaja

Ilmavalvontalotalla vaativa valvontatyö

Kouvolalainen **Kirsti Ailio** toimi sekä talvisodan että jatkosodan ajan ilmavalvontalottana. Mieltymys maanpuolustukseen oli seurausta Kymiyhtiön suojeluskunta-toiminnasta, jossa hänen isänsä työskenteli aktiivina 1920- ja 1930-luvuilla. Aluksi Kirsti tuli mukaan nuorten toimintaan.

Kirsti Ailio syntyi Kuusankoskella 25.5.1918 veturinkuljettajan perheeseen. Äiti oli kotiäiti ja Kirsti perheen ainut lapsi. Se takasi hänelle perheessä keskeisen aseman.

Kansakoulun hän kävi kuusankoskelaisessa koulussa ja hakeutui sen jälkeen paperiyhtiön ylläpitämään ammattikouluun. Monilinjainen ammattikoulu valmisti työntekijöitä lähinnä yhtiön omille tuotantolinjoille sekä suunnitteluun, markkinointiin ja toimistotyöhön. Ammattikoulun jälkeen Kirsti suoritti myös yhtiön talouskoulun. Työpaikkakin järjestyi Kymi-yhtiöstä, sen toimistotehtävissä.

Mukaan talvisodan ilmavalvontaan

Valintaan ilma-alan valvontatehtäviin vaikutti paitsi Kirstin oma halukkuus niin ratkaisevasti myös ammattikoulun käsityö-opettajan suositus. Hänestä muodostuikin nuorelle ilmavalvojalle eräänlainen työsuorituksen takuuhenkilö.

Kuusankosken ilmavalvontatöiden alkaessa oli määrätty Kymi-yhtiössä toimivan suojeluskunnan hoidettavaksi. Valvontatorni sijaitsi lähellä Korias-

Ruotsulassa, Kymijoen itäpuolella. Ilmavalvontahenkilöstön kuljetus tornille hoidettiin hevoskuljetuksena. Majoitus oli järjestetty Ulvin maatilalle. Työjakso tornissa oli kahden henkilön ryhmässä, kestoletaan kaksi tuntia. Havainnoista raportoititiin tulentojohtoa ja rintamalinjaa. Kovimmat pommitukset tuolloin kohdistuivat Korian siltaan ja Keltin voimalaitokseen.

Talvisodan jälkeen Kirsti Ailion työsuhte tehtaalla jatkui normaalisti.

Sotatoimien jatkeeksi Jatkosota

Juhamuksen jälkeen 1941 ilmavalvontalotat saivat taas komennuksen palata takaisin ilma-valvontaan. Siirtomääräys koski myös Kirsti Ailiota. Sen velvoittamana hänen oli palattava Viipurin kautta Kannakselle, sijoituspaikana Uusikirkko, josta oli suora näköyhteys muun muassa Pietariin. Elokuulla saatiin jälleen uusi siirtomääräys, nyt Tyrisevälle, lähelle Terijokea. Osa ruokatarvikkeista saatiin lähialueiden maataloilta ostaen tai vaihtaen niitä säästämäämme tupakkaan ja sokeriin tai valmistamaamme ruusunmarjahilloon, kertoo Ailio.

Venäläisten suurhyökkäys alkoi 9.6.1944

Hyökkäyksen seurauksen oli edessä taas ilmavalvontayksikön siirto, aluksi Perkjärvelle ja siitä edelleen Suomen puolelle Simpelelle. Myöhemmin yksikköemme matka jatkui Juvan kautta Pieksämäelle.

Pieksämäellä Kirsti Ailio työskenteli sotilaspastorin toimistossa selvitystyössä työnään Lapin sodassa kaatuneiden jäämistön lähettäminen omaisille. Sodan päätyttyä oli edessä kotiuttaminen, paluu normaaliin siviilielämään ja arkityöhön.

Työt Kymi-yhtiössä jatkuivat entiseen tapaan joskin vaatimustason noustessa. Työvuosia eläkeikään mennessä oli kertynyt 43.

Kaikki aika ei suinkaan ollut työaikaa, vaan osan ajasta hän käytti harrastuksiin ja seurusteluun, sillä perhekin oli perustettava. Naimisiin Kirsti meni 1951 ja perheeseen syntyi kaksi tyttöä, nyt eläkeikään ehtineet hekin.

Sotaveteraanien toiminta läheistä

Pian sotaveteraanijärjestön perustamisen jälkeen myös Kirsti Ailio liittyi jäseneksi paikalliseen sotaveteraaniiyhdistykseen. Hän on aktiivisesti toimiva jäsen, mutta hallintotehtävistä syrjässä.

Kouvolassa oli vuoden 2011 kuntaliitoksen jälkeen seitsemän sotaveteraaniiyhdistystä. Näistä jo vuoden kuluttua kolme yhdistystä sulautui Kouvolan yhdistykseen ja toiset kolme hieman myöhemmin muodostaen yhdesä Kouvolan Sotaveteraaniiyhdistyksen, jossa on yli 1000 jäsentä:

- lähes 300 tunnuksen omaavaa jäsentä

- noin 400 puoliso- ja leskijäsentä

- noin 300 kannattajajäsentä

Kirsti Ailio käyttää säännöllisesti yhdistyksen palveluja: päivittäistä kaupungin järjestämää

100-vuotta toukokuulla täyttävä Kirsti Ailio viihtyy parhaiten muistojensa parissa kodissaan Kouvolassa. Molemmissa sodissa ilmavalvontalottana isänmaata palvellut Kirsti Ailio on korkeasta iästään huolimatta edelleen aktiivi sotaveteraani.

ruokapalvelua, viikoittaista siivouspalvelua sekä yhdistyksen jalkahoitoa ja kuntoutusta. Kirsti on toimitaan hyvin aktiivinen ja osallistuu lähes jokaiseen yhdistyksen järjestämään tilaisuuteen tai tapahtumaan.

Rintamapalvelutunnus Kirsti Ailiolle myönnettiin 27.4.1981.

Tasavallan presidentin vastaanotolla

Syksyllä 2017 Kirsti Ailio sai kutsun tasavallan presidentiltä saapua itsenäisyyspäivän vastaanotolle presidentinlinnaan. Perinteinen vastaanotto oli tänä

vuonna poikkeuksellisen juhlaa, koska se oli samalla 100-vuotiaan Suomen juhlavastanotto.

Tilaisuutta Kirsti Ailio kuvaa juhlavaksi ja tunnelmalliseksi sekä isäntäparia, tasavallan presidentti Sauli Niinistöä ja Jenni Haukiota miellyttäväksi ja herttaiseksi isäntäpariksi. Henkilökohtaisia tuttavuu ei vierasjoukossa ollut. Mahdolliset tuttavuudet perustuivat TV-kuvaan.

Matti Värri
Kirjoittaja on vantaalainen toimittaja

Talvisodan kansallisen muistomerkin paljastus Helsingissä 30.11.2017

Talvisodan syttymisen 78.vuospäivänä toteutui Talvisotayhdistyksen pitkäaikainen haave, Helsingin Kasarmitorilla paljastettiin Talvisodan kansallinen muistomerkki.

Alunperin talvisodan päättymisen 75-vuotispäiväksi maaliskuussa 2015 suunniteltu paljastaminen viivästyi 2013 järjeste-

tyn kilpailun voittaneen teoksen teknisen vaativuuden vuoksi. Kasarmitorille muurattiinkin 2015 vain veistoksen peruskivi. Nyt oli viimein vuorossa itse muistomerkki, Pekka Kauhasen suunnittelema teräksinen veistos Valon Tuoja.

Kyseessä on suurin Suomesa koskaan tehty teräsveistos ja

sen toteutuksen kerrotaan olleen kuin Talvisota itse: ponnistus, johon vaadittiin ihmisiä ja osaamista kautta Suomen. Symboliikkaa löytyy itse teoksen lisäksi myös sen jalustasta: se pitää nimittäin sisällään 105 jokaisesta talvisodan päivästä muistuttavaa valokuvaa niin sota- kuin kotirintamalta, naisten ja kansainvälisen avun roolia unohtamatta.

Kokonaisuudessaan hanke tuli maksamaan 1,7 miljoonaa. Kustannukset jakautuivat tasan Talvisotayhdistyksen järjestämän kansalaiskeräyksen, Helsingin kaupungin sekä valtion kesken.

Tasavallan presidentin **Sauli Niinistön** lisäksi tilaisuutta kunnioittivat läsnäolollaan muut Suomen elossa olevat presidentit **Tarja Halonen** sekä **Martti Ahtisaari**, joista jälkimmäinen toimi myös hankkeen suojelijana.

Tasavallan presidentti muisteli puheessaan Talvisodan ihmettä.

- Talvisodassa Suomen sotilaat sekä kotirintaman naiset ja miehet ylittivät 105 päivän ajan kaikki mahdolliset ajateltavissa olevat rajoitteet. Kun henki on ainetta väkevämpää, voi pienikin kansakunta voimansa ylittäen yltää uskomattomiin saavutuksiin – yhtenä rintamana, yhdessä taistellen. Juuri tässä kiteytyy se maailmallakin mainetta niittänyt ”talvisodan henki”, joka siivitti Suomen pelastukseen ylivoimaisena pidetyltä viholliselta. Hän myös korosti, ettei Talvisodan kaltaisesta koitoksesta olisi selvitty ilman koko kansan ponnisteluja yhteisen tavoitteen eteen ja muistutti yhteishengen merkityksestä nykyäänkin.

- Kenties kaikkein arvokkain

Presidentti Martti Ahtisaari ja liiton valtuuston puheenjohtaja Sakari Sippola

veteraanisukupolvien meille jättämästä perinnöstä on vapaan, itsenäisen isänmaan ohella tunne siitä, että meillä yhä edelleen on runsaasti yhteistä hyvää. Että tämä maa yhä edelleen tarvitsee meistä jokaisen panosta ja on puolustamisen arvoinen niin sodan kuin myös rauhan aikoina. Että tässä maassa jokainen on osallinen ja voi tuntea olevansa mukana. Sen olemme velkaa talvisodan läpikäyneelle sukupol-

velle, niille, joita emme koskaan tule unohtamaan.

Paljastustilaisuutta seurasi pääministeri Juha Sipilän isännöimä kutsuvierastilaisuus, jossa Sotaveteraaniliittoa edusti liiton puheenjohtajan **Erkki Heikkisen** lisäksi myös valtuuston puheenjohtaja, sotaveteraani **Sakari Sippola**.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Markku Seppä

Pekka Kauhasen suunnittelema Valon tuoja on Suomen suurin teräsveistos.

Talvisotayhdistyksen Talvisotaforum 28.11.

Samalla viikolla Talvisodan kansallisen muistomerkin paljastamisen kanssa järjesti Talvisotayhdistys Helsingin yliopistolla Talvisotaforumin. 28.11. pidetty tilaisuus osoittautui yleisömenestykseksi: yliopiston pieni juhlasali oli täynnä viimeistä paikkaa myöten.

Neljä alansa asiantuntijaa kul-

jetti kuulijakunnan Suomen itsenäistymisen aikaisen Venäjän ja Saksan valtapelin kautta Risto Rytin ja Väinö Tannerin Talvisotaa edeltäneeseen optimismiin ja talvisodasta saaduista sotilaallisista opetuksista Donald Trumpiin ja Suomen sekä Euroopan turvallisuuspolitiikan tulevaisuuteen.

Vanhan koiran uudet temput

Suomen Sotaveteraaniliiton 60-vuotispäivän juhllisuuksissa Pudasjärven Riekinkankaan sankarihaudoilla nuorison puheenvuoro sattui suoraan kohteeseen, varsinkin useampiin meihin sotien jälkeen syntyneisiin sukupolviin: ”Sanoetaan, ettei vanha koira opi uusia temppuja. Minä ainakin uskon, että jos tarpeeksi kauan yrittää, niin kyllä se lopulta oppii”!

Ei varmaan opi, oli 1960-luvulla syntyneen ensireaktio. – Tai jos oppii, se menee niin pitkän kaavan kautta, että vanhuus ehtii tulla opetellessa. Hyvähän se on poika puhua, kun et mistään mitään tiedä.

Lausetta piti makustella pyhiin yli, että onko näin? Piti kaivaa muistin lokeroista esimerkki elävästä elämästä.

Perheeseemme tuli vanha koira. Toisella kymmenellä ole-

va luppakorva oli pennusta saakka ollut naisihmisen kasvattama. Tietäähän sen, mikä siitä tulee: karvainen vauva. Ja sellainen piti yrittää jälleen koiraksi opettaa.

Arvonsa tuntevaan, mutta herkkään dreeverineitiin eivät tavalliset koirankoulutuskonstit tehonneet: lahjonta, kiristys eikä uhkailu. Näitä kovempia otteita ei ympäristön paineen alla voinut edes harkita, vaikka muutaman kerran olisi mieli tehnyt. Olisi voinut itse joutua ulkoruokintaan.

Perustava laatua oleva erimielisyys tuli siitä, että kuka on tämän susilauman johtaja. Kahdestaan kun oltiin, hierarkia oli selvä – mutta emäntänsä läsnä ollessa hyväkäs osasi tarttua tilaisuuteen.

Ensimmäinen taistelu käytiin siitä, kumpi nukkuu lattiamatolla ja kumpi lakanoiden välissä.

Asia ratkesi lopulta allekirjoittaneen eduksi. Vanha koira oppi uuteen maailmanjärjestykseen, kun oli pakko.

Rankemmat koulutustoimet piti suorittaa naisväen poissa ollessa. Esimerkiksi koirankoppi oli hienohelmalle aivan uusi kokemus. Ei se suostunut sisälle menemään. Eivät auttaneet luut eivät käännökset.

Piti neljättä tuntia ulkokuisella kuunnella kaatosateen seasta ulvontaa, ennen kuin sinni antoi periksi. Vanha koira oppi uuden tempun ja nykyään jopa vaatii pääsyä yksionsa rauhaan, kun ilmasto alkaa sisällä käydä tukalaksi.

Käskystä luokse tulemaan oma-päinen otus ei sen sijaan ole oppinut. Samalla kun hihna löysää, katoaa korvista kuulo. Mutta yleensä jo vuorokauden sisään routa ja nälkä porsaavat kotiin ajavat.

Kerran katkesi hiihtolenkillä

panta. Jopa luuli, että nyt se vapaus koitti. Tasaista järvenselkää mentiin peräkkäin molemmilla neliveto päällä. Rantaryteiköissä lyhytjalkaisemman vatsan alla kitka kasvoi sen verran suureksi, että kiinni jäi.

Vanha koira oppi, että pakoon ei pääse. Kyllä se kiinni saa. Asemani laumanjohtajana vahvistui.

Rotunsa muotovalio ei ollut koskaan päässyt luvallisesti toteuttamaan käyttäytymismuotoa, johon sen esiäidit oli aikanaan jalostettu. Syksyn jänisjähdin alettua vein neidin metsään ja päästin irti.

Hölmistyneenä se pyöritteli suuria silmiään, että onko tämä tosi. Hirvimiesten nylkyliiterin takana ei ollut jänistä, vaan sarvipää. Pariin kertaan se sen metsässä pysäytti ampumahollille, mutta mitenpä sitä haulikolla, kun ei ollut täyteisiä matkassa.

Hirven saatua vihiä toisesta perässätulijasta, se otti pikomit ja paineli toistakymmentä kilometriä. Seurailin perässä, koukkasin eteen ja sain lopulta uupuneen ajokin kiinni. Konttaamalla se jo kulki. Hirvi nauroi partaansa eri sydänmaalla.

Oli se ihmeissään, kun osasin olla vastassa. Taktisista syistä en kertonut tutkaseurannasta. Silmistä näki, että luottamus laumanjohtoon kohosi kertaheitolla. Vanha koira oppi, että kaveria ei jätetä.

Edellä esitettyyn viitaten olen tullut siihen lopputulokseen, että saattaa olla mahdollista, että vanha koira oppii uusia temppuja, jos on pakko – mutta melko kovan työn takana se on.

Juha Hagelberg
Iijoki-seutu lehden toimittaja

Kaupunkien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Akaa

Alajärven kaupunki

Alajärvi – Aitoa elämää Aaltojen keskellä

Forssan kaupunki

Haapaveden kaupunki

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

Iisalmi elämästä perustajien perheeseen

JOENSUU

JÄRVENPÄÄ

KANKAANPÄÄ

Kannuksen kaupunki

Kauniaisten kaupunki
Grankulla stad

KITEE

Kuopion kaupunki

LAHTI

LAPPEENRANTA
KANSAINVÄLINEN YLIOPISTOKAUPUNKI

ARJEN HUIPULLA
www.lapua.fi

Lieksan kaupunki

Loimaa
Jyväällä tulevaisuudesta

Loviisan kaupunki
Lovisa stad

MÄNTTÄ **ILPPULA**
T A I D E K A U P U N K I

Naantali

NIVALA

NOKIANKAUPUNKI

Oriveden kaupunki

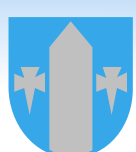
Paimion kaupunki

JAKOBSTAD
PIETARSAARI

Pudasjärven kaupunki

Hiukkasan parempi
Pyhäjärvi

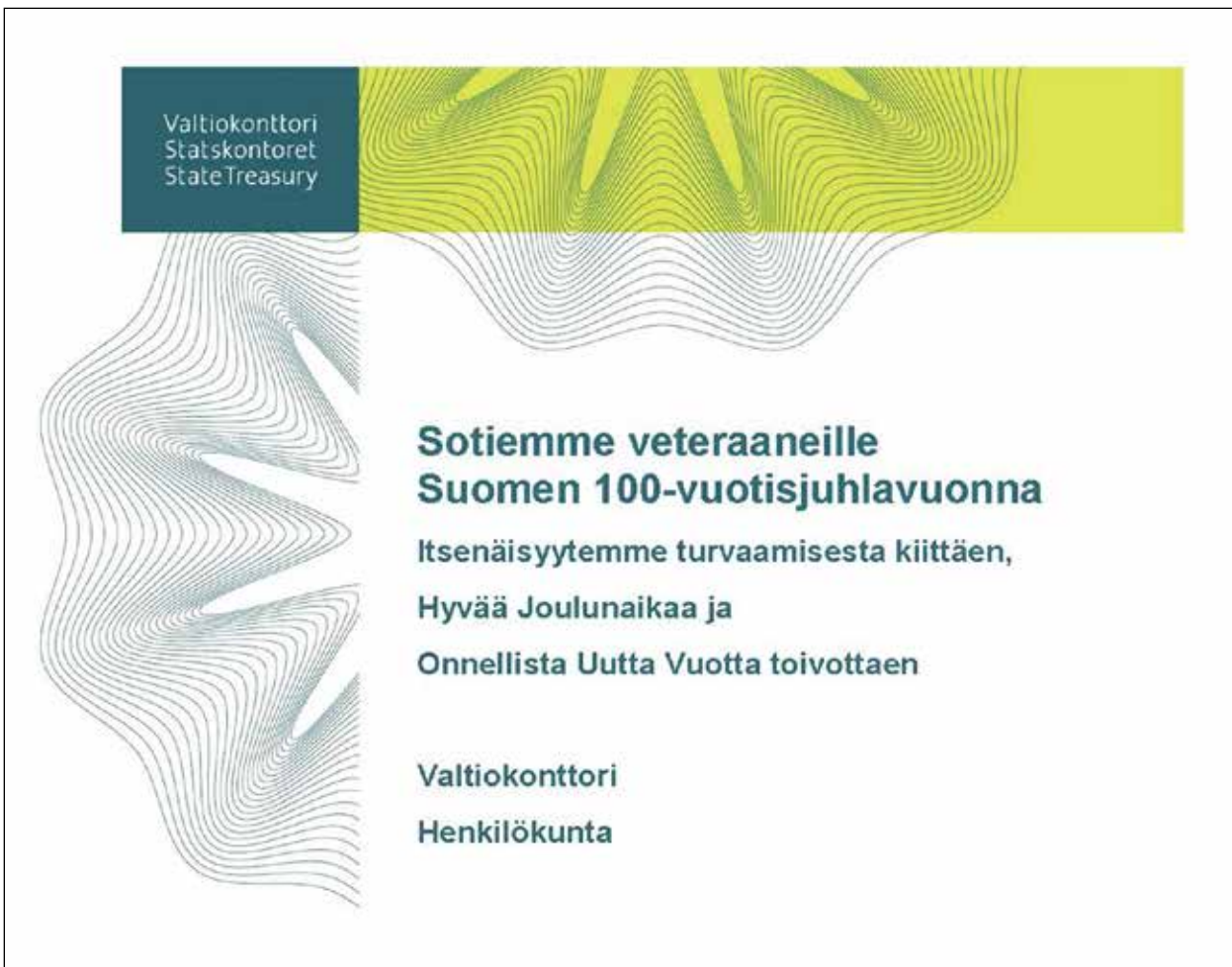

Rauma

Kaupunkielämää vuodesta 1442

Uudenkaarlepyyn kaupunki

Bitrac Oy Espoo www.bitrac.fi	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Espoosta! 	Schiedel Savuhormistot Oy Espoo
Espoon Sähköasennus Ky Espoo	E. M. Pekkinen Oy Espoo	Vallikallion Laatoitus Oy Espoo
Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi	Haminan Maansiirto Oy Hamina	Haminan Vesijohtoliike Penttilä Oy Hamina
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Summasta! 	Kuljetus Simo Iitti Ky Hartola	Sora Tukku Kakko Oy Hattula, Lusi
Hauhon Myllärit Oy Hauho	www.kuntarahoitus.fi	Sähkö-Jussi Oy Helsinki
Arkkitehdit Mustonen Oy Helsinki	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Helsingistä! 	Asianajotoimisto Hedman Partners Oy Helsinki
OPR-Vakuus Oy Helsinki	OTE Oy Helsinki	Tiori Kuljetus Oy Helsinki
Arkkitehdit Q4 Oy Helsinki	Kiviveistämö Levander Oy Helsinki	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Helsingistä!
Kari Silvennoinen Ky Helsinki www.silvennoinen.fi	Terramare Oy Helsinki	Töölön Pianokeskus Oy Helsinki www.pianokeskus.fi

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

Asikkalan kunta

Askolan
kunta

Enontekiön kunta

Hailuodon
kunta

Hattulan
kunta

Heinäveden
kunta

Hirvensalmen
kunta

Hämeenkyrön
kunta

*Siellä on
se jokin*

IIN KUNTA

Ilmajoen
kunta

Joroisten
kunta

Keminmaan
kunta

www.kimitoon.fi | www.kemionsaari.fi

Kempeleen
kunta

Kirkkonummen kunta
Kyrklätts kommun

Laihian
kunta

Leppävirran
kunta

Lestijärven kunta
1868 150 2018

LIPERIN KUNTA
www.liperi.fi

Lopen kunta

Lumijoen
kunta

MALAX
MAALAHTI

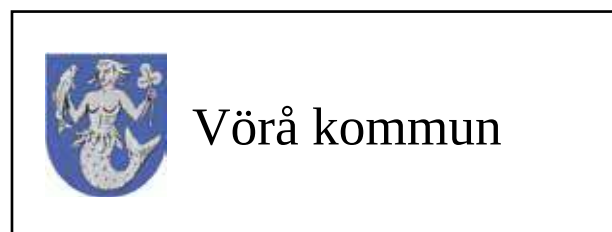
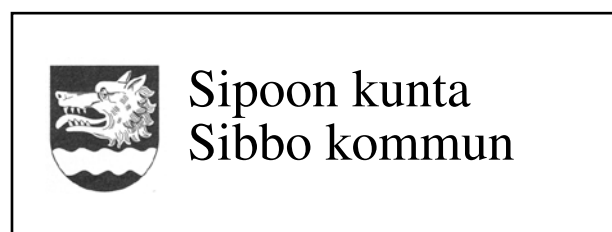
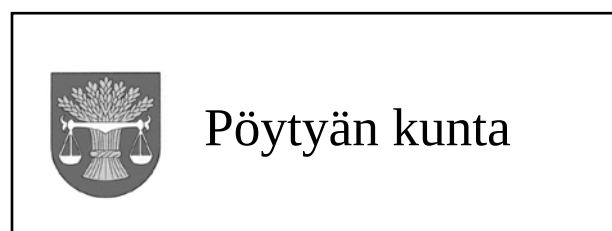
Mustasaaren kunta
Korsholm kommun

Nousiaisten
kunta

Kuntien Joulutervehdys Sotaveteraaneille

AJANKOHTAISTA

Erkki Pitkänen - satavuotias Karjalan poika

Erkki Pitkänen kotonaan 22.11.2017.

Kuva: Matti Hyvärinen

Satavuotiaan kenttätukikoston yliluutnantin kädenpuristus on luja. Sotaveteraani Erkki Pitkänen on kymmenen viikkoa

vanhempi kuin Suomi, hän syntyi Sortavalan maalaiskunnassa maamme itsenäisyyden aamun sarastuksessa 27.9.1917.

Sotaveteraanin katse siirtyy kaukaisuuteen, kun hän muistelee täpäriä pelastumisiaan sodassa. ”Läheltä on pitänyt muutama kerran, mutta ehjänä selvisin kolmesta sodasta”, sanoo Erkki Pitkänen vakavana. Hän kertoo tilanteista, joissa hengen lähtö oli lähellä.

Läheltä on pitänyt, mutta naarmuitta selvisi kolmesta sodasta

Talvisodan aikana Pitkänen oli aliupseerikurssilla Kuopiossa.

Hän oli kurssikaverinsa kanssa kaupungilla, kun annettiin ilmahälytys. Nuorukaiset pinkoivat pitkin katua, jonka varteen oli kaivettu sirpalesuojia. VSS-mies käski heitä pysähtymään ja menemään sirpalesuojaan. Aliupseerioppilaat eivät kuitenkaan totelleet, vaan juoksivat maaherran talon pihalla olevan ison puun taakse. Pommi tuli maaherran talon katosta läpi ja räjähti alakerrassa, mutta paksu puu suojasi heitä. Siihen sirpalesuojaan, mihin heidän piti mennä, tuli täysosuma ja suojassa olleet 14 kaupunkilaista saivat surmansa.

Kaikkein lähimpänä oli hengen lähtö jatkosodassa Aunuk-

sen kannaksella, kun Pitkänen lähti tapaamaan toista tulenjohtajaa Syvärin rannalle. Takaisin tullessaan hän huomasi asetkinsa kyljessä kaksi luodin reikää, meno- ja tuloreiän. Häneen ei osunut, ei edes hipaissut. ”Vain viisi senttiä erotti minut kuolemasta”, arvioi Pitkänen. Seuraavana aamuna toinen tulenjohtaja sai luodin otsaansa.

Patterissa huomattiin, että vihollisen tarkka-ampuja oli rakentanut Syvärin toiselle rannalle isoon kuuseen kojun, josta pystyi ampumaan rannan tuntumassa liikkuvia suomalaisia. Tykkimiehet sisuuntuivat. He päättivät, että nyt et kyllä pahus enää am-

muu yhtään suomalaista. Yhdessä krh:n kanssa annettiin sitten sellainen ”ryöppy ryssän niskaan”, että ammunta loppui siihen paikkaan!

Myös Karjalan kannaksella oli hengen lähtö hiuskarvan varassa. Pitkänen käveli tiellä toisen tulenjohtajan kanssa, kun vihollisen maataistelukone yllätti heidät. Kuin kohtalon ohjaamana nämä kaksi luutnanttia syöksivät tien oikealle puolelle ojaan - ja pommi iski vasemmalle puolelle juuri samalle kohdalle. Kyllä siinä henki olisi mennyt molemmilta, jos sille puolelle olisimme syöksyneet, huokaa Pitkänen.

Kerran syntyi tulenavaukses-

Vänrikki Pitkänen lomalla Helsingin asemalla 1942. Jatkosodan alkaessa Pitkänen oli RUK:n kurssin nro 50 kokelas. Hänen yksikönsä II/KTR 4 oli Keski-Pohjanmaan sotilasläännin perustaman 11. Divisioonan yksikkö. Samaa ”Kylmä-Kalle” Kaarlo Heiskasen johtamaan divisioonaa kuului mm. JR 8 eli Tuntemattoman Sotilaan rykmentti.

Kuva: Erkki Pitkäsen kotialbumi

Vänrikki Pitkänen ratsunsa, Esko-ruunan selässä Aunuksen kannaksella.

Kuva: Erkki Pitkäsen kotialbumi

Veteraanijärjestöjen yhteistyö hyvällä mallilla

Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja Heikki Karhu luonnehtii itseään ”uuden polven rintamaveteraanimieheksi”.

Veteraanityön piireissä Heikki Karhu on monelle tuttu mies jo vuosien takaa. Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajana pian vuoden ollut Karhu suhtautuu pestiinsä niin intohimoisesti, että hoitaa työnsä tunnetusti vaikka sairavuoteelta käsin. Tämänkin haastattelun aikana puhelin enää soimaan. Soittoääni? Jääkärimarssi. Mitä muuta veteraaniasia-aktiivilta voisi odottaa.

Veteraanityöhön Karhu kertoo ajautuneensa sattumalta, vaikka Rintamaveteraaniliittoon kuuluneen isän poika onkin. Ura alkoi Nurmijärven rintamaveteraanien sihteerinä vuonna 2006 ja vei miehen jo seuraavan vuonna piirihallitukseen. Rintamaveteraaniliiton edustajana hän luonnehtii olevansa ”uuden sukupolven miehiä”, jotka eivät enää koe tarpeelliseksi pitää kiin-

ni Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton välillä perinteisesti vallinneista rintamalinjoista, jotka hänen mukaansa olivat aikoinaan varsin jyrkät. Niistä hän kertoo oppineensa vasta kuluneen vuoden aikana eikä välttämättä aina vielä ymmärrä niitä. Eikä hän ole siinä yksin.

- Eihän joku kadunmies esimerkiksi hahmota, että Suomessa on kaksi eri liittoa. Tai että miksi näin on. Sen näkee mm. siitä, miten ihmiset ovat Suomi 100 -juhluvuoden kunniaksi innostuneet hankkimaan omaistensa haudoille hautamerkkejä. Ei siellä tiedetä yhtään, että mihin liittoon vainaja on kuulunut. ”Sotaveteraani” on kuitenkin niin yleisesti käyttöön vakiintunut termi, että kyllä sitä kuulee meidänkin ihmisten välillä käyttävän, hän nauraa.

Sotaa käytiin myös kotirintamalla

Suurin käytännön ero Sotaveteraaniliiton ja Rintamaveteraaniliiton välillä on se, että jälkimmäinen on kokenut olevansa nimenomaan rintamalla taistel-

leiden asialla. Karhu itse myöntää lähtökohdan ongelmalliseksi.

- Ei sitä sotaa kuitenkaan pelkästään siellä rintamalla käyty. Kotirintamalla tehtiin paljon merkittävää työtä. Myöskään puolisoita ja leskiä ei meillä ole noteerattu, mistä johtuen ei meillä oikein vielä ole saatu heitä tuen ja toiminnan piiriin.

Kentän Karhu tuntee ja tietää rintamaveteraaniliittolaisten suhtautumisen Sotaveteraaniliittoon vaihtelevan suuresti paikallakunnalta toiselle. Hän nostaa Kangasalan ja Kiteen esimerkeiksi siitä, kuinka yhteistyö eri liittojen välillä on paikallistasolla parhaimmillaan hyvinkin saumatonta. Kangasalan Rintamaveteraanien lopetettua toimintansa siirtyivät veteraanit ja kannattajajäsenet paikallisen sotaveteraaniyhdistyksen jäseneksi.

- Vahvemman resursseja on aina hyödynnettävä. Paikallistason toiminnassa on koko työme ydin. Jos toisen järjestön paikallinen toiminta lakkaa, ei ole järkeä siirtää ihmisiä sadan kilometrin päässä sijaitsevan organisaation alaisuuteen, kun vaihto-

Heikki Karhu uskoo eri veteraanijärjestöjen väliseen yhteistyöhön.

ehtojakin on. Tämä toimii molemmin päin, Karhu muistuttaa.

Kahden liiton taktiikan onnistuneisuutta ei Karhu osaa arvioida.

- Itselleni liittojen välejä hiertaneet poliittiset ja toiminnalliset erot ovat jo niin etäisiä. On aina vaikea mennä arvostelemaan menneiden sukupolvien valintoja. Näin tämä on nyt mennyt

ja meillä on kaksi erillistä liittoa. Vallitsevaa tilannetta on tavattoman vaikeaa muuttaa. On mahdotonta arvioida, miten asiat olisivat voineet mennä. Olisiko esimerkiksi edunvalvonta ollut tehokkaampaa vain yhden järjestön kautta tehtynä? Vai onko se sittenkin ollut tuloksellisempaa paineen tullessa kahden järjestön suunnalta?

sa vaarallinen tilanne. Patterilla oli aina yksi tykki ampumavalmiina nopeita tilanteita varten, joten siinä tykissä ei pidetty putkensuojasta. Talvella oli räntäsade kasannut putken suulle lumipaakun, jota ei sitten kiireessä ehditty tai hoksattu poistaa. Kun tykki avasi tulen, niin herkkänä ammuttu kranaatti räjähti putken suulla. Pitkänen sattui onnekseen olemaan lepovuorossa. Jos hän olisi seisonut siinä, missä tavallisesti antoi tulikomentoja, olisi sirpalevaikutus voinut olla kohtalokas.

Pitkänen piti omaa sotapäiväkirjaa, josta löytyy myös kuvauksia täpäristä selviytymisistä: ”27.8. Ryssän hävittäjät ahdistelivat kovasti k:llä saamatta kuitenkaan mitään aikaan. Eräs luoti rikkoi kiväärin, joka riippui yläpuolellani olevassa puussa, mutta minulle ei tullut naarmuakaan.” ja ”31.8. jouduimme pirunmaiseen keskitykseen. Ryssä ampui aivan patterialueellemme, mutta onneksi kukaan ei edes haavoittunut. Minullekin putosi 5 -6 metrin päähän kranaatti, mutta ehjänä silti säilyin, kun ammuslaatikot olivat välissä.”

Kuulo vaurioitui

Vaikka Pitkänen ei haavoittunut, niin hänen kuulonsa vaurioitui, kuten niin monella muullakin tykistön miehellä. Pitkänen muistelee, kuinka jatkosodan hyökkäysvaiheessa patteristo tuki Hirsylän mutkassa Tuntemattoman

Sotilaan rykmentin eli JR 8:n hyökkäystä. Patteri ampui niin massiivisen tulivalmistelun, että kaksi tuntia sen jälkeen Pitkänen oli aivan pyörreissä eikä kuullut muuta kuin pelkkää huminaa. Hän kirjoittaa: ”19.8. Tulivalmisteluna ampui meidän 2 tykkiämme vajaassa tunnissa hyvän joukon toistasataa ammusta. Kun lisäksi kaikki muutkin patterit ampuivat samanaikaisesti, oli pauke niin valtava kuin vain kuvitella saattaa. Korvani olivat aivan lukossa ammunnan jälkeen ja luulen, ettei ryssä siinä tuiskussa varsin mukavaa ollut.”

Lomalla Lapin sodasta

Viimeiselle lomalleen Pitkänen lähti Lapin sodasta Toivakkaan, missä hänen kotiväkinsä oli evakossa. Hymyillen hän kertoo menneensä Toivakkaan myös vaimoa etsimään. Ja sieltä hän myös löysi etsimänsä, evakkotalon tytären. ”Ei silloin joutanut enempää riiaamaan, vihille vaan heti, kun osui sopiva tyttö kohdalle”, innostuu Pitkänen.

Sodasta ei Pitkäselle jäänyt pysyviä traumoja. Sota ei enää tule satavuotiaan veteraanin uniin. Heti sodan jälkeen Pitkänen kylä muistaa heränneensä useinkin painajaiseen, jossa ”ryssä tulee päälle eikä sille mahda mitään”. Nyt painajaiset ovat ollutta ja mennyttä ja aika kultaa muistot. Pitkänen toteaa hymyssä suin, ettei hänellä milloinkaan ole ollut niin helppoa kuin sota-aikana.

Kaikki oli valmista, muona, maajoitus ja vaatetus - riitti, että teki, mitä käskettiin.

Sortavalan maalaiskunnassa entisellä kotipaikallaan Pitkänen on käynyt kuusi kertaa. Haikelta tuntuu entisellä kotipaikalla käydä. Kaukasukselta sinne oli tullut perhe sodan jälkeen. Pitkänen ei tunne katkeruutta, ”ei tavallinen venäläinen musikka olisi tänne tullut, mutta kun määrättiin, niin piti tulla”.

Telkänpesän palvelutalossa Jyväskylässä asuvan veteraanin aika ei ole käynyt pitkäksi. Mieluisa harrastus, sukututkimus pitää mielen virkeänä. Lopuksi kysyn veteraanilta, mikä on hänen viestinsä nuorille. Tykistöupseerin vastaus tulee kuin tykin suusta: ”Jokaisen miehen velvollisuus on puolustaa Suomea”.

Erkki Pitkänen itsenäisyyspäivän vastaanotolla

Jääkärimarssi kajahtaa komeasti, kun 100-vuotias tykistön yliluutnantti Erkki Pitkänen saapuu tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolle heti toisena kenraali Jaakko Valtasen jälkeen. Pitkäsen saattajana on Sveitsissä asuva tytär, Päivikki Hubler-Pitkänen. Kättelyssä Pitkänen vaihtaa muutaman sanan presidentin kanssa. Ei siinä paljon ollut aikaa jutella, toteaa Pitkänen ja jatkaa myhäillen, kuinka presidentti taputti häntä olkapäälle kättelyn jälkeen.

Erkki Pitkänen tasavallan presidentin vastaanotolla itsenäisyyspäivänä 6.12.2017

Kahvipöydässä Pitkänen juttelee Valtasen kanssa, joka Pitkäsen hämmästykseksi muistaa hänet talvisodan ajalta Kuopiosta. Ilta sujuu leppoisasti. Ruoka oli hyvää, mutta annospalat Pitkäsen mielestä kovin pieniä. Kaiken kaikkiaan tilaisuus oli Pitkäselle

ainutlaatuinen elämys. Oli suuri kunnia ja yllätys saada kutsu tasavallan presidentiltä, toteaa tämä virkeä isänmaan mies.

Matti Hyvärinen
Jyväskylän seudun perinneyhteys henkilö

Veteraaniperinne, ei veteraanijärjestöjen perinne

Välit ovat liitoilla sittemmin lähentyneet niin, että nykyään molemmat liitot mahtuvat jo saman katon alle Pasilan veteraanitaloon. Yhteinen rintama onkin Karhun mukaan tuonut selkeästi enemmän voimaa juuri edunvalvontaan.

- Meillä on yhteinen tavoite ja yhteiset tarpeet. Veteraanijärjestöjen rooli edunvalvonnassa tulee pysymään merkittävänä vähintään siihen saakka, että Suomeen saadaan aikaan laki, joka takaa kaikille veteraaneille samat avo- ja kotipalvelut, jotka sotainvalideille jo sotavammalain puitteissa korvataan. Huoltovaiheen loppuun mennään epäilemättä nykyisellä tavalla, mutta perinnetyön koittaessa on ehdottomasti kaikkien edun mukaista, että perinnetyö tehdään yhdessä. Juuri tähän tulee määrätietoisesti pyrkiä. Tuolloin ei enää ole kyse vain järjestöperinteestä vaan yhdestä, kaikille yhteisestä veteraaniperinteestä. Muistoista, tarinoista, muistomerkeistä, sankarihau-

doista – kokonaisesta tunteesta ja ajatusmaailmasta, joka meillä on siirrettävänä seuraavalle sukupolvelle, hän korostaa.

- Synergiaedut ovat kiistattomat. Tulevaisuutta kohti mentäessä ja valtion rahoitusta mietittäessä on myös pakko ottaa huomioon rahoittajapuolelta tuleva paine rahojen tehokkaaseen käyttöön. Tällä puolella kun sitä rahaa ei koskaan ole liikaa, hän summaa järjestömaailman todellisuuden.

Koska mitään virallista suunnitelmaa yhteistyön tiivistämisestä ei ole ainakaan toistaiseksi tehty, ei Karhu osaa vielä sen tarkemmin spekuloida, mitä se voisi käytännössä pitää sisällään.

- Viestintä nyt ainakin on sellainen, jossa näen mahdollisuuksia tähän. Koska tavoitteet ovat yhdessä linjassa, on sitä oltava myös viestinnän. Myös eri työryhmien ja toimistorutiinien kohdalla voi olla paikallaan miettiä, olisiko turhia päällekkäisyyksiä mahdollista karsia.

Tulevaisuuden suhteen Karhua huolestaa eniten kannattajakunnan ikääntyminen. Ketään

ei tulisi unohtaa, mutta toiminnassa mukana olevan sukupolven omasta ikääntymisestä johtuen ei esimerkiksi veteraanien luona vierailuun yksinkertaisesti ole riittäviä henkilöresursseja. Yhä useampi veteraani on paitsi huonossa kunnossa, myös yksin.

Aktiivisesti mukaan perinnetyöhön

Joissain Rintamaveteraaniliiton jäsenissä on herättänyt närää se, että perinnetyön valmistelu on annettu nimenomaan Sotaveteraaniliitolle. Karhu itse pitää tätä perusteltuna ratkaisuna jo paikallisverkoston kattavuuden kannalta.

- Puhutaan siitä, että tehtävä on annettu Sotaveteraaniliitolle. Minä näen sen niin, että Sotaveteraaniliitto on saanut siinä itselleen haastavan tehtävän, hän huomauttaa.

Karhu myöntää, että osa Rintamaveteraaniliiton jäsenistä on varmasti ennakkoluuloisia sen suhteen, miten homma hoidetaan, mutta kehottaa näitä menemään aktiivisesti mukaan perinnetyöhön ja sen suunnitteluun ja

miettimään, mitä sitä kautta on mahdollista saada. Karhu huomauttaa, että myös Rintamaveteraaniliiton osastojen on otettava suurempi vastuu perinnetyön organisoinnista.

- Meillä itsellämme on rajalliset resurssit. Yhteistyö tuo meille niin paljon mahdollisuuksia ja turvaa perinteen turvaamiseen. Tottakai minä kunnioitan omaa järjestöäni ja sen historiaa. Perinteillä ja järjestön identiteetillä

lä on merkitystä, mutta en ymmärrä, mihin turhalla itsepäisyydellä pääsee. Veteraaniasian tulee olla keskiössä. Veteraanin elämän turvaaminen ja veteraanin edut - niiden vuoksihan tässä töitä tehdään.

Teksti ja kuva: Ariela Säkkinen
Sotaveteraaniliiton tiedottaja

Heikki Karhu, 57

Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja vuodesta 2017

Asuu Kangasalla. Uusioperheeseen kuuluu puolison Anne-Marin lisäksi yhteensä 5 poikaa, kilpikonna sekä koira

Mukana myös Sotaveteraaniliiton Pirkanmaan keskisen osan perinnetyöryhmässä

Tullut politiikkaan mukaan jo 13-vuotiaana

Taustalla ura ay-liikkeessä, tuoreimpana Tehyssä

Jos vuorokaudessa olisi enemmän tunteja, Karhu metsästäisi ja kalastaisi useammin. Tähänastinen ennätys 18-kiloinen lohi Tenolta (jossa Karhun mukaan ei ole grammaakaan kalavaletta)

Sotahistorian ja jännitysromaanien ystävä

SOTAVETERAANI ARJESSA

Sotaveteraanien toive: Kunnalliset palvelut kaikille

Joulukuussa 2016 aloittamamme artikkelisarja, ”Mitä kuuluu veteraaneille juhluvuonna 2017”, on nyt päättymässä. Olemme kulkeneet heidän rinnallaan vuoden ajan seuraten heidän elämäntilanteitaan sekä mm. palvelujen ja kuntoutuksen toteutumista. Järjestömme sosiaalineuvojat tapasivat heitä ja ovat kirjanneet kuulumiset heidän luvullaan.

Lappi

Ville on 92-vuotias sotaveteraani ja **Kerttu** on hänen rintamapalvelustunnuksen omaava 90-vuotias puolisonsa. Villellä on diagnosoitu muistisairaus ja Kerttu on omaishoitajana sairastamastaan syövästä ja muista sairauksista huolimatta. Ville ja Kerttu eivät halua koko nimeänsä eikä kuvaansa julkisuuteen, joten me kunnioitamme heidän pyyntöään.

Kertun ja Villen elämä jatkuu päivä kerrallansa. Kertun olotila on kohentunut, jalkojen turvotus on laskenut ja sydänkin lyö kohdallaisen tehokkaasti, kun muistaa vain tiettyjä asioita välttää.

Ville siirtyy yleensä toiseen huoneeseen keskustelun ajaksi, koska hän kokee kiusalliseksi sen, että hän ei pysty tuottamaan sanoja niin, että seurustelu hänen mielestään onnistuisi. To-

siasiahan on, että sanat ovat Villeltä ajoittain hukassa, mutta hyväntuulisuus on säilynyt. Kerttu kertoo sen olevan helpotus, sillä muuten omaishoitajana olo tulisi kovin raskaaksi.

Tulevaisuuden he näkevät olosuhteisiin nähden hyvänä. He ovat riippuvaisia päivittäisistä kotikäynneistä joko veteraanipalvelujen kautta, itse maksettuina palveluina tai omaisten käynteinä. Ulkopuolisen avun turvin he selviytyvät arkipäivästä ja pystyvät asumaan kotona. Tyytyväisyys, jota he kokevat, on sellaista, josta joutaisi monen ottavan mallia. He tietävät realistisesti, että huomista ei tiedä, mutta nyt on hyvin.

Mirja Kukka

Lapin sotaveteraanipiirin
sosiaalineuvoja

Helsinki

Eino Hiltunen on 95-vuotias sotaveteraani ja hänen puolisonsa **Hilkka** on 92-vuotias.

Eino on totutellut asumaan yksin, kun Hilkka joutui/pääsi pitkäaikaishoitoon kesällä.

Hilkan hyvä hoito rauhoittaa mieltä ikävästä huolimatta. Mahdollisuus tapaamisiin on järjestynyt pojan avustuksella lähes viikoittain.

Eino on tyytyväinen saamiinsa veteraanipalveluihin ja erityistä kiitos saa Menu-matruoka, joka on iso asia päivittäisen ruokailun järjestymisessä. Automaatti on helppokäyttöinen ja siitä voi syödä silloin, kun on nälkä. Ruokien valintaan voi itse vaikuttaa ja annokset ovat maukkaita. Kotihoito käy edelleen laittamassa Einon tukisukat aamuin illoin ja kerran viikossa hän saa kylvetysapua. ”Olisi se mukava tietää, kuka tulee kylvettämään, mutta edellisenä päivänä sitä ei kuitenkaan aina tiedetä”, kertoo Eino. Hän on käynyt veteraanien avokuntoutuksessa

inva-taksilla Oulunkylän kuntoutussairaalaan. Einolla pyörätuoli on osana arkea ja sen vuoksi vähäinenkin lihasvoiman säilyttäminen on hänelle tärkeää. Liikkuminen pyörätuolilla rajoittaa ulkoilua, mutta kotona asiat sujuvat vanhalta rutiinilla sekä myönteisellä asennoitumisella vaikeuksista huolimatta. Käsien vapinaan ei ole löytynyt helpotusta ja esim. puhelimella soittaminen ja siihen vastaaminen tuottaa vaikeuksia. Tuettua kotikuntoutusta hän toivoo jatkossakin, koska se on tarjonnut monipuolisesti vaihtelua ulkoilusta valokuvien järjestämiseen.

Juhlavuoden tapahtumat ovat tuoreessa muistissa. Presidenttiparin kunniakirja oli arvokas, mutta myös harvoin nähtyjen tuttuja tapaaminen piirissä sekä liiton tilaisuuksissa piristi kovasti mieltä.

Eino kiittelee myös naapurin apua ja ennen kaikkea poikan tukea kaikissa asioissa.

Eihän huomista kukaan tiedä, mutta Eino katsoo luot-

tavaisin mielin huomiseen. Palvelut toimivat ja hän toivoo niin jatkuvan edelleenkin. Taloudellisesti ei Einolla olisi mahdollista ostaa ostopalveluna tarvitsemiaan ja nyt saatuja palveluja. Tahto kotona asumiseen on vahva.

Anni Grundström

Suomen Sotaveteraaniliitto

Kymenlaakso

Airi Marjut Nieminen on rintamapalvelustunnuksen omaava 93-vuotias. Hän on jäänyt leskeksi vuonna 1985 ja asuu omakotitalossa syrjäisellä maaseudulla nuorimman lapsensa kanssa.

Airi-Marjut kertoo vuoden olleen ”yhtä juhlaa”, Suomi 100 vuotta ja Suomen Sotaveteraaniliitto 60 vuotta.

Veteraaneja on muistettu monin tavoin, villasukat alkuvuodesta ja syksyllä tasavallan presidentin ja rouva Haukion tervehdys, liiton lahjakaramellit ja oman osaston muistaminen. Erityisen kiitollinen Airi Marjut oli voidessaan osallistua kouvolaalaisen Mutteri-ravintolan ruokailuun ja juhlaohjelmaan. Ravintolan ulkomaalaistaustainen omistaja oli viime itsenäisyyspäivänä kutsuttuna Vekaranjärven varuskunnan ja kaupungin itsenäisyysjuhlaan. Hän oli tavannut siellä

veteraaneja ja kutsui nyt veteraanit ruokailemaan ravintolaansa. Juhlissa oli noin 80 vierasta.

Vuoden aikana hänen vointinsa on pysynyt aika tavalla ennallaan. Syksyn keuhkokuumeesta hän toipui hyvin. Kuntoutus on kesätauon jälkeen alkanut kotikuntoutuksena. Uutena palveluna veteraanirahojen turvin hän on saanut keväällä ja syksyllä ikkunoiden pesun, jossa myös omat tyttären ovat olleet mukana. Ikunoita on aika paljon ja kesäksi vanhaa hyvää tapaa noudattaen ”tuplat” otettiin pois. Niin kaupungin veteraaniasioiden vastuuhenkilö ja ikkunat pessyt yrittäjä saivat molemmat kiitosta työstään, he molemmat olivat Airi Marjutille uusia ihmisiä. Kesällä tehty silmäleikkaus ei tuonut näköön parannusta. Sitkeästi hän kuitenkin lukee suurennuslasin kanssa niin kirjoja kuin lehtiäkin. Lukeminen tuo päiviin sisäl-

töä ja virkeyttä. Erityisen kiitollinen hän on saadessaan Sotaveteraani-lehden äänikirjeenä, hyvän lukijan lukemana.

Osallistuminen oman kerhon kokoontumisiin on tärkeä, kerran kuukaudessa, kuukauden kolmas maanantai. Sinne hän pääsee luottotaksin saattelemana. Nyt on vielä loppuvuodesta jouluruokailut, joihin hän osallistuu. Airi Marjut totesi: ”Kyllä minä olen onnekas. Minulla on lapset, Susanna tässä luonani asuvana, ja muut käyvät usein ja kantavat huolenpidollaan vastuuta. Haluan myös kiittää ja lähettää terveisiä, teille veteraanisiskot ja -veljet, liiton toimiston ja oman piirin väki ja tietysti oma kerho, Anteron johdolla”.

Eila Kohopää

Kymenlaakson sotaveteraanipiirin
sosiaalineuvoja

Tamitek Oy Helsinki	Metrofysio Oy Helsinki	Cash Back Finland Helsinki
Asianajotoimisto Saares Oy Helsinki	www.muutostuuli.fi	Isännöitsijätoimisto T. Fabritius Oy Ab Helsinki
S. Eklund-Consulting Oy Ab Helsinki	SV Vacuumservice Oy Helsinki	Suomen Varustamot ry Helsinki

Etelä-Pohjanmaa

Aatos Hautaniemi on 90-vuotias sotaveteraani Karijoen Myrkystä, Etelä-Pohjanmaalta. Hän asuu vuokralalla rivitaloasunnossa kuntansa yhdessä kylässä. Keskustaan on matkaa 12 km, jonne hän ajlee omalla autollaan. Kotipaikkakunnalta on seuraavaan pitäjään 45 km, jossa on terveyskeskus ja keskussairaalaan matkaa on 100 km.

Vuosi on ollut aivan hyvä, yleiskunto on säilynyt ja palvelut ovat parantuneet.

LLKY:n henkilö oli haas-

tattelemassa uudelleen ja Aatos kertoo, että ”käytiin pitkä lista läpi asioita, mitä uutta ei varsinaisesti löydetty. Rannekkeesta, joka hälyttää, oli vähän puhetta, mutta nyt pitää selvittää, mitä se käytännös mulle olis, jos kaatuus, jotta sais viestiä auttajille”.

Aatos osallistui 30. marraskuuta Karijoen kunnan tilaisuuteen, jossa Karijoen Sotaveteraaniiyhdistys palkittiin kulttuuripalkinnolla. Yhdistyksen väki on kunnostanut sankarihautojen laatat ja samalla on Suomi 100 -juhla.

”Ei mulla suuria toiveita oo, kun oon nyt kaikki saanut mitä karttootettiin silloin viime vuoden lopulla”.

Yksi toive hänellä kyllä on LLKY:n puolelle ”Kun käytääs vaikka kerran kuukautes katto-mas ja kysymäs, mitä kuuluu”. Oma yhdistys pitää erinomaista huolta meistä, Tuulikki soittaa usein ja kyselee kuulumiset.

Aatos kertoo päättyväs-tä vuodesta jääneen erityisesti mieleen sen, että hän on saanut tarvitsemansa palvelut, siivooja hoitaa kodin siivouksen, ruoka tulee Menumaatista ja se on hyvää. Itte jaksan vielä käydä autolla kaupassa, johon on täältä sivukylältä 12 km.

”Olen tyytyväinen nykyiseen olooni, jos ensi vuosi on yhtä hyvä, niin ei mulla oo valittamista ja jos valtiolta saa rahaa näihin palveluuhiin mitä nyt, niin hyvin on kaikki”.

Tarja Tapanainen
Etelä-Pohjanmaan
Sotaveteraanipiirin
sosiaalineuvoja

*”sillä jos sinä tunnustat
suullasi Jeesuksen Herraksi
ja uskot sydämessäsi,
että Jumala on hänet
kuolleista herättänyt,
niin sinä pelastut”*

Room. 10:9

SCANIA
Scania Suomi Oy

Pirkanmaa

Aimo Reinikainen on 93-vuotias sotaveteraani Pirkanmaalta. Hän asuu yksin seniorikerrostalossa vuokralalla. Hän on aktiivinen osallistu-

ja ja harrastaa työväenopistossa puu- ja metallitöitä ja voimistelua. Aimo ottaa kantaa myös veteraanien palveluihin ja kuntoutukseen: ”Kuluvana vuonna veteraaneille myönnettiin enemmän rahaa kuin aikaisemmin ja se tuntui myös palveluissa. Toivotaan, että tämä tilanne jatkuu myös tulevina vuosina. Paikkakunnasta riippumatta pitäisi kaikkien veteraanien edut olla samanarvoiset ja laitoksissa olevat veteraanit olisi syytä huomioida myös edunsaajina. **Tulevaisuudessa olisi hyvä, että sotainvalidit ja sotaveteraanit olisivat samalla viivalla etujen suhteen.** Nyt menee aikaa turhaan byrokraatiaan, rahaa tulee kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin, sitten anotaan lisää ja sitten ehkä palaute-taan, koska seuranta ei ole toiminut”. Hänen mielestään asiat pitäisi hoitaa nyt mahdollisimman nopeasti, muutaman vuoden ku-

luttua on kaikki jo ohi. Suomen juhluvuosi on ollut hyvin tapahtumarikas ja tunnelma tiivistyy itsenäisyyspäivän lähestyessä. Yksi suurimmista kohokohdistista on ollut uuden ”Tuntemattoman” valmistuminen. Veteraanit ja opiskelijat pääsivät katso-maan elokuvan ennakkoon ja näytöstä seuraavana päivänä oli elokuvasta keskustelutilaisuus, johon ottivat osaa myös kolme henkilöä elokuvan tuotantoryhmästä. Hänelle aukeni elokuvan tekemisen maailma mielenkiintoisen keskustelun kautta sekä nuorten erilainen tapakatsoa historiaan perustuvaa elokuvaa. Aimo toivoo, että terveyttä ja innostusta riittää aktiiviseen toimintaan ja mielekkäisiin harrastuksiin.

Anna-Liisa Tapio
Pirkanmaan sotaveteraanipiirin
sosiaalineuvoja

**KUN HALUAT HYVÄÄ
TILAUSAJOPALVELUA
SOITA**

P. Tyttilä Linja Oy.

Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

Rakennus Oy Isotalo Helsinki	Lihatukku Heikin Liha Helsinki	Terästarvike Oy Helsinki
Sportti-Myynti Oy Helsinki	Peltiveikot Oy Helsinki	Urheiluopistosäätiö Helsinki
Urheiluhallit Oy Helsinki	Rail Partners Oy Helsinki	Genoscooper Oy Helsinki

Taloudellista tukea 750 sotaveteraanille, puolisolle ja leskelle

Sotavahinkosäätiö, Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun Säätiö, Kaatuneiden Muistosäätiö ja Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö ovat edelleen merkittäviä tukijoita avustettaessa taloudellisesti veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään arkipäivän vaikeuksissa.

Taloudellista tukea on myönnetty lääke- ja hoitokulujen omavastuuosuuksiin, apuvälineisiin ja pienimuotoisiin kodin muutostöihin. Avustukset ovat kertaluontoisia ja ne perustuvat henkilökohdaisiin hakemuksiin. Avustuksia

myönnettäessä tulorajat ovat noin 1200 euroa bruttona kuukaudessa. Veteraaneista yli puolet saa ylimääräistä rintamalisää, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että eläke on n. 1 100 euroa kuukaudessa, leskien eläketulot ovat yleensä huomattavasti pienempiä.

Hakemuksissa tarvittavat liitteet:

- Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä tai verotodistus
- kuitit aiheutuneista kuluista
- asuntoja koskevissa korjausavustuksissa korjausneuvojan lausunto

Avustus- ja tukitoiminta jatkuu ensi vuonna samoin periaattein. Hakemuslomakkeita saa omalta sotaveteraaniyhdistykseltä, sotaveteraanipiiristä ja sosiaalineuvojilta tai liiton verkkosivulta osoitteesta www.sotaveteraanit.fi, josta löytyy myös tarkempi ohjeistus.

Liitto ei voi ottaa hoito- eikä toimeentulovastuuta, mutta voimme auttaa silloin, kun hätä on suurin.

Anni Grundström

Myönnettyt avustukset piireittäin 2017

Piiri	Yht. EUR	Yht. KPL
01 ETELÄ-KARJALAN SOTAVETERAANIPIIRI	9550,00	22
02 ETELÄ-POHJANMAAN SOTAVETERAANIPIIRI	42300,00	86
03 HELSINGIN SEUDUN SOTAVETERAANIPIIRI	24300,00	49
04 KAINUUN SOTAVETERAANIPIIRI	5700,00	11
05 KANTA-HÄMEEN SOTAVETERAANIPIIRI	9900,00	21
06 KESKI-POHJANMAAN SOTAVETERAANIPIIRI	9900,00	26
07 KESKI-SUOMEN SOTAVETERAANIPIIRI	32850,00	71
08 KYMENLAAKSON SOTAVETERAANIPIIRI	14500,00	32
09 LAHDEN SOTAVETERAANIPIIRI	9900,00	17
10 LAPIN SOTAVETERAANIPIIRI	6800,00	16
11 PIRKANMAAN SOTAVETERAANIPIIRI	23050,00	63
12 POHJOIS-KARJALAN SOTAVETERAANIPIIRI	33950,00	69
13 POHJOIS-POHJANMAAN SOTAVETERAANIPIIRI	18100,00	59
14 POHJOIS-SAVON SOTAVETERAANIPIIRI	22050,00	47
15 SATAKUNNAN SOTAVETERAANIPIIRI	8750,00	30
16 SUUR-SAVON SOTAVETERAANIPIIRI	4750,00	14
18 UUDENMAAN SOTAVETERAANIPIIRI	22750,00	52
19 VASA KRIGSVETERANDISTRIKT - VAASAN SOTAVETERAANIPIIRI	7300,00	20
20 VARSINAIS-SUOMEN SOTAVETERAANIPIIRI	11800,00	43
21 FINLANDS KRIGSVETERANFÖRBUNDS DISTRIKT I SVERIGE	850,00	2
Yhteensä	319050,00	750

Kunnat herätkää - Kuopio ja Turku näyttivät mallia

Vain Kuopiossa, Turussa ja joissakin pienemmissä kunnissa oltiin hereillä, kun anottiin vuonna 2017 veteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin lisämäärärahaa. Jos kaikki kunnat olisivat toimineet kuten Kuopio, olisi Suomen kunnilla ollut mahdollisuus saada noin 100 miljoonaa euroa enemmän rahaa veteraanien palvelujen järjestämiseen. Kuntien lisämäärärahaesitykset hyväksyttiin anomusten mukaisesti, joten kunnat voivat syyttää vain itseään alimitoitetuista esityksistä.

Keskeinen tekijä vaatimattoimiin lisämäärärahaesityksiin lieinee ollut uskalluksen ja ymmärryksen puute. Voisiko valtio todella korvata kokonaisuudessaan tuon laajan kotiin vietävien toimintakykyä ylläpitävien palvelujen kirjon, joka kattaa ateriat, henkilökohtaisen puhtauden, siivouksen, kotisairaanhoidon, apuvälineet, päivätoiminnan, liikumisen, virkistyksen, ulkoilun,

pihatyöt ym. ym. ? Tämä mahdollisuus tuntui epäuskottavalta, kun muistetaan miten niukasti aiemmin lisämäärärahoja on ollut käytettävissä.

Henkilökohtaisen palvelusuunnitelman tekeminen on keskeistä, kun arvioidaan veteraanien palvelujen tarvetta. Valtiokonttori on antanut laajan liikkumavaran palveluvalikoiman käytössä. Monessa kunnassa on varmasti jäänyt huomaamatta, että palvelut korvataan – myös kuntien itse tuottamat – täysimääräisesti todellisten kustannusten mukaisesti. Hyöty kattavista palveluista kohdistuu sekä veteraaneille että kunnille.

Vuodesta 2017 oppia ottaen, miten tulee toimia kunnissa vuonna 2018? Valtion rahaa on tiedossa tällä hetkellä jonkin verran vähemmän, kuin mitä vuonna 2017 käytetään. Kunnilta tullaan pyytämään esitys lisämäärärahan tarpeesta todennäköisesti kesään mennessä. Nyt on vielä

aikaa tehdä puuttuvat henkilökohtaiset palvelutarpeen suunnitelmat veteraaneille. Syytä on pitää koko tuo laaja palveluvalikoima mielessä ja käydä se veteraanin kanssa läpi. Veteraani itse ei yleensä ole perillä niistä palvelumahdollisuuksista, joita hänelle voidaan tarjota.

Emme vielä tiedä, kuinka paljon lisämäärärahaa kunnille myönnetään vuonna 2018. Meidän tulee kuitenkin mitoittaa anomukset sellaisiksi, että palvelutarpeiden pohjalta veteraanit saavat riittävät palvelut toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Tämän vuoden kokemusten perusteella keskimäärin 10 000 euroa vuodessa veteraania kohden ei ole ylimitoitettu. Kustannukset tehostetussa palveluasumisessa ovat kolminkertaiset tähän verrattuna.

Pentti Suppola
yleislääketieteen erikoislääkäri,
Lohjan terveyskeskus

Keskimääräinen sotaveteraanin henkilökohtaiseen palvelutarpeen arviointiin perustuva tarveprofiili Turussa v. 2017

Turussa on n. 400 tunnuksen omaavaa sotaveteraania, joista kotona asuu n. 65 % eli n. 260 veteraania palveluasuminen mukaan luettuna.

Keskimäärin hän on:

- 93-vuotias yksinasuva mies.
- Asuu kotonaan omistamassaan 40–50 vuotta vanhassa hissillisessä kerrostalossa.
- Kaupungin kotipalvelu käy keskimäärin kaksi kertaa päivässä arkipäivisin.
- Saanut laitostuntoutusta joka toinen vuosi, avokuntoutusta välivuosina.

Lisäksi tulevat Asunnon muutostarpeet:

Kynnysten poistot
Vessan korotukset
Tukikahvat
Valaistuksen parantaminen
Liukkauden poistaminen

Asuinympäristön muutostarpeet

Porraskäytävien puuttuvat kaiteet
Porraskäytävään pääsemisen esteiden poistaminen
Pihaympäristön esteet ja liukkaus ym.

Toimintakyvyn ylläpitämiseksi tarvittava palvelu:

Ateriapalvelu: aamupala, lounas, iltapala	15,00 x 365 = 5475 €
Siivous 2 kertaa kuukaudessa á 2h	35,00 x 24 = 1680
Liikkumiskulut kauppaan, apteekkiin ym. taksi kerran viikossa	50,00 x 50 = 2500 €
Ulkoilu- ja virkistyspalvelut	10,00 x 12 = 1200 €
Muut mahdolliset kotona asumista auttavat palvelut	1000 €
Yht. vuodessa	11 855 €

Tukea kunnille veteraaniasioissa

Liiton sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunta on monessa kokouksessaan pohtinut, miten veteraanimme oikeasti voivat, missä he asuvat ja mitä palveluja tarvitsevat. Nyt toimikunnalla alkaa olla eri puolilta maata kattavaa tietoa siitä, millainen on tilanne palvelusuunnitelmien teossa ja suunnitelmien sisällöissä.

Näyttää siltä, että vielä monessa kunnassa ollaan vasta puoliteissä. Suunnitelmat ovat monesti suppeita ja tehty kapealla mallilla sisältäen vain perinteisen kuntoutustarpeen arvion ja kotiin annettavista palveluista vain siivouksen ja ateriapalvelun.

Kun veteraanien palvelujen tarve on huomattavasti laajempi, on toimikunta pohtinut, miten me voimme tukea kuntia palvelutarpeen arvioinnissa. Yksi keino on välittää kunnille meidän tietomme mahdollisimman kattavasta palvelusuunnitelmasta. Tällä sivulla on esimerkki laajaan veteraanitokseen perustuvasta tilanteesta Turussa vuosi sitten. Nyt kun Turussa on tehty kattavat palvelutarpeen arvioinnit, näyttää siltä, että tarvearvio on osunut kohdalleen.

Sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunta pyrkiikin nyt välittämään tietoa siitä, kuinka laajaa valikoimaa kotiin annettavia palveluja voidaan käyttää, kunhan kunnolliset moniammatilliset arvioinnit tarpeesta on tehty veteraanin kodissa. Lähes kaikkiin veteraanien elämää auttaviin ja kotona asumista helpottaviin palveluihin voidaan valtion rahaa käyttää. Asiantuntijatoimikuntamme kannustaakin kuntia

rohkeuteen käyttää valtion rahaa aikaisempaa laajempaan palvelukirjoon.

Jotta palvelusuunnitelmia tehdään ja tarkistetaan myös tulevina vuosina, tarvitaan toimikunnan mielestä entistä enemmän yhteistoimintaa sotaveteraaniyhdistysten ja kuntien välillä. Meillä on kaksi vuotta aikaa luoda kiinteät yhteistoiminnan verkostot kuntatoimijoiden ja yhdistysten aktiivien välille. Sitten tulee maakunnat ja SOTE vuonna 2020. Tämänhetkissä suunnitelmissa veteraaniasiat ovat luisumassa maakuntien hoidettavaksi. Jos näin käy, meillä täytyy olla valmiit toimintatavat, miten asiat hoituvat siten, että kunnissa entisissä osoitteissa asuvien veteraanien asiat hoituvat uudessa tilanteessa.

Yhteistyön lisääminen kunnissa toimivien ammattilaisten ja veteraaniyhdistysten vapaaehtoisten välillä on tärkeää. Suuren ikäluokkien eläköityessä kunnissa tapahtuu paljon henkilövaihdoksia ja usein näyttää siltä, että uudet veteraaniasioita hoitavat eivät tiedä paljoakaan veteraaneista. Ei edes sitä, että veteraanit ovat erityisryhmä, jota ei tule sulattaa muuhun vanhusväestöön.

Sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunta kannustaakin sotaveteraaniyhdistyksiä lähestymään kuntien veteraaniasioita hoitavia tarjoamalla meillä käytössä olevaa tietoa kuntien tärkeän työn tukemiseksi.

Pekka Paatero
Sosiaali- ja
terveyspalvelutoimikunnan
puheenjohtaja

Meillä käy
tuetun asumisen
palveluseteli

Oma koti, huippupalvelut ja hyvää seuraa

Saga-palvelutalot tarjoavat turvallista, viihtyisää ja laadukasta vuokra-asumista palveluiden kera ikäihmisille Turussa, Raumalla, Helsingissä ja Lappeenrannassa.

Saga-palvelutaloista uusin, Saga Torilinna, valmistui Lappeenrannan keskustaan torin laidalle lokakuussa 2017. Saga Torilinnassa on 69 upeaa vuokrattavaa palveluasuntoa. Asukkaiden peruspalveluihin kuuluu turva-, siivous- ja ruokapalveluita sekä aktiivista harrastus- ja kulttuuritoimintaa. Toivotamme Teidät lämpimästi tervetulleeksi tutustumaan kauniiseen taloomme. Järjestämme esittelykierroksen joka keskiviikko klo 13!

Tiedustelut, esitilaukset ja yksityiset näytöt

puh. 08000 6116 (ark. klo 9-17) | myynti.saga@sagacare.fi

www.sagacare.fi

Sagan väki toivottaa oikein mukavaa joulun aikaa ja onnea vuodelle 2018!

Saga Torilinna
Snellmaninkatu 3 D
53100 Lappeenranta

 SAGA CARE

Toivotamme kaikille asiakkaillemme
ja yhteistyökumppaneillemme
rauhallista joulua
ja turvallista uutta vuotta!

Millög

www.millog.fi

Lahjoitamme joulutervehdyksiin varatut rahat syöpää sairastavien lasten ja nuorten hyväksi.

SOTAVETERAANI ARJESSA

Karoliina ja Pauliina: Me kiitämme, emmekä unohda

Suomen Sotaveteraaniliitto viettää tänä vuonna 60-vuotisjuhlavuottaan. Sen kunniaksi liiton edustajat vierailivat rintamatunnuksen omaavien jäsensoveteraanien luona. Vierailut olivat myös yksi Suomi 100-vuotistapahtumista. Saimme ystävänä Pauliinan kanssa kunnian vierailla usean isänmaattamme puolustaneen sotaveteraanin luona vieden heille tasavallan presidentti Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion kirjoittaman kunniakirjan. Kunniakirja toimitettiin kotiin niille sotaveteraaneille, jotka eivät päässeet yhteisiin juhlatilaisuuksiin.

Lähdin itse mukaan Sotaveteraaniliiton toimintaan viime syksynä. Tuolloin 23-vuotiaana hämmästyin huomattessani olevani vapaaehtoisten keskuudessa selvästi nuorimmasta päästä. Tilanne harmistutti minua suuresti ja ihmettelin sen syitä. Eivätkö nuoret osaa enää arvostaa veteraanien tekemää raskasta työtä isänmaamme eteen? Luulenpa, että pääsyy nuorten vähäisyyteen on siinä, että veteraanien kokemukset näyttäytyvät nykypäivän nuoren silmin varsin kaukaiselta ja vieraalta. Olen kuitenkin sitä mieltä, että vain ymmärtämällä mennyttä voi ymmärtää nykyistä ja tulevaa.

Pidämme nykyisin asioita liian itsestään selvinä, emmekä aina muista, millaisia uhrauksia nykyisen elintasomme eteen on tehty. En tarkoita tällä ainoastaan sota-ajan uhrauksia, vaan myös maamme sisukasta jälleerakentamista raskaiden sotien jälkeen. Silloin jos joskus on tarvittu sisua ja lujaa uskoa isänmaamme tulevaisuuteen. Tunsinkin velvollisuudeksi omalta osaltani kiittää veteraaneja ja osoittaa

kunnioitusta heitä ja heidän tekemiään uhrauksia kohtaan. Olen aina pitänyt Pertti Mäenpään runosta Kuudes joulukuuta, jossa sanotaan

Ilman teitä, selvinneitä jostain sieltä, puhuisimme nyt vierasta kieltä. Ilman heitä, joiden ristit ovat puuta, olis arkipäivä kuudes joulukuuta.

Nämä lauseet rinnassani lähdin kiittämään ja toimittamaan kunniakirjoja isänmaattamme sotilaina tai lottina puolustaneille veteraaneille. Pyysin myös ystävänä Pauliinan mukaan toimintaan, sillä tiesin myös hänen osaan arvostaa veteraanien tekemää työtä maamme eteen. Tutustuimme toisiimme ollessamme suorittamassa vapaaehtoista asepalvelusta, joten olimme ennenkin olleet yhdessä isänmaan asialla.

Pienen jännityksen vallassa lähestyimme veteraaneja ensin puhelimitse. Pelkäsimme, että kukaan ei haluaisi meitä, heille täysin tuntemattomia ihmisiä, omaan kotiinsa. Pelkomme osoittautui täysin aiheettomaksi, sillä jokainen veteraani, johon saimme yhteyden, toivotti meidät lämpimästi tervetulleeksi. Monien luokse olisimme saaneet mennä vierailemaan vaikka heti saman päivän aikana. Olimme häkeltyneitä siitä, kuinka lämpimän ja iloisen vastaanoton saimme jo puheluiden perusteella. Oli ihaanaa tuntea itsensä tervetulleeksi, mutta ennen kaikkea oli kunnia päästä viemään presidentin allekirjoittama kunniakirja kunnioitetuille sotaveteraaneille. Vierailujen tarkoitus olikin tällä pienellä, mutta arvokkaalla eleellä osoittaa se, ettei veteraanien uhrauksia ole unohdettu.

Olimme yhtä mieltä siitä,

Karoliina Pousi tapasi lottatehtävissä rintamalla toimineen Kirsti Heinosen.

Pauliina Noranta tapasi lottatehtävissä rintamalla toimineen Martta Vuorjoen.

että kiitollisuutta veteraaneja kohtaan on osoitettava nyt, kun heitä vielä on. Veteraanien tarinoita on kuunneltava vielä, kun kertojia on. Aivan liian harvat veteraaneista pääsivät omin silmin näkemään tekemänsä työn arvon. Aivan liian harva heistä saa tänä päivänä kokea sen, kun juhlimme itsenäisyyttämme 6. joulukuuta. Omassa henkilökohdaisessa arvomaailmassani kärkisijoille pääsevät isänmaa ja terveys. Kumpikaan näistä ei ole ollut veteraaneille itsestäänselviä. He ovat puolustaneet isänmaattamme

me viimeiseen keinoon tarttuen oman terveytensä, hyvinvointinsa, jopa henkensä uhalla.

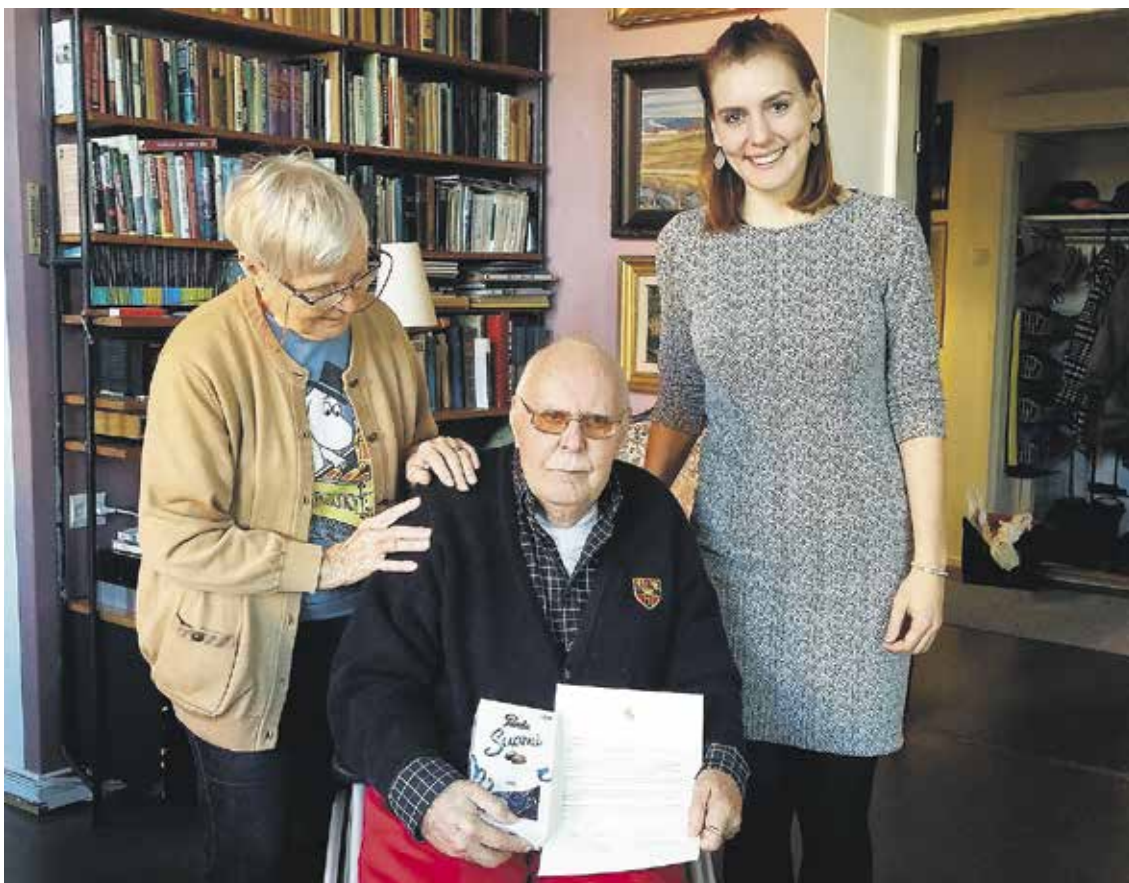
Nämä tapaamiset antoivat meille nuoremmille paljon enemmän kuin osasimme ikinä odottaakaan. Toivon myös, että tapaamisten tuoma ilo on ollut molempuolista. Uskallan väittää, että kaikki se ilo ja positiivisuus, joka tapaamistemme yhteydessä on välittynyt, on aitoa ja pyyteetöntä. En ole koskaan kokenut nuorempien ihmisten kohdalla sellaista vieraanvaraisuutta, jota veteraanien luona vieraillessamme saimme kokea. Kaikesta siitä positiivisuudesta, elämänsänteestä ja viisaudesta me nuoremmat voimme oppia valtavasti lisää.

Päällimmäisenä vierailuista jäi mieleen veteraanien kiitollisuus. Veteraanit, jos ketkä osavat olla kiitollisia hyvin pienistä, meille niin kovin arkisista ja itsestään selvistä asioista. Oli hämmästyttävää, kuinka kukaan tapaamistamme veteraaneista ei ollut millään tavalla katkera, sen sijaan kiitollinen senkin edestä. Eräskin tapaamamme veteraani totesi: ”Kesä se tuli sota-aikanakin”. Kun on kokenut pahimman, osaa nauttia elämän pienistä iloista. Me, jotka olemme saaneet elää ja kasvaa rauhan aikana vakaassa hyvinvointiyhteiskunnassa, emme voi edes ymmärtää, miten paljon iloa voi tuoda sota-aikana saatu kaakao tai sodan jälkeen tanssit tanssit. Kuuntelemalla sotaveteraaneja me kaikki voimme varmasti oppia olemaan kiitollisempia siitä, mitä kaikkea hyvää meidän elämässämme tänä päivänä on. Veteraaneja kuunte-

lemalla opin myös sen, ettei katkeruudella tai negatiivisuudella voiteta mitään. On parempi suunnata katseensa ja ajatuksensa hyvään, sillä positiivisella asenteella elämässä pääsee paljon pidemmälle.

Oli hienoa kuulla, miten kiitollisina veteraanit muistelivat jopa omaa nuoruuttaan. Nuoruuttaan, jolloin osa heistä oli joutunut jättämään oman kotinsa ja elämää on varjostanut pommituksen, jopa kuoleman pelko. Kaikesta huolimatta monet pysyivät aidosti sanomaan, että heillä on ollut hyvä elämä. Tämä sai meidät ymmärtämään sen, kuinka paljon meillä on mahdollisuuksia. Mahdollisuuksia nähdä, kokea ja tuntea. Mahdollisuuksia elää normaalia nuoren ihmisen elämää ja kiertää maailmaa. Ymmärrän nyt olla kiitollisempi siitä, että meidän elämämme on täynnä sellaisia hienoja mahdollisuuksia, joita ei heidän nuoruudessaan ollut. Suurta arvostusta minussa herätti se, kuinka kiitollisesti veteraanit osasivat kaiken kokemansa jälkeen suhtautua elämään. Kaikista tapaamistamme veteraaneista loisti palava elämänilo, joka on mielestäni kadehdittavan upea piirre yli 90-vuotiaissa ihmisissä.

Veteraanit osasivat olla kiitollisia menneestä ja he osasivat olla kiitollisia myös tästä hetkestä. Oli todella mukava kuulla, että veteraanien palvelut suurimmilta osilta toimivat hyvin ja että he olivat kiitollisia heille tarjotuista palveluista, kuten kuntoutuksista ja siivouspalveluista. Kunnianosoituksen lisäksi yksi vierailumme tavoitteista oli

Henrik Tallgrenia tapaamassa Pauliina Noranta.

kin myös muistuttaa veteraaneja käyttämään heille tarkoitettuja etuuksia. Osa veteraaneista suhtautui omaan asemaansa varsin vaatimattomasti. Kuitenkin kannustin ja kannustan edelleen jokaista isänmaatamme puolustanutta veteraania hyödyntämään tarjotut palvelut. Sotaveteraaniliitto varmasti myös ottaa mielellään vastaan niin palautetta kuin kehitysideoitakin palveluiden suhteen.

Huumorintaju ja kyky nauraa itselleen ovat auttaneet veteraaneja selviämään elämässä kaikkine kokemuksineen ja vaikeuksineen. Tapaamistemme yhteydessä kuulemamme letkaukukset hymyilyttävät meitä varmasti vielä vuosienkin päästä. Moniin humoristisiin kommentteihin sisältyi kuitenkin oivallus siitä, että elämää ei kannata ottaa liian vakavasti. Elämässä tulee olla lapsenomaista iloa ja veikeyttä. Kaikki se hyväntuulisuus ja positiivisuus oli niin tarttuvaa, että jokaisen tapaamisen jälkeen kävelimme suupielet korvissa. Nyky-yhteiskunnassamme kivaattaisiin rutkasti lisää positiivisempaa suhtautumista asioihin. Tästäkin asenteesta voimme ottaa oppia sotaveteraaneiltamme.

Tapaamistemme tarkoitus oli osoittaa kunnioitusta veteraaneja kohtaan, mutta saimme kokea vierailumme itsessään jo ilahduttaneen heitä. Kaupapaallisiksi saimme tästä itse hyvän mielen ja muistoja, joita emme varmasti ikinä unohda. Antoisinta oli kuitenkin nähdä se ilo ja hyvä mieli, jonka vierailumme sai aikaan. Vaikka arkielämä tuntuu usein kiireiseltä ja stressaavalta, tärkeille asioille löytyy aina aikaa. Vanhojen ihmisten luona vierailu ja hetken juttutuo- kio ei meiltä paljon vaadi, mutta antaa molemmiin puolin sitäkin enemmän. Tarinoiden kertojia on kuunneltava vielä, kun heitä on keskuudessamme. Olin aivan häkeltynyt siitä, kuinka paljon hyvää mieltä pieni vierailumme sai aikaan. Samalla ymmärsin myös sen, että nyt on meidän aikamme pitää huolta heistä, jotka

ovat maamme rakentaneet.

Samalla sisälläni heräsi kuitenkin myös huoli yksinäisten vanhojen ihmisten syrjäytymisestä ja unohdetuksi tulemisesta. Vaikka vierailumme tuotti valtavasti iloa kaikille osapuolille, yksittäinen vierailu ei pidemmän päälle kannata. Onneksemme monilla oli lähellä ihmisiä ja iso suku, joka huolehtii. Joukkoon kuitenkin mahtui myös heitä, joiden ikä lähenteli sataa vuotta ja lähipiiri oli luonnollisestikin kaventunut, sillä monet läheiset olivat jo menehtyneet. Toivonkin koko sydämeäni, että veteraanit ottaisivat Sotaveteraaniliittoon yhteyttä mitä vain apua kaitvassaan, oli sitten kyse kauppareissusta tai juttuseurasta. Nyt on meidän vuoromme toimia isänmaan asiassa.

Kuten presidentti Niinistö kunniakirjassa totesi, veteraanien jättämä perinne on tulevien sukupolvien voimavaraa. Me haluamme pitää sen ajankohtaisena ja elävänä, sekä välittää sen myös tulevien sukupolvien voimavaraksi. Veteraanien jättämä perinne kantaa yhteiskuntamme myös vaikeiden aikojen läpi. Veteraanit eivät jättäneet kaveria, me emme halua jättää veteraania.

*Vielä vapaa on ja itsenäinen
maamme,*

*Se on sitä vuoksi suuren urheuden.
Nöyrin mielin Suomen lippuun
katsokaamme,*

Kiitos Teidän, se on sinivalkoinen.

Näiden sanojen myötä haluamme omalta osaltamme kiittää jokaista maataamme puolustanutta veteraania siitä, että voimme tänä vuonna juhlaa 100-vuotias- ta Suomea ja haluamme toivottaa Teistä jokaiselle oikein hyvää itsenäisyyspäivää!

Me kiitämme, emmekä unohda.

**Teksti: Karoliina Pousi ja
Pauliina Noranta**

Kirjoittajat ovat helsinkiläisiä oikeustieteen ylioppilaita

Ruukki juhli 100-vuotiaasta Suomea ja lahjoitti sotaveteraanille uuden katon

Ilmajokinen sotaveteraani Aatto Saranpää sai talonsa uuden katon. Myös katon asennus kuului Ruukin lahjoitukseen. Lahjoituksella Ruukki osoittaa kiitollisuutta itsenäisyytemme säilyttäjille, sodissa palvelleille sotaveteraaneille, joiden edustajaksi Aatto Saranpää valikoitui usean ehdokkaan joukosta. Kohteen valinnassa Ruukkia auttoi Vanhustyön keskusliitto.

Vuonna 1925 syntynyt Aatto Saranpää asuu edelleen omassa talossaan vaimonsa kanssa. Saranpää palveli 18-vuotiaana jatkosodassa Itä-Karjalassa ilmatorjuntarykmentissä. Aatto Saranpään koti on vuonna 1966 puuelementeistä rakennettu omakotitalo, jonka Saranpää on itse rakentanut kirvesmiehen avustuksella. Nyt asennettava uusi katto korvaa alkupe- räisen teräskaton. Talon jatkeeksi myöhemmin rakennetun autokato-ksen katto korvattiin myös Ruukin teräskatteella.

”Olimme niin otettuja, että Ruukki halusi lahjoittaa meille katon. Oikea ilon päivä! Se tuli meille täytenä yllätyksenä. Katto-remontin suunnittelu aloitettiin

Inkeri ja Aatto Saranpään talossa on uusi katto.

huhtikuun alussa ja heinäkuussa saimme tiedon Ruukin lahjoituksesta”, Inkeri Saranpää, Aaton vaimo kertoo. ”Aatto kävi useasti kat- somassa ulkona, miten remontti edistyy. On käyty istumassa lautakasan päällä ja tikapuillakin”, Inkeri paljastaa.

Ruukin lahjoittama katto on Ruukki Classic Silence, joka vai- mentaa sateen ropinat ja tuulen

kuminat. Katteella on 50 vuoden takuu. Ruukki Classic Silence val- mistetaan Ruukin Vimpelin teh- taalla.

Sotaveteraanien tapaaminen kannattajajäsenten silmin

Tämä vuosi on monin tavoin merkityksellinen. Nyt on Suomen 100-vuotisjuhlavuosi; saamme iloita maamme vapaudesta ja itsenäisyydestä. Ajatuksemme kääntyvät menneeseen sota-aikaan, jolloin sotiamme veteraanit, sekä miehet että naiset, antoivat panoksensa itsenäisyytemme puolesta. Tunnemmekin tänä päivänä suurta kiitollisuutta.

Tänä samana vuonna, syyskuun 29. päivä, Sotaveteraaniliitto vietti 60-vuotisjuhlavuottaan. Ajankohtaan liittyen liiton ja jäsenyhteisöjen edustajat asettivat tavoitteeksi tavata jokaisen rintamatunnuksen omaavan veteraanin. Helsingissä pääosa veteraaneista tavattiin alueellisissa kahvitilaisuuksissa, joita järjestettiin eri puolilla kaupunkia, osan luona käytiin kotivierailulla. Vierailut olivat myös yksi virallisista Suomi 100-vuotistapahtumista.

Keväällä meille tarjoutui mahdollisuus lähteä mukaan toteuttamaan veteraanien tapaamisia. Koimme vahvaa halua olla mukana tehtävässä. Joukossamme on yhä sotaveteraaneja ja nyt olisi meidän hetkemme toimia ja osoittaa kiitollisuuttamme. Projektivaikutti mielenkiintoiselta ja saavuiimme odottavin mielin ensimmäiseen yhteiseen tapaamiseen Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiriin tiloihin. Oli ilo huomata, että vapaaehtoisia oli eri ikäryh- mistä ja erilaisista taustoista.

Ensimmäisessä tapaamisessa Helsingin Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Rauno Loukola** kertoi meille projektista ja sen toteuttamisesta ja saimme keskustella mieleen tulleista kysymyksistä ja ajatuksista. Toinen yhteinen koulutustilaisuus pidettiin syyskuussa ja oli mukava huomata, että vapaaehtoisten määrä oli moninkertaistunut ja ihmiset olivat aktiivisia.

Meillä oli etuoikeus vieraila sotaveteraanien luona pyhäin- päivänä 4. marraskuuta. Olimme heihin ensin puhelinyhteydessä ja esittelimme itsemme sekä asiamme ja kysyimme, voisimmeko tulla tapaamaan heitä. Molemmat henkilöt ilahtuivat ja hieman yllättyvätkin puhelusta ja toivottivat meidät tervetulleiksi. Soitimme tapaamispäivänä ovikelloa in- nostunein, mutta myös hieman jännittynein mielin; tilanne oli uusi meille kaikille. Vastaanotto oli hyvin myönteinen ja lämmin.

Vierailun alussa luimme tasa- vallan presidentti Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion allekirjoittaman kunniakirjan, jossa kiitettiin veteraaneja isänmaamme puolustamisesta ja jälleenrakentamisesta. Hetki oli juhmallinen ja mieleenpainuva. Lisäksi veteraanit saivat Sotaveteraaniliitolta pienen lahjan ja piiriin tiedotteen, jonka kävimme yhdessä läpi. Tapaami- sen aikana kartoitimme veteraanipalvelujen ja -etuuksien käyttöä sekä mahdollisia lisätarpeita.

Meihin teki vaikutuksen se, kuinka suurta iloa saimme veteraaneille vierailumme kautta tuoda. He olivat hyvin kiitollisia ja otettuja saamastaan kunni- anosoituksesta ja välittämisestä. Vierailumme aikana keskustelimme menneistä ajoista; molem- milla henkilöillä sota-ajan tapahtumat olivat jääneet elävästi mieleen. He olivat kumpikin palvelleet mm. ilmapuolustajatehtävissä. Saimme kuulla vuoden 1941 tapahtumista nuoren lotan näkökulmasta sekä tunnelmis- ta vastuullisen ilmatorjuntatehtävän toteuttamisesta. Keskustelimme myös tästä päivästä ja tule- vastasta.

Toinen veteraani kertoi pil- ke silmäkulmassaan suunnittelevansa jo omia 100-vuotisjuhlia- aan. Vierailumme loppupuolella kysyimme heiltä, millaisissa tunnelmissa he viettävät Suomen 100-vuotispäivää. Toinen heistä totesi, että elämme tänäkin päi- vänä jännittäviä aikoja. Toinen sanoi juhllallisesti, että saamme olla ylpeitä tästä maasta. Vetera- anien jättämän arvokkaan perin- nön vaaliminen on uusien suku- polvien tärkeä tehtävä.

**Jasmin Kurkaa-Kivelä
Antti Kivelä**

Kirjoittajat ovat helsinkiläinen pariskunta, jotka olivat kannattajajäsenenä mukana veteraanitapaamisissa.

LÄHI- JA PERUSHOITAJIA TARVITAAN KAIKKIALLA, MISSÄ IHMISIÄ HOIDETAAN JA AUTETAAN.

Lähi- ja perushoitajat työskentelevät aina lähellä ihmistä lasten, nuorten, työikäisten ja vanhusten keskuudessa. Myös lääkehoito on osa heidän työtään. Lue lisää: www.superliitto.fi

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2018 toivottaen

 ALAVUDEN SEURAKUNTA	Enontekiön seurakunta	 KIRKKO ESPOOSSA Espoonlahden seurakunta	Euran seurakunta
Evijärven seurakunta	Forssan seurakunta	Hangon seurakuntayhtymä	Hankasalmen seurakunta
 HARJAVALLAN SEURAKUNTA	Hartolan seurakunta	Heinäveden seurakunta	 KIRKKO HELSINGISSÄ
Herttoniemen seurakunta, Helsinki	Hollolan seurakunta	Hyvinkään seurakunta	 HÄMEENLINNAN SEURAKUNNAT
Iin seurakunta	Imatran seurakunta	Inarin seurakunta	Isojoen seurakunta
JANAKKALAN SEURAKUNTA†	 LUTERILAINEN KIRKKO JOENSUUSSA	Joutsan seurakunta	Jyväskylän seurakunta
Kajaanin seurakunta	Kallion seurakunta, Helsinki	Kangasalan seurakunta	Kangasniemen seurakunta
 KANNUKSEN KIRKKO 200 1817-2017	Karstulan seurakunta	 Kauhavan seurakunta Joulun rauhaa	Kauniaisten suomalainen seurakunta
 KEMIN SEURAKUNTA	Kempeleen seurakunta	 KERAVAN SEURAKUNTA	Kihniön seurakunta
Kiteen seurakunta	Kittilän seurakunta	 Hypää joulua! www.konnevesi.fi/seurakunta	 KOUVOLAN EV.LUT. SEURAKUNNAT
Kuopion ev.lut.seurakunnat	Kuortaneen seurakunta	Kuusamon seurakunta	Kyyjärven seurakunta
Kärsämäen seurakunta	Lahden seurakuntayhtymä	Laihian seurakunta	Laitilan seurakunta
 Lapinlahden seurakunta	LAPPAJÄRVEN SEURAKUNTA www.lappajarvenseurakunta.info	 Laukaan seurakunta	Lempäälän seurakunta

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2018 toivottaen

 LIEDON SEURAKUNTA	Lieksan seurakunta	Limingan seurakunta	Liperin seurakunta
Lumijoen seurakunta	Luvian seurakunta	Malmin seurakunta, Helsinki	 MIKKELIN TUOMIOKIRKKO- SEURAKUNTA
Muhoksen seurakunta	Multian seurakunta	Muonion seurakunta	Mynämäen seurakunta
Mäntsälän seurakunta	Nakkilan seurakunta	 NOKIAN SEURAKUNTA	Nurmijärven seurakunta
Orimattilan seurakunta	Hyvää Joulua ja Siunausta v. 2018 Oriveden seurakunta ja Juupajoen kappeliseurakunta	 OULUN ev.-lut. seurakunnat <i>Sinun tähtesi</i>	Oulunkylän seurakunta, Helsinki
 OUTOKUMMUN SEURAKUNTA	Paavalin seurakunta, Helsinki	Pakilan seurakunta, Helsinki	Parkanon seurakunta
Perhon seurakunta	Pielaveden seurakunta	Pietarsaaren suomalainen seurakunta	Pihtiputaan seurakunta
PITÄJÄNMÄEN SEURAKUNTA 	Pomarkun seurakunta	 KIRKKO PORISSA Porin ev.lut. seurakuntayhtymä	Porin Teljän seurakunta
 Porvoon suomalainen seurakunta	Posion seurakunta	 PUDASJÄRVEN SEURAKUNTA	Pyhtään seurakunta
Pyhäjoen seurakunta	Ranuan seurakunta	 RAUMAN SEURAKUNTA	Rautjärven seurakunta
Riihimäen seurakunta www.riihimaenseurakunta.fi	Roihuvuoren seurakunta, Helsinki	Rovaniemen seurakunta	Ruokolahden seurakunta
Ruoveden seurakunta	Saarijärven seurakunta, Kannonkosken, Kivijärven ja Pylkönmäen kappeliseurakunnat	 SASTAMALAN SEURAKUNTA	 Siikalatvan seurakunta
 SIILINJÄRVEN SEURAKUNTA	Sipoon seurakuntayhtymä Sibbo kyrkliga samfällighet	 Varpaat savessa, siipien suojassa Someron seurakunta	Sotkamon seurakunta

SOTAHISTORIA

Kuujärven kohtalokas päivä

Kesäkuun 22. päivänä 1944 Kuujärven joensuunlahden rantaa hipova tien kaarre lähitienoineen muodostui traagiseksi vetäytyville suomalaisjoukoille.

Tuona päivänä puna-armeijan maataistelukoneet kylivät tuhoaan Mäkrijärven suuntaan matkanneiden kolonien sekaan. Tappioita ei selviydytty. Miehiä, hevosia ja kalustoa menetettiin muutaman tunnin aikana Kuujärven kuoleman tiellä.

Miestappiot ilmenevät menehtyneiden tiedostosta ja sotapäiväkirjoista. Paikalliset ihmiset ovat tehneet sodan jälkien siivoamisessa humanitäärisen osuutensa esimerkiksi. Tästä muistutuksena ovat kahden silloisen nuoren muistelut Kuujärven pommituspaikoilla. Sattuman koskettamana pääsin Kuujärvellä asuvien sodanaikaisten nuorten yhteyteen, heidän vieraanvaraisiin koteihinsa sekä suomalaisten kuolemanpaikoille. Oppaina olivat hautaajina toimineet entisen nuoret.

Muutama poiminta sotapäiväkirjoista

8./ JR 45 sotapäiväkirja 22.6.1944

Komppania koottiin Uslangan ja Kuujärven välillä, ja marssi jatkui tavoitteena Mäkrijärvi. Ryssän lentotoiminta oli koko päivän erittäin kiivasta. Pommituksissa kaatui sotamies Heikki Kervinen samaan paikkaan hoitamansa hevosen kanssa.

Lisäksi haavoittui sotamies Pentti Luortti ja yksi hevonen kaatui. Kuormien mukana jäi muun muassa kaksi konekivääriä ja kaksi telttää.

14./JR 45 sotapäiväkirja 21.6.1944

Lukemattomat eri yksiköt liikkuiivat tiiviinä virtana Kuujärven tietä. Vihollisen ilmatointa vilkastuu. Tien suunta on valtavien pölypilvien peittämänä. Kello 13.00 vihollisen maataistelukoneet aloittavat hyökäyksensä.

Korp. Pietilä ja Havanian haavoittuvat. Sotamies Ovaska kaatui. Yksi hevonen kaatui.

Vihollisen ilmahyökkäykset toistuvat 10 minuutin väliajoin yön hämärtymiseen asti.

22.6.1944 kello 01.00 marssi

jatkuu paremmin yön viileydessä.

Rj.P 1 sotapäiväkirja 22.-24.6.44

Marssin aikana vihollisen vilkasta ja marssikolonnille tappioita tuottavaa. Tappiot marssin aikana kahdeksan kaatunutta ja saman verran haavoittuneita.

Tiedoston mukaan Rj.P 1:n sotilaita on kaatunut Kuujärven pommitusten aikana kahdeksan, jotka merkitty kentälle jääneiksi.

Edellä mainittujen yksiköiden sotapäiväkirjoista selviää pommitusten ankaruus Kuujärven tiellä.

Useamman joukko-osaston sotapäiväkirjat osoittavat, että Kuujärven tiellä kaatui toistakymmentä miestä. Ainakin yksi lotta haavoittui vaikeasti samoissa pommituksissa.

Pommitusten tuhoista paikallisasukkaiden pienimuotoiset haastattelut täydentävät Kuujärventien mustaa päivää.

Tuon pahan päivän muistoja kyselin Kuujärvellä 1990-luvun alkupuolella yksin, mutta myöhemmin myös sodassa tykistön upseerina toimineen **Aarno Leskisen** kanssa. Hän pääsi omakohteisesti haastattelemaan aiemmin löytämäni **Zoja Kalinakova**, sodanaikaista Kuujärven tyttöä.

Kaksi tyttöä hautaajina

Vihollissotilaitten ruumiit kylän raitin viereltä oli haudattava heti sodan loitotessa länteen. Mustumattomat vainajat olivat miellyttävämpiä käsitellä kuin paksuiksi paisuneet. Koottiin kahden henkilön ryhmiä. Nuoret, teiniikäiset sopivat mainiosti voimien puolesta kaivamaan ja vetämään ruumiit kaatumispaikoilla maatumaan. Nuo muistot vuosikymmenten myötä eivät himmentyneet, vaan päinvastoin voimistuivat hautaajina toimineiden mielissä. Niin Zoja Kalinakovalakin.

Toinen haudatuista oli isä

Zoja vei meidät pienen matkan päähän Kuujärven taajamasta maantien mutkaan, jossa hän kertoi hautaajana toimimisestaan.

Oli kesäinen päivä heti pommituspäivän jälkeen, kun hän meni tyttökaverinsa kanssa lapio mukanaan hautaamaan suomalaisten ruumiita aivan tien vierelle.

Ensimmäinen Zojan osoittama kohde oli aivan maantien penkalla. Siihen he olivat haudanneet kaksi suomalaista. Kummallakin oli kivääri vierellä. Mitään ulkoisia vammoja ei ollut kummassakaan. Ei myöskään verta. Tuota kummallisuutta kumpikin tyttö oli ihmetellyt. Reppuja ei ollut ruumiiden selässä eikä vierellä.

Kiväärit olivat hänen mielestään venäläismalliset.

Kummankin taskut tytöt olivat tarkastaneet. Toisen sotilaan rintataskussa oli valokuva, missä nuorella naisella oli sylissään muutaman vuoden ikäinen poi-

ka. Naisen vieressä oli kuvassa sotilaspuvussa juuri sama sotilas, joka oli kuolleena tyttöjen edessä.

Valokuva ja tilanne ruumiiden kanssa herkistivät työt itkemään Kuujärven tiellä.

Yhdellä Kuujärvellä 22.6.1944 kentälle jääneellä rajajääkäripataljoona yhden sotilaalla on tiedoston mukaan ollut yksi lapsi. Toisella saman pataljoonan sotilaalla, joka on niin ikään jäänyt Kuujärvellä 22.6.1944, on ollut kaksi lasta.

Yhdellä 14./JR 45 Kuujärven tielle kyseisenä päivänä jääneellä sotilaalla on ollut yksi lapsi.

Tytöt olivat panneet kaikki taskuissa olleet dokumentit takaisin ennen hautaamista. Haudan syvyydeksi Zoja arvioi noin puoli metriä. Kummankin haudan kohdalle oli tullut pieni "mäki".

Erikoista noilla sotilailla oli vielä se, että kummankin taskussa oli paperiin kääritty ampulli, joka sisälsi nestettä. Paperissa oli kolme sanaa, joista yksi saattoi olla sotilaan sukunimi.

Tytöt eivät uskaltaneet juoda ampullin sisältöä, vaikka asia oli heitä kiinnostanut. Nesteeet Zoja ajatteli olleen miehillä vangiksi joutumisen varalta. Pikainen myrkkyytilkan nauttiminen olisi estänyt täpärässä tilanteessa vihollisen käsiin jäämisen elävänä. Nuo tipat oli pantu ruumiiden mukana hautaan kuten kivääritkin.

Arvoitukseksi jäi, mitä ampulleja suomalaissotilailla oli mukanaan sodan tuossa vaiheessa?

Neljän suomalaisen hautapaikka

Zoja osoitti tuosta kahden sotilaan hautapaikasta muutaman kymmenen metrin päästä toisen hautapaikka-alueen, johon hän oli tuolloin hadannut neljän suomalaisen ruumiit.

Nuokin haudatut olivat olleet täysissä pukineissa, mutta ilman aseita. Erikoista oli myös näitten kuolleiden kohdalla se, että verta tai mitään ulkoisia vammoja ei kenessäkään näkynyt. Kaatuneitten taskut tutkittuaan tytöt olivat haudanneet nuo neljä samana päivänä.

Nuorten tyttöjen tekemänä kuuden suomalaisen hautaaminen yhden päivän aikana ei ollut mikään vaatimaton suoritus.

Neljän sotilaan hautapaikalla oli haastatteluretken aikaan suuri kasa paksuja lähes täysimittaisia haaparunkoja. Tuokin hautapaikka-alue on aivan maantien vieressä.

Zojan kerronta Aunuksen murteella oli ilmeikästä ja nautinnollista kuunneltavaa. Hautaamistilanteen hän kuvaili olevan vielä kymmenien vuosien jälkeenkin silmissään kuin eilisen.

Kertoipa hän lopuksi vielä ihastuksestaan Väinö-nimiseen suomalaiseen sotilaaseen, joka oli hänelle kirjoittanut kirjan eli pisman eli suomeksi sanottuna kirjeen ja vielä toisenkin Syvärin rintaman suunnalta. Väinö oli siis vapaa-ajallaan käynyt Kuujärvellä, jossa oli tutustunut Zojaan. Äiti oli kuitenkin kieltänyt Zojaa jatkamasta suhdettaan suomalaisotilaaseen.

Eloisa Zoja Kalinakova on jäänyt tämän kirjoittajalle haastatteluaarteena mieleen. Hänen hautaamansa suomalaisotilaitten jäänteet lähtisivät mukaan kaiketi traktorikaivurilla, koska puiden rungot lienevät vieläkin hautojen päällä. Nykyisillä tehokkailla metallinilmaisimilla sotilaiden asusteiden metallinapit paljastavat hautapaikan.

Nikolai Vdovinovin hautaamat suomalaiset

Elokuun lopulla 1994 menin Kuujärvellä Petroskoissa ilmestyneen suomenkielisen sanomalehden artikkelin luettuani. Artikkelissa oli haastateltu kahta Kuujärvellä asuvaa miestä, jotka olivat nuorina poikina haudanneet suomalaisten sotilaitten ruumiita Kuujärvellä kesällä 1944.

Kuujärveltä löysin pienen kyselyn jälkeen **Nikolai Vdovinovin**. Hän oli toinen lehtiartikkelin osoittamista miehistä.

Nikolai johdatteli useammalle kohteelle, missä hän oli siivonnut sodan jälkiä. Ensimmäinen mentiin autotallin sijaintipaikalle.

Kesäkuun lopussa 1944 joensuunlahdesta hieman länteen maantien pohjoispuolella oli suomalaisten käytössä ollut autotalli.

Tuon autotallin penkillä oli tuolloin yhden suomalaissotilaan ruumis, jonka hautaamiseen toisen pojan kanssa Nikolai osallistui.

Ruumis oli sotilaan vaatteissa ilman asetta. Ruumiin pojat hautasivat aivan tuon autotallin seinän viereen hiekkaperäiseen maahan.

Ampumahaavoja hautaajat eivät nähneet ruumiissa, jonka suomalaiset olivat nostaneet katon alle. Ehkä ankarien pommitusten takia kaatunut oli pitänyt jättää penkille.

Miltei joensuunlahden perukan kohdalla maantiestä etelään olevan aukion laitamaan Nikolai oli kaverinsa kanssa hadannut yhden suomalaissotilaan. Poikkeavaa oli tuon ruumiin kohdalla se, ettei sillä ollut lainkaan jalvoja. Ruumis oli lentänyt useita kymmeniä metrejä paikasta, jossa oli suuri pommin kuoppa. Pommi oli vienyt sotilalta jalat reisis-tä alkaen. Ylävartalon yllä olivat asusteet normaalisti.

Pommikuopan luona oli kaksi ruumista sekä hevosen ruho ja pahoin hajonneet kärryt. Näiden kahden sotilaan ruumiit oli haudattu aivan pommikuopan luo.

Kuvassa on Nadja ja hänen vävynsä. Kävimme Nadjan kanssa 1996 ja 1997 Kiimuselän kylän tuntumassa hänen suostuttuaan retkeen. Nadja muisteli paikkaa, johon hän nuoruudessaan evakkomatkalta palattuun hautasi kaksi suomen sotilasta ja yhden lotan keuhkokuumeella 1945. Lotta oli pantu keskelle. Hautapaikalle oli ladottu pienet kivet merkiksi.

Hautaaja oli varma, että suomalaisilta oli kiireen takia jäänyt hautausmaapaikalle nuo kolme ruumista laskematta hautaan.

Onko sellaista veteraania enää elossa, joka muistaisi Kiimuselän Kenttäsairaalan luo jääneet ruumiit? Monta monttua on Nadjan kotikylän, Kiimuselän metsissä, siellä on myös Mirja Koskimiehen maalliset jäänteet.

Nadja, nyt jo edesmennyt nainen, eli vuosikymmeniä Tuuloksessa. Suomalaisten hautapaikasta hän ei uskaltanut puhua kylillä.

Kuvassa on Kuujärvellä sodan aikana asunut Zoja Kalinakova, eläkkeellä 1990-luvulla ollut opettaja. Hän oli haudannut tyttökaverinsa kanssa tekstissä mainitsemani sotilaan, jolla oli ollut taskussa kuva lapsesta ja naisesta. Tuo hautapaikka on ilmeisesti nyt laajentuneen maantien alla. Kuvassa näkyy Kuujärveä hautapaikan taustalla. Samalle alueelle tien oheen hän oli haudannut neljä suomalaista, jotka olivat olleet ilman ulkoisia vammoja.

Nikolain kaverina ollut poika oli ottanut toiselta ruumiilta taskukellon muistoksi hautaustilaisuudessa.

Nuo kolme miestä olivat kaikeksi tulleet hevosen kanssa sivutietä suoraan etelästä maantiele päin, mutta jääneet pommin uhreiksi maantien tuntumassa.

Vielä menimme joensuunlahdesta Mäkijärven suuntaan joltava maantietä muutaman kilometrin, missä Nikolai oli kaverinsa kanssa haudannut kolmen suomalaisen ruumiit aivan tien oheen.

Kaatuneet olivat olleet tien laidassa. Oliko puna-armeijan lentäjä saanut maataistelukoneensa konekiväärisuihkun tai pommin osumaan surmaksi suomalaisille, ilmeisesti.

Juuri tuosta hautapaikasta olin lukenut Petroskoin sanomalehdestä.

Nikolai oli aiemmin kesällä avannut osittain hautapaikkaa, josta oli siirtänyt esille tulleita jäänteitä läheiseen kätköön.

Aikanaan olin oppaana kai-

vajaryhmälle, joka kaivoi noiden kolmen jäänteet pois. Nuo kolme kaatunutta miestä olivat kuuluneet Er. P 21:een.

Muut Nikolain kaverinsa kanssa hautaamat Kuujärven pommitusten uhrat ovat jäänteinä juuri niissä paikoissa, mihin silloiset nuoret 15-vuotiaat pojat kaivoivat haudat. Nikolai on varma, ettei hautapaikkoja ole sodan jälkeen avattu. Hän on elänyt koko elämänsä Kuujärvellä. Kävin myöhemmin kaksi kertaa Nikolain luona kylässä. Keskustelut sujuivat hyvin, koska hän puhui aunukselaista karjalaa. Niin, se tehokas metallinilmaisimien voisi paljastaa Nikolain osoittamista paikoista suomalaisten jäänteet.

Sotilas, joka tiesi kuolevansa karjalaistalon eteiseen

Jokiselässä tekemässäni haastattelussa yksi kylän mies kertoi suomalaissotilaan kuolemista heidän talossaan kesällä 1944. Oli ilta, kun sotilas tuli haavoittuneena ja arveli kuolevansa yön aikana. Oliko haavoittunut yksi Kuujärven tien uhreista?

Sotilas oli kertonut perheestään Suomessa. Ruumiinsa hän oli pyytännyt hautaamaan kunnallisesti.

Aamulla talonväki oli todennut eteisessä levänneen sotilaan kuolleeksi.

Kertoja osoitti niityn, johon hän oli kaverinsa kanssa vetänyt ruumiin haudattavaksi.

Suomessa voi elää vielä Syvärin suunnalta vetäytyneitä veteraaneja, jotka Kuujärven kauniissa maisemassa kokivat elämänsä ankarimmat pommitukset kesällä 1944. He ehkä tietävät, menehtyikö heidän aseveljiään pelkästään paineen vaikutuksesta?

On lohdullista tietää, että pommituksissa tuolloin menehtyneiden ruumiit ovat saaneet kunniallisen kohtelun. Myöhemmin aikoina löytyneiden sodassa kuolleiden jäänteiden käsittely on ollut monen kirjavaa Karjalan Tasavallassa.

Kuujärven karsikkopuut voisivat kertoa paljon enemmän sodan tuskasta, mitä edellä on mainittu. Lotta Mirja Koskimies haavoittui tuona kauheana päivänä Kuujärvellä. Hän menehtyi kahta päivää myöhemmin Kiimuselän kylän laitamassa, jossa hänen hautansakin on tiettävästi.

Käytin Kiimuselässä asuneen vanhan naisen kahtena kesänä osoittamassa kolmen suomalaisen hautapaikkaa. Tuo karjalaisnainen oli keuhkolla 1945 haudannut suureen monttuun kaverinaan olleen naisen kanssa kolmen suomalaisen ruumiit. Keskimäiseksi he olivat panneet lotan ruumiin, jolta toinen hautaajista oli vetänyt pitkät sukat omaan käyttöönsä. Sukkia vedettäessä olivat jalkaterien luut varisseet hautapaikan pohjalle.

8D:n Lotta Mirja Koskimies oli Kuujärven ankarien pommitusten aikana haavoittunut pahoin. Hänet oli kuljetettu Kiimuselän kenttäsairaalaan, missä hän oli kuollut tiedoston mukaan 24.6.1944.

Tuo Kiimuselässä ollut 26.KS on sotapäiväkirjan tietojen perusteella lähtenyt nopeasti taaemmaksi. Kiireessä oli ilmeisesti nuo ruumiit viety montun laidalle, johon olivat jääneet kesäksi ja seuraavaksi talveksi. Siellä pommikuoppien kätköissä on Lotta Koskimieskin kahden soturin kera. Mitä voisikaan tapahtua tehokkaan metallinilmaisimen avulla?

Entä hautasivatko suomalaiset itse ketään Kuujärvellä? Kyllä. Erillispataljoona 18:n sotapäiväkirjassa on merkintä, että kaksi aseveljeään he hautasivat Kuujärven metsämaisemaan tuona kohdallaan päivänä.

Kuujärvellä koko ikänsä asunut Nikolai Vdovinov piti suomalaisten ruumiiden hautaamis-

tehtävää inhimillisenä velvollisuutenaan sodan uhreja kohtaan.

Nöyryyttä ja aitoutta sisältäviä hetkiä tuli koettua Kuujärven tiellä Nikolain seurassa.

Teksti ja kuvat: Ismo Mikkonen
Kirjoittaja on vapaaehtoinen etsijä Savonlinnasta

Sotaveteraaneja tervehtien ja Siunattua Joulunaikaa ja Uutta Vuotta 2018 toivottaen

Sulkavan seurakunta	Suomussalmen seurakunta	Sysmän seurakunta	 Sääksmäen seurakunta
 TAIPALSAAREN SEURAKUNTA	Tammelan seurakunta	Tampereen ev.lut.seurakuntayhtymä	Tervolan seurakunta
 TIKKURILAN SEURAKUNTA VANTAAN SEURAKUNNAT	Tohmajärven seurakunta	Toholammin seurakunta	 Tornion seurakunta
Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä	 TUUSULAN SEURAKUNTA	Tyrnävän seurakunta	 UUDENKAUPUNGIN SEURAKUNTA
Rauhallista joulua ja siunausta vuodelle 2018 VAASAN SUOMALAINEN SEURAKUNTA	Vimpelin seurakunta	Vähänkyrön seurakunta	Ähtärin seurakunta
Äänekosken seurakunta			

SOTAHISTORIA

Petroskoista Suomen kautta Valtoihin Irene Janhosen mutkikas kotimatka

Suomen ja Neuvostoliiton sodan päättyessä suomalaiset auttoivat palveluksessaan olleita rajan yli Ruotsiin. Tunnetussa amerikansuomalaisen Kerttu Nuortevan tapauksessa on suhtauduttu epäuskoisesti tietoon, että tälle oli tarjottu tilaisuutta paeta Suomesta. Tosiasiassa ainakin osalle näistä järjestyi Ruotsissa Yhdysvaltain passi. Yksi näistä elämän heittelemistä oli Amerikoissa syntynyt Irene Janhonen.

Aune Irene Janhonen oli syntynyt 1920 Detroitissa Yhdysvalloissa Vaasan läänin Keuruulta lähteneen Nikolai Janhosen perheeseen. Janhosen perhe – isä, äiti ja kaksi tytärtä – lähti 1932 matkaan Karjalan tasavaltaa rakentamaan: Atlantin yli Göteborgin, Tukholman, ja Leningradin kautta Petroskoihin.

Irene kävi Petroskoissa suomenkielistä koulua, kunnes se 1937 muiden vastaavien lailla suljettiin. Hän saattoi opintien päätökseen 1938 venäjänkielisessä koulussa. Saadakseen työpaikan hän otti samana vuonna Neuvostoliiton passin. Siitä pitäen Irene työskenteli sihteerinä ja kielenkääntäjänä Kaupan kansankomissariaatin palveluksessa Petroskoissa, kunnes suomenkie-

len kääntäjää ei syyskuussa 1941 enää tarvittu. Suomalaiset joukot lähestyivät kaupunkia.

Värväreitä liikkeellä

Tammikuussa 1940, talvisodan aikana, Petroskoihin komsomolin rakennukseen ilmestyi Leningradin ”vakoilukoulusta” luutnantti Lipski. Hän yritti värvätä Ireneä koulutettavaksi Suomeen lähettämistä varten. Vastaus oli kuitenkin torjuva. Tämän mielialoja kuvastaa se, että hän päätti käydä Yhdysvaltain lähetystössä päästyään heinäkuussa 1940 urheilutapahtumaan Moskovaan. Karjalan neuvostotasavallan urheiludelegaatiota valvottiin kuitenkin koko ajan tiukasti.

Janhosen perhe evakuoitiin syyskuussa 1941 Petroskoista Volgodan alueen Andomagoran ky-

lään, ja tyttäret joutuivat rakentamaan lentokenttää. Saksalaisten tunkeutuessa kohti itää perhe siirrettiin Belozerskiin. Helmikuussa 1942 he saivat luvan palata Karjalan Sorokkaan (Belomorsk). Siellä isä ja äiti kuolivat kuukauden kuluessa sydänkohtaukseen, ja Irenen sisarkin sairasteli kesään saakka.

Toinen värväysyritys seurasi Sorokassa maaliskuussa 1942. Irene kutsuttiin puolueen päämajaan, ja partisaanikoulun johtaja, everstiluutnantti Vasiljevski houkutteli häntä armeijaan tulkiksi. Englannin ja suomen taitajia tarvittiin kipeästi. Kesäkuussa 1942 Vasiljevski taivutteli molemmat sisarukset koulutettaviksi partisaaniyksikköjen käyttöön. Sisko kuitenkin hylättiin tarkastuksessa näön heikkouden takia, ja Irenenkin sai kuulla, että hänet lähetettäisiinkin ”toiseen kouluun”. Hän saapui Moskovaan vasta 20.7.1942 kuukauden kiertomatkan jälkeen. Muurmannin rata oli poikki Karjalassa.

Taas koulun penkillä

Moskovassa Irenen otti vastaan ”Vakoilukoulun” keskushallinnossa (Gogolin bulevardi 6, lähellä Yleisesikunnan nykyistään rakennuskompleksiä) everstiluutnantti **Ivan Zenkovitsh**. Tämä oli ilmeisesti kyvykäs mies, sillä hän oli toukokuussa 1945 everstinä Reimissä kenraalimajuri Ivan Susloparovin tulkkina ottamassa vastaan saksalaisten antautumisen.

”Yleisesikunnan keskuskoulu komentajien valmentamiseksi” oli hajasijoituksessa Moskovän lähistöllä, ja Irene vietiin elokuun alussa 1942 ”Kielitieteen akateemiseen taloon”, joka sijaitsi noin 25 km päässä Moskovasta Gorkiin menevän radan varressa. Opettajina koulussa oli kokoneita tiedusteluasiantuntijoita ja joitakin edellisiltä kursseilta ohjaajiksi jätettyjä. Suomen oloista luennoi majuri **Ivan Vasiljevitch Vasiljev** (oikealta nimeltään Konstantin Aleksandrovitsh Ribatshenko), joka oli työskennellyt Helsingissä lähetystössä.

Tehtävä Nokialla

Kurssi, johon sisältyi runsaasti radion käytön teoriaa ja harjoittelua, kesti huhtikuuhun 1943. Sitten Ireneä ryhdyttiin valmistelevaan Suomen matkaan ja heinäkuussa 1943 hänet siirrettiin Moskovaan. Hänen tuli lähteä yhdessä ”herra Salinin” kanssa Suomeen. Tämän oli organisoitava verkosto, jonka tuli hankkia

tietoa lentokentistä, tehtaista ja varastoista sekä joukkojen vahvuuksista, aseistuksesta ja sijoituksista.

Kouluun mennessä Irene oli saanut käyttöönsä nimen **Irina Nikolajevna Petrova**, mutta nyt hänelle opetettiin ”legenda” (vale-elämäkerta) Liisa Johanssonin nimellä. Kemissä 1916 syntynyt Johansson oli kuulunut herra Salinin ystäväpiiriin, joten tarkka tieto tämän elämästä, perheestä ja asuinympäristöstä oli saatavissa. Suomen vastavakoilun mukaan Salin oli oikealta nimeltään Arvo Viitanen. Hän oli ollut Nokian kauppalanhallituksen jäsen. Irenen (koodinimi ”Alma”) oli pidettävä yhteyttä Moskovassa Sokolnikin puistossa sijainneeseen radioasemaan (vastaanottajan koodinimi ”Urho”).

Kaksoisagentiksi

”Salin” ja ”Johansson” pudotettiin tavaratorpedoineen laskuvarjoilla 8.9.1943 vähän ennen puolta yötä Ikaalisten Susinevalle. Heidät havaitsi 13-vuotias poika, ja Irene katsoi parhaaksi antautua poliisille. Sen sijaan Viitanen ammuttiin 10.9., kun hän teki vangittaessa vastarintaa.

Valvontaosaston Tampereen henkilökunnan perusteellisen kuulustelun jälkeen Irene pantiin toimimaan kaksoisagenttina. Radiolähetin koottiin Hotelli Emmauksen 5. kerrokseen. Näin Moskovaan lähetettiin suurelta osalta tekaistua informaatiota 20.9.1943-27.2.1944, kunnes Moskova katkaisi yhteyden. Suomalaisen toimittaman tiedon heikkous oli siis havaittu.

Helmikuun lopussa 1944 Irene siirrettiin Päämajan Radiopataljoonan kirjoihin Helsinkiin. Hän avusti venäläisten koodien ja sifferien käsittelyssä. Esimies oli luutnantti J.I. Kallioinen, joka oli asema 12:n päällikkö. Tämän Kuusisaareen keskittyneen toiminnan kuuluisin toimialue oli juuri virheellisen tiedon lähettäminen desanttiradioilla.

Yhdysvallat huolehtii omistaan

Välirauhan solmimisen jälkeen Ireneltä loppuivat työt. Valvontakomission saapuessa hänelle tarjottiin mahdollisuutta poistua Suomesta, koska hän oli osallistunut toimintaan Neuvostoliittoa vastaan. Hän tarttui tilaisuuteen ja sai suomalaisilta passin, joka todisti hänen olevan amerikkalainen nimeltä Kaarina Kokko. Nimi oli jo neljäs hieman yli kahden vuoden kuluessa

Sorokan partisaanikoulun johtaja, everstiluutnantti Vasiljevski oli nimellä Ivan Bezv saavuttanut Helsingissä 1940 tietynlaista mainetta, kun hänen vakoilutoimintaansa oli seurattu. Mika Waltarin teos Neuvostovakoilun varjossa vaikeutti hänen tulevaa käyttämistään Suomessa.

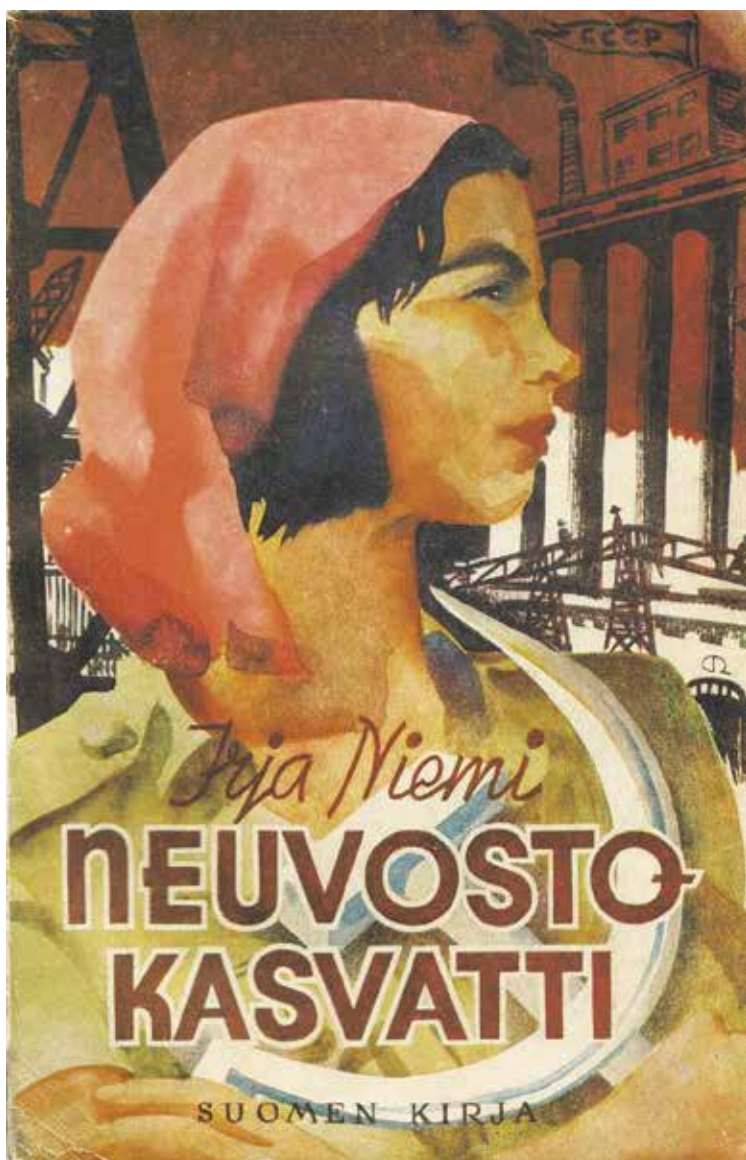
”Kaarina” lähti Helsingissä marraskuussa 1944 ja ylitti Ruotsin rajan Tornioista Haaparantaan. Siellä hän ilmoittautui pakolaiseksi, ja kuulustelujen ja noin kuukauden odottelun jälkeen tuli tieto, että Ruotsin pakolaiskomissio oli hyväksynyt hänet pakolaiseksi. Hän sai luvan matkustaa Härnösandiin. Kirjoitettuaan tammikuussa Tukholmaan Yhdysvaltain lähetystöön hän sai Detroitista syntymätodistuksen ja anoi rekisteröimistä Yhdysvaltain kansalaiseksi.

Synnyinmaansa edustajille Irene saattoi kertoa Neuvostoliiton asioista ja kominternin toiminnan peitellystä jatkamisesta. Mm. hän tiesi, että syyskuussa 1942 Yhdysvaltoihin nuorisokongressiin lähetetyssä valtuuskunnassa oli vakoilukoulussa koulutettu edustaja Leningradin yliopiston historian tiedekunnasta. Suomen asioista amerikkalaiset eivät näytäneet olleen kiinnostuneita. Sieltä hän tietoa saatiin muutenkin.

Kuten muissa vastaavissa tapauksissa Irenellekin toimitettiin Yhdysvaltain passi. Pitkä, 12 vuoden matka Neuvosto-Karjalaa tukemaan oli palaamassa alkupisteeseensä.

Ohto Manninen
Sotahistorian professori emer.

Lähde:
Kirjoittajan teksti ”Moskovasta Suomen kautta Valtoihin”. Sotilas-aikakauslehti 12/2007 ja sen peruslähteet Yhdysvaltain kansallisarkistossa.

Toisen amerikansuomalaisen Kerttu Nuortevan (Irja Niemi) omaelämäkerran neuvostokasvattia esittävä kansikuva.

Saanio&Riekkola Oy

Helsinki
www.sroy.fi

Cont-Service Oy/Ab

Helsinki

Arkkitehtitoimisto Arknova Oy

Helsinki

Stalingradin Joulumadonna

Tietokirjailija Paavo Frimanilla on hallussaan harvinainen joulukortti, joka tunnetaan Stalingradin madonnana. Kortin hän oli ostanut käydessään joi-takin vuosia sitten Keisari Wilhelmin muistokirkossa Berliinissä.

– Ostin kirkon myymälästä muu-tamia postikortteja, joista yksi

kortti alkoi erityisesti kiinnostaa. Sen historia osoittautuikin hy-vin erikoiseksi, jopa järkyttäväk-si, Friman toteaa.

Postikortin tarina alkaa Ve-näjältä Saksan 6. Armeijan jou-tuessa maailman sotahistoriaa-kin ajatellen kuuluun Stalingra-din mottiin. Motissa oli lähes 250 000 saksalaista ja tämän li-säksi siviilejä, joiden määrää ei tiedä kukaan.

Linnoituksen Madonna

Motissa olevan 16. Panssaridivi-sioonan pappina toimiva lääkä-ri **Kurt Reuber** piirsi joulukuksi 1942 korsunsa seinälle piirroksen ”Linnoituksen Madonna”, joka nykyisin tunnetaan Frimanin muistokirkosta ostamana Stalin-gradin Madonnana. Se tunne-taan joissakin yhteyksissä myös Vankien Madonnana. Kurt Reu-ber piirsi hiilipohjaisen madon-

nansa venäläisen koulun kartan taakse, muuta paperia kun ei ol-lut enää saatavilla.

Kuva esittää lastaan suojelevaa äitiä ja siihen on liitettyä sanat: ”Valo, elämä ja rakkaus” (Licht, Leben, Liebe), jotka juontavat Jo-hanneksen evankeliumiin ja viit-taavat myös Vapahtajan syntymi-seen.

– Piirroksen ansiosta korsusta tuli lähes pyhä paikka ja saarrok-sissa olevien, nälässä ja taudeissa nääntyvien saksalaisten sotilai-den joulukirkko. Siellä kaikuvaa joululaulua Stille Nacht, heilige Nach (Jouluyö – juhlayö) säästi venäläisten tykkituli ja pommi-tukset, Friman kertoo.

Ennen Stalingradia Kurt Reu-ber oli toiminut muun muas-sa lääkärinä Kreikan sairaaloissa ja lääkintäjunissa. Hän haavoit-tui ja lähetettiin toipumaan ko-timaahansa ja toivuttuaan rintama-lääkäriksi Venäjälle vuonna 1941.

Stalingradin madonna

Kun Stalingradissa (nyk. Volgo-grad) motissa olevan 16. Panssa-riprikaatin pataljoonankomenta-ja sairastui vaikeasti, hän sai luvan mennä motista lähtevään lento-koneeseen. Samalla Kurt Reuber pyysi komentajaa viemään piirtä-mänsä madonnankuvan Saksaan.

– Komentaja ottikin kuvan mukaansa ja siksi alkuperäisen Stalingradin Madonnan näkivät useat henkilöt Keisari Wilhel-min muistokirkossa Berliinissä, jossa se oli vuosia säilytettävänä, Friman kertoo.

Madonna-kortin piirtäjän ja luojan kohtalona oli menehtyä

Stalingradin taistelu oli toi-sen maailmansodan käänne-kohtia ja yksi ihmiskunnan verisimmistä taisteluista. Taisteluissa oli osallisena noin viisi miljoonaa sotilasta.

NKVD:n vankileirejä johti diktaattorin ottein itse Josif Stalin. NKVD:stä voidaan to-deta, että se nousi valtioksi valtion sisällä ja sen lonkerot ulottuivat syvälle yhteiskun-taan koskien kaikkia elämän-alueita. Stalin käytti NKVD:tä terrorin työvälineenä ja se teloiitti ja vei Gulag-vankilei-reille miljoonia ihmisiä.

21.1.1944 Tatarstanin tasavallas-sa Venäjällä, NKVD:n vankileiri numero 97:ssä Jelabugan kaupun-gissa 38-vuotiaana. Ennen kuole-maansa Reuber ennätti piirtää uuden joulumadonnan.

– Tämä valon, elämän ja rak-kauden uusi madonna jäi piikki-lankojen taakse vankileirille loh-dutukseksi sotilaille, joista vain muutama tuhat pääsi palaamaan kotimaahansa Saksaan vuonna 1955, Paavo Friman toteaa.

Sotilaslääkäri Kurt Reuber haudattiin nimettömänä vanki-leirin yhteishautaan, syvään maa-kuoppaan ilman ristiä. Hänelle on kuitenkin pystytettynä muis-tokivi Langeoogin saaren hau-tausmaalle Itä-Friisiin Saksaan. Reuberin piirtämä Stalingra-din Madonna on hyvin arvostet-tu Saksassa ja siitä on tehty myös veistoksia.

Tarja Lappalainen

Hämeenlinnalainen toimittaja

Stalingradin Madonnasta on tehty lukuisia veistoksia muun muassa kirkkoihin.

Stalingradin Madonna -hiilipiirroksen teki saksalainen pappi ja lääkintäupseeri Kurt Reuben puna-armeijan piirittämässä Stalingradissa jouluna 1942. Alkuperäistä, venäläisen kartan kääntöpuolelle piir-rettyä kuvaa säilytetään Dresdenin sotahistorialli-nessa museossa.

Sotaorvon muistelua jatkosodan ajalta Asevelitalot

Talvi- ja jatkosodan sekä Lapin sodan seuraukse-na Suomessa kaatui ja kato-si kaikkiaan n. 90 000 miestä. Sotaleskeksi jäi n. 30 000 naista ja heidän huomaansa n. 55 000

sotaorpoa. Vuonna 1940 perus-tetun Suomen Aseveljien Liiton organisoimana aloitettiin jatko-sodan aikana rakentamaan ns. asevelitaloja sotaeskeille. Sotilaat rakensivat välirauhan ja jatko-

sodan aikana talkootyönä Kar-jalaan 15 000 asevelitaloa. Kesäl-lä 1944 synnyinpitäjässäni Laa-tokan rantapitäjässä Salmissa oli valmiina 33 asevelitaloa ja raken-teilla 17 taloa, joista yksi oli mei-dän asevelitalo.

Isäni kaatui talvisodassa Tol-vajärvellä joulukuussa 1939. Äiti jäi 26-vuotiaana leskeksi kolmen pienen lapsen kanssa.

Meidän asevelitalomme

Keväällä 1944 Salmin pitäjän Käsänelän kylään saapui ryhmä sotilaita ryhtyen rakentamaan orvoksi jääneelle perheellemme asevelitaloa isovanhempien lah-joittamalle tontille. Talo tai pa-remminkin mökki oli kaksi pien-tä huonetta käsittävä hirsiraken-nus, jossa oli pärekatto. Seinillä oli kaksinkertaiset pienet ikku-nat. Väliseinään sotilaat tekivät luukun postipalvelua varten. Äiti osallistui sotaeskeille järjestet-tyyn koulutukseen. Hän kävi

postin palvelutyöhön opastavan kurssin. Tarkoitus oli, että äidis-tä olisi tullut kylän postinhoita-ja. Kohtalo määräsi toisin. Kesä-kuun 9. päivänä 1944 Neuvosto-liitto aloitti rajun hyökkäyksen Karjalan Kannaksella. Kesäkuun lopulla suomalaiset aloittivat saarroitusuhan vuoksi peräänty-misen Petroskoista ja Aunukses-ta.

Samaan aikaan valmistui sot-ilaiden talkootyönä rakentama pieni asevelitalomme. Muutto uuteen kotiin jäi kuitenkin haa-veeksi. Petroskoista vauhdilla ve-täytyvät joukot lähestyivät Käs-näselkää kesäkuun lopulla. Ky-län väki piti evakuoita kiireellä. Karjalaisten elinikäinen evakko-matka alkoi. Sinne jäi uusi koti, jossa emme ehtineet asua päivää-kään.

Talon ”uusi” elämä

Olen käynyt Salmin pitäjän Käs-näselän kylässä lukuisia kertoja.

Asevelitalomme kököttää siellä yhä paikallaan. Talo on ränsistyt-nyt pahoin vuosikymmenten saa-tossa ja ulkoasu on muuttunut.

Venäläiset talonvaltaajat ovat laittaneet rakennukseen vuori-laudoituksen ja peltikatteen. Li-säksi talon seinustalle on kyhätty rumia varastohökkeleitä. Taloa pidetään ilmeisesti kesäasuntona.

Arvoitukseksi jää, millainen olisi ollut perheemme elämänta-rina, jos olisimme saaneet jäädä asumaan asevelitalossamme.

Teksti: Pertti Marttinen

Muhoksen Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Kuva: Harri Hänninen

Asevelitalomme Käsänelässä kesällä 2016

Saksan malli Yleisradion pohjana Tiet erkanivat ohjelmapolitiikassa 30-luvulla

Saksalla oli merkittävä vaikutus sekä Suomen sotilasviestinnän, että yleisradiotoiminnan kehittymiseen itsenäisyytemme alkuvuosikymmeninä. Voidaan jopa sanoa, että suomalainen radiotoiminta käynnistyi noin 100 vuotta sitten Saksassa, kun osalle siellä silloin palveluksessa olevista jääkäreistä ryhdyttiin antamaan radiosähköttäjän koulutusta. Saksasta otettiin myös mallia maamme yleisradiotoiminnan järjestämisessä. Mielenkiintoista on sekin, kuinka eri tavalla Saksan ja Suomen yleisradiotoiminnassa 1930-luvun alkuvuosina tapahtuneet muutokset vaikuttivat niiden ohjelmapolitiikkaan. Tämä tarkastelu päättyy jatkosodan vuosiin, jolloin Saksan mallin mukaan armeijamme ryhtyi perustamaan rintamaradiota.

Radiotoiminnan alkuvaiheet Suomessa

Radion keksijän tittelistä kilpailevat italialainen **Guglielmo Marconi** ja venäläinen **Alexandr Popov**. Marconi sai patentin sähkötyksradiolleen vuonna 1896. Popov rakensi puolestaan vuonna 1900 langattoman yhteyden Kotkan Kuutsalosta Suursaareen. Todennäköisesti radiolaitteiden sotilaallisen merkityksen vuoksi venäläiset viranomaiset kielsivät Suomen kansalaisilta kaikenlaisien radiolaitteiden hallussapidon ja käytön kokonaan aina tsaarinvallan loppuun saakka. Tätä kieltoa uhmasi vain pieni joukko

suomalaisia kokeilijoita ja tekniikan kehittäjiä, kuten esimerkiksi ”Suomen Edisoniksi” tituleerattu **Eric M. Tigerstedt**. Suomalaisen vapaaehtoisten muodostamaan jääkäripataljoonaan Saksassa perustettiin vuonna 1916 erillinen viestiasasto. Osalle sen jäsenistä ryhdyttiin antamaan sähköttäjäkoulutusta. He muodostivat myös itsenäisen Suomen armeijan viestiaselajin rungon. Jääkärikapteeni **Arthur Stenholm** (myöhemmin Saarmaa) määrättiin Radiopataljoonan komentajaksi vuonna 1918. Hän oli virkavapaalla vuosina 1921-1922 ja opiskeli silloin Saksassa ja suoritti siellä ensimmäise-

nä suomalaisena radioinsinöörin tutkinnon. Stenholmin kiinnostus ei rajoittunut vain sotilasviestinnän kehittämiseen, vaan hän edisti myös monin tavoin maamme yleisradiotoiminnan käynnistymistä.

Yleisradiotoiminta käynnistyy

Yleisradiotoiminta käynnistyi Yhdysvalloissa kaupalliselta pohjalta vuonna 1920. Ja kaupallisella pohjalla se siellä on pääosin pysynytkin aina tähän päivään asti. Euroopan yleisradiotoiminta alkoi puolestaan Englannissa, Saksassa, Ranskassa ja Hollannissa vuosina 1921-1922. Tääl-

lä kuitenkin uusi tiedotusväline – radio – otettiin yleensä valtioliseen kontrolliin ja usein myös omistukseen. Samalla radio sai kansallista yhtenäisyyttä ja yhteiskuntajärjestystä puolustavan sekä toisaalta taloudellista kasvua ja sivistyksellistä nousua edistävän tehtävän. Tämän ohjelmapolitiikan taustalla on nähdäkseen Euroopan valtioiden kokemukset ensimmäisestä maailmansodasta, jonka päätösvaiheet johtivat useissa maissa poliittisiin mylerryksiin.

Ensimmäiset yleisradioasemat Suomessa aloittivat toimintansa vuosina 1923-1924. Ne olivat heikkotehoisia, radioamatöörien tai radioyhdistysten ylläpitämiä asemia, joiden rahoitus perustui jäsenmaksuihin ja mainostuloihin. Näistä asemista ainoastaan Tampereen Radio ja Helsingissä toimineen Suomen Radioyhdistyksen asema pystyivät taustayhteisöjensä turvin toimimaan ”epäsäännöllisen säännöllisesti” useampia vuosia. Helsingissä ohjelmat välitettiin kaupungin asukkaille Arthur Stenholmin johtaman Radiopataljoonan lähettimen kautta.

Saksasta mallia Suomeen

Suomalaisten asemien heikon taloudellisen pohjan vuoksi yleisradiotoiminnassamme ei ollut tarpeellista jatkuvuutta puhumattakaan siitä, että radiolähetykset olisi saatu kaikkien kansalaisten ulottuville koko valtakunnan alueella. Tässä tilanteessa kululaitosten ja yleisten töiden ministeriö, jonka vastuulle radioasiat kuuluivat, pyysi professori Georg von Wendt’n tutustumaan muutamien Euroopan maiden yleisradioiden tilanteisiin ja raportoimaan niistä. Hän kuvaili 17.10.1924 luovuttamassaan raportissa Saksan mallia seuraavasti. Siellä jokaisen osavaltion posti- ja lennätinlaitos oli rakentanut voimakkaan radioaseman, jonka kautta välitettiin yleishyödyllisen yhtiön tuottamat ohjelmat alueen väestölle. Toiminta rahoitettiin vastaanottimien omistajil-

ta perittävillä kuuntelulupamaksuilla, joiden tuotto jaettiin sitten ao. posti- ja lennätinlaitosten ja ohjelmayhtiöiden kesken. Järjestelmään kuuluvia yhtiöitä kutsuttiin yhteisnimellä ADR (Allgemeine Deutsche Rundfunk).

Tämä saksalainen malli yhden osavaltion mittakaavassa oli pohjana, kun nykyinen Yleisradio Oy perustettiin keväällä 1926. Se aloitti oman lähetystoimintansa 9.9.1926. Tosin uusi yhtiö käytti aluksi ohjelmiansa välittämiseen Radiopataljoonan Katajanokalla sijainneen laboratorion lähentä aina vuoteen 1930 saakka, vaikka em. toimintamallin mukainen, valtion omistama ja Posti- ja lennätinhallituksen operoima Lahden suurasema valmistui jo huh-tikuussa 1928.

Yleisradio Oy:n ohjelmapolitiikka noudatti edellä todettua yleiseurooppalaista linjaa. Suomessa haluttiin turvata lisäksi se, ettei Yleisradio joutuisi minkään omistaja- tai aatetahon äänitorveksi yhtiöjärjestykseen otetulla määräyksellä 10 prosentin äänioikeusleikkurista. Yhtiö halusi ohjelmissaan pysyä myös kansaa jakavien kiistojen ulkopuolella. Tämä ei kuitenkaan käytännössä onnistunut, kun Yleisradio kieltäytyi radioimasta kielto-lain 10-vuotisjuhlaa. Tapauksesta suuttunut kansanedustaja **Väinö Voionmaa** sai vuonna 1934 eduskunnassa läpi lain, jolla ohjelmayhtiö otettiin suuren osakeannin avulla valtion haltuun. Samassa yhteydessä valtion omistamat radioasemat siirrettiin uudistetun yhtiön organisaatioon. Yleisradion siirtyminen valtion haltuun ei ihme kyllä juuri vaikuttanut sen ohjelmapolitiikkaan 1930-luvulla.

Radion propaganda-arvo tunnistettiin

Saksassa kansallissosialistit puolestaan pääsivät valtaan vuonna 1933. He ymmärsivät erittäin hyvin radion merkityksen propagandatoiminnassa. Esimerkiksi propagandaministeri **Joseph Göbbels** julisti jo Saksan kym-

Helmikuussa 1928 otetussa kuvassa Helsingin Katajanokan rannassa näkyy lentokoneiden takana armeijamme haltuun vuonna 1918 joutunut rakennus, joka tunnetaan paikallisesti kutsuanimellä ”Lutikkalinna”. Siinä toimi vuosina 1918-1930 mm. Radiopataljoonan työpaja ja laboratorio. Laboratorion lähettimellä välitettiin vuosina 1924-1926 Suomen Radioyhdistyksen ja 9.9.1926 alkaen vuoteen 1930 saakka Suomen Yleisradion ohjelmat Helsingin seudun asukkaille. Kuvassa näkyvät radioaseman mastot talon katolla
Kuvälähde: Kansalliskirjasto

Transpap Oy Helsinki	Arvo Kokkonen Oy Helsinki, Vantaa	LinnaSteel Oy Hämeenkoski
Kytäjä Golf Oy Hyvinkää	Hyvinkään Kone ja Rautavälitys Oy Hyvinkää	Kultakeskus Oy Hämeenlinna
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Hämeenlinnasta!	Patria-Rakennus Oy Hämeenlinna	Hämeen Rahtipalvelu Oy Lammi

menennen radionäyttelyn avajaisissa 18.8.1933, että ”mitä lehdistö oli 1800-luvulla, sitä radio tulee olemaan 1900-luvulla”. Saksan radioteollisuus sai myös määräyksen ryhtyä rakentamaan halpoja ”kansanvastaanottimia” eli ”Volksempfängereitä”. Näitä halpoja vastaanottimia myytiin myös Suomessa. Täällä niitä kutsuttiin lempinimellä ”Pikku-Hitler”. Natsit ottivat tietysti heti valtaantulonsa jälkeen ADR-yhtiöt johtoonsa ja muuttivat niiden ohjelmapolitiikan oman ideologiansa mukaiseksi, mutta yhtiöiden perusrakenne säilyi entisen kaltaisena.

Toisen maailmansodan aikana kaikkien siihen osallistuneiden maiden radiot joutuivat enemmän tai vähemmän tiukasti omien hallituksiensa johtoon ja sotasensuurin alaiseksi. Tässä suhteessa Saksan ja Suomen radio-olot heijastivat myös diktaatturin ja demokraattisen valtion eroja. Saksassa oli määritelty rangaistavaksi teoksi ulkomaalaisten radioasemien kuuntelu. Meillä taas ulkomaalaisten asemien kuuntelua kyllä paheksuttiin, mutta ei kielletty. Saksan radiopropagandasta on jäänyt jälkipolville ehkä Hitlerin puhetyylin vuoksi liian yksipuolinen ”kuulokuva”. Esimerkiksi Stalingradin antautumisesta kertova erikoislähetys oli rakennettu taitavasti lähinnä klassisen musiikin pohjalle. Lähetystä Suomessa kuunnellut kirjailija Olavi Paavolainen kertoo, että hänen silloinen työstävänsä itki ohjelman päättyessä.

Rintamaradiot perustetaan

Jatkosodan aikana Suomi otti kuitenkin esimerkkiä Saksan radion ohjelmapolitiikasta. Keväällä 1941 armeijamme tiedustustoiminnan johtoon kohonnut **Kalle Lehmus** kävi tutustumismatkalla Saksassa. Matkan tuliaisina hän toi ideat propagandakomppanioista (Suomessa niitä kutsuttiin TK- eli tiedotuskomppanioiksi) ja armeijan alaisista rintamaradioista. Suomen

ensimmäinen ja kuuluisin rintamaradio – Aunuksen Radio – perustettiin jo syyskuussa 1941. Myöhemmin niiden lukumäärä kohosi viiteen. Sekä Saksassa että Suomessa oivallettiin, että rintamamiehille ei kannattanut lähettää paatoksellisen isänmaallista propagandaa, sillä sodan karut olot olisivat tehneet sen varsin ontoksi. Näin molempien maiden rintamaradioiden ohjelmapolitiikka painottui viihteeseen ja kevyeen musiikkiin. Rintamaradiot tarjosivat myös areenan paikallisista joukoista kootuille esiintymisryhmille.

Suomessa oli harvinainen tilaisuus verrata aseveljen ja omien rintamaradioidemme ohjelmistoa, kun Rovaniemellä aloitti joulukuussa 1942 toimintansa Saksan Lapin armeijan ”Soldatensender Lappland”, jota puhekielessä kutsuttiin myös nimellä ”Lapplandsender”. Rovaniemen asemaa ylläpiti Wehrmachtin propagandakomppania N:o 680 (PK 680). Sen päällikkönä toimi luutnantti **Detlev Neumann-Neurode**. Lapplandsenderillä oli suomalaisiin rintamaradioihin verrattuna ohjelmatoimintaan huomattavasti suuremmat resurssit, kuten esimerkiksi 25-miehinen ilmavoimien orkesteri ja laaja äänilevyarkisto. Tästä syystä myös monet Lapin asukkaat kuuntelivat mielellään Lapplandsenderiä, vaikka puheohjelmat jäivätkin useimmille täysin vieraiksi.

Saksasta ei löytynyt Suomen aikaisia aineistoja

Lapplandsenderiin liittyy myös radiohistoriallinen harvinaisuus. Vuonna 1982 Yleisradion toimittaja **Pertti Salomaa** halusi tehdä dokumenttiohjelman Lapplandsenderistä. Pertti pyysi silloin minua avustamaan aineiston hankinnassa. Lähetin kirjeen Saksan yleisradioyhtiöiden keskusarkistolle tiedustellen, olisiko heidän kokoelmissaan tallella näytteitä Rovaniemen aseman ohjelmista. Parin viikon kuluttua tuli vastaus, ettei heillä itsellään ollut edes yhtäkään näytettä eikä tiet-

tävästi muuallakaan Saksassa. Näin Salomaa luopui hankkeesta. Syyskuussa 2008 sotahistorian professori Ohto Manninen toimitti minulle kaksi äänilevyä. Kun ne kopioitiin uudemmalle formaatille, kävi ilmi, että levyille oli tallennettu eversti **Oiva Willamon** Lapplandsenderissä 4.7.1944 lähetetyt muistot sanat pari viikkoa aikaisemmin Irä-vallassa lento-onnettomuudessa kuolleen kenraaliversti **Eduard Dietlistä**.

Radio merkittävä tiedotusväline

Saksan vaikutus Suomen yleisradio toimintaan alkoi jo itsenäisyydestämme haaveilevista jääkäreistä jatkuen radiotekniikan koulutukseen ja hankintoihin 1920-luvulta 1940-luvun puoliväliin saakka. Ohjelmapolitiikassa Suomen ja Saksan tiet erosivat vuonna 1933, vaikka nämä suhteet pysyivät edelleen kohteliaan korrekteinä valtakunnallisten lähetysten osalta aina jatkosodan loppuun saakka. Eron syykin on selvä. Diktaattorin johtamassa valtiossa kuului yleensä vain ”Johtajan” ääni. Suomessa sotavuosiinakin hallituksissamme istui usean puolueen edustajia. Näin yleisradiomme saattoi sotasensuurista huolimatta esittää erilaisten kansalaispiirien näkemyksiä ajan vaatimuksista. Sodan karu arki puolestaan vaikutti rintamaradioiden samankaltaiseen ohjelmapolitiikkaan. Molemmissa maissa radio kehittyi tarkastelujakson aikana hyvin merkittäväksi tiedotusvälineeksi, joka rauhan aikana edisti kansankuntien taloudellista ja sivistyksellistä nousua sekä sotavuosiin kansallista yhtenäisyyttä. Suomessa tuo yhtenäisyyden vaatimus osattiin jatkosodan lopulla muuttaa kansakunnan pelastamisen sanomaksi, mutta Saksassa se vietiin lähes kansallisen itsemurhan tasolle.

Lasse Vihonen

Kirjoittaja on fil.kand. ja YLE:n Radioarkiston entinen päällikkö

Sendeprogramm	
SOLDATENSENDER LAPPLAND	
Tägliche:	
14.00—14.10 Uhr:	Nachrichten des Drahtlosen Dienstes
14.50—15.00 Uhr:	Meldung Windstoes und Polarkreis
15.00—15.30 Uhr:	OKW-Bericht (langsame Wiederholung zum Mitschreiben)
20.00—20.10 Uhr:	Nachrichten des Drahtlosen Dienstes
22.00—22.15 Uhr:	Nachrichten des Drahtlosen Dienstes
22.15—22.35 Uhr:	Meldung Windstoes und Polarkreis
Sonntag, 7. März	
12.30—14.00 Uhr:	Wir machen Musik und plaudern dazu
14.10—14.50 Uhr:	Allerlei zwischen 2 und 3
19.00—20.00 Uhr:	Festliche Stunde
20.10—22.00 Uhr:	6. musikalische Rätselstunde
21.00—22.00 Uhr:	Tanzmusik
22.25—23.00 Uhr:	Tanzmusik
Montag, 8. März	
12.30—14.00 Uhr:	Soldaten, Kameraden
Darzwischen 13.30—13.40 Uhr: Alle mal herhören!	
14.10—14.50 Uhr:	Schöne Volksmusik
20.10—22.00 Uhr:	Unser grosses Abendkonzert
22.25—23.00 Uhr:	Tanzmusik
Dienstag, 9. März	
12.30—14.00 Uhr:	Musik zur Mittagspause
14.10—14.50 Uhr:	Allerlei zwischen 2 und 3
20.10—21.00 Uhr:	Aus fernen Ländern (Afrika)
21.00—22.00 Uhr:	Balladen, einmal ganz anders (lustige Verse, mit Schallpl.)
22.25—23.00 Uhr:	Besuch im Tonfilmatelier
Mittwoch, 10. März	
12.30—14.00 Uhr:	Musik zur Mittagspause
14.10—14.50 Uhr:	Schöne Melodien
20.10—21.00 Uhr:	Bunkergeräusche
21.00—22.00 Uhr:	Beschwingte Weisen
22.25—23.00 Uhr:	Ade zur guten Nacht
Donnerstag, 11. März	
12.30—14.00 Uhr:	Soldaten, Kameraden
Darzwischen 13.30—13.40 Uhr: Alle mal herhören!	
14.10—14.50 Uhr:	Allerlei zwischen 2 und 3
20.10—21.00 Uhr:	Stunde der Dichter: „Eine Stunde mit Wilhelm Busch“
21.00—22.00 Uhr:	Schöne Operetten-Melodien
22.25—23.00 Uhr:	Tanzmusik
Freitag, 12. März	
12.30—14.00 Uhr:	Musik zur Mittagspause
14.10—14.50 Uhr:	Leichte Musik
20.10—20.55 Uhr:	Was da krecht und fleucht (Hörspiel)
20.55—21.00 Uhr:	Beschwingte Weisen
21.00—22.00 Uhr:	Kleine Träumereien, „Heimat“
22.25—23.00 Uhr:	Kleine Kostbarkeiten
Sonntag, 13. März	
12.30—14.00 Uhr:	Musik zum Wochenende
14.10—14.50 Uhr:	Musik zum Wochenende
20.10—24.00 Uhr:	5. grosses Wunschkonzert des Soldatensenders „Lappland“
(Änderungen vorbehalten)	

Soldatensender Lapplandin ohjelmistotietoja maaliskuulta 1943. Radioasema julkaisi tiedot tulevasta ohjelmistaan Saksan Lapin armeijan rintamalehdessä nimeltä Lappland Kurier. Kuten ohjelmastiedoista voi päätellä, saksalaiset rintamamiehet ja paikalliset suomalaisetkin saivat kuunneltavakseen runsaasti viihdemusiikkia.

Kuvalähde: Lappland Kurier / Esko Kokkonen: Pohjois-Suomen radio-toiminnan vaiheita 1915-1995, sivu 119.

Maalausliike K. Salo Ky Härmä www.voltinvari.fi, puh.06-484 8730	Maalausliike E. Heiskanen Oy Imatra www.e-heiskanen.fi	Kuusitunturi Oy Imatra
Rakennuslaskenta Rautalahti Oy Imatra	Inarin Vuokra-asunnot Oy	Charterbus R. Lundström Ky Inkoo
Rakennusentisöintiliike Ukri Oy Janakkala	Rakentaja M. Laukkanen Oy Joensuu www.rakentajamlaukkanen.fi	Metsäkoneurakointi Veljekset Eronen Ky Kiihtelysvaara

Ainutlaatuinen ja palkittu Sotasampo mahdollistaa viime sotien uudentyypisen tutkimisen

Avaan tietokoneeltani sivuston www.sotasampo.fi, selaan eri näkymiä ja kirjoitan hakusanoja. Esiin tulee henkilötietoja, SA-kuvan avoimesti haettavaksi antamia kuvia, Google Mapsin karttoja, tietoja sotapoluista sekä linkkejä etenkin wikipedia-sivustoon, joka kertoo muun muassa yksityiskohtaisempia elämäntarinoita.

Sotasammon tiedot ovat peräisin useista lähteistä: Kansallisarkiston menehtyneiden tietokannasta ja digitoiduista sotapäiväkirjoista, vuosina 1957-1986 julkaistusta Kansa taisteli -lehdessä, Puolustusvoimien kuvakeskuksen tuottamasta SA-kuvarkiston rintamiesten ottamista valokuvista sekä eri lähteisiin perustuvista paikkatiedoista. Sivusto sisältää yli miljoona henkilön ja paikkannimeä, 95 000 kaatuneen ja yli 600 sankarihautausmaan tiedot, 160 000 SA-kuvaa rintamalta sekä kymmeniätuhansia sotapäiväkirjoja. Yhteensä Sotasammossa on tällä hetkellä noin 12 miljoonaa tietojen välistä yhteyttä.

Tekoäly yhdistää tietoja

Älykäs tietokoneohjelma – semanttinen verkko – pystyy automaattisesti yhdistämään eri lähteistä peräisin olevia tietoja. Suomen historian tapahtumat, arkistojen, museoiden ja kirjastojen aineistot sekä yksittäisten henkilöiden muistelmat ja tarinat yhdistyvät moderneiksi palveluiksi. Aalto-yliopiston Sotasampo-sivusto, jolla tietoa talvi- ja

jatkosodasta julkaistaan linkitetynä avoimena datana, on erinomainen esimerkki ympäristöstä, jossa hyödynnetään eri lähteiden ja organisaatioiden tuottamia tietoja tunnistamalla semanttisia läheksitteitä.

Sotasampo-sivusto on kansainvälisestäkin urauurtava. Sen kehittäjä, Aalto-yliopiston professori Eero Hyvönen, sai kesällä 2017 arvostetun kansainvälisen LODLAM Challenge Open Data Prize -palkinnon Venetsiassa. Avoimesti verkossa saatavilla oleva Sotasampo on todellinen aarreaitta kaikille, jotka etsivät tietoa vuosien 1939–1945 talvi- ja jatkosodasta ja Lapin sodasta. Palvelun ensimmäinen versio julkaistiin pari vuotta sitten ja uusi, sankarihautausmaatiedoilla täydennetty versio marraskuussa 2017. Myöhemmin palveluun liitetään myös sotavankien tiedot siltä osin kuin ne ovat vapaasti käytettävissä.

Sotasampo on toteutettu Aalto-yliopistossa yhteistyössä Kansallisarkiston, puolustusvoimien, Maanmittauslaitoksen, Suomen Sotahistoriallisen Seuran, Yleisradion ja Helsingin yliopiston digitaalisten ihmistieteiden keskus HELDIGin kanssa. Sitä ovat rahoittaneet muun muassa Kaatuneiden Muistosäätiö, Sotavainajien muiston vaalimis-yhdistys, opetus- ja kulttuuriministeriö ja Suomen Akatemia.

Kansallisarkiston Menehtyneet-tietokanta

Kansallisarkisto julkaisi muu-

tama vuosi sitten sotiin liittyvien tietokantojensa julkiset tiedot avoimena datana. Yksi näistä tietokannoista on Suomen sodissa 1939-1945 menehtyneiden tietokanta, joka on Sotasammon keskeisimpiä tietolähteitä. Tietokanta sisältää tietoja lähes 95 000 viime sotien aikana puolustusvoimien palveluksessa menehtyneestä suomalaisesta ja Suomessa palvelleesta ulkomaalaisesta. Avoin tieto tarkoittaa digitaalisessa muodossa olevia sisältöjä ja dataa, jotka ovat kenen tahansa vapaasti ja maksutta käytettävissä, muokattavissa ja jaettavissa.

Tietokantaan on tallennettu jokaisesta kaatuneesta elämänsä historiallista tietoa. Menehtymisen syyt on luokiteltu kaatuneisiin, kentälle jääneisiin, kenttä- tai sotasairaaloissa haavoihinsa kuolleisiin, sodassa kadoksiin joutuneisiin ja myöhemmin kuolleeksi julistettuihin, sotavankueudessa kuolleisiin tai muuhun kuin välittömästi sodasta johtuneeseen kuolemaan.

Sotilaiden elämänsä historiaa

Sotasammon henkilöt -näky- mään on linkitetty sotilaista elämänsä historiallista tietoa ja kuvia eri lähteistä. Täydellisimmät tiedot ovat menehtyneillä, kun taas sodista elossa selvinneiden tietojen kattavuus riippuu siitä, kuinka paljon muista Sotasampoon linkitetyistä lähteistä tietoja löytyy.

Syntymä- ja kuolinpaikat näkyvät myös kartalla, mutta taistelupaikat on yhdistetty lähinnä menehtyneiden tietoihin. Soti-

lasarvioista avautuu oma linkkin- sä, josta on taas linkkejä vastaavan arvon omaaviin henkilöihin. Henkilötiedoista pääsee myös artikkeleihin, joissa tarkasteltava sotilas on mainittu. Sanallisen kuvauksen lisäksi henkilön ylen- nys- ja valokuvatietoja saa aika- janalle. Sotilaiden elämänsä historia täydentyy muun muassa mahdollisten wikipedia-artikkelien kautta. Kirkonkirjatietoihin sotilaita ei ole linkitetty, koska sata vuotta nuoremmat kirkonkirjat eivät ole vapaasti käytettävissä.

Joukko-osastot -näky

Joukko-osastojen tiedot perustuvat ensisijaisesti sotapäiväkirjoihin ja muihin asiakirjalähteisiin, wikipediaan ja kirjallisuuteen. Niistä kerrotaan myös muut nimet ja niihin liittyvät aikamää- reet sekä usein myös komentajat. Komentajista, joukko-osaston taisteluista ja organisaatoraken- teesta avautuu linkit. Lisäksi monien joukko-osastojen tietoihin on liitetty kuvia.

Talvi- ja jatkosodan tapahtumat ja paikat

Sotasampoon on koottu talvi- ja jatkosodan eri tapahtumia, joihin on yhdistetty täydentäviä tieto- ja esimerkiksi tapahtumaan liit- tyvistä henkilöistä ja valokuvista. Aikajanalla ja kartalla esitetyt tapahtumat perustuvat Jari Les- kisen ja Antti Juutilaisen toimitamiin Talvisodan ja Jatkosodan pikkujättiläisiin. Tapahtumat on värikooditettu sotilaallisiin, poliittisiin ja muihin tapahtumiin.

Näky- mää kertoo, kuinka paljon valitulla ajanjaksolla oli menehtyneitä ja mistä syystä. Tapahtumat on linkitetty myös joukko- osastojen tietoihin.

Sotasammon paikka-aineisto koostuu tietoon sota-ajan kun- nista, Karjalan alueen karttani- mistöstä sekä Maanmittauslai- toksen Paikkanimirekisteristä. Paikkojen nimet on värikooditet- tu sen mukaan, mihin edellä mai- nittuun lähteeseen paikkatieto perustuu. Kunnan tai kylän vai- najien kuolinpaikat voidaan näh- dä kartalla tai tutkimalla eri vuo- sina menehtyneiden jakaumia.

Sankarihautausmaat

Marraskuussa 2017 Sotasam- poon avattiin sankarihautaus- maat -näky- mää, jonka toteutus- ta Kaatuneiden Muistosäätiö ra- hoitti. Kukin, nykyisen Suomen alueella oleva hautausmaa on ku- vattu paikan päällä. Hautaus- maihin on linkitetty tiedot sinne haudatuista vainajista käyttämäl- lä menehtyneiden tietokantaa, puolustusvoimien valokuvia ja sotapäiväkirjoja.

Lisää dataa tulossa

Sotavainajien muiston vaalimis- yhdistys, Aalto-yliopisto ja Kan- sallisarkisto työskentelevät yhteis- yös- sä kansallista sotavankitietokan- ta- ta, jonka tavoitteena on tuottaa tutkijoiden, suuren yleisön ja so- tavankien omaisten käyttöön kat- tava ja nykyaikaisella teknologia- la toteutettu tietokanta sotavan- keudessa olleista suomalaisista.

Vuosien 1939-1945 sodissa noin 4 500 suomalaista sotilasta jäi sotavangiksi. Heistä runsaat 1400 menehtyi vankeudessa. Tiedot vankimäärästä ovat ristiriitai- sia, eikä täsmällisiä lukuja vielä 70 vuotta sotien päättymisen jäl- keen ole saatavilla.

Tietokanta täydentää sotie- me historian tutkimusta ja tulee sisältämään ensi kertaa julkaista- vaa ja aikaisemmin tutkimuksen ulottumattomissa ollutta tietoa. Kun tietokanta valmistuu, sen julkiset tiedot linkittyvät Sota- sampoon.

Kansallisarkisto on mukana myös EU-projektissa, jonka ta- voitteenä on opettaa algoritmi lu- kemaan käsinkirjoitettua tekstiä. Testausta on tehty muun muas- sa sotapäiväkirjoilla ja saadut tu- lokset ovat rohkaisevia. Kun so- tapäiväkirjojen sisältö saadaan automaattisesti tunnistettua ja linkitettyä muihin sota-aikaa koskeviin lähteisiin, merkitsee se sitä, että sota-ajan tutkimus mul- listuu ja sille avautuu mahdolli- suus aivan erilaisiin kysymyksen- asetteluihin ja analyysiin.

Päivi Haponen

Kirjoittaja on tutkimusjohtaja ja dosentti Kansallisarkistossa

Viipurin valtausparaati 31.8.1941. Kenraaliluutnantti Oesch tarkastaa joukot Torkkeli Knuutinpojan patsaalla, päivartion edustalla. Kuva: SA-kuva, lähde: www.sotasampo.fi

Vaiettu ja puhuttu sota

Yleinen muistikuva Suomessa on, että sodan jälkeen sotasukupolvi joutui vaikenemaan kokemuksistaan tai ei halunnut jakaa muistojaan. Sodasta oltiin hiljaa. Tähän vaikuttivat osaltaan poliittiset tekijät: YYA-Suomessa talvi- ja jatkosota olivat ulkopoliittisesti ongelmallisia aiheita. Kun sotasukupolven lapset tekivät irtiotta vanhemmistaan 1960- ja 1970-luvuilla, moni veteraani koki ilmapiirin sellaiseksi, ettei se rohkaissut palaamaan sotamuistoihin.

Silti samaan aikaan sodalla on Väinö Linnan *Tuntemattomasta sotilaasta* ja sen filmatisoinnista alkaen ollut keskeinen paikka suomalaisessa kulttuurissa ja julkisissa keskusteluissa. Kun professori Juhani Niemi las-ki vuoden 1985 loppuun mennessä julkaistun suomalaisen toista maailmansotaa käsittelevän kirjallisuuden määrän, hän päätyi 417 kaunokirjalliseen ja 358 tietokirjalliseen teokseen. 1980-luvun puolivälistä tähän päivään sotakirjallisuuden vuotuiset nimekemmäärät kirjakaupoissa näyttävät edelleen jatkuvasti kasvaneen. Sodasta puhumisen ja siitä vaikenemisen suhde vaikuttaa siis ristiriitaiselta.

Sotaveteraanien tavasta puhua sotakokemuksistaan on olemassa numerotietoakin, joskin varsin karkeaa. Vuonna 1968 toteutettiin laaja kenttätutkimus suoma-

laisten sotaveteraanien keskuudessa (Kukkonen 1972). Edustavalta veteraanitokselta kysyttiin tuolloin myös, milloin he olivat viimeksi osallistuneet sota-aiheeseen keskusteluun. Neljännes vastaajista ilmoitti, että välttää sota-keskusteluja tai ei ole keskustellut sodasta lainkaan sodan jälkeen. Lisäksi lähes 12 % veteraaneista ei ollut keskustellut sodasta yli vuoteen. Kuitenkin selvä enemmistö vastaajista – noin 62 % – oli käynyt sota-aiheisia keskusteluja viimeisen vuoden aikana. Kaikkiaan kolmannes oli tehnyt näin edellisen kuukauden aikana.

Sama tutkimus kertoo jotain myös sotakeskustelujen luonteesta. Keskusteluryhmän koko oli tavallisimmin 3–5 henkilöä: oli yleisempää puhua sodasta pienessä porukassa kuin kahdestaan jonkun henkilön kanssa. Eniten sotakeskusteluja käytiin kotona tai naapurissa, mutta huomattavan paljon myös erilaisissa virallisissa tilaisuuksissa, töissä, kadulla tai ravintolassa. Tiedot viittaavat siihen seikkaan, että yksittäisten lähiomaisten sijaan sodasta puhuttiin eniten juuri pienissä vertaisryhmissä, toisten veteraanien kesken.

Veteraanien sotakeskustelut olivat usein myös varsin pitkiä, puolesta tunnista kahteen tuntiin. Tämäkin osoittaa siihen suuntaan, ettei sodasta rupertu ohimennen perhearjen keskellä,

vaan pidemmän kautta veteraanien tavatessa toisiaan.

Yllä olevat tiedot kertovat vain sodan käyneistä miehistä. Sodan kokeneilla naisilla ei yleensä ollut samankaltaisia vertaisryhmiä jakaa kokemuksiaan kuin miesveteraaneilla. Naisilla ei myöskään ollut vuosina 1957–1986 ilmestyneen *Kansa taisteli* -lehden kaltaista julkista foorumia kirjoittaa sotamuistojaan.

Ei voida siis sanoa, että sodasta olisi Suomessa täydelleen vaiettu – mutta ehkä suuri osa puheesta on jäänyt sotaveteraanien keskinäiseksi keskusteluksi. Ja onhan paljon sekin, että neljännes veteraaneista ei vuonna 1968 halunnut puhua sodasta lainkaan ja/tai oli vaiennut sotakokemuksistaan jo yli 20 vuotta. Lisäksi on otettava huomioon, etteivät edellä olleet numerotiedot lainkaan sisältöä. On selvää, että moni sellainenkin veteraani, joka on kyllä puhunut joistain sotaan liittyvistä muistoistaan, on samalla vaiennut muista erityisen vaikeista sotakokemuksistaan. Vaikka tämä tuntuu ristiriitaiselta, niin täsmällisintä on sanoa, että vuosien 1939–1945 sodista on Suomessa sekä vaiettu että puhuttu tavattoman paljon – ja molempia yhtä aikaa.

Kun mietitään sotasukupolven miesten ja naisten vaikenemista kokemuksistaan, ei vaike-

neminen ole välttämättä ollut ulkoa pakotettua. Ihmiset itse ovat tehneet päätöksen vaieta kokemuksistaan. Syynä sodan jälkeen oli usein halu jättää raskaat muistot menneisyyteen ja jatkaa elämää eteenpäin. Väkivaltaisten kokemusten kertominen omille lapsille tai puolisolle ei tuntunut sopivalta. Jos kyse oli todella traumaattisista muistoista, vaike-

neminen saattoi olla välttämätön suoja-keino, jonka murtumisella olisi voinut olla vaikeat seuraukset. Nykyisessä kulttuurissamme olemme tottuneet pitämään puhetta terapeutisena ja vaike-

nemistä oireena jostakin henkisesti vammasta tai ongelmasta. Monesti onkin niin, että kyky sanoittaa raskaita kokemuksia ja jakaa niitä muiden kanssa voi helpottaa oloa ja parantaa haavoja. Aina asia ei ole kuitenkaan näin yksioikoinen: aika puheelle ei ole kypsä, kuulijat eivät ole vastaan-

ottavia tai sopivia sanoja ei löydy. Joidenkin muistojen kanssa niin sotasukupolven ihmiset kuin me muutkin haluamme olla yksin.

Vuoden 2017 Suomessa iäkkäiden sotaveteraanien asema kunnioitettuna kansalaisina ja lähimmäisinä on itsestäänselvyys. En usko, että monikaan veteraani kokee itseään vaiennetuksi, ainakaan enää. Talvi-, jatko- ja Lapin sotien muistaminen on keskeisellä paikalla, kun itse-

näinen Suomi viettää 100-vuotisjuhliiaan. Sotaveteraanien kokemus yhteiskunnallisesta arvostuksesta on kohonnut suuresti 1980-luvulta alkaen.

On tärkeää, että puheelle nuoruuden sotakokemuksista on ymmärrystä ja kuuntelijoita, kun muistot vuosikymmenten takaa nousevat mieleen. Tällöin tärkeää on myös, että tilaa on niillekin muistoille, jotka eivät välttämättä istu meillä nuoremmilla valmiina mielessä olevaan käsitykseen sodasta. Kipeimmät muistot voivat usein olla sellaisia, joille ei ole ollut paikkaa suuressa yhteisessä sotakertomuksessa ja jotka juuri siksi ovat jääneet sanoja vaille.

Ville Kivimäki

Kirjoittaja on historiantutkija, filosofian tohtori

Lähteet:

Soile Juujärvi, Kaija Pessa & Ossi Salin, *Sotiemme veteraanien identiteetti ja arvostus*. Tutkimus Espoon Sotaveteraanit ry:n jäsenistä. Vantaa, 2009.

Martti Kukkonen, *Sotaveteraanin erityissosiaaliturvan perustelut*. Helsinki, 1972.

Juhani Niemi, *Viime sotien kirjat*. Helsinki, 1988.

Maansiirto ja Soraliike M. Levy Oy Joensuu	Metsä-Karvinen Oy Kontiolahti, Lehmo	JK-Kanava Oy Joensuu
DJ-Team Entertainment Ky Joensuu	HK Kolarikorjaamo ja Automaalaamo Oy Juankoski, www.hkautomaalaamo.fi	Juvan Kodinonni
Kuljetusapu Kimmo Taipale Oy Jyväskylä www.kuljetusjyvaskyla.fi	Topiron Ky Laukaa	Puistosairaalan Silmälääkärit Oy Jyväskylä
Suomen CNC-Koneistus Oy Jyväskylä	Erka Oy Järvenpää	Arkkitehtitoimisto Amark Järvenpää
Kaarinan Suodatintekniikka Oy Kaarina	Helkama Bica Oy Kaarina	Metallikoneistamo E. Moilanen Ky Kajaani
Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Rautiosta! 	Ourex Oy Kangasala	LV-Keinokset Oy Kangasala
Kangasalan Autokatsastus Oy Lentola, Kangasala www.kangasalanautokatsastus.fi	Ramin Remonttipalvelu Kangasniemi	Tilatek

PERINNE

Veteraaniperinneseminaari Itä-Suomen yliopistossa

Kansanedustaja Hannu Hoskonen on nimetty tulevan perinneyhdistyksen neuvottelukunnan puheenjohtajaksi.

Tammenlehvän Perinneliiton veteraaniperinteen alueellinen seminaari järjestettiin Itä-Suomen yliopistolla Joensuussa 17.11.2017. Seminaariin osallistui noin 60 Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen edustajaa sekä sotaveteraanijärjestöjen yhteistyökumppaneita.

Seminaarin avasi Tammenlehvän Perinneliiton puheenjohtaja, vuorineuvos **Jukka Viinanen**. Hänen mielestään Suomen 100-vuotisjuhlavuoden tunnus ”Yhdessä” sopii erittäin hyvin myös sotaveteraani- ja perinneyhdistyksen tunnukseksi. Viinanen totesi perinneaikakauden valmisteluille olevan vielä hyvin aikaa. Hän oli tyytyväinen siihen, että valmistelut ovat monissa maakunnissa jo erittäin pitkällä kiitellen samalla Pohjois-Karjalan hyvää tilannetta. Hän korosti perinneyhdistyksen valmistelujen jatkamista yhdessä liiton jäsenjärjestöjen ja yhteistoimintakumppaneiden kanssa selkeät yhteiset tavoitteet asettamalla. Viinanen mielestä perinneyhdistyksen on tärkeää veteraanisukupolven arvojen siirtäminen nuoremmille sukupolville. Siinä työssä sotiemme

merkityksen ymmärrettävä selostaminen nuorisolle on ensiarvoisen tärkeää.

Seminaariesitelmän piti Itä-Suomen yliopiston rehtori **Jukka Mönkkönen** aiheesta ”Ympäristö muuttuu – muuttuuko perinteen sanoma”. Hän totesi aluksi, että ”olemme itsenäisenä kansakuntana tehneet ihmeen”. Hän perusteli sitä esittelemällä maamme kasvutarinan koulutusjärjestelmän kehittymisen ja taloudellisen kasvun mittareilla itsenäistymisestä tähän päivään Euroopan yhdeksi sivistyneimmäksi ja turvallisimmaksi valtioksi. Suomesta, Euroopan toiseksi köyhimmästä maasta vuonna 1917 on taloudellisen ja aineellisen hyvän lisäksi tullut hyvinvoinnissa ja onnellisuudessa mitattuna yksi maailman parhaita. Mönkkönen piti jo 1800-luvulla luotua lukutaitoa- ja peruskoulutusta sekä nykyistä koulutuksellista tasa-arvoa maamme jatkuvan menestyksen yhtenä kantavana tekijänä. Korkealla koulutuksella on vahvat perusteet positiiviseen talouskasvuun. Yhtenä uhkana maamme kehitykselle Mönkkönen piti ikärakenteemme muutumista. Vuonna 1917 väestöstä 50 % oli alle 25-vuotiaita kun tänä päivänä 50 % on yli 50-vuotiaita. Valitettavasti nuorten töissä käymisen aste on meillä Euroopan huonoimpia, 20-24 vuotiaista noin 20% ei käy töissä eikä opiskele. Rehtori muistutti maailman muutoksen vauhdista ja siten jatkuvan kehityksen sekä eri alojen uudistusten tarpeista. Hän totesi, ettei maamme kehitys saa katketa, mutta ”pelkkä menestyminen menneisyydessä ei tue tulevaisuuden menestystä”. Siksi tulevaisuuden perinneyhdistyksen on haasteiden edessä, vaikka veteraanien meillä jättämä perintö onkin vahva.

FT **Jukka Partanen** piti seuraavana alustuksen Pohjois-Karjalan rajavartiostosta. Esityksen pohjana oli Partasen kirjoittama ”Turvana rajalla – Pohjois-Kar-

jalan rajavartioston historia 1947-2017”. Esityksessä hän toi esille rajavartioston historian ja sen päätehtävien lisäksi suuren merkityksen, joka sotahistoriaan liittyvillä perinteillä ja kunnioittamisella on ollut palkatun henkilöstön kuin varusmiestenkin parissa.

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin ja Pohjois-Karjalan Reservipiirin yhteinen toiminnanjohtaja **Jouni Mattila** esitteli seminaariyleisölle Pohjois-Karjalan mallin perinneaikakaudella. Maakuntaan perustetaan yksi sotaveteraanipiiriin ja rintamaveteraanipiiriin yhteinen koko maakunnan kattava perinneyhdistys. Aiesopimus siitä allekirjoitettiin 8.11.2017. Perustettavan perinneyhdistyksen hallintomalli on ”matala”; puheenjohtaja-piirihallitus-perinnetoimikunta. Jokaiseen kuntaan perustetaan ensi vuoden aikana reserviläisjärjestöjen vetovastuulla perinnetoimikunta, joka hoitaa tulevaisuudessa käytännön perinneyhdistyksen. Turhia seutukunnallisia organisaatioita ei muodosteta, vaan yhteistoimintaa, yhteistyötä sekä paikallista varainhankintaa hoitamaan perustetaan alueellinen neuvottelukunta. Sen puheenjohtajaksi on nimetty kansanedustaja **Hannu Hoskonen** Ilo-mantsista. Neuvottelukuntaan tulee edustajat kaikista sotaveteraanijärjestöistä, osasta Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöistä, Puolustusvoimista, Rajavartiolaitoksesta sekä yritysmaailmasta. Valmius perinney-

distyksen perustamisesta saavutetaan vuoden 2018 aikana, kunhan sen säännöt ja ensimmäinen toimintasuunnitelman luonnos on laadittu.

Pohjois-Karjalan alueellisen neuvottelukunnan puheenjohtaja kansanedustaja Hannu Hoskonen käsitteli omassa puheenvuorossaan syvällisesti maamme vahvaa sotahistoriallista perinnettä. Hän oli huolissaan siitä, ettei itsenäisyytemme merkitystä, eikä sitä, mitä itsenäisyys oikeastaan on, juurikaan nuorisomme parissa mietitä. Onko meistä tullut liian eurooppalaisia? Hoskonen piti tärkeänä suomalaisten, erityisesti nuorten, ”ME”-tunteen herättämistä myös perinneyhdistyksen avulla. Hänen pääviestinsä seminaarivälille oli, että meidän nuorempien sukupolvien tulee nyt pitää hyvää huolta siitä, etteivät veteraaniperinteet rapaudu.

Tammenlehvän Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pekka Holopainen** käsitteli liiton näkökulmasta tuki- ja perinneyhdistyksen aikataulua ja sen sisältöä. Hän painotti, että ei ole kyse siitä, kuka tai ketkä liittyvät tulevaisuuden perinneyhdistykseen, vaan kuka tai ketkä haluavat olla niissä mukana. Hän totesi, että valmistelutyössä tulee muistaa kyseessä olevan veteraaniperinteen, ei veteraanijärjestöjen perinteiden vaalimisen. Holopainen korosti liiton perinneyhdistyksen erityisenä kohderyhmänä olevan tulevaisuudessa 15-21 vuotiaat nuoret, muita unohtamatta. Siksi perinneaikakauden valmisteluissa tu-

lee huomioida myös nuoria paremmin palveleva viestintä.

Seminaarin loppukeskustelussa kuultiin Rintamaveteraaniliiton puheenjohtajan **Matti Louekosken** näkemyksiä. Perinneyhdistyksen on huomioitava nuorten käsitys veteraanityöstä ja itsenäisyydestämme. Hän varoitti perinneyhdistyksen hallinnollisesta yliorganisoinnista, mutta samalla toivoi työn laajentamista selkeästi koskemaan koko veteraanisukupolvea. Hän esitti erityisenä huolenaan vaaran Suomen ja sotiemme historian opetuksen romahdusmaisesta vähenemisestä kouluissamme.

Päätössanat ja kiitokset alustusten pitäjille sekä koko seminaarivälille lausui piirin puheenjohtaja **Jorma Mikkonen**.

Seminaari antoi paljon uusia näkökulmia ja ”eväitä” piirien valmistelutyön jatkamiseen. Aikaa teoreettiseen suunnitteluun ei enää ole. Uutta hallintomallia ja käytännön perinneyhdistyksen päästävä valmistelemaan kentälle eli kuntatasolle vuoden 2018 aikana. Työtä on ohjannut ja ohjaa jatkossakin VETERAANITAHTO. Yhdessä onnistumme tässäkin tehtävässä. Siksi oli erinomainen asia, että seminaariin osallistui suuri joukko Tammenlehvän Perinneliiton jäsenjärjestöjen edustajia sekä yhteistyökumppaneita.

Jouni Mattila
Pohjois-Karjalan
Sotaveteraanipiirin
toiminnanjohtaja

Seminaariväkeä kuulolla; Matti Louekoski (vas.), Jari Horttanainen, Paavo Saviaro, Matti Majoinen, Niilo Vunneli ja Erkki Räsänen.

Hertz

Hertz Autovuokraamo.
Sotaväen sopimustoimittaja.

Tiedustelut ja varaukset:
Hertz Varauspalvelu ☎ 0200 11 22 33

TAKSI KARKKILA

puh: 010 085 015
(hinta: 1,25€+0,25€/10s + pvm)

JP-Konetyö Oy

Keuruu

Pohjaset Oy

Keminmaa

Kuljetuslike E. Kärkkäinen Ky

Kiuruvesi

Tilitoimisto Ordent Oy

Kerava

BEST-HALL

Kälviä

Perinneaikaan valmistaudutaan Kaakonkulmalla

Kymenlaakso on jaettu perinnetyössä kolmeen alueeseen: Kouvola, Kotkan ja Haminan seutu. Yhteistyö näiden kesken on hyvässä alussa ja sitä koordinoi Kymen Sotaveteraanipiirin asettama perinnejohdaja **Eero Mattila**. Kymen piirissä ei toistaiseksi olla muodostamassa piirikohtaista perinneyhdistystä, vaikka ainakin Haminan seudulla sen syntymistä muutamien vuodien kuluessa pidetään mahdollisena, ehkä jopa tavoiteltavana.

Haminan seutu (Kaakonkulma) käsittää kolme kuntaa: Hamina, Miehikkälä ja Virolahti, joissa kussakin toimii oma sotaveteraaniiyhdistys, tosin Virolahden yhdistyksen purkamisesta vuodenvaihteessa on jo tehty päätös.

Kaakonkulman erityispiirteenä perinnetyössä törmää väistämättä sodanajan joukkojen ja tapahtumien moninaisuuteen. Hamina ja Kaakonkulma olivat tapahtumien polttopisteessä koko sotiemme ajan. Joukkoja tuli ja meni, niiden nimet vaihtuivat ja samalla niin huollon tarpeiden sanelema kuin muukin sotaliikenne oli vilkasta. Rintamat olivat lähellä. Tästä kertoo jo muistomerkkien ja -tilaisuuksien suuri määrä. Alueen väestöltään pienten kuntien, Hamina ja Vehkalahti (nyk. Hamina) sekä Miehikkälä ja Virolahti sankari-

haudoilla näkee myös sodan ankaruuden satojen valkoisten ristin muodossa. Alue sijaitsi osittain sotatoimialueella.

Nykyoloissa perinnetyötä leimaa hyvin positiivisella tavalla armeijan ja rajavartioston läsnäolo. Yhteistyöhalukkuus, auttavaisuus ja helppo lähestyttävyyys ovat leimaa-antavia piirteitä.

Alueellista perinnetyötä koordinoimaan on asetettu Haminan-Vehkalahden sotaveteraanit, joka nimesi työn vetäjäksi varapuheenjohtajansa, tämä jutun kirjoittajan **Matti Sahalan**. Alueen kunnista pienet, Miehikkälä ja Virolahti ovat toteuttaneet perinnetyötä järjestelmällisemmin ja kauemminkin kuin Hamina, jossa on vasta parin vuoden ajan kokoonnuttu perinnetyön nimissä noin 15-20 toimijan joukolla. Mukana ovat olleet niin kaupunki, varuskunta, seurakunta kuin maanpuolustusjärjestöt. Asioiden käsittely on tapahtunut yhteisymmärryksessä.

Pari vuotta sitten keskusteltiin siitä, mitä muuta perinnetyö voisi pitää sisällään kuin sota-ajan muistomerkkien kartoituksen ja yhteistyöstä sopimisen erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestelyssä. Nämä olivat jo Kaakonkulmalla suurimmalta osin tehty paikallisten veteraaniiyhdistysten ja RUK:n toimesta sekä eri tahojen yhteistyöllä.

Listasimme lisäksi seuraavia kysymyksiä:

- muistomerkkeihin liittyen, kuka omistaa koulujen ja muiden yleisten toimitilojen Pro Patria -taulut ja mitä niille tapahtuu, kun ko. rakennukset puretaan? Onko niistä olemassa jonkinlainen kartoitus? Missä ovat jo seiniltä mahdollisesti poistetut taulut?
- perinnetilan hankkiminen
- sota-ajan muistomerkkien taustatietojen kartoittaminen ja saattaminen yleisön tietoon
- yhteistyö koulujen kanssa
- perinnetyön organisointi

Tilanne tällä hetkellä

Aluksi kirjoittajan yksityistä ajattelua. Mitä on perinne? Mitä on se perinne, jota meidän tekemämme perinnetyön tulisi siirtää tuleville sukupolville?

Mielestäni perintö ja perinne ovat kaksi eri asiaa, vaikka sanoja usein käytetään ikään kuin synonyymeinä. Veteraanisukupolven suurimpana perintönä jälkipolville on tietenkin itsenäinen ja vapaa isänmaa, josta kaikkien suomalaisten tulee pitää huolta ja sitä kehittää, aina ja jatkuvasti.

Perinne sen sijaan on jotakin, jonka pohjalta me muistamme ja ymmärrämme veteraanisukupolven teot ja aikaansaannokset. Näin ajatellen perinteeseen kuuluvat esim. tiedot, paikat, esineet, tavat, muistot, tarinat, tilaisuudet, juhlat jne. Näitä asioita meidän tulisi saattaa sellaiseen muotoon, että ne olisivat tuleville sukupolville helposti saatavilla ja käsitettävissä. Tavoitteemme voisi olla: tehdä perinteestä osa jokapäiväistä elämää.

Olen verrannut tätä tavoitetta näyteikkunoihin, jotka ovat kulkiessamme aina lähellämme ja halutessamme helposti tarkasteltavissa.

Tältä pohjalta olemme Haminassa toimineet ja tällä hetkellä päässeet mielestäni hyvään alkuun seuraavasti.

Organisointi

Haminan-Vehkalahden sotaveteraanit ry on perustanut perinnetoimikunnan ja kirjanpidossa avannut sille kustannuspaikan, jotta voimme varmasti erottaa, mikä euro kuuluu kenellekin. Toimikunta on saanut ulkopuolisilta pieniä lahjoituksia, joita se ainoastaan voi toiminnassaan käyttää.

Älypuhelimella tietoa muistomerkeistä

Muistomerkkien kartoitustyö jatkuu, sillä vieläkin löytyy muistomerkkejä, joita aiemmissa kartoituksissa ei ole huomattu. Esimerkkeinä lottien ilmavalvonnan muistomerkit sekä kesällä 2017 kaupungin kesäpuistoon pystytetty lottamuistomerkki. Kaikkiaan Haminan kaupungin alueella on tähän mennessä luetteloitu yli 30 muistomerkkiä ja -laattaa.

Haminan pääkirjastoon pystytettiin viime talvena pienimuotoinen perinnetila 100-vuotisjuhlavuoden hengessä.

Mutta mitä ne kertovat nykyihmisille, puhumattakaan tuleville sukupolville? Mikä JR 5, mikä rannikkojoukkojen esikunta, mitkä miinamiehet? Mitä ne ja monet muut joukot ja henkilöt olivat ja mitä ne tekivät, miten menestyivät toimitessaan? Olemme aloittaneet sota-ajan muistomerkkien "koodauksen", ts. teemme jokaiselle muistomerkille tarinan, jossa kerromme itse muistomerkkin synnystä ja pystytyksestä, mutta myös ja ennen kaikkea siihen liittyvän joukon tai henkilön tarinan. Nämä tarinat me koodaamme ns. QR-koodina pieneen laattaan, jonka kiinnitämme ko. muistomerkkien jalustaan tai lähellä seisovaan pylvääseen. Tämän koodin avulla jokainen ohikulkija voi halutessaan kännykällä lukea tuon muistomerkkin kertoman tarinan. Koodaus toteutetaan Haminan kaupungin kanssa yhteistyössä ja tavoitteena on sen valmistuminen ennen kesän 2018 matkailukauden alkua.

Ota puhelimella kuva oikeasta QR-koodista, niin näet kuvan ja tekstin.

Perinnetila

Perinnetilaprojektin aloitimme talvella 2017 yhteistyössä Haminan kirjaston kanssa ja avustuksella. Itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden kunniaksi rakensimme yhteistyössä kaikkien veteraaniiyhdistysten ja lottaperinneyhdistyksen kanssa kirjastoon pienen perinnenäyttelyn, jossa sota-aikaa esitellään esineiden ja lehtileikkeiden avulla. Esillä on myös lotta-asuiset mallinuket ja kuvat kaupungin sota-ajan muistomerkeistä.

Näyttely puretaan vuoden vaihteessa.

Perinnetilaongelmamme ratkeaa lopullisesti ensi vuonna, kun vanhaan toimiupseerikerhoon avattava Rauhanpuolustamisen ja veteraanityön perinnekeskus

avataan loppukesällä 2018. Haminan-Vehkalahden sotaveteraanit on kutsuttuna mukana perinnekeskuksen jäsenenä ja tulee saamaan siitä veteraaniperinteen käyttöön tarvittavat tilat.

Yhteistyö koulujen kanssa

Yhteistyö koulujen kanssa saatiin käyntiin erittäin hyvän yhteistyön merkeissä keväällä 2016. Luokisten suunnittelu- ja infopalaverien kautta olemme kuluva lukuvuonna käynnistäneet ja käynnistämässä kokeiluluonteisia oppimistapahtumia eri koulujen eri ikäluokille. Esim. 8-luokkalaisten käyvät sankarihaudoilla syttämässä kynttilät liittyen historian opetuksessa tapahtuvaan sota-ajan historiasta kertovaan jaksoon. Toisen koulun 7-8 luokan oppilaiden ruokatyöpäivä keskittyy pula-ajan ruokien saloihin kevätkaudella. RUK on jo syksyllä järjestänyt 6. luokkalaisten tutustumispäivän varuskuntaan jne.

Kuluva lukuvuosi on kokeilua ja kehittämistä. Tavoitteena on saada kouluille ohjelmia ja opetusaineistoa, joita he voisivat myöhemmin käyttää osana normaaleja opetussuunnitelmia.

Parhaillaan kehittelemme ajatusta koko maakunnan historian opettajille suunnatusta perinnekurssista. Mikäli halukkaita opettajia löytyy, kurssi toteutettaisiin vielä tämän lukuvuoden aikana yhteistyössä MPK:n kanssa.

Vähitellen laajennamme konkreettista yhteistyötämme myös Miehikkälän ja Virolahden yhdistysten kanssa, joiden edustajat ovat koko ajan olleet aktiivisesti mukana alussa mainituissa suuremmissa yhteiskokouksissa. Asiat ja henkilöt sinänsä ovat tuttuja. Varmaankin Haminassa saadut kokemukset ja ajatukset sovellettuina uusiin ympäristöihin antavat mahdollisuudet onnistuneisiin ratkaisuihin myös naapurikunnissa ja päinvastoin.

Olemme Kaakonkulmalla pyrkineet keskittymään konkreettisiin asioihin, joilla pyrimme toteuttamaan edellä lausumaani tavoitetta: saada perinne osaksi jokapäiväistä elämää myös tuleville sukupolville.

Matti Sahala

Perinnevastaava Kaakonkulmalla

Kaatuneitten upseerien patsas RUK:n päärakennuksen kentällä on ehkä tunnetuin Haminassa olevista sota-ajan muistomerkeistä. Myös sen tarina kerrotaan QR-koodien avulla ohikulkijoille, jotka haluavat sen lukea kännykällään.

PERINNE

Varkaudessa vaalitaan sota-ajan perinteitä

Varkauden seudun alueellisen perinneyhdistyksen tehtävänä on sotien 1939-1945 ja veteraanien perinteen vaaliminen sekä perinneyön suunnittelu ja koordinoiminen omalla alueellaan yhteistoiminnassa kumppaneiden kanssa. Perinneyön aluejakoa Suur-Savossa raamittaa yhteistyösopimus, jonka Sotainvalidien Veljesliiton Suur-Savon piiri ry, Suur-Savon Sotaveteraanipiiri ry ja Rintamaveteraanien Suur-Savon Piiri ry ovat hyväksyneet. Alueelle on muodostumassa neljä alueellista perinneyhdistystä: Mikkelin seudun, Savonlinnan seudun, Pieksämäen seudun ja Varkauden seudun perinneyhdistykset. Varkauden seudun perinneyhdistyksen alueeksi tulisivat nykyiset kunnat: Varkaus, Joroinen ja Heinävesi. Näissä kunnissa on jo vakiintuneet, veteraaniajalla muotoutuneet käytännöt perinneyöhön. Varkauden sotaveteraaniyhdistyksessä on paljon veteraaneja, joiden hyvinvoinnista huolehtiminen on emoyhdistyksen tärkein tehtävä. Tarkoituksenmukaisimmin se tapahtuu nykyisen organisaatorakenteen puitteissa. Painopisteen siirtymässä perinneyöhön on aika arvioida siinä tilanteessa muita yhteistyömuotoja.

Perinneyön kumppaneina alueella ovat Tammenlehvän Perinneliiton paikalliset jäsenyhdistykset: Varkauden Sotainvalidit ry, Varkauden Rintamaveteraanit ry, Varkauden Reserviupseerikerho ry, Varkauden Reserviläiset, Heinäveden Reserviupseerit ry ja Heinäveden Reserviläiset ry sekä Joroisten Reserviupseerikerho ry ja Joroisten Reserviläiset ry. Muita kumppaneita ovat Varkauden, Joroisten ja Heinäveden kunnat ja seurakunnat sekä paikalliset Rotary- ja Lions-klubit. Liikelaitokset, kuorot ja orkes-

terit ovat perinteisesti antaneet tukeaan. Perinneyön keskeinen sisältö muodostuu Varkaudessa, Kangaslamilla, Joroisissa ja Heinävedellä olevilla sankarihauta-alueilla tapahtuvilla kunniakäynneillä ja niiden vaalimisessa yhdessä seurakuntien kanssa.

Alueella olevia muistomerkkejä ovat Kaatuneiden muistotautalueen kirkkoissa ja kouluilla muistolaatta sekä jäljempänä tarkemmin mainitut muistolaatat. Varkaudessa on oma perinnehuone entisessä kirkkoherran virastossa.

Perinteiseen tapaan alueen kunnissa huomioidaan kansallisen veteraanipäivän, kaatuneiden muistopäivän ja itsenäisyyspäivän vietot kunniakäyntineen sankarihautoilla. Kansallisen veteraanipäivänä seppelipartiot suorittavat kunniakäynnit. Perinneyön keskeisinä erityispiirteinä on mainittava Varkauden seudulla olleet Varkauden panssarikeskus 1939-1944, 47. Sotasairaala, Lentolaivue 26. sotakenttä Joroisissa, Ahlström yhtiöiden Itätykki, ja Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin muistolaatta.

Varkauden seudulla perinneyön kirjallinen perintö on koottu jäljempänä mainittuihin historioihin. Varkauden reserviupseerikerhon puheenjohtaja **Ossi Pirhonen** on siirtänyt ja tallentanut sähköiseen muotoon Varkauden museon monisteita 1 koelmaan kuuluvan, Stig Holmströmin kokoaman monisteen ”Varkauden Panssarikeskus”. Siihen on koottu mukaan Liisa Arosillan veteraanihaastattelut. Jäljempänä on lyhyt esittely. Tarkemmin aineisto on luettavissa Varkauden reserviupseerikerho ry:n kotisivuilta.

Ossi Pirhonen on kirjoittanut kotisivuille myös perusteellisen selvityksen 47. Sotasairaala-

jonka toiminnasta jäljempänä on lyhyt kuvaus. Pirhonen on tallentanut myös samoille sivuille Varkaudessa toimineen 87. KvIt jaoksen historian.

Lisäksi Varkauden Sotaveteraanit ry on julkaissut 50. vuotispäivänään 9.3.2016 oman historiikkinsa. Samana päivänä julkistettiin myös Suur-Savon Sotaveteraanipiiri ry:n 50-vuotishistoriikki Varkaudessa pidetyn juhlan yhteydessä.

87. Kevyt ilmatorjuntajaos

Kenttäarmeijan 17.6.1941 alkanen liikekannallepanon yhteydessä perustettiin 87. Kevyt ilmatorjuntajaos. Jaos kuului alueellisiin ilmatorjuntayksiköihin, jotka käsittivät järeitä ja raskaita pattereita, kevyitä jaoksia ja konekiväärijoukkueita. Kalustona näillä joukoilla oli 76, 75 ja 40 millimetrin kanuunoita ja 7,62 millimetrin konekivääreitä.

Varkauden panssarikeskus

Varkaudessa toimi vuodesta 1939 vuoteen 1944 Varkauden Panssarikeskus. Sen toimintoihin kuului panssarien korjaus ja huolto Varkauden Panssarikorjaamolla sekä suomalaisten panssarijoukkojen koulutus koulutuskeskuksissa jatkosodasta 1942 vuoden 1944 loppuun.

Tästä toiminnasta on Varkaudessa nähtävillä kolme muistolaattaa: Panssarikeskuskorjaamo toimi Ahlströmin konepajassa nykyisen Foster Wheelerin alueella. Panssarivaunumiesten koulutuspaikoista kertovat muistolaatat ovat Tehtaan koulun juhlasalissa ja Joutenlahden koulun ulkoseinässä. Koulutuspatallio- ja yksiköitä oli majoitettu muihin kouluihin, myös Joroisiin. Tämän osaston koulutus tapahtui nykyisen Varkauden lentokentän maastossa Joroisissa.

Talvisodan alkuvaiheissa

15.12.1939 Panssarikorjaamon uusi päällikkö lähti Varkauteen perustamaan yksikköä, jonka tehtäväksi tuli kunnostaa sotasaispanssarivaunuja. Korjaamo nimettiin Hyökkäysvaunukorjauspajaksi. Nimi muutettiin myöhemmin Panssarikeskuskorjaamoksi ja sen paikaksi oli valittu A. Ahlström Oy:n konepaja Varkaudessa. Nykyisin se on Foster Wheelerin toimitiloina.

Korjaamo sai käyttöönsä vastavalmistuneen, vielä sisustamattoman, n. 700 m² käsittävän hallin sekä tarvittaessa lisätilaa. Korjaustoiminta alkoi jo 16.12.1939. Panssarit näkyivät myös kauppalaan katukuvassa niiden ollessa avoimella varastokentällä. Nykyisin paikalla sijaitsevat Citymarket ja Spar-Market.

Korjaamon toimintaa suojasi entisen KOP:n rakennuksen katolle sijoitetut It-konekivääri ilmavalvontapaikan ollessa nykyisen Sankarihautausmaan alueella. Toiminta jatkui Talvisodan päättyttyä 13.3.1940 ja varsinkin jatkosodan alettua kesäkuussa 1940.

47. Sotasairaala

Varkaudessa toimi vuosina 1939-1945 sotasairaala, jonka osastoina toimivat kaikki silloiset koulut: Puurtilan koulu, Joutenlahden koulu (IV a-osasto9, Luttilan koulu sekä lisäksi seurakuntasali, Ammattikoulu (II osasto) ja Kunnalliskoti (V osasto) Kauppalan kulkutautisairaala (IV b-osasto).

Varkauden Sotasairaala 47. oli Käkisalmen siirretty yksikkö, joka toimi Tehtaan koululla (I osasto ja III osasto) ja Tehtaan sairaalassa. Sotasairaalan ajasta muistuttavat kummankin rakennuksen pääsisäänkäyntien tuntumassa olevat, Sotainvalidien Veljesliiton kiinnittämät muistolaatat.

Sotasairaalan toimintavaiheet voidaan jakaa kahteen ajanjaksoon: ensimmäisessä vaiheessa se toimi lyhyen ajan Käkisalmissa 14. Sotasairaalaaksi nimettynä ja toisessa vaiheessa pääosan sairaala toimi 47. Sotasairaalaan.

Ensimmäisessä toimintavaiheessa Käkisalmen kaupunginlääkäri Yrjö Miettinen sai lokakuun 1939 alussa perustamiskäskyn ja hänet määrättiin päällikkölääkäriksi. Toiminnan lopettamista ja sen henkilökunnan ja kaluston siirtämistä Varkauteen koskeva määräys annettiin 5.12.1939.

Sotasairaala perustettiin Päämajan lääkintöosaston puhelinkäskyn mukaisesti 7.12.1939. Rakennusvaraukset Varkaudessa oli tehtävä uudelleen, koska osa varauksista oli jo muussa sotilaskäytössä. Käynnistämistä koskevien kirjallisten määräysten ja ohjeiden puuttuessa toiminta saatiin käyntiin improvisoiden ja vapaaehtoisjärjestöjen avulla.

Jatkosodan syttyessä Saimaan Suojeluskuntapiiriin ohjeistamaan 47. Sotasairaala alettiin perustamaan uudelleen 19.6.1941. Päällikkölääkäriksi määrättiin lääkintäkapteeni M Hc Ehrström. Perustaminen saatiin päätökseen kesäkuun loppuun mennessä ja sairaala toimi II Armeijakunnan evakuoimisairaalaan tuolloin vuosina 1941-1944. Tehtaan sairaalaan sijoitettiin osasto I, Tehtaan koululle osasto II, Ammattikoululle osasto III, Seurakuntasaliin osasto IV, Joutenlahden koululle osasto V, Kulkutautisairaalaan kulkutautitapaukset ja Kunnalliskotiin osasto VI. Luttilan koulua ei otettu käyttöön varauksesta huolimatta. Varauksina olivat Yhteiskoulu ja Puurtilan koulu.

Sotasairaalaan oli hoidettava mm. edesmennyt jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth, (1905-2004). Kenraali haavoitui vaikeasti jatkosodan aikana 1.7.1941. Hänet tuotiin Punkaharjun kentäsairaalaan tehtyjen leikkausten jälkeen jatkohoittoon Varkauden Sotasairaalaan. Tehtaan koululla paljastettiin itsenäisyyspäivänä 6.12.2004 jäljempänä mainittu muistolaatta.

47. Sotasairaalan toiminta päätettiin 25.7.1942, jolloin sen potilaat siirrettiin muihin sotasairaaloihin. Sairaala perustettiin kuitenkin uudelleen Päämajan Lääkintöosaston määräyksestä 19.2.1944 ja toiminta tapahtui jaostosairaaloissa (I-IX). Viimeisen kerran toiminta lopetettiin 30.11.1944, jolloin vastuu sairaalan varastoista ja asioiden hoidosta siirtyi Varkauden sotavampolikliinikalle.

Lentolaivue 26.

Laivueen toiminnasta on niin ikään perusteellinen, Ossi Pirhosen kokoama selvitys Varkauden reserviupseerikerhon kotisivuilla. Tästäkin otteita seuraavassa:

Lentolaivue 26 oli siirtynyt välirauhan aikana toukokuussa 1940 Utista Joroisiin. Kesäkuun 18. päivänä 1941 alkanen liikekannallepanon tultua suoritetuksi muodostui laivueen kokoonpano seuraavaksi: Esikunta; Esikunnan toimitusryhmä; Esikuntakomppania; 1.Lentue; 2.Lentue; 3.Lentue; Koneteknillinen tarkastusryhmä; Tväl-ryhmä; Viestijoukkue; Kuljetusjoukkue sekä keittiöhenkilökuntaa ja sairaanhoitajia. Kesäkuun 1941 laivueen kokonaisvahvuus ylitti 270 henkilöä. Laivueen komentajana toimi majuri Raoul Harju-Jeanty.

Laivueen tehtävä: Kolmesta Fiat-lentueesta muodostettu laivue toimi jatkosodan alussa kesäkuun lopulla - heinäkuun alussa 1941 Joroisten ja Rantasalmen kentillä.

Lentorykmentti 2:n antaman käskyn (2/21.6.1941) mukaisesti lentolaivueen tehtävä oli suojata

Sodanaikainen panssarikorjaamo on nyt teollisuuskäytössä.

Panssarimies Stig Holmström esittelee muistolaattaa.

yhteistoiminnassa ilma-torjuntajoukkojen kanssa kenttäarmeijan liikekannallepanoa ja keskityksiä alueella Huutokoski - Simpele - Savonranta - Huutokoski.

Tehtävä oli suoritettava toiminta-alueen eturajan läheisyydessä joko laivueen koottujen voimien iskuina ilmoitetun vihollisen jatkuvan ilmatoiminnan estämiseksi tai partiointina erikseen käskettäessä. Taaempi toiminta oli toteutettava ilmailuvontaviesteihin perustuen hälytyspartioin.

Laivue suoritti tehtävänsä pitäen yhden lentueen välittömässä hälytysvalmiudessa kahden muun lentueen jatkaessa palvelukseen kutsuttujen reserviläisten koulutusta ja koneiden kunnostamista. Laivue kokonaisuudessaan oli puolen tunnin hälytysvalmiudessa.

Sodan jälkeen majuri Raoul Harju-Jeanty toimi osastopäällikkönä A Ahlström Oy:n Varkauden tehtailla vuosina 1946 - 1966. Hän oli myös Varkauden Reserviupseerikerhon toiminnassa mukana, muun muassa varapuheenjohtajana.

Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin muistolaatta

Varkaudessa paljastettiin Itsenäisyyspäivänä 6.12.2004 muistolaatta "muistuttamaan jälkipolvia siitä työstä ja niistä uhrauksista, joita sotiemme veteraanit joutuivat tekemään". Laatan suunnittelijan ja sen toteuttaneen artesaanialan opiskelija Hannu Karjalaisen suunnittelun pohjaksi henkilökuva jalkaväenkenraa-

lista: "Kasvat eivät ole kaikkien tuntemaan Ehrnroothin kasvat, vaan sen ikäisen Ehrnroothin, joka oli täällä hoidettavana".

Perinnetyön organisoitumista valmistellaan

Alueellisen perinnetyön valmistelu on siirtynyt vaiheeseen, jossa organisoidaan toimintaa ja hahmotellaan yhdistyksen tehtävät mallisääntöjen ohjeistamana. Varkauden seudulla veteraanien määrästä johtuen perinneyhdistyksen tärkeimpänä tehtävänä tulee olemaan lähivuodet veteraanien hoiva ja etuuksista huolehtiminen nykyisen organisaattorakenteen puitteissa.

Yhdistyksen organisoimisessa on otettava huomioon sen rakenne: tarkoituksenmukaista on muodostaa se siten, että jokaisesta kunnasta on ainakin yksi edustaja. Hänen tehtävänä on koota paikallinen työryhmä vastamaan tämän alueen toiminnasta. Yhteistyö kuntien ja seurakuntien kanssa on ollut jo perinteistä, mutta siirryttäessä perinneaikaan sen merkitys entisestään korostuu. Tiedotus nuorisoon ja oppilaitoksiin suuntautuvana tulee entistä merkittävämmäksi.

Varkauden seudun alueellisen perinneyhdistyksen valmisteluryhmä
Matti Jaatinen
Varkauden Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Kotkalaiset vaalivat merkittävää sotahistoriaa

Kotkan-Pyhtään alueella toimii tällä hetkellä kaksi sotaveteraaniyhdistystä, Kotkan Sotaveteraanit ry ja Karhulan-Kymin Sotaveteraanit ry. Pyhtään ja Ruotsinpyhtään veteraanien asioista huolehtii Pyhtään kerho, joka on osa Kotkan Sotaveteraanit ry:tä. Molemmat yhdistykset toimivat virkeästi ja hoitavat päätehtäviensä ohella myös perinteisiin liittyvät asiat. Molemmissa yhdistyksissä on nimetty yksi henkilö perinnevas- taavaksi ja Kotkan Sotaveteraanien perinnevas- taava **Aapo Tokkola** toimii samalla paikallisena yhteyshenkilönä. Veteraaniperinteisiin liittyvät läheisesti myös lottaperinteet. Näiden osalta perinnetoiminnasta vastaa eteläisen Kymenlaakson alueella Kymen-seudun Lottaperinne ry.

Kansallisten merkkipäivien, esim. talvisodan päättymispäivän, kansallisen veteraanipäivän ja itsenäisyyspäivän muistotilaisuuksiin osallistuminen hoidetaan vakiintuneiden käytäntöjen mukaan yhteistoiminnassa kuntien, seurakuntien ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Kotkan alueella on merkittävä, joskaan ei niin yleisesti tunnettu, sotahistoria. Kotka ja kotkalaiset olivat mukana taisteluissa toisessa maailmansodassa kolmella rintamalla: maalla, merellä ja ilmassa. Kotka oli mm. jatkosodan

aikana yksi Suomen eniten pommitetuista kaupungeista.

Kotkan sotahistoriaan liittyen löytyy kaupungista useita muistomerkkejä ja -laattoja. Nämä on nyt selvitetty yhteistyössä molempien sotaveteraaniyhdistysten kanssa ja seuraavaksi on tarkoitus laatia jokaiseen muistomerkkiin liittyvä "tarina", joka kertoo tarkemmin, miksi ko. muistomerkki on pystytetty ja mitä perinteitä sillä halutaan vaalia.

Kotkan alueella on kartoitettu eri yhteistoimintaosapuolet perinnetoimintaan liittyen ja yhteiskokoon- tuminen on suunnitella. Erillisen paikallisen perinneyhdistyksen perustamista ei ole suunniteltu, vaan perinnea- asioissa molemmat yhdistykset toimivat omien suunnitelmien

sa mukaisesti. Kotkan alueen perinneyhteyshenkilö on mukana Kymen piirin perinnevas- taavien tilaisuuksissa ja pitää näin yhdistykset ajan tasalla perinnetyöhön liittyen. Yhteistyö niin Kouvolan kuin erityisesti Haminan perinnevas- taavien kanssa on ollut hyvää, ja olemme saaneet hyviä vinkkejä paikallistason perinnetoiminnasta. Kouvolan ja Haminan hyviä käytänteitä on tarkoitus hyödyntää Kotkan suunnalla viimeistään siinä vaiheessa, kun siirrymme veteraaniajasta perinne- aikaan. Tällä hetkellä näyttää siltä, että perinnetoimintaan siirytään 2020-luvun alkaessa.

Aapo Tokkola
Kotkan alueen perinneyhteyshenkilö

JR 45:n "Kolmen kannaksen koukkaajien" muistomerkki Kotkan Isopuistossa. Kuvassa JR45 perinnetoimikunnan 17.6.2017 laskema kukkalaite.

Kotkalaisia sotahistoriallisella matkalla Raatteen tien maastossa, Talvisodan monumentilla kesäkuussa 2017

Muistolaatan teksti

WWW.PUUSTELLI.FI

ELÄMÄSI HELPPOIN
KEITTIÖREMONTTI!

Puustelli
PARAS OSA KOTIA

PERINNE

Suurkiitokset Teille
Sotaveteraanit!

Raimo Hakkarainen Oy
Mustijärventie 25, Ruutana
puh.03-358 3100

KÄRCHER

Elämänlähde

Rautatiehallituksen johtokeskus talvisodassa Pieksämäellä

Pieksämäen perinneyhdistys koostuu entisten Pieksämäen kaupungin ja maalaiskunnan sekä Jäppilän ja Virtsalmen kuntien alueesta.

Pieksämäen perinnetyön valmistelu alkoi 2015, kun Pieksämäen Lottaperinneyhdistyksen puheenjohtaja **Anna-Liisa Väisänen** alkoi koota tietoja Pieksämäen perinnekohteista. Kaikki paikkakunnan sotien 1939-1945 veteraanijärjestöt, Pieksämäen Seudun Sotainvalidit, Pieksämäen rintamaveteraanit, Pieksämäen Sotaveteraanit ja Jäppilän Sotaveteraanit päättivät tulla mukaan paikkakunnan perinnetyöhön.

Valmistelutyön tiedot esitettiin Pieksämäen veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen yhteisessä keuhä 2017 kokoontumisessa. Yhdessä päätettiin jatkaa perinneyhdistyksen perustamisen valmistelua paikkakunnalle.

Perinnetyön kumppaneina alueellamme on sotien 1939-1945 veteraanijärjestöjen lisäksi Pieksämäen reserviupseerit, Pieksämäen reserviläiset, Pieksämäen maanpuolustusnaiset, Pieksämäen Seudun Lottaperinneyhdistys, paikkakunnan Lions- sekä rotaryklubit. Lisäksi monet kuorot ja orkesterit antavat tukeaan myös tulevaisuudessa.

Pieksämäki rautatien solmukohta

Pieksämäki paikkakuntana tunnetaan muualla parhaiten rautateistä. Tänne pääsee junalla viidestä eri suunnasta. Rautatiet ovat olleet iso tekijä aikanaan paikkakunnan kehityksessä. Talvisodan alkuvaiheissa kiskoliikenteen painopiste siirtyi Helsingin seudulta keskiseen Suomeen, josta tapahtuivat suuret sotilaskuljetukset rintamille. Rautatiehallitus löysi talvisodan alkuvaiheissa mieleisen paikan johtokeskukseksi Pieksämäeltä rautateitten risteysasemalta. Paikkaa tuki myös naapuruus Mikkelin Päämajan kanssa. VR:n johtokeskuksen toiminta pysyi salassa jopa pieksämäkeläisiltä, mutta siitä ei ole tietoa, pysyikö tieto salassa myös venäläisiltä.

Helmikuun toisena päivänä 1940 Pieksämäki koki tuhoisan

Nikkarilan Metsäkoulun pihassa on talvisodassa kaatuneille oppilaille pystytetty muistomerkki. Sen paljastustilaisuus oli 25.8.1940.

pommituksen, joka vei uljaan asemaravintolan ja satunnaisia pommeja putosi ympäri aseman seutua.

Nikkarilassa lataamo

Toinen paikkakunnan merkittävä sodan ajan kohde sijaitsee Nikkarilan entisellä metsäoppilaitoksella. Sen läheisyydessä sijaitsi Luumäeltä siirretty miinojen lataamo. Metsäkoulun pihassa on talvisodassa kaatuneille oppilaille pystytetty muistomerkki. Patas lienee ollut maassamme ensimmäinen sankarivainajille pystytetty. Sen paljastustilaisuus oli 25.8.1940. Muistomerkki esittää myrskyn murtamaa männynkantoa, joka symboloi nuorten miesten katkennutta elämän uraa, (Sydänseutu-lehti 2017).

Naarajärvellä lentokenttä

Kolmas mainittava perinnekohde on Naarajärvellä toiminut sotilaslentokenttä. Kenttä sijaitsee noin kymmenen kilometrin päässä Pieksämäen keskustasta. Puolustusvoimien varusmiehet

harjoittelevat siellä vielä tänäkin päivänä.

Maanpuolustustahto korkealla

Pieksämäellä on kolme sankarihautaa, joihin on haudattu yhteensä 539 sankarivainajaa. Tämän vuoden itsenäisyyspäivänä kaikille haudoille laskettiin talkoovoimin valmistetut havuseppeleet.

Perinteisten juhlien lisäksi maanpuolustushenkeä on kohotettu paikkakunnalla vuosittain järjestetyssä Kukkarojotos-tapahtumassa. Siinä reserviläiset ja vapaaehtoiset ovat vuosien saatossa parantaneet maapuolustustaitoja sekä esitelleet kansalaisille viime sodan aikaisia tapahtumia. Tänä vuonna Kukkarojotos esitteli Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi vanhoja sotilasajoneuvoja itsenäisyyspäivän paraatissa.

Miten eteenpäin?

Seuraavaksi perinnetyön kehittämisessä on yhdistyksen hallitukseen valittava perinneasioista innostuneita henkilöitä. Yhdistyksen tärkein tehtävä perinneasioissa on nuorisoon suuntautuva tiedotustoiminta. Näin turvataan tulevaisuudessa veteraanien kallisarvoisen perinteen jatkuminen eri muodoissaan. Kuntien ja seurakuntien osuus perinnetyön toteuttamisessa on hyvin tärkeä ja sen tulee kattaa perinteisten itsenäisyys- ja kaatuneitten muistopäivien vieton lisäksi sankarihauta-alueiden, perinnetilojen ja muistomerkkien hoidon.

Juha Korhonen
Pieksämäen seudun
perinneyhteyshenkilö

Etelä-Pirkanmaan perinneyhdistys suunnittelee yhdessä

Pirkanmaan Sotaveteraani-
piirin eteläiseen osaan on
suunniteltu muodostetta-
vaksi perinneyhdistys työnimenä
Etelä-Pirkanmaan perinneyhdis-
tys. Osa alueesta on Kanta-Hä-
meen Sotaveteraani-
piirin toiminta-
aluetta, mutta kun toiminta
tähtää tulevaisuuteen, niin on toi-
votettu Akaan alue tervetulleeksi
tulevaan perinneyhdistykseen.
Toiminta-alueemme on nyt siis
piirirajoista poiketen Akaa (Toi-
jala, Viiala ja Kylmäkoski), Vesi-
lahti, Lempäälä ja Valkeakoski.
Piirihallitus nimesi yhteyshenki-
löksi Valkeakosken-Sääksmäen
Sotaveteraanien puheenjohtajan
ja piirihallituksen jäsenen **Aulis**
Saarisena, mutta kun toimintam-
me tähtää tuleviin aikoihin, niin
liiton ohjeen mukaisesti käynnis-
tyvän alueellisen perinnetoimin-
nan vetäjäksi kutsuttiin nuorem-
man sukupolven edustajana val-
keakoskelainen **Jussi Häyrynen**.

Toijalan sotaveteraanien edus-
tajina ovat **Seppo Valkama** ja
Markku Lapinleimu, Viialan
Rauli Salin ja **Olli Huikuri**, Vesi-
lahden **Raimo Pitkäkoski** ja
Lempäälän **Hannu Tapola**.

Kun olen päässyt tutustumaan
Etelä-Pirkanmaan alueeseen,
olen huomannut, että alueellisista
eroista huolimatta toiminta on
aktiivista kaikissa kunnissa.

Useat alueen yhdistyksistä
ovat erittäin elinvoimaisia. Yhte-
teenliittymiä on ollut Akaan
alueella. Kylmäkoski on liitetty
Akaan alueeseen ja näin on löy-
detty toimiva malli.

Isoimpana haasteena pidän
tällä hetkellä nuorempien toimi-
joiden vähyyttä, aktiivisia nuor-
empia pitäisi saada nyt perinne-
toimintaan mukaan joka alueella.
Tätä pitäisi yhteisesti miettiä.

Suomi 100 -juhlavuosi on nä-
kynyt alueella monenlaisena aktiivisena toimintana. On ollut
patsashankkeita, Veteraani-puis-

Markku Lapinleimu (vas.) ja Aulis Eskeli. Markku on Toijalan Seudun Sotaveteraanien hallituksen jäsen ja sihteeri ja Aulis on Toijalan Seudun Rintamaveteraanien puheenjohtaja.

Kuva: Juha Kosonen, Akaan Seutu -lehden päätoimittaja

to Toijalassa ja joukko-osastoesitely Lempäälässä. Valkeakoskella on menossa Suomi 100 -konsertti. Tietenkin kaikki perinteinen toiminta, itsenäisyyspäivän tapahtumat, kansallinen veteraanipäivä, kaatuneiden muistopäivä on jo vuosia mennyt omalla laturallaan. Jokainen veteraani on hoidettu viimeisen iltahuudon koittaessa havuseppelein ja asianmukaisin toimin viimeiselle matkalleen.

Perinteen taltiointia on myös koko alueella hoidettu mallikkaasti kansioihin, joihin voidaan sitten tulevaisuudessa tukeutua.

Yhteistoiminta Etelä-Pirkanmaalla sopii hyvin Suomi 100 -teemaan, koska tekeminen tapahtuu yhdessä.

Valkeakosken alueella Rintamaveteraanit ovat liittyneen jo vuosia sitten samaan yhdistykseen Sotaveteraanien kanssa. Paikallisessa Sotaveteraaniyhdistyksessä ovat monet taustayhteisöt kannattajajäseninä mukana ja näin näiden järjestöt ovat edustettuina yhdistyksen hallituksen jäsenistössä.

Itse perinneyhdistyksessä ei ole vielä laajempia joukkoja mukana. Se toimii toimikuntana, jossa on edustus kaikilta paikkakunnilta, jotta käytännön perinnetoiminta saadaan kartoitettua. Käytännön sovellukset poikkeavat toisistaan, mutta toimivat alu-

ella nykyisin erittäin hyvin.

Päivölän Opiston tiloista ovat Valkeakosken-Sääksmäen Sotaveteraanit vuokranneet perinnehuoneen tilat, joissa esitellään viime sotien asioita ja esineistöä. Sitä laajennettiin asehuoneella, jossa on sodan aikaiset käsiaseet esil-

lä. Opistolla on yksityishenkilön, Olavi Liukkosen, keräämä laaja Mannerheim-kokoelma.

Jussi Häyrynen
Etelä-Pirkanmaan alueen
perinneyhteyshenkilö

Lempäälässä JR 23 näyttelyn avajaistilaisuudessa oli kaksi jatkosodan veteraania. Eino Koskinen Viialasta (JR 23 + Er.P15) ja Olli Hovi (JP 5 + JP 4)

Valkeakosken-Sääksmäen Sotaveteraanien ja Sotainvalidien Yhdessä-patsaan paljastus ja luovutus Valkeakosken kaupungille 27.10.2017
Kuva: Jussi Häyrynen

Steripolar

RAUHALLISTA JOULUA!

TOIVOTTAA 100-VUOTISJUHLAVUOTTA
2018 VIETTÄVÄ JYTY!

WWW.JYTYLIITTO.FI

RETTIG

sami

SAVONLINNAN AMMATTI- JA AIKUISOPISTO

KENTÄLTÄ

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri 50 vuotta

Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlamitalilla palkittiin yhteistyökumppaneita ja piirin tehtävissä toimineita.

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri juhli 50-vuotistaivaltaan Joensuun evankelisluterilaisessa seurakuntasalissa lauantaina 14.10. Juhlaan osallistui kutsuvieraita, piirimme jäseniä sekä yhteistoimintakumppania noin 150 henkilöä. Ennen varsinaista juhlaa otettiin vastaan on-

nitteluja sekä juotiin Kontiolahden Sotilaskotiyhdistyksen tarjoilemat juhlakahvit.

Juhlan tervehdyssanat lausui piirin puheenjohtaja **Jorma Mikkonen**. Hän kuvasi piirin toiminnan viimeisintä kymmentä vuotta. Piirin historiikirja tehdään ja julkaistaan vasta siinä

vaiheessa, kun uusi perinneyhdistys perustetaan ja siirrytään perinneaikakauteen. Tervehdys- sanojen jälkeen lähetettiin seppelepartio Joensuun sankarihau- doille. Seppelepartion muodostivat sotaveteraani **Paavo Saviaro** ja kaksi seurakuntanuorta.

Juhlapuheen piti Pohjois-Kar-

jalan aluetoimiston päällikkö evl **Janne Myller**. Hän käsitteli puheessaan laajasti kokonaisturvallisuutta ja tilannetta Euroopassa, lähialueellamme ja Suomessa. Musiikista vastasi Rakuunasoitokunta solistinaan oopperalaulaja **Matti Turunen**. Tervehdykset juhlaan toivat Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** ja Joensuun ev.lut. seurakunnan pastori **Marita Tiili**. Taitelija **Elsi Komu** lausui kauniita ja koskettavia runoja.

Juhlassa jaettiin liiton 60-vuotisjuhlamitali kiitoksena seuraaville yhteistyökumppaneille ja piirimme omille henkilöille: kansanedustaja Hannu Hoskonen, evl Janne Myller (PV), evl Marko Turunen (RVL), Olavi Lösönen (piirin kunniapuheenjohtaja), Paavo Saviaro (Joensuun Sotaveteraaniiyhdistys), Seija Karttunen (ent. sotaveteraanipiirin toi-

minnanjohtaja), Ahti Karttunen (Pohjois-Karjalan Sotainvalidipiiri), Jari Sirola (Pohjois-Karjalan Rintamaveteraanipiiri), Pasi Koivumaa (Sanomalehti Karjalainen), Pertti Korhonen (Korhonen Yhtiöt), Anssi Törmälä (Joensuun kaupunki) ja Marita Tiili (Joensuun ev.lut. srk.).

Päätössanat, Aleksis Kiveä siiteeraten, lausui piirin varapuheenjohtaja **Matti Majoinen**. Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiiri kiittää Joensuun ev.lut. seurakuntaa ja Kontiolahden Sotilaskotiyhdistystä sekä kaikkia juhlassa esiintyneitä, juhla- vieraitamme sekä meitä monin eri tavoin muistaneita yhteistyökumppaneitamme.

Teksti: Jouni Mattila

Pohjois-Karjalan
Sotaveteraanipiirin
toiminnanjohtaja

Kuva: Ari Hevonkoski

Halpa-Halli

OMP
www.ompgroup.fi

**RAUHAISAA
JOULUA**

KOKOOMUS

Nurmeksen Sotaveteraaniiyhdistys 50 vuotta

Kuvassa osa juhlassa palkituista, seisomassa (vas.) Ahti Okkonen, Eeva-Liisa Mehtonen-Kolehmainen, Toivo Johansson, Eero Holopainen ja Nestor Pyykkö. Edessä Vilho Komu ja Eino Ullgren ja takana piirin puheenjohtaja Jorma Mikkonen (vas.) ja yhdistyksen puheenjohtaja Jussi Säämänen. Kuva: Koneva, Nurmek

Juhlapäivä aloitettiin Nurmeksen kirkossa juhla jumalanpalveluksella, joka samalla oli sotaveteraanien kirkkopyhä. Kirkkoherra **Markus Kontiainen** esitti saarnassaan ja seppelepartion lähettämässä kiitoksen kunniakansalaisillemme itsenäisestä isänmaastamme.

Pääjuhla pidettiin Nurmestalolla, johon oli saapunut vieraita lähes salin täydeltä.

Tervehdyssanoissaan juhli- van yhdistyksen puheenjohtaja

Jussi Säämänen vertaili yhdistyksen alkutaipaletta nykypäivään. Alkuvaiheessa keskityttiin pitkälti varojen hankkimiseen talkootyöllä. Jäsenten järjestäytymisaste oli Nurmeksessa esimerkiksi 30 vuotta sitten vain noin 30-35 %, kun se tänä päivänä on lähes 100 %. Säämänen totesi myös painopistealueiden muuttumisen. Aiemmin painotettiin enemmän yhteenkuuluvuutta. Nyt keskitytään entistä enemmän sotaveteraanien aut-

tamiseen ja heistä huolehtimiseen.

Juhlapuheen pitänyt eversti evp, toiminnanjohtaja **Jouni Mattila** käsitteli lähestyvään perinneauteen siirtymistä. Tilanne Pohjois-Karjalan perinneaikakauden suunnittelussa on hyvä, samoin kuin yhteistyön käynnistyminen eri sidosryhmien kanssa. Maakunnassa ollaan valmiita siirtymään yhteen perinneyhdistykseen ja yhdistysten muuttumiseen kerhoiksi. Tätä työtä erinomaisessa yhteishengessä tehdään muun muassa sotaveteraanipiirin ja rintamaveteraanipiirin kanssa. Jouni Mattila visioi puheessaan sitä, mitä perinnetoiminta Pohjois-Karjalassa on esimerkiksi 10 vuoden kuluttua. Kun suunnitelmista ja yhteistoiminnasta pidetään kiinni, tulos tulee olemaan erinomainen.

Nurmeksen kaupungin tervehdyksen juhlaan toi kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Anni Savolainen**. Juhlassa jaettiin lukuisia liiton ja piirin myöntämiä kunniamerkkejä.

Päätössanoissaan piirin puheenjohtaja **Jorma Mikkonen** totesi kuluvan vuoden olevan erilaisten juhlien aikaa, mikä hyvin sopiikin satavuotiaalle Suomelle. Mikkonen osoitti kiitoksensa ennen muuta Nurmeksen kaupungille juhlan vahvasta tuesta. Hän kiitteli myös juhli- van yhdistyksen tilille tulleista muistamisista ja juhlasta juhlan tehneistä esiintymisistä. Ja kun Karjalassa oltiin, nautittiin juhlan jälkeen karjalaisen pitopöydän antimista.

Jorma Mikkonen

Pohjois-Karjalan
Sotaveteraanipiirin
puheenjohtaja

Kallantie 11
Puh 017 364 2211
ma-pe klo 8-17, la 10-14
KUOPION AUTO KAUPPA.fi

Perinnöksi jää vastuullisuus Heinolan Sotaveteraanit juhli 50-vuotista toimintaansa

Yhdistyksen kunniajäseniksi kutsuttiin sotaveteraanit Leo Rauhala (vas.), Sirkka Määttänen, Esko Leinonen ja Yrjö Koho.

Veteraanien perintö uusille sukupolville on itsenäinen Suomi, mutta myös ne arvot, joita he ovat toteuttaneet niin sodassa, jälleenrakennuksessa kuin omassa järjestötoiminnassaan.

Tämä viesti toistui tervehdyksissä, jotka nuoremmat sukupolvet toivat 19.11. seurakuntakeskuksessa vietettyyn Heinolan Sotaveteraanit ry:n ja sen naisjaoston 50-vuotisjuhlaan.

- Veteraanisukupolven vastuullisesta asenteesta on oppimista nykypäivän tilanteesta, sanoi Heinolan kaupungin ter-

vehdyksen esittänyt valtuuston puheenjohtaja **Niina Varjo**.

- Sota-ajan keskeiset arvot eivät ole menettäneet merkitystään tänäkään päivänä, korosti Puolustusvoimien Hämeen alue-toimiston ja Panssariprikaatin tervehdyksen tuonut aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti **Ville-Veikko Vuorio**.

Veteraanien kaveria ei jätetä -henki, yhteisöllisyys ja välittäminen nousivat esille myös Heinolan seurakunnan kirkkoheran **Simo-Pekka Rantalan** ja Lahden Sotaveteraanipiirin pu-

heenjohtajan **Jukka Simolan** tervehdyksissä.

Samaan arvopohjaan viittasi tervehdyssanoissaan Heinolan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Heimo Iivonen**.

- Kansamme tulevaisuus on sen yhtenäisyydessä, Iivonen muistutti.

Yhdistyksen 50-vuotishistoriasta kertoi sanoin ja kuvin yhdistyksen sihteeri **Asko Alho**.

Veteraanien sosiaaliedut, kuntoutus ja arvostus ovat nyt aivan toisella tasolla kuin yhdistyksen toiminnan alkaessa. Paikallisina saavutuksina hän mainitsi vuonna 1971 Mustikkahakaan valmistuneen veteraanitalon, joka tarjosi veteraaneille edullisia omistusasuntoja, ja yhdessä muiden veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa perustetun perinnehuoneyhdistyksen, joka vaalii veteraanien perintöä myös sitten, kun viimeisetkin heistä ovat väistyneet viimeiseen iltahuutoon.

Heinolan Sotaveteraanit ry:n lähivuosien tärkein tehtävä on kuitenkin huolehtia, että vielä elävät veteraanit ja heidän läheisensä saavat loppuvuosinaan tar-

vitsemansa tuen ja ansaitseman arvostuksen.

- Toimintamme jatkuu niin kauan kuin te, veteraanisiset ja -veljet, puoliset ja lesket, meitä tarvitsette, lupasi naisjaoston puheenjohtaja **Tuula Korjula**.

Juhlissa kuultiin veteraanien muistoja omalta sotatieltään sekä runsaasti mm. sota-aikaista musiikkia. Juhliva yhdistys jakoi myös tunnustuksia veteraanityössä ansioituneille jäsenilleen ja yhteistyökumppaneilleen.

Aino Heinonen palkittiin pitkäaikaisesta työstään veteraanien hyväksi Sotaveteraaniliiton kultaisella ansioristillä. Yhdistyksen kunniajäseniksi kutsuttiin **Yrjö Koho**, **Esko Leinonen**, **Sirkka Määttänen** ja **Leo Rauhala**.

Sotaveteraaniliiton ansiomitalin saivat veteraanitilaisuuksiin monesti musiikkia tuoneet Heinolan Mieslaulajien puheenjohtaja **Hannu Havakka** ja kuoronjohtaja **Kai Kirik**.

Heinolan Sotaveteraanit ry:n pöytälipulla palkittiin pitkäaikaisesta hyvästä yhteistyöstä Heinolan Maanpuolustusnais-

ten puheenjohtaja **Saila Hara** ja Itä-Hämeen päätoimittaja **Jari Niemi**.

Edunvalvonnasta perinteen säilyttämiseen

Heinolan Seudun Sotaveteraanit ry perustettiin 2.12.1967. Heinoloiden vuoden 1997 kuntaliitoksen jälkeen nimi lyheni nykyiseen muotoonsa. Yhdistyksen työtä tukeva naisjaosto perustettiin lokakuussa 1968. Yhdistyksen jäsenmäärä oli suurimmillaan 515 vuonna 2002. Nykyisin jäseniä on tukijäsenet mukaan lukien 275, heistä veteraanitunnuksen omaavia miehiä ja naisia enää 37.

Yhdistyksen alkuvuosien suurin hanke, veteraanien asunto-oloja parantanut veteraanitalo, valmistui vuonna 1971. Veteraaniperinnettä säilyttää veteraanija reserviläisjärjestöjen yhdessä perustama Sotiemme veteraanien Heinolan perinnehuoneyhdistys.

Teksti: Ari Viuhko

Artikkeli- ja uutistoimittaja,
Itä-Häme

Kuva: Veikko Koivula

Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit 50 vuotta

Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanien 50-vuotisjuhlaa vietettiin 29.9.2017 Villa Sandvikessä Vaasassa. Alkumaljan jälkeen yhdistyksen puheenjohtaja **Alpo Aronen** kertoi yhdistyksen menneestä historiasta ja tulevista vuosista aina perinneaikakauteen siirtymiseen saakka. Hän totesi, että ilman Rintama- ja Sotaveteraanien panosta emme olisi täällä juhlivissa yhdistyksen 50-vuotista taivalta. Arvokas juhlatapa tällä oli kunnianosoitus veteraanien lisäksi koko Suomen 100-vuotiselle itsenäisyydelle.

Uskomme itsenäisen isänmaamme säilyvän polvelta toiselle, koska isänmaastamme huolehtii koko valtiollinen rakennelma aina jokaiseen yksilöön saakka. Yhdistyksenkin huolenpito on samanlaista vain pienem-

mässä mittakaavassa. Aronen toi esiin monien veteraanien yksinäisyyden, ja hänen mukaansa on tärkeää, että yhdistys huolehtii edelleenkin veteraaneista, puolisoista ja leskistä ja panostaa juuri yksinäisyyden torjuntaan kaikin voimassa olevin keinoin.

Vaasan kaupungin tervehdyksen toi juhlaan Vaasan sosiaali- ja terveysalan toimialajohtaja **Jukka Kentala** ja Pohjanmaan aluetoimiston tervehdyksen esitti everstiluutnantti **Mika Piironen**.

Naisjaoston puheenjohtaja **Aino Siltanen** onnitteli puheenvuorossaan juhlivaa yhdistystä ja kiitti lämpimästi hyvästä yhteistyöstä vuosikymmenten aikana. Siltanen kertoi, että hyvin pian yhdistyksen perustamisen jälkeen sen rinnalle perus-

tettiin Naisjaosto tukemaan ja palvelemaan veteraaniperheitä. Naisjaoston varsinainen toiminta alkoi 20.4.1970. Eräänä veteraanien tukemisen muotona on pidetty veteraanikahvila Ruffesia, joka on auki kolmena päivänä viikossa aamupäivisin. Kahvilassa veteraaniveljet voivat tavalta toisiaan kahvikupposen ja itse leivotun pullan merkeissä. Naisjaoston järjestämät juhlalliset ja muut virike- ja virkistystilaisuudet ovat veteraaneille, puolisoille ja leskille tärkeitä ja otetaan kiitollisuudella vastaan.

Siltanen mainitsi, että Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön historia vuosille 1968-2014 on juuri valmistunut. Liitto antaa siinä kiitokset kaikille Suomen naisille ja heidän arvokkaalle työlleen sotaveteraanialue-

Aino Siltanen kukittaa Sauli Lassilan ja Alpo Arosen.

ella ja kotirintamalla, sekä sodan loppumisen jälkeen monissa erilaisissa tehtävissä. Naisjaoston arvot - auta, tue, palvele ja veljeä ei jätetä ja sisarta ei unohdeta - ovat tärkeitä tänäkin päivänä.

Yhdistyksen puheenjohtaja **Alpo Aroselle** ja toiminnanjohtaja **Sauli Lassilalle** ojennettiin juhlassa kukat sekä Naisjärjestön historiikki.

Vaasan Korsukuoro lauloi säestäjänään Director Cantus

Reino Peltoharju. Musiikkiosuuden jälkeen ruokailtiin ja juhlan lopuksi Sauli Lassila ja Aino Siltanen jakoivat jokaiselle juhlassa olleelle Tammenlehvä-veteraanille Tasavallan presidentti Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion allekirjoittaman kunniakirjan sekä Suomi-suklaakonvehtirasiat.

Teksti: Aino Siltanen
Kuvat: Jouko Keto

Yhdistys luovutti juhlassa olleille veteraaneille tasavallan presidentti Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion allekirjoittaman kunniakirjan ja konvehtirasian.

Läheisyys antaa voimaa

Kymenlaakson Sähkö

www.ksoy.fi

KENTÄLTÄ

Ylämaan Sotaveteraanit 50 vuoden ikään

Ylämaan Sotaveteraanien 50-vuotisjuhlallisuuDET alkoivat seppelenlaskulla sankarivainajien muistomerkillä samaan kellonaikaan kuin kunniakäynnit kaikilla muillakin Suomen sankarihaudoilla. Tämä käynti liittyi myös samana päivänä vietettyyn Suomen Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlaan.

Kosenkodin palvelutalolla pidetyssä 50-vuotisjuhlassa musiikkia esittivät eläkeläisten lauluryhmä **Seppo P. Peräkylän** johdolla ja koulun 5.–6.-luokkalaisten opettajansa **Jaana Hyvösen** johdolla.

Airi Kaitainen muisteli jälkipolven edustajana elämää Väkevässä sodan varjossa. Juhlassa mukana olleille veteraaneille luovutettiin tasavallan presidentin Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion allekirjoittamat kunniakirjat ja suklaarasiat.

Ylämaan Sotaveteraanit ry:n jäsenistöön kuuluu vielä kymmenen veteraania.

Prikaatikenraali **Kari Hietanen** huomautti juhlapuheessaan, ettei mikään yhteiskunta voi pysyä pystyssä vain ulkoisen rakenteensa, muodollisten virallisten periaatteiden ja kansainvälisten sopimusten varassa.

Tarvitaan ymmärrystä, välittämistä ja huolehtimista ihmisten välillä. Veteraanit tunsivat sen parhaiten taisteluhaudassa, tykkitulessa, kun turvana oli vieressä kaveri, johon voi luottaa.

Veteraanisukupolvelle oikeiden eväiden ja mahdollisuuksien valinta oli ehkä helpompaa, kun vaihtoehtoja oli tarjolla vähemmän kuin nykyisin.

Vaihtoehtoina olivat joko rentu tai kunnon kansalainen. Elämän ohjeet ja arvot olivat yksinkertaisia. Ne pakattiin elämän reppuun jo lapsena. Arvoina olivat koti, uskonto ja isänmaa.

Hietanen korosti, etteivät veteraanisukupolven arvot ole pelkkää puhetta ja fraaseja.

Heillä on esittää todisteeksi suuri kertomus, jonka he ovat itse kirjoittaneet aseiden ja rauhan tultua työllä ja toiminnalla.

Myös sotaveteraanien puoliso, lesket ja veteraanityössä mukana olevat ovat vieneet sanomaa omalla panoksellaan eteenpäin.

Juhlapuheen piti prikaatikenraali Kari Hietanen.

On suuri kunnia saada tehdä mielekästä työtä kanssaihmiesten auttamiseksi. Tässä työssä tärkeintä on sydän.

Puheensa päätteeksi Hietanen toivotti juhlaväelle terveyttä ja hyvää elämää satavuotisesa, vapaassa ja itsenäisessä Suomessa.

Tämä on hieno ja ihana maa, joka ansaitsee juhlaansa ja jonka eteen kannattaa opiskella, tehdä työtä ja jota kannattaa puolustaa.

Marju Perilä

Yhdistykselle valmistui historiikki

Ylämaan Sotaveteraanien 50-vuotisjuhlassa perjantaina julkistettiin yhdistyksen uusi historiikki ”Veteraanit – kunniakansalaiset”, jonka on toimittanut yhdistyksen sihteeri Paula Penttilä.

Historiikkia juhlassa esitellyt Penttilä kertoi, että kirjaan on koottu muun muassa artikkeleita, joita Penttilä on vuosien varrella tehnyt ja koonnut Ylämaalta.

Tavoitteena on ollut saada aikaan kirjallinen läpileikkaus siitä, miten Ylämaan Sotaveteraanit on toiminut 2000-luvulla.

Penttilän mukaan kirjassa kerrotaan muun muassa veteraanien erilaisista vuosittaisista tapahtumista.

Lisäksi kirjaan on taltioitu erilaisia puheita niin paikallisesti kuin piiritasolta. Tämä siksi, että niissä korostuu veteraanityön merkitys ja ne täydentävät muita tekstejä, Penttilä kertoi.

Kirjaan on koottu myös olemassa olevia veteraanien kertomuksia, mutta varsinaisia taistelukertomuksia kirjassa on vähän. Penttilä sanoikin, että niistä on tarkoitus tehdä myöhemmin uusi, erilainen kooste.

Tässä kirjassa olevat tekstit osoittavat ylämaalaisien kotiseuturakkautta ja kunnioitusta kotiseutua kohtaan sekä uhrivalmiutta kotiseudun ja itsenäisen isänmaan puolesta. Samoin näkyy yhteisöllisyys, yhdessä tekeminen, mikä on ollut kantava voima veteraanityössä.

Historiikista on olemassa vasta mallikappale, ja sitä valmistetaan tilausten mukaan.

Tammenlehvääula kaavilaisten sotilaiden sotatiestä

Viisi Kaavin seitsemästä elossa olevasta veteraanista näyttelyn avajaisissa. Vas. Kaino Räsänen, Viljo Lampi, Viljo Muinonen, Vilho Savolainen ja Veli Hiltunen.

Yksitoista vuotta sitten käytiin Kaavilla keskustelua tarpeesta saada pysyvä tila näyttelyn pystyttämiseksi kaavilaisten sotilaiden sotatiestä. Mainio paikka näyttelylle löytyi nyt Kaaville rakennetusta uudesta koulukeskuksesta. Tarkoituksena oli kerätä vielä tallella olevaa autenttista materiaalia ja tietoa sotavuosien tapahtumista yhteen paikkaan ja muodostaa niistä pysyvä pienoismuseo.

Kaavin kunta, koulukeskuksen johto ja rakennuksen piirtänyt arkkitehti **Kimmo Heikkilä**, joka korvauksetta suunnitteli vankasta koivulaudasta ja lasista valmistetut vitriinit, olivat myönteisiä hankkeelle. Kaavin Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Eero Valkosen** utteralla työllä ja hänen apunaan olleella ahkeralla joukolla hanke toteutui. Rahoitukseen saatiin avustusta Kaavin kunnalta sekä EU-avustusta hallinnoivalta Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:ltä. Myös useat yritykset ja yksityiset henkilöt halusivat osallistua tärkeäksi kokemansa asian toteutumiseen.

Materiaalia on jo kertynyt paljon, mutta lisää esineistöä ja valokuvia otetaan mielellään vastaan. Ne pääsevät jokainen vuorollaan vitriineihin osana perinnetyötä ja paikkakunnan historiaa.

Tammenlehvääulan avajaistilaisuus oli 29.9., jolloin kunniavieraat, paikalle saapuneet viisi sotaveteraania, sekä lähes 70 muuta juhlavierasta pääsivät tutustumaan näyttelyyn, joka sai monen vanhemman kävijän herkimään sota-ajan omakohtaisten muistojen tulviessa mieleen.

Paikalla olleiden sankarivainajien omaisten mielestä seinille nostetut Pro Patria -taulut ovat nyt oikeassa ja arvonsa mukaisessa paikassa.

Voimme varmaan yhtyä sodan käyneiden veteraanien ajatuksiin: ”Sota on suuri onnettomuus, sitä ei yksikään veteraani toivo, mutta jos isänmaamme on uhattuna, on jokaisen suomalaisen velvollisuus puolustaa sitä viimeiseen asti”.

Heikki Savolainen

Kaavin Sotaveteraanit ry:n perinnevastaava

Oikaisu

Sotaveteraani-lehden 4/2017 sivulla 10 Salpaleijonakiven luovuttajana mainitaan Kymenlaakson Lottaperinneyhdistys. Oikea yhdistyksen nimi on Kaakonkulman Lottaperinneyhdistys.

Oy Puhois Ab

KTA-Yhtiöt Oy
Espoo

Iisalmessa sotiemme veteraanit saavat syönti- ja myyntihirvensä uudella tavalla

Ylä-Savon miehistä suurin osa oli jatkosodassa Rukajärven suunnalla. Erämaasta saatiin hirviä muun ravinnon lisäksi. Tämän vuoksi 14. divisioonan miehiä kutsuttiin hirvenpurijoiksi. Siviilissä 1970-luvulla nimike säilyi, mutta siihen lisättiin maku.

Iisalmen seudun riistamiehet lahjoittivat veteraaneille kokonaisen saalishirven. Peijaisten pitopaikka oli usein metsästysalueella oleva nuorisoseuran talo. Peijaisiin oli hirviseurueen lisäksi kutsuttu maanomistajat kiitoksena jahtialueen käytöstä. Hirvirokan tai -keiton lisäksi paikalla olivat usein veteraanien puoliset ja lesket. Hirviseurueen taidon mittareina oli ruoka, tarjottiinko rokkaa vai keittoa. Rokka ja sen myyvät mausteineen olivat syöntihirven keittäjäemäntien makumittari, jonka maine kesti ainakin seuraaviin peijaisiin. Tilaisuuteen kutsutuille tarjottiin myös muuta ohjelmaa, kuten puheita, musiikkia yms.

Riistanhoitoyhdistyksen veteraanien lahjahirven koko ja laatuomukset (uros, naaras vai vasikka) kulkevat Iisalmen Riistanhoitoyhdistyksen toiminnanjohtajan **Vilho Kaarakaisen**

kautta **Esko Palviaiselle**. Esko valitsee halukkaan yhdistyksen veteraanihirven metsästyksen.

Saalishirven jahti Hernejärven Kuuskulman kodan maastossa päätettiin pitää tänä vuonna laajemmassa mitassa itsenäisen 100-vuotiaan Suomen kunniaksi, kun veteraaneja olisi vielä mukana. Saadun hirven käsittely ja keitto sekä tarjoilu on noin kymmenen vuotta sitten siirtynyt kauppahallin kotilihan Väisäsil- le. Lihart huutokaupattiin myös silloin ennen vanhaan lipan alla.

Veteraanit mukana

Veteraanit oli kutsuttu Hernejärven Metsästäjien kodalle pyynti-, myynti- ja syöntitalkoisiin. Iäkkeitä peijaisvieraita oli kodan parhaimmilla paikoilla viisi veteraania. Nestorina oli 98-vuotias vielä terävässä kunnossa oleva **Kalle Kuosmanen**. Hänen taistelupaikkansa oli Kiestingin-Uhtuan seutu. Hän voitti aikoinaan 14. D:n hiihtomestaruuskilpailuissa mitaleja. Kuosmanen jatkoi sotilasuraa Iisalmen Asevarikolla eläkeikänsä saakka.

Kalle Kaarakainen (95) taisteli Maaselän joukoissa ja puolusti maataamme loppusodan vi-

Veteraaneja, tukijoukkoja ja hirvimiehiä nuotiolla.

hollisen suurhyökkäyksessä Kanaksen joukoissa. Hän seurasi mielenkiinnolla paikan päältä metsästystä.

Taneli Marin (93) oli Rukajärvellä pataljoonan komentajan lähettinä. Muutamien pikaviestien vienti ratsain oli haasteellisiä rintamantehtäviä. Siviili-ajan miellyttävien tehtävien oli entisen komentajan majuri Puustisen kutsu kaveriksi hirvimetsälle Pyhäjärvelle.

Aarne Haaparanta (92) taisteli Rovaniemeltä pohjoiseen. Jatkosodan loppuvaihe meni Kanaksella vihollisen suurhyök-

käyksen torjunnassa. Huumori silmäkulmassa veteraani

Topi Moilanen (92) seurasi nuorempien touhuja. Hänelle ei pidä vielääkään "ryppyillä", sillä iästä huolimatta Topilta löytyy voimaa ja nopeutta. Sota-aikana hän taisteli Täydennyskomppaniassa eli siellä, missä sotilasta todella tarvittiin. Hän marssi sodan lopussa 14. DIV/JR10 mukana siviiliin. Toivo Moilanen jatkoi kotitilansa viljelyä Sukevalla. Meni naimisiin ja kasvatti ja koulutti perheensä. Maanviljelijän ammatin lisäksi riski Topi sai Sukevan keskusvankilalta vartijan viran.

Hän suoritti virkansa niin varti- jakavereiden kuin vankien kun- nioittamana, kunnes siirtyi elä- keelle. Topin valttina oli fyysi- nen voima ja nopeus. Työpaikalla vallitseva oikeudenmukaisuus loi ilmastoon, jossa tultiin toimeen puolin jos toisin. Nykyinen Elli- vaimo entisenä lottana on tuonut tuota hyvää ilmastoa myös nykyi- seen kotiin.

Veteraanijärjestöt ja tukijoukot toimivat

Kaikkiaan paikalla oli 50 vete- raanin tukihenkilöitä. Iisalmen Sotaveteraaneja johti **Martti Harju**, rintamaveteraanit olivat **Kyösti Kauppinen**, Reserviläi- set **Eero Pulkkinen** ja Reserviup- seerit **Lassi Väänänen** vastuulla. Tilaisuudessa oli tavoite näyttää ja samalla kunnioittaa veteraane- ja niin sanotun veteraanihirven saannilla.

Paikalla olleet järjestöt olivat valmiit suorittamaan metsästyksen ajoketjulla. Nyt oli kolme hirvikoiraa jahdissa apuna. Entinen menetelmä oli ajoketjut. Siinä saalis ajettiin ampujien ketjuun.

Kirjoittajan tavoitteena oli kertoa menneestä. Hän oli löytänyt viisi samaisen hirviporukan kronikkaa. Isä-Matilla oli vanhakantainen muistiin merkkamistaito eli kronikointi, toisin sanoen riimitystaito. Pyysin lupaa tilaisuudessa saada lukea vuoden 1973 saaliin saannista tehdyn kronikan samalta paikalta. Lumisateen aiheuttama hämäryys ja otsalampun toimimattomuus esti kronikoinnin.

Pitojen isäntien ja emäntien tarjoama ruoka oli hyvää ja sitä oli riittävästi. Hirvikiväärime- het menivät passipaikoilleen Las- si Väänänen johdolla ja ajomiehet ketjuihin. Ihme olisi, jos he ensimmäisenä päivänä saisivat vete- raanille luvattua hirven. Tässä lä- hellä on paloitteluvaja, jossa nyl- jetään ja paloitellaan saalis. Palat punnitaan, pussitetaan ja laite- taan myyntikuntoon. Hirven huutokauppa ilmoitetaan Iisal- men Sanomien muistossa. Torilla olevan lipan alle kertyy tavallises- ti muutama kymmenen ostohal- lukasta. Lahjahirvet ovat yleensä isoja. Niistä saadaan useita eriko- koisia paisti-, jauheliha-, file-, kyl- ki- ja jopa luopusseja. Monenlai- sia herkkuja on saatavissa, keitok- sesta riippuen. Vasikan lihat eivät joudu myyntiin. Niistä Väisäset tekevät herkkukeittoa tai "voh- lanpaistia" hallin sisällä odotta- ville herkkusuille.

Tällä menetelmällä voim- me kiittää maanomistajia vete- raanien puolesta. Muita kiitet- täviä tahoja ovat veteraanikerä- yksen varusmiehille autokyydin antaneet kuljettajat. Saamme va- rusmiehiä kaksi kertaa vuodes- sa KaiPri:sta avuksi ovelta ovelle. Kiitos KaiPri:lle.

Teksti: Risto Pehkonen
Kuva: Jussi Rönkkö

Tupoksen yhtenäiskoulussa tutustuttiin 100-vuotiaaseen Suomeen

Kolmannen luokan oppilaat Sofia Maaranto (oik.) ja Venla Huovinen esittelevät kortteja.

Marraskuun viimeisellä viikolla kou- lumme ensimmäisten ja kolmansien luokkien oppilaat yhdessä pienryhmi- en oppilaiden kanssa pääsivät tutustumaan Suomeen ja suomalaisuuteen erilaisten työ- pajojen avulla. Jokainen oppilas pääsi kier- tämään kolmen päivän aikana yhdeksän pajaa. Pajoissa käsiteltiin Suomea laulaen, soittaen ja liikkuen. Lisäksi askarreltiin suomalaisia kansallistunnuksia ja itsenäi- syyspäivän kynttilöitä, tutustuttiin suoma- laiseen taiteeseen ja suomalaisiin satuihin.

Yhdessä pajoista lapset saivat kuulla Maarit Malmbergin kirjaa Aapeli ja sota- veteraani Reino. Pajassa keskusteltiin sota- veteraaneista ja siitä, kuinka tärkeässä roo- lissa he ovat olleet Suomen itsenäisyyden kannalta. Pajassa askarreltiin kortteja lä- hetettäväksi Limingan ja lähikuntien sota- veteraaneille. Yhteensä pajasta lähti mat- kaan sata korttia Pohjois-Pohjanmaan so- taveteraanipiiriltä saamiimme osoitteisiin. Lapset askartelivat kortteja innolla ja ilolla. Toivottavasti kortit ovat päässeet perille ja ilahduttavat saajia.

Tupoksen yhtenäiskoulun väki toivottaa lehden lukijoille kaikkea hyvää alkaneelle vuodelle.

Teksti: Anne Haataja
Kuva: Johanna Maaninka

Touhulan Nättinummen Nopsanilkkojen lap- set kiittävät piirroksellaan sotaveteraaneja it- senäisestä Suomesta.

SINI®

PALOHEIMO
H. G. Paloheimo Oy

KENTÄLTÄ

Veteraanit katsoivat yhdessä Tuntematon sotilas -elokuvan Kemijärvellä

Kemijärven veteraaniyhdistykset, Sotainvalidien perinetyöryhmä, Rintamaveteraanit ja Sotaveteraanit järjestivät lämmenhenkisen Suomi 100 -juhlan maanantaina 6.11. veteraaneille ja sidosryhmille. Tilaisuudessa esitettiin **Aku Louhimiehen** ohjaama Tuntematon sotilas -elokuva.

Puolustusvoimien tervehdysten juhlassa esitti Jääkäriprikaatin komentaja eversti **Jyrki Kaisanlahti** ja Kemijärven kaupungin tervehdysten valtuuston puheenjohtaja **Veikko Niemelä**.

Kemijärven Hillatien koulun edustajat, opettaja **Riitta Stöckell** ja oppilaskunnan puheenjohtaja **Aada Sulasalmi** luovuttivat kahvitilaisuudessa 25.10.

suoritetun taksvärkkipäivän tuoton 1503 euroa veteraaneille jaettavaksi kolmen yhdistyksen kesken.

Mukana keräyksessä erilaisissa tehtävissä oli 105 oppilasta ja heti alkuun oli oppilaille tullut selväksi, että taksvärkin tuotto lahjoitetaan veteraaneille.

Veteraani **Arttur Niemelä** kiitti veteraaniyhdistysten puolesta: Sydämellinen kiitos Teille. Lahjoitus tulee tosi tarpeeseen.

Niemelän mukaan Tuntematon sotilas -elokuva toi mieliin monia muistoja rintamalta.

Tämä todisti taas, että sota on julmaa ja näkyi, kuinka rintamalla kova koura otti tiukalle.

Kaupungin tarjoamien kahvien tarjoilusta huolehtivat Ke-

Summan taistelujen 99-vuotias veteraani Sauli Kaisamatti oli juhlan vanhin osanottaja.

mijärven Martat. Lapin Lennoston varusmiehet Jääkäriprikaatista olivat auttamassa veteraaneja liikkumisessa sekä ulkona että sisätiloissa.

Elokuvatoimintaa pyörittävä **Simo Alatalo Movie Company** Alatalo Oy:stä kertoi, että Kemijärven tilaisuus järjestettiin, harvinaisesti Suomessa, esimerkiksi juhlaa päivällä ennen muulle yleisölle suunnattuja näytöksiä. Mukana oli seitsemän sotiemme veteraania.

Juhla päättyi **Pentti Väyrysen** säestyksellä laulettuun Veteraanin iltahuutoon.

Timo Käkilehto

Sotaveteraanikuoroja on ainakin kaksi

Viime numerossa (5/2017) oli selostus Lahja sotaveteraanilta -konserttitilaisuudesta Finlandia-talossa. Tilaisuus päättyi Helsingin sotaveteraanikuoron esittämiin *Valalauluun* sekä *Veteraanin iltahuutoon*. Tästä lehdestä kirjoittaa että ”kyseessä on ainoa kuoro, jonka kaikki esiintyjät ovat edelleen sotaveteraaneja”.

Kruunupyssä on kuitenkin toinenkin ”puhdas” sotaveteraanikuoro, joka on toiminut aina vuodesta 2003 ja on edelleen erittäin aktiivinen, (noin 35-40 esiintymistä vuosittain) esim. juhlatilaisuuksissa, veteraanijuhlissa ja lottahautajaisissa, hoitolaitoksissa ja kouluissa lähinnä Kokkolan

ja Vaasan välisellä rannikoalueella.

Kuoro, Veteransångarna/Veteraanilaulajat, on vuosien kuluessa, luonnollisista syistä, supistunut kuudestatoista seitsemään jäseneseen. Viime vuonna kuollut Göran Björklund oli kuoron perustaja ja kantava voima ja hänen tyttärensä Eva-Lott Björklund toimii johtajana ja joukon ”äitinä” hoitaessaan myös kaikki käytännön asiat.

Teksti: Håkan Vikström, puheenjohtaja
Norra Svenska Österbottens
Krigsveteraner r.f
Kuva: Kaj Lindh

Kuoron jäsenet ja johtaja yhteiskuvassa. Takana vas. Rainer Björklund, Gunnar Kolam, johtaja Eva-Lott Björklund, Olof Fagnäs ja Jan-Erik Granbacka. Eturivissä vas. Harald Brännkärr, Bror Kaitajärvi ja Ingmar Holmqvist.

Jääkäriprikaatin komentaja, kemijärveläislähtöinen eversti Jyrki Kaisanlahti jututti sodassa palvelleita saman konekiväärikomppanian veteraaneja Lauri Lahtelaa (vas), Eero Törmästä ja Arttur Niemelää.

Seppeleet sankarihaudoille Korpilahdella

Tiistaina 5.12.2017 laskettiin seppeleitä jokaiselle sankarihaudalle Jyväskylän Korpilahdella. Yhtenäiskoulun oppilaat laskivat juhlassa tilaisuudessa samanaikaisesti kaikkiaan 214 seppelettä, jotka oli tehty talkoilta korpilahdelaisen Päivänsinikukkakaupan aloitteesta. Koululaisille tilaisuus oli varmasti mie-

liin painuva ja ainutkertainen kokemus. Hautojen takana seisovat 214 koululaista havainnollistivat konkreettisesti, kuinka suuren uhrauksen pieni pitäjä antoi isänmaalle. Tilaisuuden kunniavieraana oli purettu Korpilahden sotaveteraaniyhdistyksen viimeinen puheenjohtaja **Pentti Teittinen** puolisoineen. Ikäluok-

kaan 1927 kuulunut Teittinen palveli jatkosodassa vapaaehtoisena 38. Kev. Itä-joukossa Tampereella. Tilaisuuden johti majuri res. **Matti Hyvärinen** Korpilahden Reserviupseerikerhosta.

Teksti: Matti Hyvärinen
Kuva: Juha Hyvärinen

Korpilahden Yhtenäiskoulun oppilaat asettamassa havuseppeleitä.

Lievestuoreelle sotaan lähteneiden muistolaatta

Suomen Sotaveteraaniliiton 60-vuotispäivänä paljastettiin Laukaan Lievestuoreella Tervämäen koulun kentällä talvisotaan lähteneiden muistolaatta. Päivän ohjelma alkoi Kelkkamäen hautausmaahan sankarimuistomerkillä, jossa laskettiin seppele. Yläkoululainen piti puheen ja veteraanikuoro lauloi.

Keski-Suomen aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti **Jukka Kentala** piti laatan paljastuspuheen.

Laatassa on teksti: Kivi on pystytetty tältä paikalta syksyllä 1939 rintamalle lähteneiden muistoksi Suomi 100 -juhlavuonna 2017.

Kiven juurelle laskettiin seppele. Tilaisuus päättyi Keski-Suomen kotiseutulauluun.

Laukaan kunta tarjosi juhlahahvit koulun ruokasalissa. Lievestuoreen Sotaveteraanit tarjosivat alakoulun 150 oppilaalle Suomi suklaakonvehdit. Paikalla oli 100 henkeä paikallista väestöä.

Juhlan jälkeen käytiin viiden sotaveteraanin luona vieden tasavallan presidentin kunniakirjat ja Suomi suklaakonvehtirasiat.

Laukaan Lievestuoreella Tervämäen koulun kentällä paljastettiin 29.9.2017 talvisotaan lähteneiden kivi ja muistolaatta.

Muistolaatan hankintaan osallistuivat paikalliset veteraanijärjestöt, reserviläiset, Laukaan kunta ja seurakunta. Kunta vastasi kiven hankintakustannuksista.

Raimo Hintikka
Lievestuoreen Sotaveteraanien
sihteeri

Lauritsalan kauppalan pojat ja yhteisön voima

Elimme lapsuuttamme sotiemme jälkeen ja olimme nuoria työtä pelkäämättömiä kansalaisia, jotka omalla työpanoksella autoimme veteraanejamme heidän omakotirakentamisessaan.

Lauritsalan kauppalan pojat ovat monen asian yhteensattumien tulos. Yhteenliittymä syntyi reilut 10 vuotta sitten vain muutaman lauritsalalaisen pojan kohdatessa, ensin vanhan, hirsistä rakennetun maatalon nykyaikais- tamiskorjausten ihailussa ja sitten kerran kuukaudessa huoltoaseman baarissa tapaamisina.

Miten meistä tuli yli 200 jäsenen joukko?

Vajaassa puolessa vuodessa tapaamisiin osallistui niin paljon jäseniä, että meidän piti löytää suurempi sali tapaamisiimme. Kysyimme Lauritsalan Invalidien omistamaa Marjolan loma- ja kurssikeskuksesta kokousumispaikkaa. Joukkomme kasvaessa kuin pullataikina teimme Marjolan kanssa sopimuksen, että maalaamme Marjolan ulkoseinät. Teimme työn vajaassa viikossa, vaikka emme edes arvanneet, että maalattavaa pintaa oli lähes ”hehtaarin” verran. Maalaustyöhön osallistui myös jäseniksi tulleet sotaveteraaneja, joilla oli vielä voimia tarttua siveltimen varteen.

Kun meidän lapsuutemme ja nuoruutemme oli kulunut turvaa ja yhteisöllisyyttä korostavassa elämässä, havaitsimme tämän kiinnostavan juuri eläkkeelle jääneitä koulu- ja työkavereitamme. Sattumalta erään jäsenen-

me poika opiskeli ammattiin ja alkoi kirjoittaa oppilastyönä kirjaa Lauritsalasta. Meiltä löytyi oikeita asiantuntijoita, joista saatiin kokoon hyvä lopputyö opiskelulle ja meille oma kirja, joka sai nimekseen ”Haitanneeko tuo mitää”. Kirjaa on myyty yli 2000 kappaletta kaikille muille mante- reille paitsi ei antarktikselle.

Mannerheim-ristin ritari Tuomas Gerdt kunniajäseneksi

Tuomas oli töissä Kaukaan tehtaalla, jossa meistä moni oli tehnyt myös leipätyönsä ja oli monelle tuttu jo tuolta ajalta. Hänen täyttäessään 90 vuotta kävimme onnittelukäynnillä hänen luonaan ja luovutimme hänelle onnitteluaadressin, jonka yli 50 poi-

kaa oli allekirjoittanut. Samassa tilaisuudessa kysyimme Tuomas Gerdtiä kunniajäseneksemme, johon hän mielihyvin suostui kertoen, ettei hän millään kerkeä kaikkiin tilaisuuksiimme, koska hänellä oli paljon työtä Mannerheim-ristin ritarina ja oman kompaniansa veteraanien tapaamisissa. Yllättävän monissa yhteisissä tilaisuuksissa Gerdt on ollut kanssamme, joista mieleenjävin muistokivemme paljastustilaisuus yhdessä monen sadan lauritsalalaisen kanssa.

Yhteisöllisyys yksinäisyyden voittajana - tapaus Lauritsalan kauppalan pojat

Tällaisella nimellä löytyy tietokoneelta artikkeli, jonka sosiaalityön tutkijat Helsingin, Tam-

pereen ja Itä-Suomen yliopistos- ta julkaisivat. Myös tutkimuksen aloittaminen oli sattumien summa. Kun meistä tehtiin erääseen aikakauslehteen näyttävä kirjoitus, heräsi myös sosiaalityön tutkijoissa mielenkiinto meitä kohtaan. Kun he pyysivät lupaa saapua katsastamaan tapaamistamme, oli hämmästys suuri. Salissa oli 70 poikaa, jotka olivat valmiit antamaan ajatuksi- aan tutkijoiden esittämiin kysymyksiin. Niin tutkijat kuin myös me olimme kiinnostuneita yhteisöllisyydestä, joka ainakin meidän mielestämme oli jäänyt it- alan kehityksen jalkoihin, koska ihmisillä ei ollut tarvetta lähteä henkilökohtaisiin tapaamisiin, koska puhelimella asiat hoituvat käden käänteessä. Tutkijat olivat

voineet tehdä haastatteluja ennen vain alle 10 henkilön kanssa, jotka olivat kokoontuneet säännöllisesti keskustelemaan kaikesta maan ja taivaan välillä.

Meidän keskuudessamme ryhdyttiin sanomaan, että yksi käsi- päivä vastaa tuhatta puhelinsoittoa ja yksi halaus vastaa tuhatta käsipäivää, jolla tarkoitamme, kuinka tärkeää on päästä puhumaan toisen ihmisen kanssa kasvokkain. Juuri tämä asia on oletettavasti se tekijä, joka saa Lauritsalan kauppalan pojat kokoontumaan joka kuukauden ensimmäisenä tiistaina Marjolaan keskimäärältään 70 yli 70- vuoti- aan voimin.

Teksti: Matti Räsänen
Kuva: Erkki Sundström

Lauritsalan kauppalan poikien muistomerkin paljastustilaisuus 26.8.2016. Kivi on vanhasta Saimaan kanavasta ja sen on suunnitellut Taito Puur- tinen. Muistomerkin vieressä Mannerheim-ristin ritari Tuomas Gerdt. Toinen valtakunnallisesti tunnettu on juhlapuheen 10-vuotisjuhlassa pitänyt Arvi Lind, joka sanoi: ”Minusta olisi tullut hyvä työmies tehtaalle, mutta pääsin oppikouluun”.

Med Tack för gott samarbete. En Välsignad Julhögtid och Ett Gott Nytt År 2018		
BORGÅ SVENSKA DOMKYRKO- FÖRSAMLING	KENÄSNEDENS SVENSKA FÖRSAMLING JOUH 15:5	<i>Fridfull Jul!</i> <i>Rauhallista Joulua!</i> ESBO SVENSKA församling
Hangö kyrkliga samfällighet	Kimitoöns församling Kemiönsaaren seurakunta	Liljendals församling
Mariehamn församling	Pernå församling Pernajan seurakunta	Vanda svenska församling Vanda kyrkliga samfällighet
VASA SVENSKA FÖRSAMLING	Vörå församling Vöyrin seurakunta	

KENTÄLTÄ

Eeri Hyrkkö 95 vuotta

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin Kunniapuheenjohtaja Eeri Hyrkkö täytti 95 vuotta 30.11. Merkkipäivää vietettiin perhepiirissä. Kuvassa pirteä kunniapuheenjohtaja on aloittelemassa piirinsä perinteistä syysseminaaria Maskussa. Syntymäpäivänään Hyrkkö totesi, että menoja ja puhepyyntöjä riittää, vaikka hän on jo ilmoittanut, että tässä iässä tahtia on pakko hiljentää. Sotaveteraani-lehti onnittelee vireää veteraania.

Kuva: Osmo Suominen

Rukous Suomen puolesta

Turussa vietetyssä rukouspäivässä rukoiltiin koko Suomen puolesta. Kuvassa pääministeri Juha Sipilä ja sotaveteraani Eeri Hyrkkö pitävät kiinni Suomen lipusta. Vasemmalla on Nousiaisten kirkkoherra Juhana Markula, Hyrkkön vieressä Espoon piispa Tapio Luoma ja Turun ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra Ioan Durac. Lipun takana on suomalaisen nuorison

edustaja. Samassa tilaisuudessa Eero Hyrkkö kertoi ajatuksiaan teemalla ”Jumala varjeli Suomen Itsenäisyyden”. Pääministeri Sipilä toi valtiovallan tervehdyksen ja esitti omana rukouksenaan presidentti Kyösti Kallion rukouksen Suomen puolesta Itsenäisyyspäivänä 1939.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Toivo Hartikaiselle Vuoden 2017 vanhusteko –palkinto

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Toivo Hartikainen pitää kiitospuhetta saatuaan Vuoden vanhusteko 2017 –palkinnon. Huomionosoitus on ensimmäinen

Kouvolan historiassa. Vieressä palkinnon ojentanut vanhusneuvoston puheenjohtaja Marjatta Nykänen.

Kuva: Raimo Kinnunen

Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhla Karstulassa

Koululaisten puheen lukivat Roosa Viiru, Minna Valtoaho ja Elina Nieminen.

Tasavallan Presidentti Sauli Niinistö vieraili Karstulassa 18.10. kunnan 150-vuotisjuhlan merkeissä. Kuvassa hän tervehtii sotaveteraani Pekka Koivusta. Presidentti tapasi yleisöä tapahtumatorilla ja veteraaneille oli järjestetty aitiopaikat istuimiseen.

Perjantaina 29.9.2017 Suomen Sotaveteraaniliitto täytti 60 vuotta. Sitä juhlittiin koko Suomessa laskemalla havuseppelet jokaiselle 622 sankarihautausmaalle. Niin tehtiin myös Karstulassa. Tilaisuus oli osa Suomen satavuotisjuhlia.

Karstulan sankarihautoille oli kokoontunut veteraaneja, rintamalottia, veteraanien leskiä, Tolppilan koulusta luokat 2A, 3B ja 5C sekä Johanna Valkeisen vetämät Tolkku- ja Nuokku-kuorot.

Tilaisuus alkoi Karstulan Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Tapani Lahden** puheella. Puheessaan Lahti korosti, miten veteraanijärjestöt ovat siirtymässä perinneaikakauteen ja sodan kokeneiden ihmisten määrä vähenee. On tärkeää, että veteraanien henkinen perintö säilyy ja siirtyy seuraaville sukupolville nuorten mukana.

Hän kertoi, että Karstulan sankarihautoille on haudattu vapaussodasta 16 kaatunutta, talvisodassa 105 kaatunutta ja jatkosodassa 138 kaatunutta. Tapani Lahti muistutti, että veteraaniväen hartain toive on, ettei Suomeen tulisi enää yhtään uutta sotaveteraania.

Puheen jälkeen havuseppele laskettiin sankarivainajien muistomerkeille. Sen laskivat sotaveteraani **Arttu Honkonen**, Tapani Lahti ja varapuheenjohtaja **Tel-**

lervo Muhonen. Sepeleen laskun jälkeen kuorot lauloivat. He esittivät Sotaveteraaniliiton järjestämän sävellyskilpailun voittajan, **Tuomo Tiitisen**, Isä kerro -kappaleen.

Laulun jälkeen yhdeksäsluokallaiset **Elina Nieminen**, **Minna Valtoaho** ja **Roosa Viiru** pitivät puheen sekä lausuiivat **Anna-Ma-**

ri Kaskisen Puolesta isänmaanrunon. Lopuksi reserviupseerien kantamat liput - Suomen lippu ja Sotaveteraanien lippu poistuivat.

Maija Jukkala, Katja Valtoaho ja Aada Honkonen
Toimittajina yhdeksäsluokallaiset oppilaat

Koululaisten juhlapuhe: Arvoisat sotiemme veteraanit, hyvä juhlayleisö

Kun mietimme sotaveteraaneja, ensimmäisenä mieleen tulee kiitollisuus. Kiitollisuus siitä työstä, jonka ansiosta meillä on oma itsenäinen 100-vuotias Suomi. Ilman heitä me emme olisi me, eikä Suomi olisi Suomi. Toinen asia, joka tulee mieleen miettiessämme veteraaneja, on kunnioitus. Syvä kunnioitus heidän sotatantoreen ponnistelujaan kohtaan.

Veteraanien ansiosta olemme saaneet syntyä vapaaseen Suomeen. Me nykynuoret emme varmaankaan voi edes käsittää, millaisia uhrauksia he ovat joutuneet tekemään isänmaamme puolesta. Ainoa tiemme näiden tekojen äärelle on kulkenut tarinoiden ja historiankirjojen kautta. Olemme kuitenkin vain voineet hämmästellä sotaveteraanien sisukkuutta ja valtavaa tahtoa taistella kotimaamme puolesta vaikeinakin aikoina. Monen sotaan lähteneen kohdalla pätee varmasti laulun sanat ”suu on vaitonainen, mutta silmät kertovat, ne nähneet ovat paljon enemmän kuin tahtovat”.

Tämän pienen puheenvuoromme tehtävä on juuri osoittaa tätä suurta kiitollisuutta ja kunnioitusta, ja ettemme todellakaan ole unohtaneet tämän tärkeän työn merkitystä.

Lopuksi haluamme onnitella Sotaveteraaniliittoa ja lukea Anna-Mari Kaskisen runon Puolesta Isänmaan.

Puheen kirjoittajat: Silja Tarvainen, Elina Nieminen ja Roosa Viiru
Puheen lukijat: Roosa Viiru, Minna Valtoaho ja Elina Nieminen

Ansiomitali piispa Kaarlo Kallialalle

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Tuukka Alhonen** (vas.) ja hengellisen jaoston puheenjohtaja **Esko Laine** luovuttivat Turun piispa **Kaarlo Kallialalle** Suomen Sotaveteraaniliiton ansiomitalin Turun Upseerikerholla. Piispa Kalliala kiitti lämpimästi ja toivotti järjestön toiminnalle mitä parhaita jatkoa sekä Korkeimman siunausta.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Keskimaan lahjoitus kruunasi Keski-Suomen keräystuloksen

Keski-Suomen keräyspiiri onnistui keräystoiminnassa jälleen hyvin. Kuluva 12. toimintavuoden tulos on 130 000 euroa, vaikka keräyspaikkakunnat ovat vähentyneet. Tuloksellisimpina vuosina 2009 ja 2010 tulokset olivat yli 200 000 euroa, mutta niin edunsajia kuin keräystapahtumiakin oli enemmän. Suomi 100 -henki on ollut aistittavissa keräyksissä monin eri tavoin.

Kaikkiaan Keski-Suomen keräyspiirissä varoja on kerätty vuosien 2006-2017 aikana yhteensä noin 1,873 miljoonaa euroa. Sillä on pystytty tarjoamaan Poliisihallituksen luvan mukaista avustusta ensisijaisesti pienituloisimpien veteraanien, näiden puolisoitten ja leskien kotona asumiseen ja virkistytymiseen. Myös kansantaloudellisesti on kaikkien etu, että veteraanisukupolvi saa ja kykenee asumaan mahdollisimman pitkään omassa kodissaan laitosasumisen sijaan.

Osuuskauppa Keskimaalta iso lahjoitus

S-ryhmän Osuuskauppa Keski-
maan hallitus teki yhteisen joulukampanjan, Ilo auttaa. Tästä ilosta pääsevät nauttimaan myös alueemme veteraanit, heidän puolisonsa ja leskensä.

Ilo auttaa -kampanja on Keski-
maan ja sen asiakasomistajien yhteinen joulukampanja, jossa lahjoitetaan euro asiakasomistajaa kohden eli noin 130 000 euroa hyväntekeväisyyteen Keski-Suomessa. Sotiemme veteraanit Keski-Suomen keräyspiiriin osuus tästä on runsas 30 000 euroa, joka jaetaan kolmen keskisuomalaisen veteraanipiirijärjestön kesken tunnuksen omaavien veteraanien lukumäärän suhteessa.

Keskimaa valitsi juhluvuoden avustuskohteikseen neljä keskisuomalaista järjestöä, joiden Keskimaa tiesi pystyvän jakamaan avun konkreettisina tekoina koko Keski-Suomeen: Sotiemme veteraanit, Hope ry, Punainen Risti ja Pelastakaa ry. Kampanjalla tuodaan iloa konkreettisesti lapsille, perheille, nuorille, vanhuk-
sille ja sotiemme veteraaneille eli yhteensä tuhansille ihmisille.

Keskimaan lahjoitus keräyspiirille on noin 1/4 vuoden 2017 kokonaistuloksesta, joten se on erittäin merkittävä. Keskimaa on tukenut keräystä aiemminkin lahjoituksilla. Lisäksi tänä vuonna Keski-
maan henkilökunnan liikuntakampanjasta tulee vielä pieni lisä tähän päälle, kiitos henkilökunnalle.

Jyväskylä mukana joulukuusihankkeessa

Jyväskylän kaupunki lähti yksimielisesti mukaan Suomi 100-juhluvuoden joulukuusihankintaan. Hieno päätös kaupungilta,

Toivakan Ruuhimäessä asuva sotaveteraani Martti Manninen (98) toteaa, että Sotiemme veteraanien avulla ja avustuksilla on suuri merkitys. "Pystyn olemaan kotona, kun saan apua siivouksessa ja ulkohommissa. Lounaat tuodaan kotiin ja muutakin apua on saatavilla. Haluan välittää erittäin suuret kiitokset tästä avustuksesta ja avusta, joka mahdollistaa minulle edelleen kotona asumisen ja täällä mökissä pärjäämisen".

Kuva: Ere Ek /Aava & Bang

joka on muutoinkin ollut myötämielinen vuosien ajan veteraaniamme kohtaan.

Kaupungintalon eteen Parat-
tiaukiolle pystytettävä suuri kuu-
sipuu valjastetaan Sotiemme ve-
teraanien Suomi 100 -juhlamer-
killä.

Keski-Suomessa voidaan-
kin vilpittömästi ja yhdessä juhla
Suomen 100-vuotista itsenäisyyt-
tä, kun sekä liike-elämä että kun-
nalliselämä ovat olleet erittäin
myötämielisiä kunniakansalai-
siamme kohtaan.

Kiitokset

Kiitokset tästä tuesta kaikille ke-

räystoiminnassa eri tavoin muka-
na olleille paikallispaikallikoille,
automiehille, huollon naisille ja
miehille, lahjoittajille ja luonnol-
lisesti keräystapahtumien run-
golle eli puolustusvoimille ja sen
nuorille varusmiehille! Kiitokset
myös kaikille muutoin kunnia-
kansalaistemme elämää tukevas-
sa toiminnassa mukana olleille!

Rauhallista Joulun odotusta ja
hyvää uutta vuotta 2018.

Kiitos Sotiemme veteraanit ja
veteraanisukupolvi!

Kari Kilpeläinen

Keski-Suomen keräyspiirin
päällikkö

Piiripäällikkö Kari Kilpeläinen vastaanotti Keskimaan lahjoituskirjeen. Kuvassa vasemmalta Keskimaan mainososaston tiimin vetäjä Satu Koski, Kari Kilpeläinen, viestintä- ja markkinointijohtaja Noora Luoma ja asiakkuuspäällikkö Tuija Kivi.

Kuva: Pasi Seppälä

Varsinais-Suomessa seminaaripäivä

Varsinais-Suomen Sotavete-
raanipiiri vietti perinteistä
syysseminariaan Maskun Kii-
san Pirtillä 16.11. Sotaveteraa-
niliiton sosiaalishteeri **Anni
Grundström** kertoi ajankoh-
taisista asioista noin satapäiselle
kuulijajoukko.

Sotaveteraanien Tukisäätiön
terveiset toi Säätiön puheenjoh-
taja **Timo Kaira** (kuvassa) kerton-
en olevansa paikalla nyt viimeis-
t kertaa, sillä Säätiö purkautuu
ensi vuoden aikana. Tilaisuuden
alussa oli myös koko joukko pal-
kitsemisia.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Sotaveteraaniliiton mitali Tuomas Mäkelälle

Loimaan Niinijoella asu-
Lva, seitsemänvuotias Tuoma-
s Mäkelä kysyi keväällä äi-
diltään, mitä hän voisi tehdä ve-
teraanien hyväksi. Äiti vastasi,
että "Sinä voisit vaikka piirtää".
Niinpä Tuomas innostui ja piirsi
jokaiselle kotikuntansa veteraa-
nille erilaisen "Suomi 100" -piir-
roksen, jotka myös itse kävi anta-
massa kaikille veteraaneille. Var-
sinais-Suomen Sotaveteraanipiiri

päätti myöntää reippaalle nuoru-
kaiselle Sotaveteraaniliiton mi-
talin kiitoksena esimerkillisestä
toiminnasta veteraanien hyväksi.
Kuvassa Anni Grundström Suo-
men Sotaveteraaniliitosta kiin-
nittää mitalin Tuomaksen rin-
taan.

Teksti: Osmo Suominen

Kuva: Ari Vilen

**JUHLAKUVIOT
100-VUOTIAALLE
ITSENÄISELLE
SUOMELLE**

Serlan kuvioidut talouspaperit ovat osa satavuotiaan itsenäisen Suomen juhluvuoden ohjelmaa vuonna 2017.

Majewskin esineistö lahjoitettiin Rukajärvi-keskukselle

Taiteilija **Viggo Wallensköld** lahjoitti huomattavan osan Arnold Majewskin ja Helga Sonck-Majewskin jäämistöstä Rukajärven suunnan historyayhdistykselle. Lahjoitus käsittää kokonaisen pakettiautollisen esineitä, mm. rintamalla valmistetut nuorenparin häälahjakalusteet, koriste-esineitä, Majewskin kunniamerkit, miekan, kynttilänjalkoja, suuren määrän valokuvia ja asiakirjoja. Asiakirjojen joukossa on kunniamerkkien luovutustodistukset, koulutodistuksia, hautajaisadressit sekä kirjeenvaihtoa. Vaikuttavimmat asiakirjat liittyvät Majewskin kaatumiseen. Näistä löytyy sähkösanoma, jolla ystävät muistivat leskeä, samoin Majewskin lähtien kaatumispäivän surunvalitteluadressi. Mukana on sotilaspukimia, kuten mantteli, asetakki, yöpaitoja ja Majewskille tutut suikat sekä karttalaukku.

Lahjoitettu aineisto kertoo sotien jälkeisestä eri joukko-

osastojen yhteydenpidosta leskeen. Muurmannin retki oli 14.-23.1.1942 ja Helga Sonck-Majewskin kirje Touko Palojoelle 10.1.1992 kertoo: ”... *Samana vuonna 10.10. Aleksis Kiven kunniaksi hän kaatui Rukajärvellä. Sotilaat ?? kantoivat hänet arkussa juuri valmistuneeseen uuteen kotiimme, jota hän ei elävänä saanut nähdä*”.

Puoliso Helga taiteilijauralle

Helga Majewski muutti puolisonsa kuoleman jälkeen Porvooseen ja nimensä Sonck-Majewskiksi. Helga säilytti lahjaesineitä kotonaan Porvoossa kuolemaansa saakka ja lahjoitti koko omaisuutensa taiteilijaystävänsä pojalle, taiteilija Viggo Wallensköldille. Kirjahyllylle oli asetettu vierekkäin Arnoldin valokuva ja kunniamerkit, joita hän usein katseli: ”Siinä se Mäski on, hän oli rakuuna.” Esi- neet olivat rakkaan huolenpidon kohteena samalla paikalla taiteilijan elämän loppuun saakka.

Helga hakeutui Suomen Taideakatemiaan kouluun Helsinkiin ja hänet promovoiitiin maisteriksi taiteen ensimmäisessä promootti- ossa Ateneumissa vuonna 2006. Taiteilijan uralle Helga hakeutui jo 1950-luvulla ja hän on tehnyt puolisonsa muotokuvan, mikä on nyt esillä Iisalmen Rukajärvi-kes- kuksessa.

Rukajärven suunnan historyayhdistyksen puheenjohtaja **Tenho Tikkanen** ja sihteeri **Aila Elo** luovuttivat taiteilija Viggo Wal- lensködille ja hänen Eija-puoli- solleen yhdistyksen standaarin.

Lahjakirjan mukaan on sovit- tu kalusteitten esille asettamisesta Lieksan Rukajärvi-keskukseen. Ensivaiheen sijoituspaikka kevää- seen 2018 saakka on kuitenkin Ii- salmen Rukajärvi-keskus.

Puheenjohtaja Tikkanen mu- kaan lahjoitus kertoo lahjoitta- jan suuresta arvostuksesta vete- raanisukupolvea kohtaan ja se on kunnianosoitus heidän maamme itsenäisyyden hyväksi tekemäs-

Arnold ja Helga yhteiskuvassa.

tään työstä viime sodissa ja soti- en jälkeen. Yhdistyksemme tulee muistamaan lahjoituksen maam- me itsenäisyyden 100-vuotisjuh- lavuoden eräänä kohokohtana.

Lahjoitusesineet inventoitiin ja valokuvattiin paikan päällä. Aineisto digitoidaan yhdistyk-

sen jäsenten **Antti Haapalaisen** ja **Reijo Pulkkinen** toimesta ja liitetään yhdistyksen perinnear- kistoon.

Tenho Tikkanen
Rukajärven suunnan historyayhdistyksen puheenjohtaja

Rukajärven suunnan historyayhdistykselle luovutetut tavarat ovat esillä Iisalmen Rukajärvikeskuksessa.

Kuka Arnold Majewski oli?

Everstiluutnantti Karl Arnold Woldemar Majewski (29.11.1892 - 10.10.1942) oli armeijamme yksi värikkäimmistä upseereista. Ur- hoollinen sotilas, riuska ja karski, joka ensi näkemältä oli pelottava, mutta jolla oli hyvä ja lämmin sydän. Naissukupuolta kohtaan Majewski oli todellinen herrasmies.

Majewski vaati alaisiltaan toden tullen paljon, mutta huolehti miehistään kuin hyvä isä lapsistaan. Hän ei vaatinut turhia muodol- lisuuksia ja siksi miehet hänestä myös pitivät.

Majewskin isä oli puolalaiseen sotilassukuun kuuluva, mutta Suomessa syntynyt everstiluutnantti Alexander Majewski ja äiti oli suomalainen Irene Hellman. Majewski pääsi ylioppilaaksi 1912 Turun ruotsalaisesta reaalilyseosta ja asui sitten Pietarissa. Hänen puolisonsa Helga Sonck-Majewski syntyi Tallinnassa 26.12.1916 ja kuoli 12. maaliskuuta 2015 Porvoossa.

Majewski ja Lieksassa asuva farmaseutti Helga Sonck vihittiin avio- liittoon 3.9.1941. Häät pidettiin Lieksan asemaravintolassa, jonne kuljettiin punaista mattoa myöten.

Kristus syntyy - kiittäkää Riemullista Joulunaikaa ja Jumalan Siunaamaa Vuotta 2018

Helsingin ortodoksinen seurakunta	Iisalmen ortodoksinen seurakunta	Ilomantsin ortodoksinen seurakunta
	Jyväskylän ortodoksinen seurakunta	Kajaanin ortodoksinen seurakunta
Lapin ortodoksinen seurakunta	Nurmeksien ortodoksinen seurakunta	Taipaleen ortodoksinen seurakunta
Turun ortodoksinen seurakunta		Vaasan ortodoksinen seurakunta

Sotaveteraanipiirien Naisjaostojen yhteistoimintaa yli maakuntarajojen

Naisistoiminta on jo usean vuoden ajan kokenut voimakasta nousukautta sekä Varsinais-Suomen että Etelä-Pohjanmaan piireissä. Toiminta sai alkunsa kummassakin yhdistyksessä omina tapahtuminaan, kunnes löydettiin yhteistoimintaa yli piirirajojen.

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Erkki Heikkinen puhui Kekri-juhlassa Maskussa.

Näitä yhteisiä tapahtumia on järjestetty jo useamman vuoden ajan. Viimeisin tapaaminen oli Maskussa Kiisan Pirtissä vietetty Kekri, sadonkorjuun kiitosjuhla, jota vietettiin lokakuun alkupuolella.

Kekri-juhlan onnistumisesta olivat kantaneet vastuun pääasiassa Varsinais-Suomen piirin Naisvaliokunnan naiset puheenjohtajansa **Mirja Läärän** johdolla. Runsaan ohjelman lisäksi on aina myös ateria, jonka Kiisan Pirtin emäntä **Leena Lehti** oli valmistanut.

Juhlaan olivat saapuneet mukaan myös Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** sekä emeritus maaherra **Rauno Saari**, jotka kumpikin käyttivät puheenvuoron. Muusta ohjelmasta mainittakoon Varsinais-Suomen puheenjohtaja **Tuukka Alhosen** esitys, ”tähtiduo” **Pertti Keihään** ja **Tarja Tapanaisen** duetot, sekä salolainen kvartetti Kantri-papat ja lausuja **Heikki Salomaa**.

Teksti: Mirja Läärä
Kuva: Esko Petäjä

Turun Palloseuralle Pro Patria – taulu

Turun Palloseuran sankarivainajien Pro Patria -taulu sijaitsee Gatorade Centerissä Hockey Hall of Fame -seinällä.

Turkuhallissa, nykyisin Gatorade Centerissä paljastettiin 29.11 pienimuotoisessa tilaisuudessa Pro Patria -taulu Turun Palloseuran kaatuneille urheilijoille. Turun Palloseuran edustuspelaajat osallistuivat muiden ohelle viime sotiin. Kolmelle heistä sotakomennus koitui kohalokkaaksi.

Jalkapalloa pelannut, alikersantti Alpo Reunanen palveli Jalkaväkirykmentti 13:n ensimmäisessä konekiväärikomppaniassa, Hän kaatui talvisodassa Summan taistelussa, Suur-Perolla 5.3.1940 34 vuoden ikäisenä.

Jääkiekkoa edustanut, vänrikki Lauri Kajala palveli Jalkaväkirykmentti 5:n viidennessä komppaniassa kaatuen Säiniön taistelussa Viipurin maalaiskunnassa 29.8.1941 vain 22 vuoden ikäisenä.

Sekä jalkapallossa että jääkiekossa taitavana pelaajana tunnettu, luutnantti Jorma Varjonen palveli seitsemännessä tiedotuskomppaniassa TK-miehenä. Hän kaatui Suursaarella 24 vuoden ikäisenä 15.9.1944, vain neljä päivää ennen Moskovan välirauhan allekirjoittamista. Varsinaiset sotatoimet olivat jo loppuneet 10 päivää ennen Varjosen kaatamista.

Turun Palloseura kunnioittaa Itsenäisyyden juhluvuotena talvi- ja jatkosodassa kaatuneiden TPS-sankarivainajien tekoja Isänmaamme hyväksi Pro Patria -taululla, joka on kiinnitetty TPS Hockey Hall of Fame -seinälle.

Teksti: Kari Kauppila/Osmo Suominen
Kuva: Jessi Ristilä

Lapualaisperheen kahdeksan lasta sodassa - muistomerkki paljastettiin

Talvisodan syttymisen muistopäivää vietettiin ympäri maata mitä erilaisimmissa merkeissä – olihan kyseessä myös Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuosi. Lapuan Alanurmon kylätoimikunta halusi juhlistaa tapahtumaa vähän erikoisemmin.

Liki 100 vuotta paikallaan seisoneella Vuorenmaan talolla paljastettiin torstaina 30.11. muistomerkki kunnioittamaan talossa asuneen perheen erikoislaatuista ja onnekasta tarinaa. Perheestä lähti aikanaan sotaan seitsemän veljestä ja heidän lottana toiminut sisarensa. Sisarusparven nuorin, Vieno, jäi muun perheen kanssa kotiin odottamaan, suru-uutisia peläten.

Uskomatonta kyllä, joka ikinen kahdeksasta sisaruksesta selvisi sodasta pelkin pintanaarmuin. Kotiinpaluun kunniaksi sisarusten isä ja isoisä järjestivät kotitalossa kiitosseurat. Kiitollisuus oli korostetusti läsnä myös nyt muistomerkkin paljastukseen kokoontuneiden 100 kyläläisen mielissä.

Viimeisinkin sisaruksista, kuudentena syntynyt Sulo, kuoli vuonna 2011. Heidän lapsiaan on yhä elossa 17.

Muistolaatan paljastustilaisuudessa puhe piti evl Heikki Rintanen. Kuva: Esko Petäjä

- Sisarusten yhteenlaskettu palvelusaika oli 28 vuotta, 7 kuukautta ja 9 päivää. Sodan tapahtumat tosin myllersivät heidän mieliään vielä vuosia tuon jälkeenkin, kertoo yksi heistä, **Leo Vuorenmaa**.

Veteraaniperinteen vaalimisen Vuorenmaa kokee tärkeäksi.

- On meidän tehtävämme kertoa lapsillemme ja lapsenlapsillemme menneistä ja sukujemme sota-ajoista, sillä isänmaamme vapaudesta maksettu hinta on ollut kova.

Teksti: Ariela Säkkinen
Sotaveteraaniliiton tiedottaja

Varsinais-Suomessa tehtiin jälleen kuntakierros

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri suoritti lokakuussa nyt jo neljännen kerran perättäin vierailun kaikissa toimialueensa kunnissa tai terveyskeskuskuntayhtymissä. Kierroksella tavattiin kaikkien kuntien tai kuntayhtymien sekä veteraanin kuntoutusmäärärahoista että kotiin vietävien avopalvelujen määrärahoista vastaavat virkamiehet.

Kierroksen tarkoitus oli tällä kerralla selvittää kunkin kunnan tai kuntayhtymän em. määrärahojen käyttö ja riittävyys yhdessä mahdollisesti anotun ja saadun lisärahan kanssa. Lisäksi purettiin kunkin kunnan tai kuntayhtymän palvelukirjoon veteraaneille. Kaikki asetetut tavoitteet saavutettiin, ja yhteenvetona muodostui kattava kuva asioiden hoidosta. Lisäksi kuntakierros tuotti tiedon tilanteesta paitsi piirille, myös Sotaveteraaniliitolle valtakunnallista edunvalvontaa varten.

Kuntakierros kertoi myös selkeästi sen, että nyt saadun lisärahan tarvetta sekä kuntoutukseen

että kotiin vietäviin avopalveluihin on olemassa. Osassa kuntia olisi tarvetta vieläkin suurempiin summiin. Kotiin vietävien palvelujen osalta kuntien väliset erot palvelutarjottimen laajuudessa eivät enää ole merkittäviä.

Jonkin verran kierroksella puhutti myös kotona tuettu kuntouttaminen ja sen toteuttaminen. Tämä malli on jo käytössä useassa kunnassa joko ostopalveluna tai kunnan omana toimintana. Muutamien osalta asia on harkinnassa.

Yhtenä tärkeänä asiana kierroksesta toteaa Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Tuukka Alhonen**, että kunnissa oli tänä vuonna myös odotettu ja varauduttu tähän kierrokseen. Kun pöydän ympärillä on vain yhden kunnan tai kuntayhtymän sekä paikallisen yhdistyksen väkeä, asioista voidaan puhua vapaasti toisin kuin on asia esimerkiksi koko piiriä kattavassa tilaisuudessa. Näin arvokas tieto siirtyy puolin ja toisin ja myös hyöty on molemminpuolinen.

Kuntakierrokselle osallistuvat piirin puheenjohtaja, sosiaalineuvoja ja toiminnanjohtaja. Tarkeisuus on jatkaa kierrosta myös tulevana vuosina.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Kuvassa kuntakierros on ”rantautunut” Härkätien terveyskeskuskuntayhtymään Lietoon. Hyvin näyttävät asiat olevan, tuumaavat etualalla selin Mia Koivunen, Jaana Vesma ja Marja Leena Brander Liedon kunnasta. Asian vahvistavat pöydän päässä Paula Peltola ja Pirkko Aaltonen Liedon Sotaveteraaneista, Arja Lassila Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiristä ja pöydän takana Kalervo Mäkinen ja Pertti Tenhunen Tarvasjoen Sotaveteraaneista sekä Juhani Tynjälä Marttilan Sotaveteraaneista.

KENTÄLTÄ

Sankaritaulu suljetusta koulusta rukoushuoneelle Orimattilassa

Kuvassa vas. Veikko Toivonen, sotaorvon tytär Marja Maunula, Pihkalan sisarukset Hilppa, Terttu ja Jorma.

Kyläkoulun ovet suljettiin kolme vuotta sitten. Sankaritaulu siirrettiin kylän rukoushuoneelle ja paljastettiin isänmaallisessa juhlassa. Taulu on ehkä Orimattilan ensimmäinen. Paljastus oli alkujaan 2.11.1947. Tapahtumasta kaupunki myönsi itsenäisyyden juhluvuoden vuoden teko -tunnustuksen.

Juhla vietettiin kuten 70 vuotta sitten. Laulettiin samat virret ja luettiin otteita alkuperäisen juhlan lehtikirjoituksesta.

Koulun opettaja **Lyyli Kantonen** alkuperäiseen juhlaan kaatuneen poikansa muistoksi kirjoittama runo "Sankaripoikani" luettiin. Veljeskuoro lauloi pitkään kiellossa olleen Martti Helan "Nousevan Suomen hymni". Solisteina olivat Heinämaan miehet **Seppo Mälkiä** ja **Jorma Alhasto**.

Koulujen sankaritauluista ei ole tutkimuksia

Kotiseutuliiton puheenjohtaja, Heinämaalla asuva professo-

ri **Janne Vilkkuna** sanoi juhlapuheessa:

- Sankarihaudat on dokumentoitu. Koulujen sankaritauluja ei ole tutkittu. Olkoon tämä esimerkinä Orimattilassa ja koko maassa. Hän käsitteli sodassa kaatuneiden muiston tallennusta ja Heinämaan taulun paljastusajankohdan tunteja juuri valvontakomission maasta poistumisen jälkeen.

Heinämaalta on talletettu hyvin aineistoa juhlasta ja sota-ajan tapahtumista.

Jorma Heikkilä haastatteli **Hilkka Hämäläistä** os. Oijala ja sotaorpo **Veikko Toivosta**. "Sota kosketti. Pelolla seurassimme, mihin kotiin pappi tulee", sanoi Hilkka Hämäläinen. Hän lähti nuorena tyttönä lääkintäalotaksi Kivennavalle.

Mitä muistoja sotaorvolla? "Koulussa piti kirjoittaa aine: "Isän kanssa kalassa", se oli vaikeaa... Olin mummon luona Heinämaalla ja opin pitsinkudon-

nan, sanoi kaatuneen isänsä kaima **Veikko Toivonen**. Hän on edelleen Heinämaan Pitsinkutojien vakituksia kutojia.

Kaupungin tervehdyksen toi valtuuston varapuheenjohtaja **Kirsti Laatonen**, sotaveteraaniyhdistyksen puolesta puheenjohtaja **Seppo Vohlonen** ja seurakunnan kirkkoherra **Annakaisa Rantala**.

Juhlalla tarkoitus

Kylän kaatuneet eivät olleet keitä tahansa sodassa kaatuneita, vaan he olivat tämän kylän miehiä, jotka kasvoivat täällä ja heidän ympärillään oli perhe ja läheiset. Juhlan myötä haluamme kunnioittaa sodan uhrien muistoa ja kertoa nuoremmalle polvelle, mitä Heinämaalla ja maassamme koettiin ja miten on selvitty. Millaisen uhrin kautta saamme viettää itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaa.

Missä Heinämaan miehet kaatuivat?

Kaatuneet kuuluivat seitsemään eri joukko-osastoon. Kaikista oli tehty kuvataulu. Heidän kaatumis- ja hautapaikkansa ja perheensä esiteltiin taulussa. Seinillä oli kartat kylän miesten pääjoukko-osastojen, JR 46, JR 5, JR 25, 3. Pr:n taistelutiestä Karjalan Kannakselta Syvärille, Maaselän kannakselle, Ilomantsiin, Sallaan ja takaisin Kannakselle torjumaan suurhyökkäystä.

Talvi- ja jatkosodan kaatuneita on 18. Sankaritauluun on kirjattu vain kylän koulua käyneet. Kaatuneisiin on laskettava myös heidät, joiden nimi ei ole sankaritaulussa. Muissa kunnan tauluis-

sa on jo kylän vävyt, työmiehet ja Karjalan evakot.

Talvisodan kaatuneet olivat Orimattilan miesten kovimmissa paikoissa: Salmenkaita- Kaskiselkä -Summa-alueella.

Jatkosodan alussa ns. Orimattilan Pataljoona, JR 46 marssi Jymylinnan mäeltä Heinämaan kautta Villähteelle. Kotitiehaaran ohi mennessään **Arvi Pihkala** jätti tien varressa oleville tytärilleen ylimääräiset vaatteet. "Tämä oli viimeinen kerta, kun isä nähtiin", sanoivat lapset. Meni vajaa kuukausi, kun hän kaatui Häsälässä. Myös muita kylän miehiä kaatui sodan alkupäivinä ja tuotiin kotiin "puupalttoissa".

Kaatuneissa oli kaksi Hakalan veljestä. Vanhin kaatuneista, **Arvi Pihkala** oli 39-vuotias ja nuorin **Unto Mäenmaa** alle 20-vuotias. Naimisissa oli kuusi. Orimattilan toiseksi suurin sotaorpoperhe oli Pihkalan perhe, kuusi lasta.

Pääosa vainajista on haudattu sankarihaudaan, kaksi perhehaudaan, kaksi Hietaniemeen ja yksi Vihtiin. Kentälle jääneinä on siunattu kolme miestä.

Kylällä oli ainakin 13 sotainvalidia. Heistä muutamat olivat toipumassa Ruotsissa. Sotajan radisti ja sotainvalidi **Veikko Olin** perusti sähköliikkeen, joka toimii edelleen. Orimattilassa on ollut 20 taulua ja lisäksi Yhteiskoulun ja Villätehtaan taulut.

Orimattilan miehet olivat kovissa paikoissa. Kaatuneita on 346, mikä on naapurikuntia ja koko maata ajatellen paljon. Sodan uhri kosketti silloin ja tänäänkin. Kansa huusi Jumalan puoleen. Voimme sanoa: "Jumala soti puolestamme".

Pertti Laaksonen

Kirjoittaja on Orimattilan

kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja Orimattilan Sotaveteraanit ry:n sihteeri

Juhlassa oli esillä jokaisen kaatuneen tiedot.

Spji Suomen Poliisijärjestöjen Liitto

Rakennusliike
PK-Insinööritoimisto Oy
Kouvola

Varte Oy
Kouvola

KORIAN PÖLKKY

Kouvolan
Teollisuusasennus Oy

Hyvää Joulua Sotaveteraaneille
Kristiinankaupungista!

Fatex Oy Ab
Kruunupy

Edelleen vireästi toimiva Joensuun Sotaveteraaniyhdistys on jo vuosikymmenien ajan ainakin kerran kuukaudessa järjestänyt jäsenilleen kerhotilaisuuden. Niihin on myös saatu hyviä ja mielenkiintoisia esitelmän aiheita.

Keskiviikon 15.11.2017 kerhotilaisuuden esitelmöitsijä oli eversti evp. **Pekka Ripatti** (vas). Hän kertoi salin täyteiselle kuulijajoukko Joensuun Lyseon kunniakkaaseen historiaan liittyvistä koulun oppilaista ja nimenomaan yhdeksästä henkilöstä, joista tuli kenraali. Kaiken kaikkiaan on vuosien saatossa Lyseon oppilaista tullut 220 upseeria.

Kuva: Jorma Mikkonen

Veteraanien elämänkaari valokuviksi

Kuuselan palvelutalossa Tampereella on avattu Muistojen kaari -niminen valokuvanäyttely. Näyttelyä varten on haastateltu veteraaneja heidän elämänkaarestaan, sodan ajasta ja merkityksestä sekä lapsuudesta ja nykyajasta. Muistellen-toiminta on osa kotikuntoutusta, jota veteraaneille on tarjottu. Näyttelyssä on esillä veteraanien nuoruuden kuvia, sota-ajan kuvia ja pieni elämäkerta. Valokuvaaja Mirja Muurimaa on ottanut kaikista uudet, tämän ajan kuvat.

Vastaavaa ei tiettävästi ole muualla maassa toteutettu. Haastattelun avajaisissa 93-vuotias Jenny Viheriälä. Myös hänen miehensä oli mukana projektissa. Avajaisissa oli yleisön lisäksi paikalla 12 toimintaan osallistunutta veteraania. Kuoro lauloi mm. syyskuussa 100 vuotta täyttäneen veteraanin, Helvi Hellmanin säveltämän ja sanoittaman laulun.

Katariina Fleming
Toimittaja, kriitikko

Muistojen kaari

Näyttelyllä on haluttu tuoda esiin veteraanien elämän kaarta; lapsuutta, nuoruutta, sota-aikaa ja nykyisyyttä osana 100-vuotista Suomea. Se on ollut samalla sosiokulttuurista kotikuntoutusta, Muistellen-toimintaa.

Näyttelyä varten geronomi Satu Nokkonen haastatteli 14 nais- ja miesveteraania, kokosi heidän vanhoja kuviaan ja muistojaan. Jokaisesta on esillä tuore, valokuvaaja Mirja Muurimaan ottama ilmeikäs muotokuva.

Kokonaisuus on kiehtova ja antaa hyvän kuvan veteraanien elämästä.

Näyttely on esillä Tampereella Keinupuistokeskuksessa 18.12.2017 – 13.1.2018 ja Kaukaharjokeskuksessa 16.1.2018 – 16.2.2018. Sen jälkeen näyttelyä voi tilata eri paikkoihin.

Jenny Viheriälä Kuuselan palvelutalossa näyttelyn avajaisissa.

Kirkkopyhän viettoa Taivassalossa

Taivassalon keskiaikaisen kirkon suojiin kerääntyi noin 300 sanan kuulijaa, kun Varsinais-Suomen Veteraanijärjestöt viettivät yhteistä kirkkopyhäänsä sunnuntaina 3.9. Päivä koostui messusta, ruokailusta, päiväjuhlasta ja kahvitarjoilusta.

Messussa saarnasi Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin hengellisen jaoston puheenjohtaja **Esko Laine** ja liturgina toimi Taivassalon kirkkoherra **Tiina Rautiainen**. Virret säesti kanttori **Esa Kilpiö** ja seppelpartion lähetti matkaan rovasti Esko Laine. Musiikista vastasi kirkossa myös Taivassalon seurakunnan lauluryhmä kanttorin johdolla.

Kirkkopyhään kuuluvaa päivätilaisuutta vietettiin läheisessä ja lähes upouudessa Taivassalon liikuntahallissa. Taivassalon Sotaveteraanien naisjaoston valmistaman ja heidän yhdessä Porin Prikaatin varusmiesten kanssa tarjoileman maukkaan lohikeittoaterian jälkeen kuultiin Lavaston Soittokunnan lisäksi Taivassalon kunnanvaltuuston puheenjohtajan **Ari Merisen** sekä kirkkoherra **Tiina Rautiaisen** tervehdykset. Lämminhenkinen yhdessäolon hetki päättyi kahvitarjoiluun.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Taivassalon kirkko täyttyi ääriään myöten veteraaniväen kirkkopyhän sanankuulijoista. Etualalla veteraanit Kelpo Lehto (oik.) ja Kai Kiilunen Turusta.

Sotaveteraaniliiton seinäkalenteri

Kalenterin kuvituksena on käytetty rintamalla maalattuja ja piirrettyjä kuvia.
Hinta 10 euroa + postikulut.

Tiedustelut ja tilaukset: 09 6126 2015 tai 09 6126 2016
(myyntitoimisto on suljettu 24.12.2017–5.1.2018)

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

Työmme tukemiseksi

Kanadan länsirannikolla oma sukkaprojekti

Kuvassa tyytyväisiä osastomme veteraaneja ja veteraanien leskiä oik.: Usko Arvonen, Orvokki Mononen, Eino Kyynäräinen, Mike Rautiainen, Elsa Lyly, Mirjam Koskinen, Tauno Tirkkonen, Eini Kajaan ja yhdistyksen puheenjohtaja Esko Kajander.

Sotaveteraani Sulo Monosen leski, **Orvokki Mononen** luki Torontossa ilmestyvästä Kanadan Uutiset -lehdestä sukkia veteraaneille -kampanjasta Suomessa. Siitä sai Orvokki kipinän samanlaisen projektin aloittamiseen Kanadan Länsirannikolla Vancouverissa.

Orvokilla oli apunaan Ulla-tytär ja samassa lepakodissa asuvat **Helvi Venäläinen** ja **Aulikki**

Ukkonen. Sukkia tuli kudottua syyskuuhun mennessä 33 paria.

Orvokki on ollut aktiivisesti mukana sotaveteraanitoiminnassa. Hän on aina valmis piristämään kuulijakuntaa kertomalla hauskoja tarinoita kuukausikouksissa.

Peter Mökkönen

KENTÄLTÄ

LYYTISEN RAK-välinevuokraus Oy Pojjutie 6, Kuopio, puh.04 248 441 Alakatu28, Iisalmi, puh.017-824 005	www.npphoto.fi	KoneNeliö Oy Siilinjärvi
Betola Oy Kuopio	Kuopion Talokeskus Oy Kuopio	Insinööritoimisto Makeplan Oy Kuopio
Ipa-Pesu Oy Lahti	Ekoisännät Ky Lahti	Puutyö ja Saneeraus Järvenoja Oy Lahti
www.karirakenne.fi	Nastolan Forest Huolto Oy Lahti	HL-Elec Oy Lahti
Lai-Teräs Mäkinen Ky Laihia www.laiteras.fi	Kuljetus Pentti Ahola Ky Ylämaa	Premekon Oy Lappeenranta, Joutseno
LVI-Toivanen Oy Lappeenranta	Etelä-Saimaan Sähkötyö Oy Lappeenranta www.esst.fi	arkkitehtuuritoimisto riitta ja kari ojala oy Lappeenranta
Kuorma-autohuolto M. Pasanen Ky Lappeenranta	Lvi-Tekniikka J. Viita Oy Lapua	JP-Metsäkoneurakointi Oy Lapua
LK Porras Oy Leppävirta	CARRUS DELTA OY Lieto	www.meriturva.fi
Loimaan Seudun Ympäristöhuolto Oy Loimaa	AH-Rakenne Häyrinen Ky Loviisa	J. Kaitainen Ky Miehikkälä
Automaalaamo Ilkka Pesonen Ky Mikkeli	Kuomionkoski Oy Ristiina	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Mynämäeltä!
Lohkoasennus Oy Naantali	Laattatyö Wikman Oy Nokia	AM-Suunnittelu Oy Nokia
	Hinaus&Kuljetus R. Oksman Oy Nurmijärvi	Oulun Kone ja Terä Oy Oulu
Oulun Lämpöputkitus Oy Oulu	HT-Maalaus Oy Oulu	Naficon Liitin Oy Nauvo
Virtasen Maalitehdas Oy Työkuja 5, 21600 Parainen, puh. 02 - 454 4500	Alamettälä Oy Parkano	Perniön Saunapalvi Oy
Urakoitsija Kari Mynttinen Perniö	Pesupalvelu Hans Langh Oy Piikkiö	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala
Man Project Oy Pori	Tiilimäen Romuliike Oy Pori	Jeti-Sähkö Ky Porvoo

Sotaveteraanipiirien joululehdistä poimittua

Piiriemme lehdet tarjoavat runsaasti kiinnostavaa tietoa, koskettavia tarinoita - tuulahduksia menneestä mutta myös näkymiä eteenpäin.

Kunnallisen itsehallintomme pitkistä juurista kirjoittaa filtri Reino Kallio Lahden Jouluviestissä. Valtioapäiväkäsitteilyn perusteella hallitsija antoi 1865 asetuksen kunnallisesta itsehallinnosta maalla. Asetuksen mukaan kunnan tehtäviin tulivat kuulumaan kansanopetus, köyhäinhuolto, terveyden- ja sairaanhoito, palosuojelu sekä maanteiden rakentaminen ja kunnossapito. Kuntien määrä kasvoi vuoteen 1942, jolloin Suomessa oli 603 kuntaa. Nykyisin niitä on hieman yli 300. Vuoteen 1977 saakka Suomessa oli kolme kuntamuotoa: maalaiskunta, kauppa ja kaupunki. Vuoden 1948 kunnallislaki yhdenmukaisti kaikkien kuntamuotojen hallinnot.

"Sukellusvene ei ole ihmisen laite", toteaa sukellusvene Saukossa sodan aikana palvellut Kulervo Hakama. "Sukellusveneessä loppuu ilma ja kun konevoimalla tehdään vedestä happea, hengitysilmaan sekoittuu rasvaa ja öljyä. Sitä sitten oli nenä, suu ja korvat täynnä. Anoin pois ja pääsinkin Vartiomoottorivene 14:ään keväällä 1943".

Isänmaallisuudella on keskeinen asema kuopiolaisen Maire Rautakosken arvomaailmassa. Nuoruusvuodet lottatyttönä viitoittivat merkittävästi hänen myöhempää elämänsä kulkuaan. "Elämän perusarvot, varhainen kasvu vas-

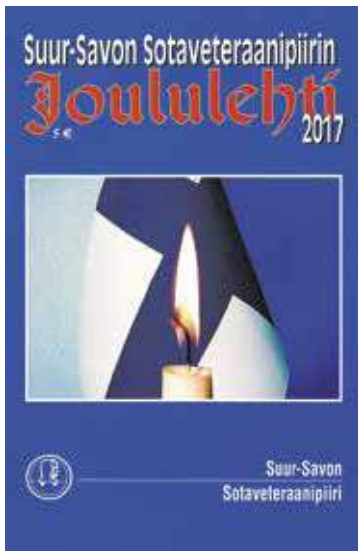
tuuseen, lupauksen täyttäminen ja kurinalaisuuskin olivat niitä hyveitä, joita kotimaata puolustavassa yhteisössä opittiin", hän korostaa. Hän antaa Pohjois-Savon lehdessä julkaistussa kirjoituksessa sisäistämänsä elämänohjeen: "Suomi on niin pieni maa, että jos osaat jotakin paremmin kuin muut, sinun velvollisuutesi on opettaa se toisille".

"Eipä tullut silloin kysytyksi". Tuo ajatus tulee mieleen usein muistellamme edesmenneiden omaistemme mukanaan viemää tietoa, toteaa Urpo Koponen. Veteraaniperinnetyötä tehdään maakunnissa kokoamalla ja tallentamalla tietoja ja tapahtumia. Leppävirran sotiemme veteraanien perinnetyöryhmään kuuluvat kaikki veteraani- ja reserviläisyhdistykset, Leppävirtaseura ja muut maanpuolustustyötä tekevät yhteisöt. Koko veteraanisukupolvi, teidän työtänne ei ole unohdettu.

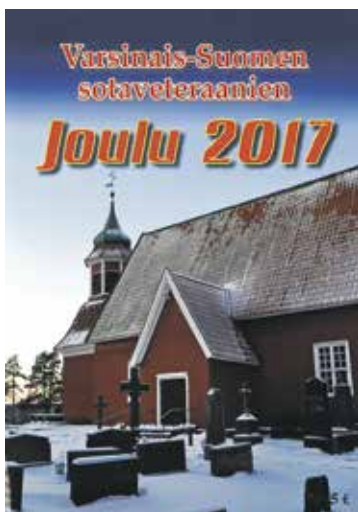
Satakunnan Sotaveteraanissa kerrotaan moottoriajoneuvojen otosta puolustusvoimien käyttöön syksyllä 1939. Sotatilalaki 1930 mahdollisti mm. autoliikkeiden ja korjaamoiden ottamisen tarvittaessa isänmaan puolustuksen tarpeisiin. Muutamassa päivässä isänmaan ajoihin oli otettu yli 40 % maan sotakelpoisesta autokannasta. Otot eivät kohdistuneet maamme eri osiin tasapuolisesti. Esimerkiksi Viipurin läänin linja-autoista otettiin noin 70 %, joka oli lähes puolet koko maassa puolustusvoimien käyttöön otetuista.

Matti Naskali kertoo äitinsä kutomasta pöytäliinasta, joka on kulkenut ristiin rastiin isänmaamme kohtaloissa yli 80 vuotta. Liina oli osa vähäisiä matkatavaroita lähdettäessä Sakkolasta pakoon sotaa 78 vuotta sitten. Kylmäkosken pirtissä liina levitettiin vieraalle pöydälle juhlistamaan joulua ja lieventämään koti-ikävä. Palvelipa liina väliaikaisena alttariliinanakin. Evakojunalla Rautalammin matkasi liina tutussa vaneriaskissa mukana. Uuden, Vakkilan kylään 1947 valmistuneen kotimme tupaantuliaisissa liina koristi kotimme kahvipöytää. Liina on luovutettu Sakkolan Museolle.

Reijo Mäkeläinen kirjoittaa Suur-Savon lehdessä "Vaaran vuosista", joiksi Suomen historiassa kutsutaan jatkosodan päättymistä seurannutta aikaa. Pelkoa aiheuttivat tuolloin monet välirauhan ehdot sekä sisä- ja ulkopoliittikan tapahtumat. Kansan oikeustajua koetteli sotasyylisyysskysymys. Liittoutuneiden Valvontakomission painostuksesta säädettiin taannehtiva erikoislaki, jonka perusteella tuomittiin jatkosodan aikaista Suomen poliittista johtoa. Rauhanehtoja olivat mm. sotakorvaukset, joita Suomen oli maksettava Neuvostoliitolle kuuden vuoden aikana 300 miljoonan kultadollarin (ns. sotakorvausdollarin) arvosta. Tehostaakseen valvontansa Neuvostoliitto oli määrännyt rauhanehtoihin vuokrasopimuksen Porkkalan alueesta. Vuokra-alue palautettiin 1956.

Suomen tiestä 100-vuotiseen itsenäisyyteen kirjoittanut Mika Varjo toteaa lehdessä suomalaisten yhteishengen, maanpuolustuksen ja isänmaallisuuden olleen kriittisinä hetkinä vahvempaa kuin ulkopuoliset uhkaajat ovat arvioineet. Siitä hetkestä lähtien, kun saimme itsenäisyytemme, emme ole luopuneet siitä edes kymmenkertaisen vihollisen edessä.

Etulinjassa vartiointin, linnoitustöiden, urheilun ja puhdetöiden ohella sotilaat käyttivät jatkosodan asemasotavaiheessa aikaansa lukemisharrastukseen. Lietolaisia koskevan arkistoaineiston perusteella lukeminen oli suosittua ja kotirintamalta

lähetetyt kirjat luettiin nopeasti ja useaan kertaan, kirjoittaa Riku Kauhanen Varsinais-Suomen lehdessä. Sanomalehtiä tilattiin runsaasti ja tilauksiin saatiin avustusta valistusupseereilta ja yhdistyksiltä. Viestipataljoona 33:n esikunnassa avattiin Propaganda-aseveljien lahjoittama kirjasto helmikuussa 1942 ja se oli auki 24.-26.2. kunakin päivänä tunnin ajan klo 18-19 jokaiselle kolmesta komppaniasta vuorolleen.

Sotaveteraani Tommi Pekka la kertoo korsuelämästä asemasodan aikana. Tukikohdassa oli isompi puolijoukkueen korsi, jossa olivat tukikohdan päällik-

kö ja tärkeä kenttäpuhelin. Oma kkk-ryhmämme korsi oli kooltaan noin 3 x 4 metriä. Kalustuksena oli kamiina, pöytä ja penkit, makuulaverit kahdeksalle miehelle sekä kivääriteline. Makuusijan pehmikkeenä oli mantteli, peitteenä asetakki ja tyynynä reppu.

Olemme vapaa maa ja se lämmittää kaikkien sydämiä, luo turvaa ja voimaa jatkaa eteenpäin. Teidän ansiostanne meillä on Suomi, kiitos.

Opiskelija Sini Kanto Turun Sankariristillä 29.9.2017

Marja Riukka

Hyvinvointia,
kuntoitusta ja hoivaa

OULUNKYLÄN
KUNTOUTUSSAIRAALA

VETERAANEILLE LAITOS-,
PÄIVÄ- JA AVOKUNTOUTUSTA.

Tervetuloa Oulunkylän kuntoutussairaalaan!

Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

www.okks.fi

LOTTA
SVÄRD
SÄÄTIÖ

LOTTAMUSEO

KUNTOUTUSTA

VUOKRA-ASUNTOJA

AVUSTUSTOIMINTAA

Elää tätä päivää,
ajan hengessä.

www.lottasaatio.fi

www.lottamuseo.fi

Kitinkannus®

VAIKUTTAVAA KUNTOUTUSTA JA HYVÄÄ HOITOA

www.kitinkannus.fi • puh. 044-575 4523 • info@kitinkannus.fi

Koy Ideapark Ab
Ideaparkinkatu 4
37570 Lempäälä

**Kiimingin
SORA OY**

Rouskutie 1, 90650 Oulu, puh. 08 - 530 7068

Luotettavaa rakennuspalvelua Uudellamaalla vuodesta 1972
erikoisalan teollisuus-, liike- ja julkinen rakentaminen

**rakennustoimisto
nousiainen oy**

Sementtitehtaankatu 2, 04260 KERAVA puh. (09) 2747 260 Fax (09) 2747 2690

KONTIO HIRSITALOT JA -HUVILA
Perintö, Perintö, Perintö

Tuotteen

Kontiotuote Oy

PL 64, 93101 PUDASJÄRVI, PUH. 020 770 7400
www.kontio.fi

Jouluterveisin
Suomen Ratsastajainliitto ry

LIITY
SEURAAN!

www.ratsastus.fi

Kirjat

Hannes Hynönen – aika velikulta

Liisa Seppänen: Aika velikulta: Hannes Hynösen pitkä taival 1913-2015, Otava, 230 s.

Vuoden 2014 itsenäisyyspäivän vastaanotto nosti sotaveteraani Hannes Hynösen koko Suomen tietoisuuteen ja sydämiin. Mikkelin seudun sotaveteraanipiirissä hänen aktiivisuutensa veteraanitoiminnassa oli tuttua jo vuosien takaa – viimeiseksi jäänyt julkinen esiintyminen nähtiin vain muutama viikko ennen hänen kuolemaansa 102-vuotiaana marraskuussa 2015.

Mikkeliläisen toimittaja-kirjailijan Liisa Seppäsen *Aika velikulta* sitoo Hynösen elämäntarinan kirjaksi, jonka sivuilta Hynösen elämänilo välittyy lukijalle oivallisesti siitakin huolimatta, ettei kirjoittaja koskaan ehtinyt tapaamaan kirjansa - ja ihailunsa kohdetta.

Hynösen omiin muistiinpanoihin sekä perheen ja lähipiiriin haastatteluihin perustuva kirja on tutkimusmatka niin kaksi sotaa kokeneen veteraanin vaatimattomista lähtökohdista alkunsa saaneeseen elämään kuin 100-vuotiaan Suomen historian käännteisiin. Venäjän vallan viimeisten vuosien sorto, itsenäistymistä seuranneet haparotit ensivuodet, pula-aika ja talvisota

muodostavat taustan, jota vasten yksittäisten kansalaisten jokapäiväistä elämää muovanneita yhteiskunnallisia mullistuksia peilataan. Tuloksesta on paitsi arvokas henkilötarina, myös kiinnostava ajankuva.

Käskyn käydessä syksyllä 1939 joutui tuolloin 26-vuotias Hynönen jättämään kaiken ja lähtemään yli 330 000 kaltaista miehen lailla sotaan. Viipurin kenttätykistössä asepalveluksensa suorittaneen Hynösen taival alkoi Mikkelin alueen miehistä kootussa tykistöpatterissa Laatokan Karjalassa. Hänen vastuullaan olleisiin suomenhevosien Hynösellä syntyi niin läheinen suhde, ettei hän vielä myöhemmin suostunut hevosenlihaan koskemaan; ”Kaveria ei syödä”!

Sodassa todistamiaan raadollisia kohtaloita Hynönen kuvaa tyylilleen ominaisella kiihkottomuudella. Kaunistelematta hän toteaa palanneensa keväällä 1940 kotiin henkisesti ja ruumiillisesti haavoittumattomana, mutta muuttuneena miehenä. Suhde sodankäyntiin pysyi käytännönläheisenä: Hynönen pohtii puolustussodan välttämättömyyttä tavalla, josta hänen yhteistä hyvää korostava nöyryytensä ja vahva velvollisuudentuntionsa käyvät ilmeisiksi.

Jatkosodassa Hynönen toimi kranaatinheittimen johtajana neljässä eri rykmentissä. Tehtävänsä ansiosta hän vältti etulinjan, mutta kuolema kävi lähellä neljään otteeseen - vain vahvistaen Hynösen elämän peruskivenä toiminutta uskoa johdatukseen.

Monet sodassa solmitut ystävyssuhteet kantoivat läpi koko Hynösen loppuelämän ja Hynösen tunteneet kertovat hänen loputtomasta kiinnostuksestaan yhteiskunnallisia asioita kohtaan, kyvystä iloita pienistä asioista ja vireydestä, jota ei onnistunut sammuttamaan edes kolme syöpää.

Jotain Hanneksen elämänmyönteisyydestä tarttuu väistämättä lukijaankin. Siinä onkin kirjan suurin vahvuus. Se on lämminhenkinen kuvaus ihan tavallisesta ihmisestä, jonka mitä poikkeuksellisempien olosuhteiden hiomasta luonteenlujuuudesta ja hiljaisesta, kaikenlaisia ylisanoja karttavasta tyytyväisyydestä riittää opittavaa meille kaikille.

Ariela Säkkinen

Sotaveteraaniliiton tiedottaja

Rintama hiljeni

Sisko Laukkanen & Satu Vaarula Rintama hiljeni – Sota jatkui kotona – Sotilaiden lapset kertovat. ISBN 978-952-7168-57-8 Kirjassa 120 sivua

Kirjassa on kolmentoista rintamalta kotiin palanneen sotilaan lapsen kokemuksia ja tarinoita isästään. Sotilaiden lapset ovat syntyneet kantamaan isiltään perittyä reppua, johon mahtuu pohjatonta kauhua, vapauden odotusta ja hiljaista toivoa. Perintö on toisen osaksi tullut raskaampana, jopa hengenvaarallisena, toisen osaksi ehkä vain hämentyneenä sivusta seuraamisena. Perheessä jokaisella on ollut oma osansa ja yhdistyy perheinä yhte-

seen kokemukseen rakkaudesta isänmaahan.

Sisko Laukkasen tytär Emmi

Mustonen on kirjoittanut tarinan kolmanteen polveen kuuluvan henkilön näkökulmasta. Emmi Mustonen sai kunniamaininnan Sotaveteraaniliiton alle 35-vuotiaiden sävellyskilpailussa vuoden 2017 alussa kappaleella Papan perintö.

Ville Kivimäen kirja Murtuneet miehet ja sen pohjalta tehty dokumentti Sodan murtamat on monelle antanut luvan käsitellä omia kokemuksiaan. Ennustan, että tulevina vuosina näemme näitä ulostuloja muitakin.

Kirjaa on saatavissa kustantajalta www.vaylakirjat.fi 22 euron hintaan + postimaksu 6 euroa.

Markku Seppä

Lindgren CE Oy Ab Porvoo	Huoltopalvelu J. Holmberg Oy Porvoo	AK-Raudoitus Oy Porvoo
 Naamanka Ky 80-vuotta palvelua Kellosepänliike Jukolantie 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084	Kaivinkoneurakointia Petri Mälkiä T:mi Pukkila	Kuljetus A.Taponen Oy Pusula
Koneyhtymä Makkonen Alpo ja Aaro Pyhäntä	NC-Taso Oy Pyhäsalmi	Rakentajat Saarikko Oy Pälkäne www.rakentajatsaarikko.fi
Raahen seudun asuntosäätiö RSA www.rsa.fi	SuurSavohalli Rantasalmi www.suursavohalli.net	RTK Palvelu Oy Rauma

Taistelusta taiteeksi

Tiedotuskomppanioiden valokuvat Ateneumin suomalais-saksalaisessa Taistelukuvaajain näyttelyssä 1942, FM Marika Honkaniemi: Sigillum Oy Turussa 2.8.2017. 276 sivua

Kirjassa tarkastellaan Ateneumis-
sa 16.-31.5.1942 järjestettyä suomalais-saksalaista Taistelukuvaajain näyttelyä kulttuuritapahtumana. Viimeistellessään taidehistorian proseminaaritutkielmaansa, Marika Honkaniemi huomasi Päämajan Tiedotusosaston ohjekäskyssä mielenkiintoisen maininnan. Käskyssä kerrotaan, että toukokuun puolivälistä 1942 alkaen Helsingissä järjestettiin suomalaisten ja saksalaisten tiedotuskomppania- ja propagandakomppaniakuvaajien yhteinen näyttely. Mistä näyttelyssä on oikein ollut kyse? Millainen on ollut sen sisältö?

Teoksen lähtökohtana on Taistelukuvaajain näyttelyn luettelon perusteella tehty arkistotyö, jonka kautta on ensin selvitetty, mitkä Suomen Armeijan kuvat ovat olleet mukana. Ensisijaisena tutkimus-

aineistona ovat suomalaisen näyttelyosaston valokuvat, joita analysoimalla vastataan kysymyksiin teosvalintojen motiiveista, kuva-aiheiden luonteesta ja niiden sanomasta. Tutkimus täydentää historiatutkimuksen kenttää nostamalla valokuvat pelkän kuvituskuvan roolista tekstin avainasemaan. Taidehistorian merkitystä korostetaan. Taistelukuvaajain näyttelyssä esiteltiin yhteensä 480 teosta. Teoksista 250 oli peräisin suomalaisista tiedotuskomppanioista ja 230 saksalaisista propagandakomppanioista.

”He ovat olleet omalla toiminnallaan kumoamassa väitettä, että taide on kuolemaantuomittu sodan puserruksessa”. Näillä sanoilla kuvaili Propaganda-aseveljet ry:n puheenjohtaja eversti Lauri Leander suomalaisten ja saksalaisten tiedotus- ja propagandavalokuvaajien työn tuloksia näyttelyn avajaisissa 16. toukokuuta 1942. Mutta millaisia olivat ne suomalaiset TK-valokuvat, jotka saavuttivat asemansa Taistelukuvaajain näyttelyssä Ateneumissa? Mitä valokuvilla haluttiin viestiä sodan kulusta ja arjesta? Entä millaisena suomalais-saksalai-

nen aseveljeys näyttäytyy suomalaisen valokuvaosaston kautta?

Merkittävä teema kuva-analyysin ohella on suomalaisen sotavalokuvan sijoittaminen taidekentälle. Ateneumin näyttelyssä kuvat saivat statuksen. Tutkimusta kyettiin tekemään löydettyihin aikalaiskirjoituksiin sekä arkistomateriaaliin perustuen. Näyttelyn aikana kirjoitettuja lehtiartikkeleita sekä niiden välittämää tietoa voidaan nyt analysoida. Näistä kirjassa on laaja yhteenveto.

Tulkintoja täydentää suomalais-saksalaisen kulttuurivaihdon tarkastelu. Kirjassa kyseenalaistetaan taiteelliset päämäärät. Luonnollisesti esiin nousevat propagandistiset tavoitteet. Aseveljeys on vaikuttanut rakennettuihin näyttelyosastojen kokonaisuuksiin.

Tutkimustuloksina esitetään suomalaisen näyttelyosaston kuva-aiheiden noudattelevan jatkosodassa tiedotustoiminnalle asetettuja normeja. Kuva-aiheiden monipuolisuus on käännetty tapauksesta riippumatta itselle edulliseksi, yleensä vihollisen tappioksi. Kuvatekstien pehmentämisellä on

saatu aikaan tilanteeseen nähden neutraali kokonaisuus, joka korostaa oman tiedotustoiminnan tuloksia sekä taiteellisia tavoitteita. Suomalaiset ovat halunneet miellyttää saksalaista asetoveriaan. Samalla on haluttu osoittaa teosvalintojen kautta, että joukot taistelevat omia sotiaan.

Teokset olivat peräisin tiedotuskomppanioista, joissa palvelleiden sotilaiden tekemä työ perustui muun muassa Päämajan tiedotusosaston ohjekäskyihin. Käskyissä toivottiin esimerkiksi valokuvia, jotka todistavat vihollisen julmuutta ja tappioiden suuruutta. Suuri ero Suomen ja Saksan välillä oli se, että suomalaisista teoksista suurin osa oli valokuvia, Saksan teoksista vain noin kymmenesosa.

Suomi pitäytyi omassa tiedotuksellisessa näkökulmassaan. Saksa korosti näyttelyssä omaa propagandaansa. Suomalaisen ja saksalaisten teokset oli sijoitettu selkeästi omiin paikkoihinsa. Tämä korosti sitä, että Suomen tiedotustoiminta ja Saksan propagandatoiminta haluttiin esittää toisistaan irrallisina ja toiminnaltaan erilaisina. Ero nä-

kyi myös komppanioiden nimissä. Propagandakomppanioiksi nime-
tyt suomalaiset yksiköt nimettiin uudelleen tiedotuskomppanioiksi, sillä propaganda-sanalla oli huono kaiku Suomessa. Molemmat valtiot osallistuivat yhtä aloitteellisesti näyttelyn järjestämiseen. Näyttely-yhteistyötä arvioidaan osana monitieteistä tutkimuskenttää.

Näyttely rikkoi kaikki siihenastiset kävijäennätykset. Vierailijoita kertyi 20 495. Näyttely oli tarkoitettu koko kansalle, sillä sen mainoksia oli muun muassa Hakanien torilla ja Erottajalla. Suomalaisista kuvista oli tarkoitus järjestää uusi näyttely Turussa ja Tampereella. Näin ei ikinä tehty. Kirjassa ovat kaikki 137 näyttelyssä olleet suomalaiset valokuvateokset.

”Taistelu ratkaistaan etulinjassa, sota ihmismielessä”.

Eero Mattila

Kirjoittaja on Kymenlaakson perinnevastaava ja VT

Saksan kenraali Suomen päämajassa vuonna 1941

Valtiotieteiden tohtori, eversti Pekka Visuri, Docendo 2017, 373 sivua

Valtiotieteen tohtori Pekka Visurin ansiokkaan kirjan tarkoituksena ei ole etsiä sotaan syyllisiä tai sitä, miksi Suomi lähti kesäkuussa 1941 Saksan rinnalla sotaan Neuvostoliittoon vastaan. Kirjan päämääränä on kuvata ja analysoida Suomen ja Saksan sotilaallisen johdon yhteistyötä kesäkuusta joulukuuhun 1941. Suomen asemaa tarkastellaan myös ulkomaiden silmin. Kirjan alussa on kerrottu runsaasta määrästä tutkimuksia ja kirjoja, joissa pääosin kuvataan Suomen joutuneen uuteen puolustussotaan, joka oli luonteeltaan erillisessä. Näin, vaikka sotaa käytiin Saksan rinnalla.

Tunnetuin on ”ajopuuteoria”, jonka mukaan Suomi ei voinut vaikuttaa asioihinsa. Suomi ajalehti ajopuun lailla muiden vietävänä. Hienostuneempi teoria edellisestä on ”koskiveneteoria”. Suomi oli kyllä voimakkaan virran vietävänä kohti sotaa, mutta sitä sentään ohjattiin ohi pahimpien karikoiden. Vaihtoehdottomuudella ovat tutkijat tähän mennessä perustelleet poliittisia ratkaisuja. Kun on keskitetty vain toteutuneiden tapahtumien kuvaamiseen ja selittämiseen, on tarkempi kuvaus ja analyysi jäänyt tekemättä. Vaikka kertomuksesta tulee ehjän ja aukottoman näköinen, on kysyttävä, onko se oikea. Jalkaväenkenraali Erik Heinrichsin kirjoittama Mannerheim-elämäkerran toinen osa on lähellä tätä muistelmien yleistä esitystapaa. Sen sijaan ulkomaiset tutkijat kyseenalaistivat Suomen ajalehtimisen tai uhriutumisen kirjoissaan. Saksan

arkistojen hyödyntäminen 1960 luvulla antoi tähän mahdollisuuden.

Sodan jälkeen oli vain vallinnut totuus. Tämän kiistäjät saivat kokea kritiikkiä ja tunteellista ryöpytystä. Professori Mauno Jokipii kertoo noista vaiheista kirjassaan ”Jatkosodan synty 1987”. Jokipii toteaa, että pääprobleema on edelleen, missä määrin Suomen aktiivisuus on vaikuttanut sen kohtaloihin. Sotilaslähteitä Jokipiin tavoin ovat hyödynnetty myös poliittisissa ja strategisissa tutkimuksissa.

Talvisodan jälkeen 6.9.1940 Suomi solmi Neuvostoliiton kanssa kauttakulkusopimuksen liikenteestä Hankoon. Puolustusvoimien ylipäällikkö sotamarsalkka Gustaf Mannerheim sai elokuussa 1940 Saksalta tiedustelun saksalaisjoukkojen kauttakulun sallimisesta Pohjanlahden satamista Kirkkoniemeeseen. Samalla ilmoitettiin, että Suomen oli mahdollista ostaa sotaluostoa Saksasta. Suomen pääesikunta ja Saksan ilmavoimat sopivat 12. syyskuuta Luftwaffen miehistön ja kaluston kuljettamisesta Suomen alueen läpi. Valtioiden välille 22. syyskuuta solmittu poliittinen sopimus mahdollisti myös Saksan maavoimien kuljetukset. Lokakuussa neuvoteltiin vielä lisäys lomalaisliikenteestä. Ensimmäiset joukot nousivat maihin Vaasassa 22. ja Oulussa 26. syyskuuta 1940. Talvisodan jälkeen uhanalaiseen asemaan jäänyt Suomi suostui pyyntöön ja sotilasesikuntien salaiset neuvottelut alkoivat.

Loppuvuodesta 1940 Saksa asetui jo melko selvästi Suomen tueksi Neuvostoliiton painostusyrityksiä vastaan. Avointa välikrikkoa vältettiin. Molotov vaati marraskuussa

1940 saksalaisten sotilaiden poistumista Suomesta ja etupiirisopimuksen voimassaolon tunnustamista. Neuvostoliiton ja Saksan neuvottelujen tarkasta kulusta ei ole tietoa, vaikka saksalaiset vihjailivat suomalaisille, että Hitler Berliinissä neuvotteluissa torjui Neuvostoliiton vaatimuksen saada ”selvittää välinsä” Suomen kanssa. Joulukuun 18. päivänä 1940 Hitler antoi ohjeen numero 21 ”tapaus Barbarossa”. Tammikuussa 1941 Suomen rooli kasvoi Saksan hyökkäyssuunnitelmassa. Suomen yleisesikunnan päällikkö Erik Heinrichs kutsuttiin vierailulle Berliiniin tammikuun lopussa. Saksan maavoimien yleisesikunnan päällikön Franz Halderin ja Heinrichsin tapaamisesta laadittu saksalainen muistio kertoo tarkasti keskustelujen sisällön.

Erillään sotilasyhteistyön suunnittelusta alkoi keväällä 1941 suomalaisten vapaaehtoisten värväminen Saksan SS-joukkoihin. Ulkomaalaisia sotilaita värvättiin perustettuun Wiking-divisioonan.

Sotilaallisesta yhteistyöstä sovittiin kesäkuun 3. päivänä varsin pitkälle meneviä yksityiskoh-
tia myöden. Vaikka poliittisia sopimuksia ei salaamisyistä tehty, yhteisymmärrys oli olemassa. Sotilaallisten valmistelujen laajuuden vuoksi saksalaiset pyysivät poliittista vakuutusta siitä, että yhdessä sovitut suunnitelmat toteutetaan. Tasavallan presidentti määräsi valtioneuvoston istunnossa 17.6. yleisen liikekannallepanon aloitettavaksi ilman erityisiä kuulutuksia YH:n nimellä. Puolustusvoimille perustettiin kaikkiaan noin 450 000 sotilaan vahvuiset sodan ajan joukot.

Edellä olevat tosiasiat on kirjassa seikkaperäisesti kerrottu sivuilla 7-121.

Erfurtin sotapäiväkirja sivuilla 122-353 on ainutlaatuinen dokumentti Suomen ja Saksan sotilasjohdon välisen yhteistyön suunnittelusta ja toteutuksesta. Kenraali Erfurth kirjoitti päiväkirjaansa yksityiskohtaisen kuvauksen siitä, miten päätös Suomen armeijan päähyökkäyksestä lopulta syntyi. Ensimmäinen merkintä on 12.6.1941. Kenraali Waldemar Erfurth ilmoittautui yleisesikunnan päällikölle kenraalileversti Halderille Zossenin Zeppelin-leirissä. Tästä alkoi hänen komennuksensa Yhteisesikunta Nordin päälliköksi. Päivän kirjaukset ovat seikkaperäinen kuvaus joukoista ja taisteluryhmityksistä. Seuraavana päivänä Kenraali Erfurth matkusti Suomeen. Tapaaminen kenraali Heinrichsin ja sotamarsalkka Mannerheimin kanssa järjestyi jo kesäkuun 14. päivänä. Erfurth tapasi ensi kerran Mannerheimin: ”Hän oli erittäin kohtelias, joskin myös hiukan kylmä. Kenraali Erfurth kertoo: ”Hänen korkea ikänsä ei ole havaittavissa hyvän ryhdin ja tumman tukan vuoksi. Pitkä, hoikka ja elegantti vartalo ja arvokas esiintymistyyli. Kyseessä oli selvästi suuri herra, jolla oli korkea intelligenssi ja vahva itsetunto. Erityisen vaikutuksen tekivät hieman vinossa olevat silmät ja verhottu katse”.

Kenraali Erfurth tuli Mannerheimin kanssa varsin hyvin toimeen. Molemmat olivat kokeneita ensimmäisen maailmansodan veteraaneja. Erfurth oli myös filosofian tohtori ja sotahistorian tuntija. Se teki hänestä tarkan havainnoin ja hän kirjoitti päivän keskuste-

lut tarkasti muistiin, joutuihan hän raportoimaan ne aina edelleen Saksaan.

Jatkosodan pitkittyessä Halderin päiväkirjamerkinnät saivat tummia sävyjä. Saksan 200 000 miehen joukot pohjoisessa Suomessa osoittautuivat saamattomiksi. Monelle metsä oli pelottava, pitkät kulkuyhteydet ja kylmenevä syksy pysäyttivät etenemisen. Neuvostoliitto ei ollutkaan korttitalo, vaan valtaisa manner, jonka kansa kesti kituliaatkin olosuhteet. Usko nopeaan voittoon alkoi lopahtaa jo ennen kuin sotaa oli kestänyt täyttä kuukauttaakaan. Suomalaisjoukkojen tappiot olivat järkyttäviä, hyökkäminen kulutti mieslukua ja materiaalia.

Visurin kirja liittyy hänen kahteen, jatkosodan loppuvaiheita selvittäneeseen teokseensa, Mannerheimin ja Rytin vaikeat valinnat ja Paasikiven Suomi suurvaltojen puristuksessa 1944-1947.

Vuonna 1954 Erfurth tarjosi koko yli 1000-sivuista päiväkirjaansa WSOY:lle, mutta kustantaja kiinnosti vuosi 1944. Tähän oli selkeät syyt. Silloin ei vielä oltu valmiita käsittelemään jatkosodan alkua ja sen kulkua syvällisesti. Tämä selittää myös sitä, miksi Erfurthin päiväkirjan osa vuodelta 1941 ilmestyy vasta nyt suomeksi.

Kenraali Waldemar Erfurth kirjoitti sodan jälkeen arvion Saksan ja Suomen suhteesta. Kaikista niistä kansoista, jotka viime sodassa taistelivat Saksan puolella, suomalaiset olivat niitä, joiden kanssa saksalaiset sotilaat tulivat parhaiten toimeen.

Eero Mattila

Kymenlaakson perinnevastaava, VT

BERNER

DSV

It's all about logistics

Puh. 020 738 8388 • info@fi.dsv.com • www.fi.dsv.com

DNA

TERVEYSKIRJASTO

Luotettavaa tietoa
terveydestä ja sairauksista
kaikille suomalaisille.

DUODECIM

www.terveyskirjasto.fi

Kirjat

Muistaisimme, emmekä unohtaisi

**Kimmo Sorko: Ohdanvahti
- Raskas Patteristo 27 1941-
1944**

”Kirjoitan sotahistoriasta, jotta jälkipolvet ymmärtäisivät millainen terrori meitä olisi kohdannut, jos Neuvostoliitto olisi valloittanut Suomen. Haluan tehdä näitä kirjoja, jotta muistaisimme, millaisia uhrauksia miehityksen torjuminen on vaatinut. Olisi outoa, jos ihmisten kokemuksia ja muistoja näiltä poikkeuksellisilta ajoilta ei tallennettaisi”. Näin toteaa tietokirjailija, FM Kimmo Sorko, kun häneltä edelleen tivataan, miksi tällaisia kirjoja vielä tehdään.

Kimmo Sorko on kirjoittanut 19 sota- ja veteraanihistoriaa käsittelevää kirjaa. Kaikkiaan hän on ollut mukana 33 kirjan toimittamisessa. Sorko on tuottanut tekstiä huikeat yli 9000 sivua. Hänen uusin teoksensa, Ohdanvahti - Raskas Patteristo 27 1941-1944 julkistettiin 11. marraskuuta Jyväskylässä. Kirja on Sorkon ja hänen apunaan olleen kokeneen ja asiantuntevan työryhmän ”vapaaehtoisen ja palkattoman pakkerruksen tulos”. Työryhmään, jota kannusti mm. ”aito veteraanisukupolven arvostus sekä kiinnostus sotahistorialliseen kirjallisuuteen” kuuluivat kokeneet sotahistoriatietäjät Timo Hakala, Sakari Isosomppi, Jouni Reinikainen, Timo Silvennoinen ja Mikko Strang. Kirjan on kustantanut jyväskyläläinen Kauko Sorjosen säätiö.

Kirja on kuvaus Jyväskylässä 18.6.1941 perustetun Raskaan Patteriston 27 sotatiestä jatkosodassa. Patteristo tunnetaan myös ensimmäisen komentajansa, majuri Tauno Siltasen mukaan Sillan Patteristona. Siinä oli kolme tulipatteria, joissa oli yhteensä 12 tykkiä: neljä 120 K 78 -31 -kanuunaa ja kahdeksan 155 H 15 -haupitsia. Vahvuus oli vajaat 650 miestä. Patteristo oli koko olemassaolonsa ajan hevosvetoinen. Patteriston hevosvahvuus oli kaikkiaan noin 240 suomenhevosta. Raskaan haupitsin liikuttamiseen tarvittiin jopa viisi valjakkoparia eli kymmenen hevosta. Ei käynyt tuliasemaan ajo ja sen vaihto niin kuin nykyisellä moottoroidulla kalustolla...

Suurin osa patteriston miehistä oli Jyväskylästä ja Jyväskylän maa-

Kymmenen hevosta tarvittiin vetämään raskasta 155 millin haupitsia.

laiskunnasta sekä muutamista ympäröstökunnista. Patteristoon sijoitettiin runsaasti miehiä myös Savonlinnan suojeluskuntapiiristä, erityisesti Kerimäeltä. Patteristo kuului koko sodan ajan Itä-Savon sotilasläänissä perustettuun 2. Divisioonaan eli Murtajajäädikseen.

Raskas Patteristo 27 tuki divisioonaa sen hyökätessä kesällä 1941 Laatokalle ja edelleen Karjalankannakselle. Asemasotavaiheessa patteristo oli Ohdan puolustuslohkolla Lempaalanjärven lounaispuolella. Tästä saatiin kirjalle myös nimi, Ohdanvahti. Kiivaimmat taistelunsa patteristo kävi kesän 1944 suurhyökkäyksessä Siiranmäessä ja Vuosalmella. Patteristo kotiutettiin Jyväskylässä marraskuussa 1944. Patteristo menetti kaatuneina vain 29 sotilasta. Patteristo välttyi siltä häpeältä, että sen tykkeitä olisi jäänyt vihollisen käsiin.

Kimmo Sorko on onnistunut kokoamaan patteriston sotatiestä selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden. Matti Koskimaan kirjoista tutut, Marjatta Koskimaan piirtämät kartat ovat mustavalkoisinakin erinomaisen selkeitä. Ne tukevat hyvin tekstiä ja niiden avulla patteriston liikkeitä ja toimintaa rintamalla on helppo seurata. Oman haasteensa kirjoittamiseen toi se, että patteristossa taistelleiden veteraanien haastatteluja ei arkistoista juurikaan löytynyt eikä patteriston veteraaneja enää ollut elossa.

Kirjan taittajan, Lea Lerkkasen visuaalinen silmä on loihittanut miellyttävän luku- ja katselukokemuksen. Kirjan kuvitus on runsas ja monipuolinen. Kirjaan on saatu paljon

ennen julkaisemattomia valokuvia veteraanien kotialbumeista. Vaikka osa kuvista on teknisesti varsin heikkolaatuisia tai oheistiedoiltaan puutteellisia, on työryhmä tehnyt arvokkaan kulttuuriteon, jotta nämä kuvat on saatu esiin piironkien kätkeistä. Kirjaa elävöittää myös sen lopussa oleva tuore kuvakooste patteriston toimintapaikoilta.

Kirja täydentää erinomaisella tavalla 2. divisioonan historiaa käsittelevää kirjallisuutta seurattessaan divisioonan sotatietä tykkimiehen näkökulmasta. Kirja on erinomainen tietokirja muillekin kuin tykkimiehille ja kuuluu jokaisen sotahistorian harrastajan kirjahyllyyn.

Kirjassa on runsaasti nimilueteloita, mm. patteriston sankarivainajat, kunniamerkein palkitut, ylennykset ja nimitykset, lomalistoja sekä lukuisten urheilukilpailujen tuloksia, joten kirja palvelee hakeutuksena myös isänsä sotatiestä kiinnostuneita sukututkijoita.

”Kaikille jäi sotataipaleestaan muistoja ja varsinkin tykistön miehille huonontunut kuulo”, päättää Kimmo Sorko uusimman, mutta ei varmastikaan viimeisen sotahistorian teoksensa. Sorko on taas paikannut ammottavan aukon joukko-osastoja käsittelevässä kirjallisuudessa.

Tämän 512-sivuisen muhkean järkäleen hinta on 45 euroa + postituskulut 8,40 euroa. Tilaukset: Mikko Strang, puh. 050 539 9507 tai mikkostrang@gmail.com

Teksti: Matti Hyvärinen
Jyväskylän perinnevastaava
Kuva: Kalevi Korhosen kokoelmat

**PUUNJALOSTUS-
INSINÖÖRIT**

Träförädlingsingenjörerna
Forest Products Engineers

Yksi rykmentti, sata tarinaa – sotaveteraanit kertovat Valkeasaaren verisistä taisteluista

Jatkosodan aikana käytiin Suomen itsenäisyyden kannalta ratkaisevat taistelut Karjalan kannaksella. Puhutaan Tali-Ihantalan ihmeestä. Kaiken keskellä unohdetaan kuitenkin Valkeasaaren tulihelvetti, joka kaatui Jalkaväkirykmentti 1:n niskaan ja jossa moni nuorukainen menetti henkensä – turhaan.

Miksi näin tapahtui? Tätä ja traagisia taistelutilanteita Petri Pietiläinen avaa uutuuskirjassaan *Yksi rykmentti, sata tarinaa – veteraanit kertovat* (Docendo, 2017, 386 s.). Kirjassa pääkallopaikalla olleet sotilaat muistelevat Valkeasaaren uskomattomia tapahtumia, jotka ovat kuin parhaimmasta, käsittämättömästä jännityselokuvasta, sillä erotuksella, että mikään ei ole keksittyä.

Paikkana keltotontti

Valkeasaarella mukana olleiden sotaveteraanien mukaan oli uskomatonta, että Suomen puolustuksen päälinja sijaitsi yleensäkin Valkeasaarella – puuttomassa, avoimessa ja kumpuilevassa maastossa ja kuivalla pöllyävällä hiekkatasangolla, jossa ei ollut edes puita näkösuojaksi.

Etulinjan saapuvat sotilaat katsoivat ympärilleen nousevan kauhun vallassa. He ymmärsivät heti, kuinka hankalaa aluetta oli puolustaa. Kestäviä korsuja ja juoksuhautoja oli mahdotonta rakentaa, Pietiläinen toteaa.

Koko jatkosodan JR 1:n konekiväärikomppaniassa palvellut Martti Pihlajamaa muistelee omaa saapumistaan alueelle: ”Konekiväärit vaihdetaan aseisiin, joita ei oikein voisi konekivääriaseiksi sanoa. Onpahan vain jonkinlainen maakuoppa, puilla vähän tuettu avoin pesäke, ilman mitään näkösuojaa”.

Vaihto toukokuussa

Jalkaväkirykmentti 1:n miehet saapuvat Valkeasaaren etulinjan rintamalle 14.5.1944. Lähtevän JR 6:n sotilaat huokaavat helpotuksesta. He tiesivät, että JR 1:llä oli vaikeat paikat edessä – suurhyökkäys tulisi

pian. He tiesivät myös, että johtoporras ei ollut tehnyt juuri mitään asian eteen.

”Osa taisteluasemista sijaitsi aukealla vitsakimpuin tuettuna. Mikä pahinta – vihollinen oli paikoitellen suomalaisten asemia ylempänä. Heillä oli suora näkymä ja sihti meikäläisten aseisiin”, sotaveteraanit muistelevat.

Kirjuri Martti Parkkonen toteaa, että heitä suorastaan järkytti Valkeasaaren asemien surkea kunto. ”Olimme keskellä peltoa, hiesumaassa. Konekivääripesäkkeet olivat kuin lasten tekemiä ja vitsakimpuihin tuettuja. Miksi JR 6 ei tehnyt paikkoja valmiiksi? Kukaan ei usko, kuinka kauheata puolustaminen on sellaisessa paikassa.

Hyökkäys alkaa

Kun lukee Pietiläisen kirjaa ja sotaveteraanien kertomuksia, jälkipolvien on helppo uskoa mihin helvettiin JR 1 Valkeasaarella joutui. Sotaveteraani Vilho Sahlstén muistelee, kuinka perjantaiamu 9.6.1944 avautuu valkeana, kirkkaana ja kauniina hänen vartiovuorollaan. Hän katselee, kuinka kello 5.55 Leningradin suunnalta ilmestyi pieni lentokone, joka ampui kaksi punaista valorakettia ja kaarsi Laatokan suuntaan. Hetken päästä kaikki olikin jo yhtä kaaosta:

”Paikaltani oli muutama kilometri metsän reunaan. Sieltä syöksyi satamäärin lentokoneita. Lopulta pommituksen jyrinä oli niin kovaa ja taukoamatonta, ettei yksittäisiä räjähdyksiä enää erottanut. Hiekkamaahan kaivetut juoksuhaudat sortuivat kasaan kuin lasten hiekkalinnat. Yksi sotilas lensi 20 metriä ilmaan ja putosi.”

Röykytys oli kamalaa, mutta tämä oli kuitenkin vasta ns. tunusteluhyökkäys. Viholliset halusivat tietää, onko suomalaisilla panssaritorjuntakalustoa ja onko saksalaisia auttamassa heitä.

Kun venäläiset huomasivat, miten huonosti suomalaiset olivat varustautuneet, he keskittivät kaiken tulivoimansa seuraavan päivän

hyökkäykseen, joka oli vertaansa vailla oleva verilöyly. Röykytys oli vieläkin pahempi kuin edellisen päivän kymmenientuhansien kranaattien keskitys. Siitä tuli hirveä päivä JR 1:n miehille ja oli koko sotakesän verisin päivä, Pietiläinen kertoo.

”Etulinjassa tuho oli täydellinen. Hiekkamaa tärisi kuin maanjäristyksessä. Korsujen kehikot sortuivat helposti kuin tulitikut ja lensivät ilmaan. Multaa, maata, kiviä ja hirrenpalasia iskeytyi puolustajien päälle. Koska kukaan ei päässyt auttamaan, monet miehet kuolivat hitaasti maan alla loukussa”.

Mannerheimia painoi jo ikä

Sotaveteraanien tarinoista ilmenee, että tämä oli ennen kaikkea valmistautumattoman sodanjohdon syytä. Hyökkäyksen tulon ei uskotu. Sotilaat eivät olleet saaneet lisäjoukkoja pyynnöistä huolimatta. Everstiluutnantti Viljanen kertoo, etteivät varoitusviestit divisioonan ja armeijakunnan johtoon eivätkä päämajaankaan tuottaneet tulosta.

Tuolloin jo 77-vuotias ylipäällikkö Mannerheim halusi pitää kaikki ohjat käsissään. Tämä oli hänen virheensä, niin Valkeasaarta edeltäneissä tapahtumissa kuin sen tiimellyksessä. Martti Turtola on todennut kirjassaan *Erik Heinrichs – Mannerheimin ja Paasikiven kenraali*, että ”vanha sotapäällikkö ei enää kyennyt näkemään metsää puilta”. Hänen olisi pitänyt taipua parempaan yhteistyöhön, jakamaan vastuuta ja tekemään johdon kanssa synteesiä tilanteesta, tähän hän ei kunnolla taipunut. Suurhyökkäyksen valmistelut jäivät keskeneräisiksi.

Valtava ylivoima vastassa

Hyökkäyksen käynnistyttyä JR 1:llä oli 2900 miestä, kun vastapuolella, eri katsontavoista ja lähteistä tarkastellen, oli 28 000-40 000. Panssareita ja rynnäkkötykkeitä venäläisillä oli 130, suomalaisilla ei yhtään. Tykkeitä ja kranaatinheitelmiä suomalaisilla oli noin 100, kun

taas venäläisillä niitä oli noin 1200.

Yhtään lentokonetta ei ollut turvaamassa meidän joukkojamme, kun puolestaan ilmatila oli venäläisiä pommi- ja taistelukoneita sakeana, Pietiläinen kertoo.

Tanner suorastaan tärisi, kun valtava vihollisen panssarikolonna, joiden päältä sotilaat vilkuttivat, alkoi vyöryä kohti.

Viholliset olivat terästäneet itseään venäläisellä vodkalla, olivat hilpeällä päällä kimpussa kuin herhiläiset. Suomalaiset ampuivat ja ampuivat heitä kohti niin paljon kuin pateja vain riitti, mutta tehtävä oli aivan toivoton, eihän onnettomilla kivääreillä massiivista panssarikolonnaa pysäytetä, Pietiläinen puuskahtaa.

Valkeasaaresta selvinneet ovat edelleen katkeria siitä, että panssaritorjunta ja panssarikauhut, jotka pysäyttivät vihollisen Tali-Ihantalassa, eivät olleet heidän käytössään.

Uskomaton byrokraatia

Missä nämä sitten olivat? Tiedettiin, että niitä oli saatu Suomeen jo alkuvuodesta, mutta aseita ei oltu edes tuotu lähellekään etulinjaa. Pietiäisen mukaan ne jumiutuivat byrokraatian rattaisiin.

Samoin kävi tykinkuulien, joita Valkeasaarella olisi myös kaivattu kipeästi lisää. Varastopäällikkö, jonka olisi pitänyt toimittaa amukset rintamalle, ei hoitanut hommiaan.

Hoettiin vain, että huomenaamuna tulee ammuksia, huomenaamuna tulee, kunnes olikin jo aivan liian myöhäistä. Tykinkuulien toimittamiseen olisi pitänyt saada kaiken lisäksi vielä joku hemmetin lupalappu! Kyllä tässä vihollisen hyväksi toimittiin, Pietiläinen tuohtuneena toteaa.

”Miksi menit sinne?”

Hyökkäyksen keskiössä ollut Valkeasaari kiehui kuin hornan kattilassa ja monien sotilaiden hermot yksinkertaisesti pettivät. Tapahtumat syöpyivät syvälle mielen syövereihin, josta ne sitten kumpusivat

esiin, myös pitkälle sodan jälkeen.

Eräänkin sotilaan vaimo kertoi, että he eivät voineet koskaan asua kerrostalossa, koska hänen miehensä ”kiipeili yöllä seinille”, huusi ja mesosi nähdessä kauheita painajaisia eläen tapahtumia uudestaan ja uudestaan.

Nämä traumatisoituneet sotilaat olisivat kaivanneet kipeästi apua ja terapiaa. Ainoa terapia oli se, että sotilaiden päälle heitettiin lokaa.

Miksi menit sinne?, oli eräänkin sotilaan veljen kommentti, joka sai tehdä rauhallista työtä VR:llä. Veli naurooi hänelle ja sanoi, että ei ollut vaihtoehtoa, jos ei olisi menty, meidät olisi ammuttu.

Sotilaita arvosteltiin myös siitä, että he vetäytyivät, vaikka vetäytymiskäskyä ei annettu. Mutta eihän siellä ollut enää ketään, joka olisi pystynyt käskyä antamaan, koska upseerit olivat joko kuolleet, seonneet tai vetäytyneet itse, Pietiläinen kertoo.

JR 1 sai aivan aiheutonta mustamaalausta päälleen myös siitä, ettei se pystynyt pidättelemään suurhyökkäystä. Jokainen vähänkin tilanteista perillä ollut tietää, että se oli täysin mahdoton tehtävä mahdottomassa paikassa – jopa suomalaiselle sotilaille. Valkeasaarta ei yksinkertaisesti voinut puolustaa.

Jatkosodan verisimpiä taisteluista

Yksi rykmentti sata tarinaa – veteraanit kertovat on uskomaton kertomus jatkosodan yhdestä kauhistuttavimmista ja verisimmistä taisteluista. Kirjaansa varten Pietiläinen on haastatellut lukuisia Valkeasaarella taistelleita sotaveteraaneja. Hän on osannut nivouttaa haastattelut tarinaksi erinomaisen mielenkiintoisella tavalla. Kirja on ehdottomasti lukemisen arvoinen. Teosta täydentää henkilöhakemisto.

Tarja Lappalainen
hämeenlinnalainen toimittaja

Veteraanin perinne talteen

Irma Niemelä, Arvo Oikari: Kotiportista neljän tuulen tielle, 282 sivua, kuvitettu. © Irma Niemelä. Kirja on osa Suomen itsenäisyyden juhluvuoden ohjelmaa. Painanut Books on Demand, Norderstadt, Saksa, 2017. ISBN 978-952-93-8610-9

Kirja alkaa sanoin: Isä on kuollut. Minulla on musta salkku. Seteleitä siellä ei ole; en saa perinnöksi kuin muutaman euron ja laatikon pohjalle unohtuneen vanhentuneen markan. Sisällä on musta kannettava tietokone.

Kirjoittaja Irma Niemelä jatkaa prologin kuudennessa luvussa: Isä, Arvo Oikari, osallistui yli 80-vuo-

tiaana tietokonekurssille ja oppi perussäännön ”tallenna”, ”tallenna”. Isä aloitti tarinan vajaa vuosi ennen kuolemaansa aikaisemmin tekemiensä muistiinpanojen pohjalta. Hän sulki tietokoneen elokuussa 2015 todeten: ”Minun kirjoittamiseni on nyt kirjoitettu”.

Kirjalla on isän ja Irman yhdessä päätetty nimi: Kotiportista neljän tuulen tielle.

Irma Niemelä kirjoittaa edelleen: Välillä isän salkku saa kantaa hyvin raskasta taakkaa, sen sisältönä on kirjoja JR 50:n historiasta, sota-ajan karttoja, valokuvakansioita; kirjastosta, naapureilta ja sukulaisilta lainattuja. Olen pitkään kestäväällä, elämäni mielenkiintoisimmalla historian tunteella.

Tämä on tarina pienen keski-

suomalaisen Ohramäen kylän elämästä ja kohtaloista sotavuosilta 1942-1945. Minusta kirja on hieno kunnianosoitus ja samalla osa veteraanityötä. Pohjan muodostavat alkuperäiset sota-ajan kirjeet. Keskiössä on yhden nuoren miehen kertomus sotaretkestään, joka alkoi 18-vuotiaana ja päättyi 21-vuotispäivän kynnyksellä. Muut kylän miehet jakoivat saman sotaretken ja kaveruuden. Koko kylän elämä ja historia kietoutuvat yhteen: sota-aika yhdisti ja lähensi.

Minkä voimalla jaksettiin, mihin uskottiin ja mitä pelättiin, niin kotona kuin rintamalla.

Kirja on isän ja tyttären yhteinen matka omaan historiaan, omiin juuriin. Kirja on hyvästijätö ja kunnianosoitus sekä isälle että

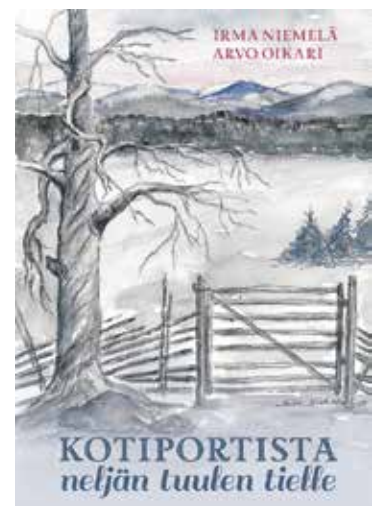
koko sen ajan sukupolvelle ja se on omistettu koko pienelle, sitkeälle kyläyhteisölle. Näin kirjoitti Irma Niemelä.

Näitä edellä kuvattuja kyläyhteisöjä ja isiä on ollut ja edelleen on Suomessa lukemattomia.

Saatuani kirjan lahjaksi Irmalta, jonka olen oppinut tuntemaan jo muutaman vuoden ajan, aloitin lukemisen ja se tempaisi minut miltei yhtäjaksoisesti matkalle neljän tuulen tietä kohden.

Kirjaa voi ostaa tekijältä 30 euron hintaan sähköpostiosoitteesta niemelairma6@gmail.com

Martti Makkonen
Everstiluutnantti, evp ja Keuruun Rintamaveteraanien puheenjohtaja

Kirjat

Venäjän arkistot raottuvat

Timo Vihavainen, Ohto Manninen, Kimmo Rentola ja Sergei Zuravljov: Varjo Suomen yllä, Stalinin salaiset kansiot, Docendo 2017, ISBN 978-952-291-387-6, 510 s.

Neuvostoliiton Suomen-politiikasta on löytynyt uutta tietoa ja varmaan löytyykin niin kauan kuin venäläiset avaavat monen lukon takana olevia arkistojaan - vähän kerrallaan. Erityisesti Suomen ja Neuvostoliiton suhteita tutkinut arvostettu professorikolmikko Ohto Manninen, Kimmo Rentola ja Timo Vihavainen on ollut nyt asialla. Heillä on ollut hyvien suhteidensa ansiosta pääsy kaikkein varjelluimpaan eli ns. presidentin arkistoon. Tutkijat saivat siis käyttöönsä suuren määrän asiakirjoja, mutta eivät kaikkia. Asiakirjasarjat eivät olleet katkeamattomia, vaan välistä puuttui mappeja. Mitä ne sisältävät, se on edelleen arvoitus.

Professorit ovat käyneet joka tapauksessa läpi tuhansia dokumentteja ja poimineet niistä meidän kaikkien nähtäväksi yli 200 asiakirjaa aikaväliltä 1917-1964. Ne kuvaavat sitäkin, kuinka läheiset suhteet eräillä suomalaisilla poliittisilla päättäjillä oli sodan jälkeen Neuvostoliiton korkeimpaan johtoon. Toisaalta ne kertovat senkin, kuinka pieniä tai ainakin meidän suomalaisten näkökulmasta vähäpätöisiä asioita kaikkivaltiaalle Josif Stalinille esiteltiin.

Oliko talvisodan rauhalla ja Moskovan välirauhalla 1944 myös taloudellinen ulottuvuus?

Dokumentteja lukiessani nousi esille eräs vähälle huomiolle jäänyt näkökohta tai itse asiassa se paljastuu vasta nyt julkitulleista lähteistä. Eräessä 1.12.1940 tuotetussa dokumentissa todetaan, että "Saatua kalusto on mahdollistanut Karjalan kannaksen noin miljardin ruplan arvoisen selluloosa- ja paperiteollisuuden käynnistämisen. Kyseinen teollisuus tuottaa pelkästään selluloosaa vuodessa 400 tuhatta tonnia, mikä on lähes saman verran kuin koko Neuvostoliiton selluloosatuotanto vuonna 1939".

Karjalan kannaksen tuotantolaitokset olivat siis huomattava lisä paperipulasta kärsivälle neuvostomaalle. Vielä selvemmin asia ilmeni 30.9.1944 laaditusta dokumentista. Siinä todetaan, että sodasta johtuen sanomalehti- ja painopaperin tuotanto on vähentynyt niin, että sillä hetkellä tuotanto oli sanomalehtipaperin osalta 30,6 % vuoden 1940 tuotannosta ja painopaperituotannolla vain 12,9 %. Paperipulan seurauksena esim. Pravdan ja Izvestijan sivumääriä ja viikoittaisia ilmestymiskertoja oli supistettu huomattavasti.

Eipä ihme, että Neuvostoliiton Propagandahallinto pani etusijalle Suomelta saatavista sotakorvauksista sanomalehti- ja painopaperin. Kuten tiedetään, propagandalla oli suuri merkitys neuvostoyhteiskunnassa. Jos ja kun sitä ei voitu kun-

nolla levittää, ties mitä seurauksia sillä olisi voinut olla.

Dokumenttikokoelmassa on toki paljon merkityksellisempiä ja Suomen alistettua asemaa kuvaavia asiakirjoja. Ne kertovat koruton-

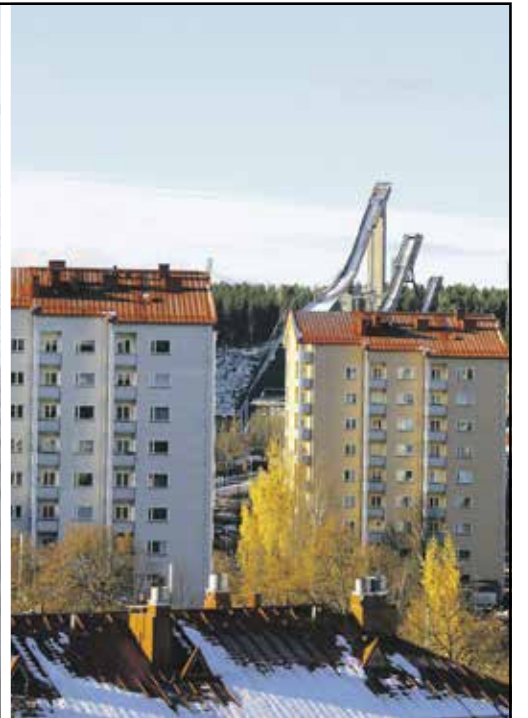
ta kieltään siitä, että Suomessa jouduttiin sodan jälkeen elämään selkää seinää vasten ja kädet puolittain ylhäällä. Veteraanien hankkimaa liikumatilaa ei sentään jouduttu kokonaan hukkaamaan - ja Suomi selvisi.

Professorit ovat tehneet tärkeän työn käydessään läpi nyt avautuneita arkistoja. Heidän julkisuuteen tuomansa dokumentit kertovat venäläis-suomalaisten suhteiden todellisesta luonteesta. Se ei ole ollut

ihan sellainen kuin molempinpuolisissa juhlapuheissa sodan jälkeen julistettiin.

Esko Vuorisjärvi
Sotahistorioitsija,VTT

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa

**Lahden Diakonialaitos
hoitaa pitkällä kokemuksella
sotaveteraaneja
ja heidän puolisoitaan,
myös jatkossa.**

**Tervetuloa tutustumaan täyden palvelun
seniorikortteliin Lahden keskusta.**

Ota yhteyttä ja kysy lisää

Asiakkuuspäällikkö Anne Manninen
puh. 040 505 1212 (arkisin klo 8-16)
sähköpostilla anne.manninen@dila.fi

Katso myös: www.dila.fi

DILA
LAHDEN DIAKONIALAITOS

Lahden Diakonialaitos
Vuorikatu 4, 3.krs, 15110 Lahti
www.dila.fi

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 6/1967 -lehdestä

Veljesapu – eräs liittomme tärkeimmistä työmuodoista

”Veljesapua järjestettäessä on huomioitava, että paikkakunnillamme on monia muitakin järjestöjä, jotka ovat valmiina yhteistyöhön kanssamme. Meidän sotaveteraanien on vain oltava aloitteentekijöinä ja osoitettava auttamiskohteet muillekin. (Risto Herrala)

Kansanedustaja Eino Räsänen näki kuitenkin ilahduttavana seikkana rintamamiesten osalta sen, että molemmat liitot ovat saaneet aikaan yhteisen tavoiteohjelman.

Lahden sotaveteraaniyhdistyksen jäsenilleen järjestämän tilaisuuden elokuvateatteri Kuvapalatsissa 3.11. avasi Keski-Lahden Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja varatuomari Arvo Achté. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin metsänhoitaja Mauno Uusitalo. Yleiskeskustelun jälkeen esitettiin tilaisuuden päätteeksi elokuva; Näin taisteli sinun isäsi.

Vireä toiminta yhdistyksen perustamiseksi jatkuu ja uusia yhdistyksiä on syntynyt Satakuntaan, Etelä-Karjalaan, Varsinais-Suomeen, Uudellemaalle, Pohjois-Savoon, Kymenlaaksoon sekä Etelä-Suomen ruotsalaisalueelle.

Tänä juhlavuonna, jolloin niin monin eri tavoin arvioidaan ja eritellään menneiden vuosien vaihteita, voimme ilolla todeta yhteisin ponnistuksin rakennetun elämänmuodon perusteiden olevan kestäviä. Katsomme luottavaisina tulevaisuuteen ja uskomme, että yhdessä työtä tehden voimme edelleen kehittää yhteiskuntaamme.

Toivon kaikille lehden lukijoille ja erityisesti sotaveteraaneille ja heidän perheilleen rauhallista joulua ja menestyksellistä tulevaa vuotta.

Tasavallan presidentti Urho Kekkonen

Anni Grundström

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Suomi 100

Itsenäisen Suomen satavuotisjuhla
Suomi, sata vuotta ja itsenäinen maa.
Tätä ihmettä tullaan jo kaukaa katsomaan.
On jouduttu mukaan neljään sotaan.
Uhrien määrää ei ymmärrä kukaan.

Tätä vapaata maata me rakentaa saamme.
Sen rajoja edelleenkin turvatkaamme.
Tähän mennyt sukupolvi velvoittaa.
Tätä maata ei kukaan vallata saa.

Me kävimme taistoon rinta rinnan,
Mielessä voiton saavutus.
Se maksoi maallemme kalliin hinnan,
monen sankarielämän luovutus.

Meitä muutama on, jotka selvisimme.
Sotakorvauksetkin makselimme.
Rakennettiin hajoitettu uudelleen.
Karjalan siirtolaisetkin asutettiin.

Kaatuneita emme takaisin saa.
Voimme muistoaan, tekojaan kunnioittaa.
Meitä tänään ei hallitse sortajan valta,
me pääsimme itsenäiseksi valtaajan alta.

Suomi itsenäinen, vapaa maa.
Tätä jo juhlaa kannattaa.
Emme sano tätä ihmettä ylpeällä miellä,
paljosta luovuimme vapauden tiellä.

Hannu Tervashonka
sotaveteraani Forssasta

Sanakilpa

Lehdessä 5.2017 kilpailusanamme oli ”Muuttolintu”. Hyväksytyjä sanoja löytyi 59 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Into, (1)

Limu, lino, lintu, lito, litu, loimu, lumi, lumo, luntti, lunttu, luomi, luomu, luonti, luoti, luotti, luti, luumu, luuttu, (18)

Minttu, monttu, motti, muli, muoti, muotti, muttu, muuli, muunto, muutto, (10)

Nuoli, nuolu, nuotio, nuotti, nuti, nuttu, (6)

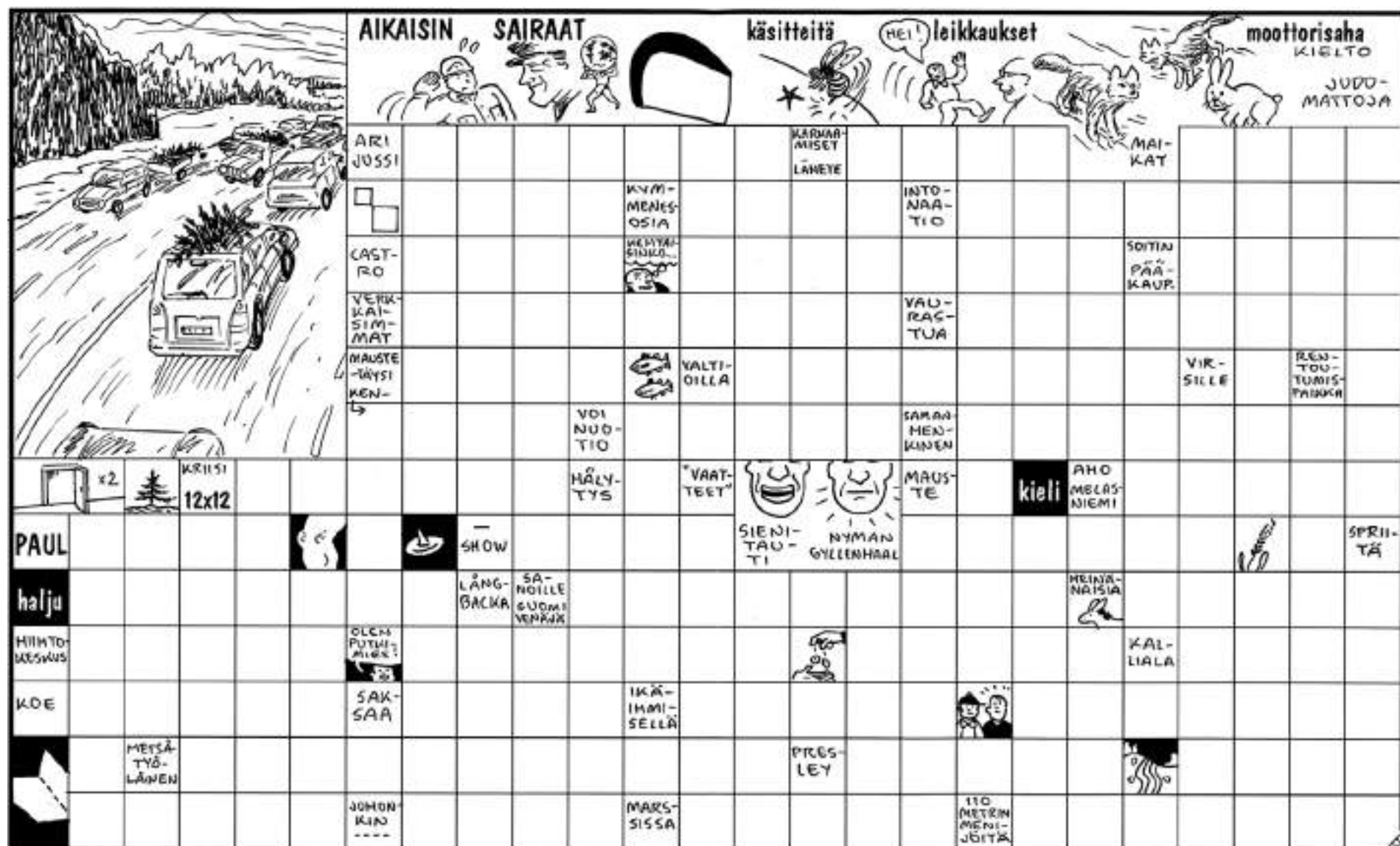
Olmi, olut, otin, (3)

Tomu, tontti, tonttu, toti, tuli, tulo, tunti, tunto, tuntu, tuoli, tuomi, tuoni, tuonti, tutti, tuttu, tuuli, tuutti, (17)

Uitto, uuni, uutto, uuttu, (4)

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme Sotaveteraanikalenteria 2018. Palkinnon saavat **Tuula Lamminen**, Lappajärvi, **Yrjö Perksalo**, Hämeenlinna ja **Matti Vainikainen**, Kuopio. Seuraava kilpailusanamme on ”ILTATÄHTI”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 26.1.2018 mennessä kirjeessä tai postikortilla: Sanakilpa, PL 600, 00521 HELSINKI tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastauksen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme sotahistoriakirjaa ”Selviytymistarina”.

Joulukuun ristikko

Tovepak Ky Rauma	HSP-Putkitustekniikka Oy Rauma	Hollming Oy Rauma
HF-Autohuolto Oy Riihimäki	Sähköinsinööritoimisto Esko Laakso Oy Rovaniemi	Salon Seripaino Oy Salo

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

- 340 jäsenjärjestöä, joista runsaat 200 tuottaa palveluja: www.vtkl.fi/palveluhaku
- Vanhuspoliittinen vaikuttaja ja edunvalvoja.
- Tukitoimintaa ikääntyneiden ihmisten hyvinvoinnin, turvallisuuden ja osallisuuden edistämiseksi.
- Kehittämisen- ja tutkimustoimintaa.

Arvokas vanhuus on ihmisoikeus. Aina.

www.vtkl.fi

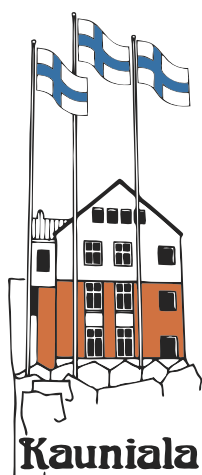
*Toivotamme asiakkaille ja yhteistyökumppaneille
Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta 2018!*

Tornion Sairaskotisäätiö

Sotainvalidien Veljesliitto
Avustajatoiminta

*Kauniala – sotiemme veteraanien
hoivan ja kuntoutuksen
lippulaiva jo 71 vuotta.*

*Suomi
Finland*
100

Kaunialan Sairaala Oy, Kylpyläntie 19, 02700 Kauniainen

Puh. 09 505 921 kaunialansairaala@kauniala.fi www.kauniala.fi

Tervetuloa
Härmän Kuntokeskukseen

*Härmän Kuntokeskus järjestää
kuntoutusta sotaveteraaneille.
Monipuoliset ja laadukkaat
kuntoutuspalvelumme
takaavat viihtymisenne.*

Tervetuloa!

HÄRMÄN KUNTOKESKUS

Vaasantie 22, 62375 Ylihärmä
Puh. (06) 483 1600 | www.harmankuntokeskus.fi

Salon Tilipalvelu Oy Salo	Rakennusliike T. Rauman Oy Salo	Pensi Rescue Oy Sastamala
Dragon Mining Oy Sastamala	Matima Oy Sastamala	Savotek Oy Savonlinna
Maakunnan Auto Oy Seinäjohti, Kauhava	Kuljetus Oy Marko Saarinen Sipoo	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Sipoosta!
Someron Laatta-asennus Oy Somero	sorat ja murskeet Kourla Oy Somerniemi, puh.0400 - 635 797	Tainan Lähimmäispalvelu Oy Säkylä
T:mi Ari Jortikka Säkylä	Säkylän Sorapojat Oy Säkylä	Komerco Oy Taivalkoski
Maansiirtoliike Matti Knaapi Oy Tammela	Ugly Boy Tammela	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Tammisaaresta!
H. Liljeroos Oy Tampere	Sukkamestarit Oy Tampere	Maanrakennus Möller Viljakkala
France-Moteur Oy Tampere	FT-Ideas Oy Tampere	FEMSy Oy Lempäälä
Arkkitehtitoimisto AR-Vastamäki Oy Tampere	Boxia Oy Ylöjärvi www.boxia.fi	Livingood Oy Tampere
Kajomer Oy Pälkäne www.kajomer.fi	Tampereen Automaatiosähkö Oy Tampere	Accountor HR Solutions Oy Tampere
Kassatieto Oy Ylöjärvi	Tampereen Teollisuuskonehuolto Oy Tampere	Milcon Oy Tampere
Remmitalo Virolainen Oy Tampere	Ylö-Muovi Ky Tampere -kylpytynnyreitä-, www.ylo-muovi.fi	Rakennus Jari Kupiainen Oy Tampere
Arkkitehtitoimisto Raudasoja Oy Ylöjärvi	Arkkitehtiruutu Oy Tampere	Korja-Kumi Oy Tampere
-kuljetukset ja maanrakennustyöt- Yhtymä-Tahlo Oy Ylöjärvi, www.yhtymatahlo.fi	Nomet Oy Tampere	Kiinteistö-Vesasto Oy LKV Lempäälä
Tolppa Oy Tampere	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Tervakoskelta! 	Matti Tamsi Oy Teuva www.tamsin.fi
Sähkö-JoRe Oy Turenki www.sahko-jore.fi	DIRECTIO OY	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Turusta!

J. Laakso Oy Tuusula	Geomachine Oy Tuusula	Kiinteistöhuolto Tupa Oy Tuusula
Tamitech Automation Oy Kellokoski	Paketo Recycling Oy Tuusula	Seepsula-Yhtiöt Tuusula
Kuljetus Kervinen Oy Tuusula	Geo-Work Infra Oy Tuusula	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula
Rautarakenne S. Lipponen Oy Kalanti	Oy Kontaktor Ab Vaasa	PR-Logisticar Oy Vantaa www.logisticar.fi
Rema TipTop Oy Vantaa	Powernet Oy Vantaa	Putki-Hese Oy Vantaa
Oy K. Juslin Ab Vantaa	Korjaussuunnittelu T. Berg Oy Vantaa	Elementtiasennusliike H. Tourunen Oy Vantaa, www.h-tourunen.fi
K-MARKET KIVISTÖ Vantaa	Meconet Oy Vantaa	Arokivi Oy Varkaus
Varkauden Puu Oy Varkaus	JT-Export Oy Ltd Varkaus	Skog Racing Service Oy Vihti

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Iisakki-puukko
hinta 60 euroa

Syntymäpäiväkynttilä
hinta 15 euroa

Liiton tunnuksella varustettu solmio,
hinta 15 euroa.

Kylpypyyhkeet (Finlayson)
Pyyhkeen koko 70x150, neljä väri vaihtoehtoa, hinta 22 euroa/kpl.

Tilaukset:
Puh. 050 517 6396,
ep.sotaveteraanipiiri@netikka.fi

Kynttilänjalka
Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:
Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 2 A 105, 13130 Hämeenlinna tai puh. 03 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00), kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Kävelykeppi
Jääpiikillä ja rannelenkillä varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen jäsenten käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.
Hinta 60 euroa

Tilaukset:
Loimaan Seudun Sotaveteraanien Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola, Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa, puh. 050 566 0456, risto.jaakkola@saunalahti.fi
Toimitus postiennakolla.

T-paita tunnuksella
tummansininen, koot L, XL ja XXL
Hinta 15 euroa

Veteraanivyö
Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/ viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.
Hinta 25 euroa

Henkselit
Kotimaiset, veteraanitunnuksella. Saatavana on viininpunaista, tummansinistä ja mustaa.
Hinta 23 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003, sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

Haetaan yhteyttä

Lauri Hyppösen ja Veikko Tiaisen aseveljet!

Olen tutkimassa isoisäni ja isosetäni vaiheita jatkosodassa ja olisi mielenkiintoista saada yhteys heidän kanssaan samassa joukko-osastossa palvelleisiin veteraaneihin. Isoisäni, sotamies Lauri Hyppönen palveli JR 48:n 5.komppaniassa Rajajoella ja myöhemmin pataljoonan Esik.K. jääkärijoukkueessa Kuuterselässä sekä Tali-Ihantalan taisteluissa. Isoenoni, sotamies Veikko Tiainen puolestaan palveli koko jatkosodan JR 7:n 6. komppaniassa, aina Tyrjän taistelusta 1941 haavoittumiseensa asti Vuosalmella 1944. Haluaisin kuulla JR 48:n ja JR 7:n veteraanien ajatuksia ja muistoja kokemuksistaan. Niillä olisi minulle suuri merkitys ja paljon historiallistakin arvoa, sillä en valitettavasti isoisää tai isoenoa ehtinyt tuntemaan. Olisiko mainituissa rykmenteissä (tai jopa samassa pataljoonassa tai komppaniassa) palvelleilla veteraaneilla halukkuutta jutella tai kirjoittaa kokemuksistaan?

Yhteystiedot: Julius Hyppönen, Espoo, puh. 040 832 4899, j.hypponen@gmail.com

Kuvassa sotamiehet Tiainen (vas.) ja Hyppönen

Ristikon ratkaisu

					V	A	T	A	S	E	T	P			A	O	T				O	P	E	T			
					A	L	A	T				D	E	S	I				P	U	H	E	T	A	P	A	
					R	A	U	L				A	R	A	S	T	E	L	U				U	R	U	T	
					H	I	T	A	I	M	M	A	T				R	I	K	A	S	T	U	A			
					A	N	I	S				I	T	Ä	R	A	J	A	T				N	M			
					T	I	E	S				K	Y	T	E	Ä				A	A	T	E	V	E	L	I
			K	Ä	Ä	N	N	E	A							T				E	E	R	O	T			
A	N	K	A			P			T	A	L	K				K	I	I	N	N	I			M			
V	Ä	R	I	T	Ö	N			L	A	U	S	E	J	A	O	T			A	S	T	A	T			
A	R	O	S	A			A	M	M	A	T	T	I			A	N	T	A	A			A	A	K	E	
T	E	S	T	I			S	A	A	R			E	L	Ä	K	E			L	A	K	I	T	O	N	
U	S		A	V	O	T	T	A	M	I	E	S			E	L	V	I	S			L	A	T	U		
T	A	I	T	E			A	S	T	I			T	A	H	T	I				A	I	T	U	R	I	T

Kuljetus T. Peräkylä Ojakkala	Hyvää Joulua Sotaveteraaneille Viinijärveltä!	Via Feenix Oy Virrat
Kalevi Seppälä Virrat	Eristepalvelu Moilanen&Kamppinen Oy Ylistaro	Juvatec Oy Ylitornio
Oy Varax-Products Ab Ähtävä	Keski-Suomen Lukko Oy Äänekoski	

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry-Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja 09 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi 09 6126 2020
internet www.sotaveteraanit.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. 09 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. 09 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2018

1/18: 21. helmikuuta • 4/18: 19. syyskuuta
2/18: 25. huhtikuuta • 5/18: 31. lokakuuta
3/18: 20. kesäkuuta • 6/18: 19. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. 09 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

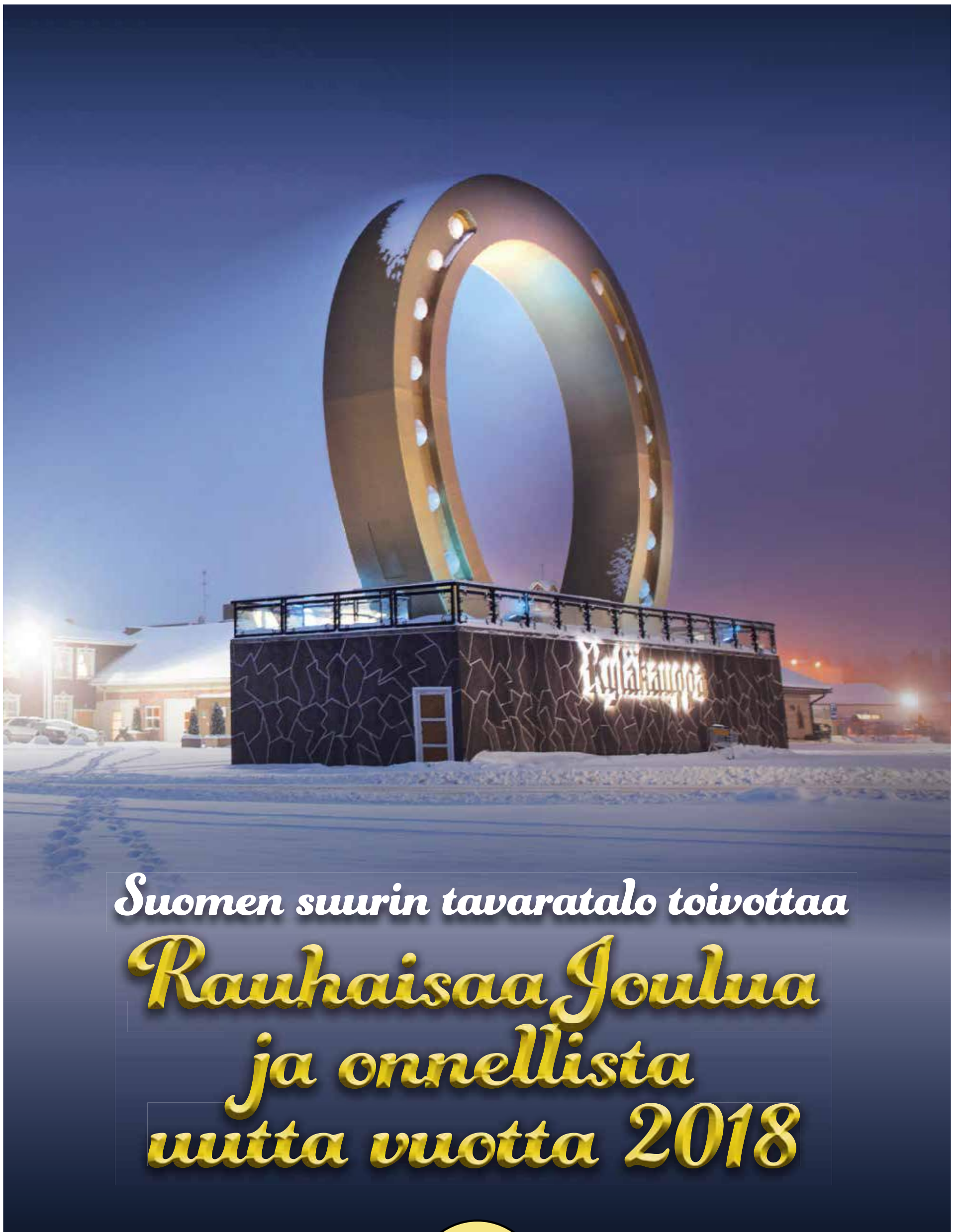
T:mi Veli Matti Wilska
Kiipolantie 2
59100 Parikkala
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Lehtisepät Oy
ISSN 0782-8543

Suomen suurin tavaratalo toivottaa
Rauhaisaa Joulua
ja onnellista
uutta vuotta 2018

**SUOMEN SUURIN TAVARATALO
VELJEKSET KESKINEN OY**

OnnenTie 7, 63610 Tuuri | puh. 010 770 7000 | www.tuuri.fi

